

Товариш Імігранта

КАЛЕНДАР

Українського
Робітничого
Союзу

Ukrainian Club
"Nasha Cheta"
INC.
Buffalo, N. Y.

НА РІК 1923

Босака Стейтовий Банк

Основний Капітал
\$200,000.00

Надвигна і Резерва
\$300,000.00

ЦІЛИЙ МАЄТОК ВІНОСИТЬ
ПОНАД 5 МІЛІОНІВ ДОЛЯРІВ

НАЙБІЛЬШИЙ СЛАВЯНСЬКИЙ СТЕЙТОВИЙ БАНК В АМЕРИЦІ

ГРОШІ ПЕРЕСИЛАЄ до Галичини, Буковини, України, Росії, Чехословаччини, Польщі, Румунії і всіх інших країв швидко, безпечно і дешево — під цілковитою гарантією.

ШИФКАРТИ ПРОДАЄ на всі лінії. Дає всякі поради і поміч та виробляє правні документи, потрібні до опровадження родини з Краю до Америки.

НОТАРІАЛЬНИЙ ВІДДІЛ — будучи в зносинах з найліпшими Краєвими адвокатами — полагодижує добре і швидко всякі красиві справи: судові, процесові, спадкові, ґрунтові і коніранти.

ПРИЙМАЄ ГРОШЕВІ ВКЛАДКИ І ЧЕРЕЗ ПОЧТУ на процент і біжучий рахунок. Через це також подальші люди можуть складати безпечно свій заощаджений гріш на проценти.

В кожній потребі, знайдете в Босана Стейтовім Банку як найліпшу, совісну і ретельну поміч і обслуґу.

Пишіть або голосіться зі всякими справами на адресу:

BOSAK STATE BANK

Scranton, Pa.

ТОВАРИШ ІМІГРАНТА

КАЛЕНДАР

УКРАЇНСЬКОГО РОБІТНИЧОГО СОЮЗА

НА РІК

1923

9. 268
Ukrainian Club
"Nasha Chata"
INC.
Buffalo, N. Y.

ПЛАСТ
Організація Української Молоді
Старична Пластова Старшина
у Б о ф а л о

РІЧНИК ДВАНАЙЦЯТИЙ

Накладом Українського Робітничого Союзу

З ДРУКАРНІ "НАРОДНОЇ ВОЛІ",
524-530 Olive Street, Scranton, Pa.

1923

Власний Дім Українського Робітничого Союзу

Рік 1923

В 1923 році буде:

М'ясиць 5 тижнів і 1 день (то є від Рожд. Христ. до Нед. М'ясоп.)

Петрівки 5 тижнів і 3 дни.

Неділя М'ясопустна 11 лютого.

Неділя Сиропустна 18 лютого.

Великдень 8 цвітня.

Великдень латинський тиждень перед нашим.

Вознесеніє 17 мая.

Зелені Св'ята 27 мая.

Ключ граничний Д.

ПОСТИ

Святий вечер перед Богоявленієм, 18 січня.

Великий піст, від 19 лютого до 8 цвітня включно.

Петрівка, від 4 червня до 12 липня включно.

Спасівка, від 14 до 28 серпня.

В день Усікновенія глави Йоана Крестителя, 11 вересня.

В день Воздвиженія Чесного Хреста, 27 вересня.

Пилипівка, від 28 падолиста до Різдва Христового.

Середа і п'ятниця, коли вільно їсти м'ясо.

ЗАГАЛЬНИЦІ

Середа і п'ятниця, коли вільно їсти м'ясо:

Від Різдва до Навечерія Богоявленія.

На Богоявленіє (19 січня).

Межі неділею Митаревою і Блудного Сина.

Від Великодня до Томиної неділі.

Від неділі Зелених Св'ята до неділі Всіх Св'ятих.

АМЕРИКАНСЬКІ СВ'ЯТА

Новий Рік (Січень 1). Святкуєся у всіх стейтах, з винятком стейтів Аркензо і Месечузетс.

День уродин бувшого президента Линколна (12-го лютого). Святкують в стейтах: Каролайна, Колоредо, Конектікат, Делевер, Ілінойс,

Айова, Індіана, Кензас, Мішіген, Мінесота, Монтана, Невада, Нью-Джерсі, Нью-Йорк, Порт-Дакота, Орегон, Пенсильванія, Савт-Дакота, Юта, Вашингтон, Вест-Вірджинія і Вайомінг.

День уродин першого президента, Юрія Вашингтона (22-го лютого), майже у всіх стейтах.

Великодні П'ятниця (Гуд-Фрайдей) (30 марта).

Декорейшн Дей, (30-го мая). Того дня прикрашують гроби погибших в часі цивільної війни. В усіх стейтах, з винятком стейтів: Аркензо, Флорида, Джорджія, Луїзіана, Місісіпі, Порт-Каролайна, Савт-Каролайна і Тексас.

День Независимости або Форт-оф-Джулай, (4 липня). Того дня обходять пам'ятку проголошення незалежності Злучених Держав. У всіх стейтах.

День праці, Лейбор Дей—припадає в перший понеділок місяця вересня, (цього року 3 вересня). У всіх стейтах.

День Колумба, (12 жовтня). В стейтах: Алабама, Аркензо, Каліфорнія, Колоредо, Делевер, Айдаго, Іллінойс, Індіана, Кензас, Кентакі, Мейн, Меріленд, Мезачузетс, Мішіген, Мізурі, Монтана, Небраска, Невада, Нью-Гемпшер, Нью-Джерсі, Нью-Мексико, Нью-Йорк, Огайо, Оклахома, Пенсильванія, Ровд-Айленд, Вермонт, Вашингтон.

Денд-Виборіз (Елекшн Дей) першого вівторка в місяці листопаді.

Денд-Подяки (Тенкsgiving Дей), звичайно останній четвер в листопаді, цього року 30 листопада.

Крисмес—Різдво (25 грудня). В усіх стейтах.

Повисше вичислені дні святкують в більшості стейтів, але не у всіх. Крім цього кождий стейт і територія має свої окремі свята.

Неділя не є законно признаним святочним днем для цілих Злучених Держав.

Що Таке Календар?

Календар це рахунок часу після днів, тижнів і місяців. Українці і інші ісповідники т. зв. східної церкви придержуються в церкві календара, який уложив був на 100 років перед народженням Христа римський цісар Юлій Цезар і для того той календар зовуть Юліянським календарем, або календарем старого стилю. Він назначений у нас буквами с. с.

Цей календар поправив в 16 віці римський папа Григорій і ним послуговуються майже всі народи. Він зоветься календарем Григоріянським і ріжниться від Юліянського о 14 днів. Він назначений у наших календарі буквами н. с.

1-ий місяць

СІЧЕНЬ--JANUARY

має 31 днів

Дні	н. с.	с. с.	Свята греко-католицькі	Свята латинські
П	1	19	Грудень 1922. Бонифатія муч.	Новий Рік 1923
В	2	20	Ігнатія Бого носця	Макарія
С	3	21	Юліяни Мучениці	Геновефа
Ч	4	22	Анастасії велк. муч.	Тита
П	5	23	10 муч. в Криті	Гелесфора
С	6	24	Нав. Рожд. Хрис.	Трох Королів
Н	7	25	Ромдество Ісуса Христа	Н. 1 по 3 Кор.
П	8	26	Собор Пр. Бог., Йосифа	Северина
В	9	27	Святого Стефана	Маріяна
С	10	28	20 тис. муч. в Ник.	Павла
Ч	11	29	14 тис. дітей убитих	Гіліяна
П	12	30	Аннії муч.	Гонорати
С	13	31	Меланії римлянини	Іларія
Н	14	1	Січень п. Бог. Нов. рік Василя	Н. 2. по 3 Кор. Фелікса
П	15	2	Сестра наша римського	Павла
В	16	3	Малахії прор.	Юлії
С	17	4	Собор 70 апост.	Антонія
Ч	18	5	Нав. Богоявлення (Шіст)	Прискв
П	19	6	Богоявлення Господне	Генрика
С	20	7	Собор св. Ів. Хрестителя	Фабіяна
Н	21	8	Нед. по Богоявл. Георгія	Н. 3. по 3 Кор. Агнішки
П	22	9	Полікарпа	Вінкентія
В	23	10	Григорія	Раймунда
С	24	11	† Теодозія	Павла
Ч	25	12	Татяни	Полікарпа
П	26	13	Ермиана	Івана Зол.
С	27	14	Отців в Синаї	Старозапустна Кароля
Н	28	15	Н. о Мит і Фар. Павла Тав.	Франца
П	29	16	Покл. Ок. св. Петра	Мартини
В	30	17	† Антонія прор.	Петра
С	31	18	Атанасія	

ЗАПИСКИ

2-ий місяць

ЛЮТИЙ--FEBRUARY

має 28 днів

Дні			Свята греко-католицькі	Свята латинські
Ч	1	19	Січень. Макарія єписк	Ігнатія
П	2	20	† Евтимія вел.	Марії громн.
С	3	21	Максима і Неофіта	Власія
Н	4	22	Н. о Блуднім Сині Тимотея	Передзапуста Блажея
П	5	23	Климентя свящ. муч.	Агафії Діви
В	6	24	Ксенії	Дороти
С	7	25	† Григорія Богосл.	Ромуальда
Ч	8	26	† Ксенофонта преп.	Івана
П	9	27	Івана Золотоуст.	Керіла
С	10	28	Преп. Ефрема	Схолястичи
Н	11	29	Неділя Мясопустна Ігн. Богон.	Запуста Евфрозини
П	12	30	Трох Святителів	Гавденція
В	13	31	Кира і Івана	Юліана
С	14	1	Лютий. Трифона	† Попелець. Валентого
Ч	15	2	Стрітене Господе	Фаустина
П	16	3	Св. Симеона	Юлії
С	17	4	Ізидора преп.	Сабіна
Н	18	5	Неділя Сиропустна Агафії муч.	1. Вступна Симеона
П	19	6	Вужога єписк. (поч. посту)	Конрада
В	20	7	Партенія єписк.	Дамяна
С	21	8	Теодора	Кассіяна
Ч	22	9	Нижифора	Елзонори
П	23	10	Харалампія	Катедри св. Петра
С	24	11	Мелетія	Матея
Н	25	12	1 Нед. Посту Власія	2. Суха Сигфрида
П	26	13	Мартіяна	Віктора
В	27	14	Авксентія	Романа
С	28	15	Онисима	Теофіла

ЗАПИСКИ

3-ий місяць**МАРТ--MARCH****мас 31 днів**

Дні	н. с.	с. с.	Свята греко-католицькі	Свята латинські
Ч	1	16	Лютий, Памфіла	Альбіна
П	2	17	Теодора	Симпліція
С	3	18	Льва папи	Кунвігунди
Н	4	19	2 Нед. Посту Архіпа	3. Глуха Казимира
П	5	20	Евстахія і Тимотея	Фридерика
В	6	21	Петра і Атаназія	Евсабія
С	7	22	Полікарпа свящмуч.	Томаша
Ч	8	23	† Обр. гол. Івана Хрест.	Івана
П	9	24	Тарасія	Францішкві
С	10	25	Порфирія	40 мучеників
Н	11	26	3 Нед. Посту (Кресто покл.)	4. Середпостна Катерини
П	12	27	Теофана	Григорія
В	13	28	Власія	Крестини
С	14	1	Март. Евдокії	Захарії
Ч	15	2	Теодота	Лонгіна
П	16	3	Евтропія	Любіна
С	17	4	Герасима	Гертруди
Н	18	5	4 Нед. Посту Конона	5. Чорна Едуарда
П	19	6	42 муч. в Аморії	Йосифа обруч.
В	20	7	Василія, Ефрема	Йоахіма
С	21	8	Теофілакта (поклони)	Венедикта
Ч	22	9	40 Мучеників	Октавіяна
П	23	10	Муч. Кипріана	Віктора
С	24	11	Софрона	Софронія
Н	25	12	5 Нед. Посту Теофана	Цвітна. Благ. Пр. Д. М.
П	26	13	Пер. мощ. Никифора	Касіяна
В	27	14	Венедикта	Руперта
С	28	15	Агаша	Сикстуса
Ч	29	16	Савіна	Квірина
П	30	17	Алексія	Велика П'яниця
С	31	18	Кирила Брусал.	Кирила

ЗАПИСКИ

4-ий місяць

ЦВІТЕНЬ--APRIL

має 30 днів

Дні	н. с.	с. с.	Свята греко-католицькі	Свята латинські
Н	1	19	Март, Неділя Цвітна	Воскресіння Христове
П	2	20	Івана і Сергія	Світлий Понеділок
В	3	21	Якова єписк.	Ришарда
С	4	22	Василія і Ісаака	Ізидора
Ч	5	23	Никона	Вінцентія
П	6	24	Велика Пятниця	Германа
С	7	25	Благовіщеня пр. Богор.	Доната
Н	8	26.	Великдень	1. Біла Діонізія
П	9	27	Світлий Понеділок	Марії єгип.
В	10	28	Світлий Второк	Евекіла прор.
С	11	29	Марка єписк.	Леона папа
Ч	12	30	Івана Листвичника	Георгія
П	13	31	Іпатія єписк.	Юстини
С	14	1	Цвітень, Марія єгип.	Тибурція
Н	15	2	2. Томина Тэта преп.	2. Анастасії
П	16	3	Никита испов.	Лямберта
В	17	4	Йосифа преп.	Рудольфа
С	18	5	Пулмія і Платона	Аполлонія
Ч	19	6	Євгения	Емми
П	20	7	Георгія і Даниїла	Агніпки
С	21	8	Іродіона	Анзельма
Н	22	9	3. Мирносиць. Вадема	3. Сотепа
П	23	10	Терентія Афрлкана	Войтіха
В	24	11	Антоні єпископа	Павла
С	25	12	Василія єписк.	Марка
Ч	26	13	Артемона свящмуч.	Клєта
П	27	14	Мартіна папа	Анастасія
С	28	15	Арістарха єписк.	Віталія
Н	29	16	4. О Розслабленім, Агафії	4. Петра
П	30	17	Симеона	Катерини

ЗАПИСКИ

5-ий місяць**МАЙ--MAY****має 31 днів**

Дні	н.с.	с.с.	Свята греко-католицькі	Свята латинські
В	1	18	Цвітень, Івана преп.	Флєнна
С	2	19	Пафнутія	Анастасіі
Ч	3	20	Теодора	Найд. св. Юрст.
П	4	21	Януарія	Фльоріяна
С	5	22	Теодора Саквота	Пія папє рєм.
Н	6	23	5. О Самарянині, † Георгія вел.	5. Івана в омію
П	7	24	Сакві страт.	Доміцелі
В	8	25	† Марка євангел.	Станіслава
С	9	26	Василія єписк.	Григорія
Ч	10	27	Симеона святимуч.	Вознесеніє Христове
П	11	28	Максима	Беатриксє
С	12	29	Муч. кєзєнєских	Панкратія
Н	13	30	6. О Слєперожденнім, † Якова	6. Сервація
П	14	1	Май. Бремїі прор.	Вонфатія
В	15	2	Бориса і Гліба	Зофіі і З доч.
С	16	3	Теодовія печерс.	Івана
Ч	17	4	Вознесеніє Христово, Пєхалїі	Пасхалєса
П	18	5	Ірєни мучен.	Фелїкса
С	19	6	Йова многостр.	Петра
Н	20	7	7. Св. Отець І. Соб. Ник.	7. Сош. св. Духа
П	21	8	† Івана Богослова	Зєл. Понєділєк
В	22	9	Ісаїі пророка	Юліі
С	23	10	Симеона Зєлота	Дєзидєрія
Ч	24	11	Мокія, Мєтодія	Йоанни
П	25	12	Епіфанія	Урбана
С	26	13	Гєнєрїі	Флєнна
Н	27	14	Зєл. Свята. Сош. св. Духа	1. св. Тройці
П	28	15	Прєсв. Тройці	Вільгельма
В	29	16	Теодора, Ефрема	Теодора
С	30	17	Андронїка ап.	Фєрдинанда
Ч	31	18	Теодота, Петра	Пр. Евхаристїі

ЗАПИСКИ

6-ий місяць

ЧЕРВЕНЬ--JUNE

має 30 днів

Дні	н. с.	с. с.	Свята греко-католицькі	Свята латинські
П	1	19	Май. Патріркія	Никодима
С	2	20	Таламел	Еразма
Н	3	21	1. Всіх Святих † Конст. і Елени	2. Кльотильди
П	4	22	Василіиска муч. (поч. посту)	Квірина
В	5	23	Михайла єписк.	Воніфатія
С	6	24	Симеона, Малетія	Норберта
Ч	7	25	Трете Обр. Гол. Предт.	Роберта
П	8	26	Аверкія, Карла	Медарда
С	9	27	Тералонта	Феліціана
Н	10	28	2. Празн. Евхаристій Никити	3. Пріма
П	11	29	Теодосіі	Варнави
В	12	30	Іссаакія далмат.	Івана
С	13	31	Ермія муч.	Антонія
Ч	14	1	Червень. Юстина	Серце Ісуса Христа
П	15	2	Никифора	Віта, Модеста
С	16	3	Лукиціана	Франца
Н	17	4	3. Митрофана	4. Адольфа
П	18	5	Доротей єписк.	Марка
В	19	6	Висаріона чуд.	Гервазія
С	20	7	Теодота єписк.	Сильверія
Ч	21	8	Теодора Стратилата	Алойзія
П	22	9	Кирила и Александра	Павлина
С	23	10	Тимотея	Зенона
Н	24	11	4. Вартоломея и Варнави	Рожд. Івана Хрест.
П	25	12	Онурфія пустын.	5. Проспера
В	26	13	Акилія	Івана и Павла
С	27	14	Єлсея прор.	Владислава
Ч	28	15	Амоса прор.	Леона п. р.
П	29	16	Тихона єписк.	Петра и Павла
С	30	17	Мануїла	Восп. св. Павла

ЗАПИСКИ

ЛИПЕНЬ--JULY

7-ий місяць

має 31 днів

Дні	н.с.	с.с.	Свята греко-католицькі	Свята латинські
Н	1	18	5. Червень, Леонтія	6. Теобалда
П	2	19	†Юдія апост.	Пос. Пр. Д. М.
В	3	20	Юліана тарс.	Геліодора
С	4	21	Евсевія єписк.	Флавіяна
Ч	5	22	Методія єписк.	Кирила і Методія
П	6	23	Адришіна	Ісаїї прор.
С	7	24	Ромдество св. Івана Хрест.	Івана і Пульхерії
Н	8	25	6. Февронії препмуч.	7. Єлисавети
П	9	26	Давида Солунського	Кирила єписк.
В	10	27	Самсона стран.	Амалії і 7 братів
С	11	28	Катра і Йона	Шія і Пелліїї
Ч	12	29	Петра й Павла	Івана
П	13	30	Собор 12 апостолів	Маргарети
С	14	1	Липень, Косми і Даміяна	Бонавештури
Н	15	2	7. Положене ризи Пр. Д. М.	8. Розіслане Апостолів
П	16	3	Яквнта і Анатолія	Мат. Бож. Скап.
В	17	4	Андрея і Марти	Алексія
С	18	5	† Кирила і Методія	Симеона
Ч	19	6	† Атанаазія Атонського	Вінкентія
П	20	7	Томи і Акакакія	Ілії прор.
С	21	8	Прокопія велмуч.	Пракседі
Н	22	9	8. Панкратія свящмуч.	9. Марія Магдал.
П	23	10	† Антонія печерського	Аполінарія
В	24	11	Євфимії і Ольги	Христини
С	25	12	Прокла і Іларія	Якова апост.
Ч	26	13	Гавриїла арх.	Анни
П	27	14	Аквили апост.	Наталії
С	28	15	Володиміра Кн. Руси	Інокентія
Н	29	16	9. Св. Отець пер. собор.	Марти
П	30	17	Марії велмуч.	10. Альдоня
В	31	18	Яквнта і Еміліана	Ігнатія

ЗАПИСКИ

8-ий місяць

СЕРПЕНЬ--AUGUST

має 31 днів

Дні	н. с.	с. с.	Свята греко-католицькі	Свята латинські
С	1	19	Липень. Макрїян прер.	Петра
Ч	2	20	† Імї прер.	Альфонза
П	3	21	Симеона і Івана	Стефана
С	4	22	Марїї Магдалїни	Домїніка
Н	5	23	10. Трифона	11. Пр. Д. М. Снїж.
П	6	27	Христїни	Преображ. Господне
В	7	25	Св. Анни	Кастана
С	8	26	Ермолая свящмуч.	Кирїяка
Ч	9	27	Павтелеймона	Романа
П	10	28	Прохора	Лаврентїя
С	11	29	Каленїка	Сузани
Н	12	30	11. Сїлї і Сїгуана	12. Клярї
П	13	31	Евдокіна	Іполїта
В	14	1	Серпень. Пр. Ч. Хр. (Поч. посту)	Евзевїя
С	15	2	Шер. моц. св. Стефана	Успенїе Пр. Д. М.
Ч	16	3	Іссаакїя, Далмґата	Роха
П	17	4	Сїмох молодцїв	Мїрона
С	18	5	Евсїтїя	Бронїслава
Н	19	6	12. Преображенїе Господне	13. Бенїґнї
П	20	7	Дометїн	Бернарда
В	21	8	Емїліана єписк.	Кирїяка
С	22	9	Матїя апост.	Тїмотея
Ч	23	10	Лаврентїя	Фалїна
П	24	11	Евїла муч.	Вартоломея
С	25	12	Фотїя і Анїкєти	Людвїка
Н	26	13	13. Максїма ісповїдн.	14. Зефїрина
П	27	14	Мїхєя прер.	Іосїфа
В	28	15	Успенїе пр. Богородїцї	Августїна
С	29	16	Пер. нерук. обр. Госп.	Ускїн. гол. Івана Хр.
Ч	30	17	Мїрона муч.	Рози
П	31	18	Флора і Лавра	Раймунда

ЗАПИСКИ

9-ий місяць

ВЕРЕСЕНЬ--SEPTEMBER

має 30 днів

Дні	н. с.	с. с.	Свята греко-католицькі	Свята латинські
С	1	19	Серпень. Андрея	Іди, Егідія
Н	2	20	14. Самуїла прор.	15. Стефана
П	3	21	Тадея апост.	Броніслава
В	4	22	Агатоніка муч.	Розалії
С	5	23	Лука муч.	Вікторина
Ч	6	24	Євтиха муч.	Захарії
П	7	25	Вартоломея і Тита	Регіни
С	8	26	Адріана і Наталії	Ромд. Пр. Д. Марії
Н	9	27	15. Пімена преп.	16. Сиверина
П	10	28	Августина і Мойсея	Николая
В	11	29	† Усіки. гл. Ів. Хр. (піст)	Прота і Якова
С	12	30	Александра, Павла	Гвідона
Ч	13	31	Положене пояса Ш. Д. М.	Аврелія
П	14	1	Вересень. Симеона	Воздв. ч. Хреста
С	15	2	Маманта і Івана	Нікодіма
Н	16	3	16. Антіма і Токдята	17. Корнелія
П	17	4	Вавили і Мойсея	Юстина
В	18	5	Захарії і Єлїсавети	Томі і Йосифа
С	19	6	Чуд. Арх. Михаїла	Януарія
Ч	20	7	Совонта	Євстахія
П	21	8	Ромд. Пр. Богородиці	Матея
С	22	9	Йоакима і Анни	Томі
Н	23	10	17. Перед. Воздвж. Миколая	18. Теклі
П	24	11	Теодорі	Руперта
В	25	12	Автонома	Клефана
С	26	13	Корнелія	Кларіяна
Ч	27	14	Воздвжжне Чест. Хр. (піст)	Космів і Дамяна
П	28	15	Някити	Вачеслава
С	29	16	Євфемії	Михаїла Архистратига
Н	30	17	18. По Воздвж. Софії	19. Ерніма

ЗАПИСКИ

10-ий

ЖОВТЕНЬ--ОCTOBER

має 31 днів

Дні	н. с.	с. с.	Свята греко-католицькі	Свята латинські
П	1	18	Вересень. Кастора	Ремигія
В	2	19	Трофіма і Саватія	Ангели
С	3	20	Евстахія	Кандида
Ч	4	21	Кондрата	Франца
П	5	22	Фоки свящмуч.	Флєв. I
С	6	23	Зач. св. Івана Хрест.	Мат. Бож. Рожд.
Н	7	24	19. Теклі первомуч.	20. Юстини
П	8	25	Евфросинії преп.	Бригіді
В	9	26	† Івана Богослова	Діонізія
С	10	27	Калістрата	Франца
Ч	11	28	Харитона	Рустиків
П	12	29	Киріяка преп.	Максиміліяна
С	13	30	Григорія свящмуч.	Едварда
Н	14	1	Жовтень. 20. † Покров Богор.	21. Калікта
П	15	2	Кипріяна і Андрея	Ядвіги
В	16	3	Діонізія свящмуч.	Гая і Флора
С	17	4	Еротея свящмуч.	Тереси
Ч	18	5	Харитини	Луки
П	19	6	† Томи апост.	Петра
С	20	7	Сергія і Вакха	Карпа
Н	21	8	21. Св. От. 2. Собора Пелагії	22. Уричуді
П	22	9	† Якова Алфея апост.	Кордуні
В	23	10	Евлампія	Івана Калістрана
С	24	11	Філіпа апост.	Рафаїла
Ч	25	12	Прова	Хризанта
П	26	13	Корнелія сотника	Евариста
С	27	14	† Параскевії преп.	Сабіни
Н	28	15	22. Лукиана	23. Симеона
П	29	16	Лонгіна	Евзевія
В	30	17	Осія і Андрея	Альфонза
С	31	18	Луки апост.	Маркелія

ЗАПИСКИ

11-ий місяць Листопад--NOVEMBER має 30 днів

Дні	н. с.	с. с.	Свята греко-католицькі	Свята латинські
Ч	1	19	Жовтень, Йоїла проп.	Всіх Святих
П	2	20	Артемія велмуч.	День задушний
С	3	21	Ляріона Великого	Губерта
Н	4	22	23. Аверкія	24. Кароля
П	5	23	† Якова апост.	Захарія
В	6	24	Арети, Атаназія	Леонарда
С	7	25	Маркіяна	Геркуляна
Ч	8	26	Димитрія великомуч.	Здіслава
П	9	27	Нестора муч.	Теодора
С	10	28	† Параскевії, Терентія	Андрея
Н	11	29	24. Анастасії Римлянки	25. Мартина еп.
П	12	30	Зиновія і Зиновії	Мартина папи
В	13	31	Стахія і Емілія	Станіслава
С	14	1	Падоліст. † Косми і Даміяна	Йосафата
Ч	15	2	Акиндина муч.	Леопольда
П	16	3	Акипсіями і Айтала	Едмунда
С	17	4	Йоаннкія Велик.	Григорія
Н	18	5	25. Галактіона	26. Романа
П	19	6	Павла єписк.	Елїсавети
В	20	7	33 муч. в Мел.	Фелїкса
С	21	8	Михайла Архістратиґа	Вовед. П. Д. М.
Ч	22	9	Онїсїфора муч.	Цецїї
П	23	10	Ераста і Олімпа	Клімента
С	24	11	Міни Вктора	Івана
Н	25	12	26. † Йосафата свящмуч.	27. Картіни
П	26	13	† Івана Златоустого	Петра
В	27	14	† Филипа Апост.	Валеріяна
С	28	15	Гурія і Самсона (Шоч. посту)	Руфіна
Ч	29	16	† Матея апост.	Сатурна
П	30	17	Григорія єписк.	Андрея

ЗАПИСКИ

12-ий місяць

ГРУДЕНЬ--DECEMBER

має 31 днів

Дні	н. с.	с. с.	Свята греко-католицькі	Свята латинські
С	1	18	Падоліст. П'ятона	Наталії
Н	2	19	27. Авдія і Авраама	Нед. 1. Адвенту Бибіяна
П	3	20	Прокла і Григорія	Францішка
В	4	21	Воведеніє в храм Пр. Бог.	Варвари
С	5	22	Філімона і Кекелії	Сави
Ч	6	23	Амфілохія і Григорія	Николая
П	7	24	Катерини велмуч.	Амбровія
С	8	25	Климентя папи	Неп. зач. Д. Марії
Н	9	26	28. Аліція стовпника	Н. 2. Адвенту Леокадії
П	10	27	Якова перського	Юдети
В	11	28	Стефана муч.	Дамазія
С	12	29	Парамона, Філумена	Александра
Ч	13	30	† Андрея перевоз.	Луції
П	14	1	Грудень. Наука прор.	Спирідіона
С	15	2	Аважума прор.	Ігнатія
Н	16	3	29. Софонія прор.	Нед. 3. Адвенту Аделійди
П	17	4	† Варвари велмуч.	Лазаря
В	18	5	Сави осяц.	Граціяна
С	19	6	Николая чудотворця	Немезія
Ч	20	7	Амбровія єпископа	Ліберта
П	21	8	Потапія	Томи
С	22	9	Нед. Зач. П. Бог.	Димитрія
Н	23	10	30. Мінг і Ергомени	Н. 4. Адвенту Вікторії
П	24	11	Даниїла стовпника	Адама і Еви
В	25	12	Спирідіона єпископа	Ромдество Ісуса Христа
С	26	13	Євстратія і Евгєнія	Св. Стефана
Ч	27	14	Лєвкія, Філімона	Івана
П	28	15	Елєвтерія	Молодців
С	29	16	Аугєя пророка	Томи
Н	30	17	Нед. св. Праотець Даниїла	Нед. по Ромд. Давида
П	31	18	Сєвастія муч.	Сильєстра

ЗАПИСКИ

Іван Франко

ІЗ КНИГИ КААФ

Пісня III.

Гуманний будь, і хай твоя гуманність,
Плине з криниці чистої любови,
Якої не мутить пиха й захланність.

Гуманний будь не так як богослови,
Що надприродним ліктем довг свій мірять,
Льву такають, а гримають ослови,

Братами мають тих лише, що вірять
У їх закони, в їх повісти і чуда,
До "вічних блаз" все ласо зуби шкірять,

Та цідять муху, щоб ковтнуть верблюда.
На те, щоб всіх любив—се вже над міру,
А не бажай нікому зла та худа.

Всіх блаз і брезень не бери на віру,
На фальш і зраду май порядний дрюк,
І не давай з братів мутити шкіру.

Лише не сердься, не залажуй рук,
Котлячу флегму май усе в запасі,
Не вір облесним, стережися злюк,

А дармоїдам все кажи: А засі!

Шевченко про Мистецтво

“Шевченко був людиною, зглядно, неосвіченою”...—так каже про нашого найбільшого поета проф. Х. Корш.

І не він перший. Такі, або подібні вислови ви знайдете мало-що не в кожній Шевченковій біографії.

На око так воно й виглядає. Бо деж, як і коли можна було йому здобути вищу освіту? Жив 47 літ, з того 24 роки кріпаком, 10 на засланні, три з половиною під поліцейським доглядом, а тільки 9 літ був чоловіком вільним—наскільки в Росії, в тяжких Миколаївських часах, можна було назвати себе вільним.

Нині інтелігентний чоловік витрачує 16 літ, щоб скінчити школи і здобути собі якесь становище, як же міг Шевченко за 9 літ стати людиною освіченою? Систематичної шкільної науки він не перейшов, а в момент найвищого розвитку творчих сил відтяля його від джерел знання і від культури.

Так, це правда. Але не годиться забувати одного, а саме що Шевченко був не пересічним чоловіком, а виїмковою появою, генієм. Мав надзвичайну пам'ять, великий дар помічування, тонку вразливість, поетичну інтуїцію. Йому далеко легше приходило що будь зрозуміти, затамвати собі, передумати, чим пересічному “освіченому” добродієви.

“Шевченко був людиною, зглядно, неосвіченою”. Так, “зглядно”, ність в Росії і спитаймося, не міг

коли рівняти його приміром з Гетем. Але-ж Гете, це можна сказати, небувала поява. Це не тільки загально освічений чоловік, не тільки великий поет-артист, але й учений філософ. Хто оглядав його мешкання у Ваймарі, ці збірки творів мистецтва, й археології, ці кабінети природописні й фізичні, ці машини й прибори для досвідів наукових, цей тільки плечима здвигне і скаже: це-ж цілий університет, а не один чоловік!

З Гетем, щодо освічености, тяжко видержати порівняння. Але Байрон, Пушкін, Міцкевич і інші великі поети XIX-го століття—це друга річ, коли з ними рівняти Шевченка, тоді слово “зглядно неосвічений” стає зайвим.

Ріжниця в способі набування освіти (тамті набували її в систематичній школі, Шевченко більше випадково, автодидактично); але засіб знання, ширина умового виднокруга, енергія думки у його не менші, як у їх. Та мабуть кожний з нас, коли говорить “освічений чоловік”, то на думці має не виключно поетів, артистів, учених, а пересічного інтелігента і тому то закид неосвічености стає для Шевченка тим більше несправедливим. Бо пригадаймо собі на якому рівні стояла тодішня освіче-

ність в Росії і спитаймося, не міг

Шевченко рівнятися із своїми сучасниками інтелігентами? Безперечно ніг, він виходив навіть поза межі тодішньої освічености своїм широким ідейним виднокругом, легкістю думки й інтересом до найрізномордніших питань життя.

Легенда неосвічености має всілякі джерела. Шевченко був дуже оригінальним чоловіком, він уявляв собою справжній український тип. Всіми корінцями своєї вдачі глибоко держався села. В Петербурзі, Москві, Оренбурзі, Орську скрізь він думав про наше українське село, так сказати, носив з собою скрізь його аромату. Так само оригінальний його вірш. Він дуже відбігає від поезії освічених поетів, а скидається більше на народній, хлопський вірш. До того додаймо зовнішній вигляд поета в часах його мужеської зрілости, цей повислий вус, баранячу шапку й кожух—український селянин,—а від селянина до неосвічености шлях недалекий. Додаймо до цього охоту деяких дослідників Шевченка зробити з його автодидактности якийсь окремих оред, додаймо такі вислови, як отсей, що немов то нашого найбільшого поета читає й розуміє: весь український народ і розуміємо, чому до його так сильно прилипла етикетка неосвіченого, хоч дуже талановитого поета.

Щоб тую легенду розвіяти, треба основно пізнати життя і твори Тараса Шевченка.

В уяві пересічного читача, Шевченко, це автор книжки віршів, що називається “Кобзар” і явля-

ється у виданнях дуже численних, але дуже неповних і некритичних, цензурою, менше, або більше поцарапаних. А тимчасом Шевченко, це автор “Кобзаря”, численних повістей, дневника, листів, це великий маляр, і рисівник, це суспільно-політичний діяч, це дуже багата, буйна, оригінальна поява у галерії найвизначніших людей XIX століття.

Щоб його добре пізнати треба критично прочитати всі, (але то— всі!) твори, треба знати його листи, оповідання і спомини про його, його знайомих, особливо визначніших одиниць, треба зібрати в одно всілякі студії про його, яких понаписувано спору, і лише тоді побачимо, який то був “зглядно неосвічений чоловік”. “Неосвічений”, що просвітив народ, що перевів критику його історії і вказав шляхи в майбутність; “неосвічений”, який на психологію 40 мільонів людей мав і має такий непереможний вплив. Я тільки спробую дати деякі виїмки з його менше звісних творів, а саме його вислови про мистецтво, поезію, релігію, мораль, тощо, на доказ, що ідейний виднокруг Шевченка був дуже широкий, що думками своїми він невпинно йшов вперед, не волявся висказами авторитетів, лише будував свій власний світогляд, шукав правди, добра, справедливости, був людиною освіченою.

Почну від його поглядів на мистецтво, бо з його й почав Шевченко свою інтелектуальну карієру.

Великий Торвальдсен почав свою блискучу артистичну кар'єру з того, що вирізував для тупоносих копенгагських кораблів орнаменти та трітони з рибячими хвостами... Безрадісний, безнадійний почин! Та чи багато на світі вас щасливих геніїв-артистів, що не так починали? Дуже й дуже мало. От приміром хоч-би в Голандії, в часі найсвітлішої, золотої її доби, Остаде, Берхем, Теньер і цілий ряд знаменитих артистів, окрім Рубенса і Ван Дейка, починали й кінчили свої великі кар'єри голодранцями. Та було-би несправедливо вказувати на саму тільки торговельну Голандію. Розгорніть Вазарі, і там побачите таке саме, коли не гірше. Кажу "гірше" тому, що тоді навіть політика намістників святого Петра вимагала прегарної декорації, щоби засліпити товпу й затьмити "єретицьку" науку Віклефа й Гуса, яка починала вже виховувати неустрашеного домініканця Лютера. І тоді, кажу я, коли Юлій II і Лев X схаменилися і сипали золото кожному стрічному маляреви й будівничому, і в тім золотім часі умирали великі артисти з голоду, як наприклад Корреджіо й Цампієрі. Таке трапляється на нещастя досить часто, все й всюди там, куди тільки пробивалася божественна чудотворна штука; воно трапляється і в нашім просвіченім ХІХ-ім віці, віці чоловіколюбства й всего, що йде на користь людям, хоч він має стільки спроможности усунути й заховати жертви "кара-

ющей богинї обречення".

За що-ж, питаю, припадає отсим ангелам олицетвореним, отсим представникам живої честности на землі, така сумна, така гірка доля? Мабуть за-те, що вони ангели в тілі (Артист I).

...мені приємно кинулась в очі моя безладна робітня: ніде не було видно ані недокурків із сигар, ані попелу з тютюну, всюди все було поприбирано й виметено; навіть палітра з засохлими фарбами, що висіла на гвозді, й вона вичищена й блищала як скло; а винуватець (себто—Шевченко) всеї тої гармонії сидів коло вікна й рисував маску знаменитого живовзору Торвальдсена, Фортунати. (Артист I).

Часто доводилося мені бувати з Брюловим в Ермітажі. Були це блискучі лекції теорії малярства, а кожного разу кінчалися вони Тенером, особливо ж його "Казармою". Перед цим образом він бувало довго простоїть та після палкої похвали знаменитого Фляманця, каже: "Варт приїхати з Америки на те тільки, щоб побачити один цей образ".

Те саме можна сказати тепер про його "Розпяття", особливо-ж про голову ридуючої Марії Магдалини. (Артист II).

Це був перший його (Шевченка) твір, який він на превелику силу зважився мені показати. Мені подобалася його скромність, чи радше несміливість: це певна

признака таланту. І сам твір припав мені до вподоби своєю простотою: Едіц, Антігона і трохи здалеку Полнік — тільки три особи. Мало коли подибується у первотворах така простота, в перших композиціях буває звичайно багато фігур. Молода уява не кладе собі теж, не вмів зосередитися в одному многомовному слові, в одній ногі, в одній черті, потрібує вона простору, буває в далечі і в буянню своєму заплутується, паде та розбивається об твердий лаконізм. (Артист III.)

В божественній, безсмертній природі багато, дуже багато прекрасного, але-ж торжество й вінець безсмертної краси, це обличчя чоловіка, наповне щастям. Вищого й кращого в природі я нічого не знаю. (Артист IV.)

Я зробив скіц, як монах Петро веде першу ватагу хрестових лицарів через одно німецьке місто, а держався я способу й костюмів Печчі; скіц сей показав я Карлу Павловичу, але він заборонив мені, вельми строго, брати теми з чого иншого, а не з біблії та з історії Греків і Римлян. "Там, говорив він, сама простота й краса, а в середньовічній історії неморальність і біда". (Артист V.)

Що значить чарівна, магічна сила оригіналу? Чи це упередження, чи час так чарівливо притем-

нив краски, чи Доменікіно (Шевченко говорить тут про копію, з Доменікіна, яку готовив Брюлов). Деколи хотів-би я, щоб оригіналом скорше віднесли.

Раз якось за вечерею зійшла бесіда на копії і він Брюлов сказав що ані в малярстві ані в різьбі він не признає правдивої копії, себ-то відтворення, а в поезії він знає одну-однісенку копію "Шильонський вязень" Жуковського і зараз проговорив його з пам'яті. (Артист VII.)

Яка то добродійна річ—праця! Особливо, коли знаходиш заохоту. А мені, славити Бога, заохоти не треба: на іспитах ніколи не дістаю дальшого номеру, як третій. Брюлов мною завсіди вдоволений: якж може бути більша, радісніша заохота для артиста? (Артист VII.)

Любов, це животворний огонь в серці чоловіка, і все, що він чинить під впливом цього божественного почуття, має на собі відблеск життя і поезії. Все отсе гарно, та тільки, отсі огненні душі, як їх називав Лібельт, занадто нерозбірчиві в коханню. Лучається, що суцций і вітхнений поклонник краси попаде на такого морально огидливого ідола, якому тільки диму з пекарні треба, а він, сердега, тиміямом перед ним курить. Мало, мало котру з отсих огненних душ супровожала гармонія. Від Сократа (Сократ, грецький філософ, який помер за свою науку 399 р. Головні черти його науки передав нам уче-

ник Сократа, Плято, бо сам Сократ не списав своїх творів. Його жінка, Ксантіпа, перейшла в поговірку із своєї злості) і Берггама (Бергем—Берхем, Клясе, Пістерж, нідерляндський маляр (1620—1685), автор світляних краєвидів з людьми і звірятами) аж до наших часів заєдно та сама розтіч у їх буденному життю. (Артист X).

Не може бути нічого солодшого, нічого більше чарівного в життю, як самота. Особливо перед лицем всіміхненої, цвитучої красавиці матери-природи. Під її солодким чарівним впливом чоловік мимохіть погружається сам в себе і “видить Бога на землі”, як каже поет. Я і перше не любив шумної діяльності, або, краще сказати, шумного безділля, а після десятилітнього тугешнього життя самота здається мені сущим раєм. (Дневник, 17 VI. 1857.)

Я, не зв'язавши на щире любов до прекрасного в природі й штуці, чужої непереможної, непоборимої нехиті до філософій та естетик і отсі почування завдячую зразу Галічу, а врешті нашому високошановному В. І. Григоровичу, котрий читав нам колись лекції про теорію мистецтва, девізом котрих являлося: більше вдумуватися, а менше критикувати,— чисто Платонський вислів.

З Лібельтом я трохи знайомий: читав його “Орлеанську Дівичу”, його критику й філософію. На перший погляд він мені видався

мистиком і непрактиком в штуці. Побачимо, що буде дальше. Боюсь, щоб зовсім не роззнайомитися. (Дневник, 5 липня 1857.)

Невже-ж одно бажання оригінальності так сильно опоганило твори невтомимого Бруні? Погане бажання, жалісний результат. (Дневник, 10 VII. 1857.)

Для чоловіка-матеріяліста, якому Бог не дав зрозуміння його благодати, його нетлінної краси, для такого пів-чоловіка всяка теорія краси пуста балачка; для чоловіка-ж наділеного цим розумом-чуттям, подібна теорія теж пуста балачка, і ще гірше—шарлатанство. Колиб отсі безжизнені учені естети, отсі хірурги краси, замість теорії писали історію мистецтва, то зробили би користну річ. Вазарі переживає цілі легіони Лібельтів. (Дневник, 23 VII. 1857.)

Всемогучий і премилосердний Господь не лишив мені здоров'я в цій довголітній і строгій пробі; Він і дав мені в малку несвідому любов до прекрасних штук, а тепер посилав мені любов свідому і світлу та сильну як діамант. Творчим артистом я не можу бути; про таке щастя було-би нерозумно й думати; але я, по приїзді до академії, при допомозі божій та добрих і світлих людей, буду ритовником á l'aqua tinta. Уповаючи на ласку і поміч божу і на Ваші ради та опіку, сподіваюся зробити що-небудь достойне улюбленої штуки,

ширити через ритовництво славу славних артистів, ширити серед суспільства смак і любов до доброго й прекрасного. Це моя молитва чиста та сподобна чоловіко-любцеві-Богу, це моя посильна й безкорисна услуга чоловікові. Це моє єдине, незмінне змагання. Чогось більшого я не можу надіятися, і тільки проситиму, не лишити мене без Вашої світлої помочі в отсій моїй проміністій надії. (З листу до графа Ф. Толстого.)

Про картину Мольєра: Іван Богослов проповідує на острові Патмосі в час бакханалій, про яку я випадково прочитав в "Русским Инваліді", що її показують в Петербурзі прилюдно на дохід ранених в Севастополі,—я маю, не знаю чому, більшу певність, чим про довголітній труд Іванова. (Дневник, 27 VII. 1857.)

Якобі, один з Нижегородських аристократів, дуже приязний і досить їдкий ліберал, а до того любитель малярства. Він показав мені свій альбом; нічим особливим незамітний, і образ лихо освітлений, але цінний. Представляє молодого святця на молитві. Вираз лица прегарний. По заповненню господаря, та дорогоцінність походить з-під кисти Гверчіно, а по йому вона більше скидається на коцію з Доменікіно Цампієрі. Але я не сказав господареві свої думки, знаючи з досвіду, як трудно перекласти знавцям малярської штуки. (Дневник, 2. жовтня 1857.)

Нині зробив я візит мойому натхненому Татарінову і бачив у його, чого також не сподівався побачити в Нижньому, бачив справжнього, величавого Гюдена. Такі дві прегарні несподіванки зараз—це рідка й висока насолода. І які-ж варвари нижегородці! Вони знають Татарінова тільки, як урядника при товаристві, що буде зелізницю, а про образ Гюдена, а навіть і про самого Гюдена, ніхто й не чував, крім дідуся Улибашова, з яким я нині познайомився у театрі. Це звісний біограф і критик Бетговена і вірний гість тутешнього театру. (Дневник 2. IX. 1857.)

В церкві (В. П. Новг.) знаходиться чудодійний образ, з котрого копія перестрашила мене колись у церкві Георгія. Оригінал є в соборі. Він цікавий яко стародавність. Його переніс із Суздаля князь Константин Василевич, року 1351. Дуже можливо, що це оригінальне візантійське чудо. (Дневник 16. II. 1858.)

По обіді хазяїн (Вільд. у Н. Новг.) працюючись зі мною, дарував мені на памятку кілька мініатюрових медальонів, копії в славних давних та нових творів, ріжних мистців. Милій і гарний дарунок. (Дневник 6. III. 1858.)

З артистом Лукашевичем був в Ермітажі. Новий будинок Ермітажа видався мені не таким, як я собі його уявляв. Блеску й пиш-

ности багато, а краси мало. І в цім величнім храмі штуки відбилася тяжка касаряна лапа “незабутнього” вивченого медведя. (Дневник 31. III. 1858.).

Коли-б мені вільно рисувати, скільки-б я Вам прислав нових і оригінальних рисунків. Та що робить! А дивитися й не рисувати, це така мука, яку зрозуміє тільки справжній артист. (З листу до кн. В. Репніної, Орськ, 24 окт. 1846.).

Був я по службі в киргизькому степу й на Аральському морі при описній експедиції, два роки; бачив багато оригінального, ніде ще невиданого, і болить мене, що нічого не міг нарисувати, бо мені рисувати заборонено. Це найбільше із всіх моїх нещасть. Змилосердіться надімною! Постарайтеся для мене дозволу на рисовання (Ви багато можете),—більше я нічого й не дожидаю і більше нічого не прошу. (З листу до В. Жуковського).

Велика річ—спочуття до всього благородного й прекрасного в природі й коли це спочуття ти ділиш з ким, тоді чоловік не може бути нещасливим. (З листу до Бр. Залеского, 9 X, 1854.).

Дійсно, мистецький твір сильніше вражає артиста й загалом чоловіка, ніж сама природа. (До Бр. Зал. 25 IX. 1855).

В тебе єсть любов до мистецтва,

а це найкраща порука що й успіх буде. (До його-ж, 21. IV. 1856.).

Хоч в великим трудом та все таки я відмовив собі найпотрібнішого. Вдоволяюся тим, що цар салдати дає. Та якже відмовитися від думки, чуття, від тої негасимої любови до прекрасного мистецтва? (З листу до графині Толстої, 22. квітня, 1856.).

Фотографія, яка-б вона й не була гарна, все-ж таки не має в собі високого, прегарного мистецтва... Це діло хімії і фізики. (З листу до Бр. Залеского, 10. VI. 1856.).

Яке невисказане щастя побачити чарівне мистецтво в цілім його блиску, в усьому його магичному привабі! Рай заповіджений одним святим. (До Бр. Залеского 8 V. 1887.).

Без столиці художник—риба без води. Погано, дуже мені погано у цім Нижнім. (До Щепкина, 5 XII. 1857.).

Лекше верблюдови перейти крізь ухо голки, ніж доброму артистови серед білого дня кинути свою роботу. (До Ковалевського, 26 IV. 1858.).

“Мені уявилась кімната—та на 9 лінії, в домі булочника Донерберга. (Там мешкав Шевченко, коли був учеником академії мистецтва в Петербурзі.) Ми були бідні, але невинні як діти. Боже мій, Боже мій! Куди поділись ці світлі,

ці золоті дні? Куди подівся гурт непорочних, натхнених юнаків?...

Я так щиро й від усього серця віддався своєму прекрасному минулому, що кілька разів починав плакати, як дитина, в якій одняли гарну забавку. І ці благородні сльози оновили, воскресли мене, я одразу почув ту свіжу, живу силу духа, яка одна може утворити чудо в нашій уяві, перед мною одкрився чудовий, дивовижний світ самих чарівних, самих найзграбніших привидів. Я бачив, я дотикався до цих чаруючих образів, я чув цю небесну гармонію, словом, я був охоплений воскресним духом живої святої поезії.

Замурзаний козачок приходив кликати мене до чаю, але я сказав, що нездужаю, і не пішов.

Заспокоївшись трохи й вгамувавши свої розбурхані думки я, помолившись Богу, взявся за роботу. (З повісті "Матрос".)

Чимало ще цитатів з творів Тараса Шевченка, можна-б навести та мабуть і тих доволі, щоб показати, що наш великий поет не був несвідомим та непросвіченим артистом.

Рисувати став ще малою дитиною, тоді як листки паперу обводив "хрестами і визерунками з квітами" та списував Сквороду.

Вроджений талант домагався науки. Шевченко ходив по сусіднім селам та шукав малярів-учителів. Та це не були оті артисти, яких ідеали носив він у своїй душі. Правдивого вчителя знайшов

Шевченко що лиш у Вільні (мабуть Рустом), та у Варшаві, Франц Лямпі. Обидва люди образовані й знамениті живописці. Але Тарас зберіг свою оригінальність. Перегляв від них любов старинного рисунку, але шукав власної лінії і ту свою власну лінію безперечно він мав: лагідна, гармонійна вона, м'ягка.

Так само зберіг своє малярське "я" перед авторитетом "божественного" Брюлова. Цей був епік, чоловік без інтересу до питань життя, замкнений у крузі мистецтва, некольорист, у якого світлотінь переходить з оптичного проблему в різьбарську рельєфність. Шевченко остався ліриком, котрий не оповідає, що бачив, лише передає вражіння баченого, перепущені крізь призму душі. До предмету (краєвид, портрет) ставиться з якоюсь властивою собі прихильністю, середечністю; у його творах скрізь видно частину його власного "я".

Між себе, а малярський об'єкт не кладе палети й пензлів, мов переговори, не каже: "я певний свого діла, я паную над ним",—ні, він безнастанно шукає краси й захоплюється нею, шукає правди, сам убагороджується в мистецтві і хоче убагородити других.

Не видно у його рутини, не видно малярського джонгльорства, тих незвичайних мазків, що дивують нас при першому погляді на образ, та скоро надокучують. Його рисунки й малюнки, чим більше їх розглядати, тим більше

подобаються, оживають і говорять. До мистецтва він заодно підходить з діточою простотою і набожною покорою, мов священник до святих тайн. Не гордить товпою, хоче остатись артистом-чоловіком і творити для добра людства, бо нема нічого кращого в природі, як обличчя людини, озарене щастям.

Малярства вчився радо й пильно. Ніхто його не гонив до цього діла й не захочував. Навпаки: всі і вся кидали йому колоди на шляху до щастя.

Рисував гіпси, кістяк, живого моделя, дерева, квіти, краєвид, перспективу, пізнав техніку красок і вивчив історію штуки. Розу-

мів духа грецького мистецтва, й ренесансу й Візантії. Не долюблював німецького малярства й ненавидів "суздальщини" та "казьонщини". Мистецтво, яке путало крила, наводило жах на чоловіка, служило отупінню людського духа, було йому противне. Любив життя, волю, радість. Не було великого артиста, котрого не знавби й не згадував про його, розумів духа часу в історії штуки й відчував ту вічну трагедію непорозуміння між артистами й оточенням.

Жертвою такого непорозуміння був сам, а почасти остався й донині.—Б. Л.

ЧОТИРИ МИРОВІ ПРІНЦІПИ ВІЛСОНА

Чотири мирові принципи, які американський президент Вилсон проголосив у своїй промові до конгресу 11-го лютого, 1918, в слідуючі:

1. Кожда частина остаточного полагодження мусить бути основана на принципі дійсної справедливости в кождім случаю зокрема і на таких услівях, щоби вони принесли можливо як найправдоподібніше мир, який має бути тривалий.

2. Народи і краї не можуть переходити зпід одної зверхности під другу неначе річи або заклади в грі, навіть у так великій грі, яку раз на все здискредитовано, грі для удержання рівноваги держав.

3. Кожде територіяльне полагодження, яке стоїть в злучі з війною, мусить бути зроблене в інтересі і для користи дотичного населення, а не яко частина якоїсь постанови або компромісу на підставі жадань між суперечними державами.

4. Всі справедливі державні домагання мають бути полагожені в ціли як найбільшого вдоволення; вони мають бути так полагожені, щоби не спричинювали ані не продовжали давних елементів незгоди і ненависти, які, як сього треба надіятися, зломилиб по якимсь часі мир в Європі, а вслід за тим і в світі.

Дві Ясні Хвили з Життя Тараса Шевченка

НА ВОЛІ

22 січня 1847 р. В сільській церкві в Оленівці, Борзенського повіту, на Україні—бере шлюб гарна пара молодих: се наш звісний письменник Пантелеймон Куліш, а його молода Олександра Михайлівна Білозерська—також будуча письменниця, яку знають наші діти під псевдонімом Ганни Барвінок. Коло пари молодих стоїть боярин (у нас дружба) Куліша—хто се такий?— Наш поет Тарас Шевченко! Молоді, се його щирі приятелі, які оцінюють його незвичайний поетичний хист та стараються допомогти якимнебудь робом.—Від шлюбу їдуть на хутір Куліша Мотронівку—на весіле. Грають музики, йде забава. Та ніщо так не чарує гостей та молодих господарів, як пісні—співані Шевченком. Се для них найсолодша забава. Господиня щиро припадає коло Тараса як коло рідного брата. Вона вже здавна одушевлена його таланом, який і знала з поезій Тараса, що їй прочитав її муж. Для поліпшення долі Тараса вона готова на великі жертви.

Вона розуміє, що поетови треба би виїхати хоч на два роки за границю, образуватися більше у малярській штуці. На сю подорож готова вона жертвувати свої кош-

товности: золото, брилянти. От і каже Куліш Шевченкови, щоби прийняв від них кошти на виїзд, та щоби не питався, звідки ті гроші. Радуються серце поета, що має таких дбайливих друзів. Так мало зазнав він добра в своїому життю, що такі ясні хвили для нього над усе дорожші. Годиться на все та треба підждати, аж власти видадуть паспорт.

З великими надіями в душі прощається Тарас зі своїми друзями, виїжджаючи з Мотронівки.

Не прочував він, що не зараз побачить своїх найдорожших—не чув свого нещастя.

А наступило воно 5 цвітня 1847.

При переїзді Шевченка з Седнева до Києва, коли він висідав уже з порому на Дніпрі, несподівано являються перед ним царські жандарми.

—Ви Тарас Шевченко?

—Він самий!

—Ви арештовані!

І неждано опинився поет у неволі—і 10 літ опісля не бачив вольного світа божого.

В НЕВОЛІ

Орська кріпость, 12 лютого 1848 р. Тут довелося Тарасови пробувати перший рік неволі. А важна вона була. Поета зроблено простим саддатом, муштровано і гноблено

—та найстрашніше для нього було те, що заборонено йому щонебудь писати або малювати. Одинок потіха його була почта, яка приходила час від часу в Орськ та привозила йому який лист від приятелів і знайомих.

Шевченко пише до свого приятеля Лизогуба, що кождим письмом зі світа від людей, тішиться як та дитина і зрошує його словами...

—От і нині—погідний весняний день,—та навколо понурі мури, непривітні товариші-салдати. Посідали по обіді, мають хвилину впочинку. Хтось кликнув: Їде почта! Всі зірвалися на ноги, бо кождий виждає звісточки... Роздають—в лист і до Т. Шевченка. Що за радість! Яка втіха! Оглядає його—любується ним—і старається відгадати, від кого... Пізнає його по почерку письма—адреси.

—“Не вже се вона? Моя люба “приятелька-сестра” — прислала мені отсей листочок? О велика їй вдяка, моїй дорогій приятельці!

Отвирає дрожачими руками. Так! Се від неї! Від княжни Варвари Репніної, щирої прихильнички Тараса. Се дочка генерала Миколи Репніна, що будучи українським губернатором, заступався не раз перед царем за український

нарід. Запізнався з ними Шевченко ще в 1843 році на їх хуторі в Яготині, Пирятинського повіту на Україні. Ціла рідня Репнінів полюбила Шевченка, а найбільше привязалася до нього їх дочка, княжна Варвара, яка прояснила поетови не одну хвилину в його бездольному життю.

Її зачисляє Шевченко до найкрасших своїх друзів.

“...Я заридалаб, колиб побачила вас тепер—і молила би Бога помогти мені потішити вас та піднести вашого духа висше, гіркої недолі... але я безсила... і що зможу зробити для вас, мій добрий Тарасе...”

Читає Шевченко і слова стають йому в очах від тих щирих слів.

І зі зворушенням відписує...

“Ваш лист переніс мене з казарми темної до рідної України у ваш прекрасний Яготин... Бесідуючи з вами—я святкую... Отсю велику радість ви мені дали!”

Листи від таких приятелів, як княжна Репніна були тим цілющим ліком, що лагодили по трохи тюремні-касарняні терпіння Тараса Шевченка на далекій чужині, на засланняю. Згадує він про се не раз і в своїх поезіях. —Ю.

Богдан Лепкий

ДО НАРОДНЬОЇ ПІСНІ

О пісне народня! Одна ти мене,
Лиш одна ти мене не лишаєш.
І куди тільки доля мене не жене—
Ти за мною, як пташка літаєш.
В далекому краю, в чужій стороні,
В час безмовного, сірого суму,
Про степи і могили співаєш мені,
Як український степ довгу думу.
Ти говориш: минули козацькі часи,
Не минула козацька слава,
Тож кріпись, не хилий до землі голову,
Наша радість—народня справа.
О пісне моя! Що найкращого є
В серці й мислі народу могого,
В твоїх звуках, як в гарфі безсмертній жие,
Ждучи воскресення свогого.
Ждучи на момент, коли з людських грудий
Вийде воля розкута, свободна—
В бій на смерть і життя попровадить людий
Не хто инший, лиш пісня їх рідна.
О пісне народня, одна ти мене,
Лиш одна ти мене не лишаєш,
І куди тільки доля мене не жене,
Ти за мною, як пташка літаєш.

ОДИН ДЕНЬ

(Зі споминок червоноармійця.)

I.

Напереді затріщав кулемет. Градом посипались довкола нас кулі...

В розстрілну!... Ми розсипались і лягли. Почали відстрілювати.

Гукнула ворожа гармата; друга... кулі сильно ударили об землю.

Нас було три роти піхоти. Артилерія зісталась далеко позаді і тільки підходила до нас.

У ворога було стільки-ж піхоти, батарея, та чоловік чотириста кавалерії. Всього офіцери-козаки, інгуші.

Сили були аж надто нерівні. Ми держались хоробро; ворог ні кроку не міг зробити вперед.

Як це лучилось, що ворожа кавалерія раптово прорвала... ніхто не міг зрозуміти...

Ми відбивались жорстково, як люди певні в своїй загибелі, не чекаючи на пощаду. Ранені набивали рушниці і ще жорстокіше оборонялись..

Сила солону ломить. Ми не вдержали...

Багато з нас вмерло смертю хоробрих. Решта піддалась...

II.

—Жид? Розстріляти!

—А ти? Гей, ти, білява морда, це-ж тобі говорять! Ти не Жид?

—Ні.

—Значить, наш? А почім я знаю, що ти—наш? Говори "Отче наш"!

—Отче наш, іже вси...

—Постій, постій... Ти говори мені "Богородицю"!

На лиці офіцера радість, як у ката, звіряча.

—Ну?

Я читаю.

—Здорово! Набийте йому морду!

—А ти, крайний, хто будеш?

—Ніхто.

—Комуніст?

—Ні.

—Розстріляли!

Хтось кричить:—Пане капітане! Чотири сестри захопили ми, ведуть.

—Молоді?

—Одній буде літ біля сорок.

—Веди сюди трьох.

—А тую?

—Сам знавш!

—Слухаю!

Десь недалеко гримнуло кілька вистрелів. Привели трьох сестер.

Назаді почувся женський крик.

—Це хто там?

—Жінка червоного, пане капітане. Червоноармійцем переодяглась.

—Кінчай.

Кілька ударів тупою шаблею. Два вистріли...

Крики замовкли.

—Рушай! Шагом а-а-рш! Попе-

реду офіцери, позаді—козаки. Ми в середині.

—Тропом!

Коні бють густо копитами землю, глибоко здіймається пил.

—Червоні, бігом! Доганяй!

Верства, дві, три...

Ми задихались, вибились з сил.

Стій! Посчуїати червоних!

Пройшлись по рядах з нагаями.

Два-три розстріляно.

—Ти—командир?

—Ні.

—А хто твій командир?

Мовчанка.

Офіцер розмахнувся. З носа і з рота бранця тече кров.

—Скажеш?

Відповіді не чути.

—Гризунов, візьми цього!

Ще одним стало менше.

Знов рушили в дорогу. Знов перерва.

Кілька перерв.

Прийшли до якогось місточка, стали на краю його.

—Хто кулеметчики—виходь! Ви мобілізовані. Будете служити в нас.

—Так ми...

—Пане капітане! Тут ще в один Жид, з червоним хрестом на рукаві.

—Приведи його сюди!

Хвиля чекання.

—Як звуть?

—Третьяков.

—Ти наших рострілював?

—Я не стріляв, я—санітар.

—Кричи: “бий Жидів, спасай Росію!”

Мовчанка.

—Будеш кричати?

В воздуху мелькнув приклад.

. Довга півторагодинна тортюра. Кулаки, нагаї, приклади, шабля... Під кінець три кулі і розбитий череп...

III.

Ми цього ждали, ми до цього були готові. Але ми не представляли собі цього виразно. Нас вивели в поле, як на злобне місце. Все було приготоване попередно—і салдати і кулемет.

Нас вистроїли в два ряди.

—Кругом!

—Ні, вже краще стріляйте в груди, ніж в спину!

—Пали!

Грянув залп.

Почалось.

Хаос і жах переплелись, сціпились, проникли в наш мозок, заглядали нам в очі, скривили наші лица.

Десять кричали, стогнали, плакали, хтось кудись біг.

Кулемет палив наше тіло. Земля жадно пила горячу кров.

Я перебіг кілька кроків, упав на землю і закрити руками голову.

Через мене, неначе рій мух перелітали десятки куль.

Щось сильно вдарило в руку, опалило лице. Я був ранений.

Стрілянина перестала.

—Ранених добити!

Біля мене лежав в передсмертних муках мій друг Оледсандер Манковський і просив добити його.

Підійшов солдат, набив рушницю і спокійним, рівним голосом сказав:

—Зараз, зараз добу.

Я вдавав мертвого. Кілька разів проходили біля мене і не звертали уваги, не замічали, що я ще дихав. Коло мене другий товариш таксамо вдавав мертвого.

Підїхав до нього козак, вдарив кілька разів нагаєм.

—Притаївся?

Відповіді не було.

Козак зліз з коня, вишукав рану на тілі товариша і зі всеї сили вдарив нагаєм по раненому місці. Ранений перевернувся.

—Так, так! Не вдавай мертвого!

Вистріл, тяжкий передсмертний хрип.

Козак підїхав і став біля мене.

Я лежав, не рухаючись, ледве дихаючи. Я закрив очі, щоби не бачити його. Але я передчував, що він стоїть надімною, стереже мене. Зраджу я себе, чи ні? Чи зможу я видержати іспит на життя? Кождої хвилі я міг перетворитись в труп. Я це знав, я це передчував. Німий жах, дивився в мою душу, свердлив мій мозок і я зі всіх сил старався стримати своє фільтвання.

Я був неживий...

Я не знаю, як довго це продовжувалось,—може бути мінуту, може пів секунди. Жах здусив мене і я стратив рахунок часу. Протягом цієї хвилі я кілька разів умирав і знову оживав.

Козак відїхав...

Проїшло яких дві години.

Раптово знов почалась стрілянина, знов загуділи кулі. Ще не все?

Потому стрілянина зупинилась. Хтось підїхав на кони.

—Товариші, хто може, вставайте! Ніхто ані рухнувся.

—Підманути хочуть. Ще не задоволились!—мелькнуло мені в голові. Кавалерист продовжав кричати.

При кінці він зліз з коня і почав силою декотрих піднимати.

Я відкрив очі і, нерухоючись, подивився на сторону. Там був ще один кавалерист. Один з наших піднявся, поговорив з кавалеристом. Той показав йому дорогу і він пішов шкандибаючи.

Я не видержав.

—Хай добуть, але більше я не витерплю.

Я встав.

Кавалеристи були наші.

Іспит на життя скінчився.

Красний.

Я. С. Махар

ПОТЯГОМ ЧЕРЕЗ ГАЛИЧИНУ

1.

Село

Як гурт оскубаних, кволих курок,
ірко побитих бідю,—
сіло тут натовпом безліч хаток
в фаталістичнім спокою.

З мерви і глини поліплени,
в чубах зігнали дві дошки,
дірами стіни проозітлені,
кожда похилена трошки.

І тільки золоті соняшники,
пишній квіти цих селищ,
дивляться в сонце напередки...
Розпачі усміх—їх велич.

При плоті зваленим вихудлий пес
гавкає тужно на поле... \
Щоби хоч дежуди вид цей іщез!
Горе безмовне—і голе.

2.

На Полях

Бузьків громадами бачив я
скрізь поміж людом на полі,
вештались разом ці і ті
пріязно, без сваволі.

Бачив я працю мужика,—
німо ридаюче горе:
жінка і мати тягнуть плуг,
на межі діти, він оре.

Про що читав колись, тут нараз
сам я уледів із жахом;
як і зародить, плід сійби
теж піде чортавим шляхом.

Бо навіть хата, зліток дір,
теж не його; от, живеться—
але в цілісенькім життю
тільки душа його беться.

Богом забутий,—раб землі—
лан чужий оре покійно;
бузькі лабаті—лиш вони
при нім осталися вірно.

Всюди осьтуть, на полях і лугах
та на обчімжаних стрігах
червонодзюбні мудреці;
мрія жінок і потіха.

Бачив на межах безліч діток,
гналися радісні, смілі,—
мирно, розважно похитувались
бузьків голізоньки білі.

Вірні остануться по всяк час
бузьки і галицькі люде;
в цім і порука, що горе своє
галицький люд перебуде!

Переклав Остап Луцький.

Максим Горький

Про Значінне Письменства

Книжка—річ така звичайна і така всім відома—є в дійсности одним з найбільших, найбільш таємних чудес світа. Хтось, кого не знаємо, хто говорить може незрозумілою для нас мовою, хто віддалений від нас може на сотні миль, начертав на папері рядки знаків, що їх зовемо буквами і як глядімо на них ми, люде чужі і далекі для автора тої книжки, розуміємо в таємний спосіб значіння тих слів, думок, почувань і картин. Подивляємо описи природи, ритм мови, музику слів. Читаючи ті барвисті листки з ніжністю, зі зворушенням, деколи зі сміхом, втягаємо в себе життя якоїсь людської душі, чужої нам або спорідненої. Книжка є може найбільш гідним подиву чудом з усіх чудес, які сотворила людина у своєму змаганню до щастя, до здобуття майбутности.

Не маємо ще загального письменства, бо не маємо спільної мови, всеж таки кождий твір письменства, писаний чи то віршами чи прозою, пройшов почуваннями, думками, ідеалами, які спільні всім людям. Спільним є для всіх людей святе змагання до духового визволення, відраза до життєвих підлот, надія на кращі умови життя; загальним є бажання того “чогось”, що не дасться виразити ні

словом, ні думкою, що називаємо блідим прізвищем “краси”, а що розцвітає щораз величавіше і на світі і в наших серцях.

І хоч завеликою є внутрішня відрубність народів, рас і одиниць, хоч дуже різняться від себе зовнішні форми держав, релігійних вірувань і звичаїв, усіх народів на землі, хоч непрохідні є класові різниці—всеж таки над тими безоднями, які ми самі вирили на протязі многих століт, вноситься, неначе чорне і грізне стріхиття, свідомість загальнолюдської життєвої трагедії, мрачні почування осамітнення людини у вселенній.

Зачинаємося з тайни народження і вертаємо до тайни смерти. Ми кинені разом з нашою планетою в безмірний простір. Той простір зовемо вселенною, але в дійсности нічого про його не знаємо і наша самота у вселенній є цілковитою і глумливо безоглядною.

Властиво не багато людей розуміє це осамітнення людини у вселенній і на землі, яка є для багатьох пустинею, на жаль не без людей, тоту самоту людини серед терпінь, суперечних надій і бажань. Одначе слабке прочуття тої муки лежить інстинктивно в кождій душі неначе засіяне в ній зерно лихого зілля і затроє життя людей, які позірно не відчу-

вають тої ідкої туги, що не змінилася на всі віки і у всіх народів, туги, яка в рівній мірі пригнітала Англієця Байрона (англійський поет, один з творців романтизму), Італійця Лєонарді (італійський поет), автора "Соломонового проповідника" і великого мудрця Азії — Ляо-Тсе (старинний китайський мудрець).

Ця мука, зроджена в глухому почуттю непевности життя і судьби в спільною всім без виїмку, і учасником її в кожний, хто глядить на життя хоробро і з відчиненими очима. А як колись мають надійти часи, що люде переможуть ту муку, здавлять в собі почуття самоти і залежности від судьби, це може статися тільки тоді, як побідить дух спільними зусиллями знання і мистецтва.

Наша земля окружена не тільки поволокою світла і повітря, але і сферою духової творчости, ріжнородним мерехтінням лучів нашої енергії, з якої висновано, виковано і вирізблено все, що гарне і вічно трівке. З неї маємо наймогутнійші ідеї і подиву гідну ріжнородність наших машин, з неї найвеличавіші святині — тунелі, пробиваючі скалисті маси великих гір, з неї книжки, картини і поезії — і міліони тон заліза, перекиненого через широкі ріки в виді мостів, завішені з чудовою легкістю в повітрі. З творчости духа пливе все, що є в нашому життю поезією, жорстокою чи вдячною високою чи навпаки жалібною.

Побіда духа і волі над природою і над звірем у людини викрешує промінні іскри надії об зелізний мур тайни існування. Томуто з правдивою гордістю можемо говорити про всевітнє значіння найясніше і найкраще в науковій і літературній творчости. Велике значіння письменства лежить в тому, що воно поглиблює нашу свідомість, наше пізнання життя, що висловлює наші почування і свідчить ясно, що всі наші ідеали, і все те, що ми пережили, і цілий духовий світ, твориться кровю і нервами людини. Письменство говорить нам, що Абисинець так сам виспівує любезні жалі і радощі як Француз, що любов японської гейші (японська танечниця) є однаково величньою, як любов французької героїни, Манон Лєско (Manon Lescant), і що це наскрізь людське бажання тайни знайти в жінці другу половину власної душі, говорить тим самим огнем у душах людей всіх країн і всіх часів.

Убійник в Азії є тим самим злочинцем і в Європі, російський скупар Плюшкін (герой в поєми Гоголя "Мертві душі") є таким самим нужденником, як французький Гранде (Eugenia Grandet, повість Бальзака); Тартіфи (тип святця в комедії французького письменника Мольєра) всіх країн похожі на себе, мізантропи (ті, що ненавидять людей) всюди однаково нещасні, а захоплюючи постать Дон Кіхота (шляхотний лицар, повний мрій і фантазій, герой по-

вісти еспанського письменника Сервантеса) лицаря духа однаково всіх одушевляє. Бо вкінці всі люде у всіх мовах говорять все про те саме: про себе і про свою долю. Люде з плиткими інстинктами остаються тими самими, а тільки світ духа є безконечно різноманітним.

Пя вічна буденщина і заразом безнастанна рижвородність відбиваються ясно і виразно в красному письменстві, в тому живому зеркалі, що є тихим смутком або гнівом, добродушною усмішкою Дікенса (англійський письменник) або грізним обличчям Достоевського (російський письменник), відтворює всі загадки нашого духового життя. Письменство відтворює цілий світ наших бажань, багнисту банальність і манівлі божевілья, героїзм, малодушність зглядом судьби, відвагу в любови і силу ненависти, божевілья і мерзоту, наші брехні, нужденне засліпленне і нашу безупинну смертельну боротьбу, найглибші надії і найсвятіщі звичаї—все, чим живе світ, все, що кипить в людському серці. Письменство, яке глядить на людину співчуваючого приятеля і стротого судді, терпить разом з людиною, сміється з нею рівночасно подивляє його відвагу і проклинає його слабкість—виноситься тимчасом понад життя і в спілці зі знанням присвічує людям у дорозі до мети, до розвитку всього, що в них добре.

З цього ясно, що письменство не може цілком визволитися з того,

що називає Турґенев (російський письменник) “тягарем часу”. Природна річ, що як довго треба буденщині сплачувати данину, так довго вона частіще, як цього потрібно, каламутить святість духової краси і затроює наші “душевні настрої” і “молитви”. Але—як сказав Едмунд Гонкур (Goncourt—французський письменник)—“гарним є те, що незвичайне”, отже це саме, що нам сьогодні видається звичайним і позбавленим усякої краси, коли одійде в минулість, прибере для наших нащадків форму правдивої і вічної краси. Чи не видається нам сьогодні суворе життя давних Греків гарним? Чи ще й нині не одушевляємося кривавою, бурливою і творчою добою ренесансу (доба “Відродження”—період повороту до мистецтва та науки старинного світа в XV і XVI ст.) з цілою її “буденною” красою? Більше, як правдоподібно, що великі часи суспільного перевороту, що їх зараз переживаємо, викличуть завзяття і подив, пілнесуть творчість грядучих поколінь.

Не забуваймо також, що такі книжки, як “Убогі свояки” Бальзака, “Мертві Душі” Гоголя, “Клюб Піквіків” Дікенса, хоч змальовують виключно умови щоденного життя, все таки містять в собі велику і непроминаючу науку життя, якої не може дати ніякий університет; якої—в тій ясній і сильній формі—не здобуде собі пересічна людина через пятьде-

сять літ тяжкої праці.

Це, що є звичайним, не все буває банальним: звичайна судьба людини, це згоріти в огні власного призначення, і та жертва згоріння є все гарна і конечна і повчаюча для тих, що через ціле життя пропихаються з ляком, не загорівши ніколи оттим одним полум'ям, яке спалює людину, але й відкриває глибини його духа.

Людські хиби не є найхарактеристичнішим виявом мистецтва в письменстві або в пластичному мистецтві. Характеристичним є бажання винести людину понад зовнішні умовини його буття, визволити її з понижаючих пут буденщини, показати їй, що вона не є рабом, але паном власних умовин, вільним творцем життя—і в тому значінню всяке мистецтво є все революційне.

Красне письменство, це полет нашого духа понад дрібниці будного дня, воно пронизане любов'ю людства, пристрасною любов'ю до такої степені, що розбуджує ненависть з надмірної любови; воно є нашим оправданням, не згубою, бо не признає винуватих, хоч знає, що все, що є, міститься в людині і походить з неї.

Насильні життєві конфлікти, що розбуджують ворожнечу і ненависть між народами, класами, оди-

ницями—є для письменства перестарілою помилкою; шляхотна людська воля може і мусить ці хиби викоринити; так само все те, що спиняє розвиток духа, полишає людину у власти звірячих інстинктів.

Як глянемо на той могутий полет творчих сил, олицетворених у словах і картинах, то відчуваємо і віримо, що ці сили зметуть і сполочуть на всі часи всякі расові, національні і класові суперечности, що знімуть з ramen людства твердий тягар взаємної боротьби, а тим самим визволять всі його сили для боротьби з таємною і мочутою природою.

Мистецтво, висловлене словами і картинами, стане релігією людства, яка зединить в собі все, що написано в святих книгах Індії, в Зенд-Авесті (святі книги Персів), в Євангелію, і в Корані (святих книгах Магомета). Після злочинних проклятих, мерзких воєн, викликаних людьми, які шанують золотого божка, після кривавої бурі зла і ненависти не може бути нічого кращого, як розширити загальний і наглядний образ духової творчости людини.

Хоч поневолення і насильство святкують ще й сьогодні свою перемогу, нам треба звернути думку на те, чого навчила нас минувшина, що дали світові геній і талант.

М. Тр.

ТЕРНИСТИМ ШЛЯХОМ

(Із життя Івана Франка)

Нашому великому письменникові, поетові й громадянину Іванові Франкові дала доля гіркий, тернистий, важкий шлях.

Перші дитячі роки його були щасливі: Він жив при батьках, на селі. Батьки були заможні селяне й мали добру вдачу. Свого найстаршого сина Івана вони особливо любили й дали йому кращу долю, ніж самі мали, бо віддали його на науку до школи.

З переїздом до міської школи скінчилися його щасливі дні: Василіяньська школа в Дрогобичі привітала малого сільського хлопця дуже зле. Франко багато терпів побоїв і знущань від учителів, а також, і у більшій ще мірі, від своїх шкільних товаришів, що зле поводилися з "хлопською" дитиною.

В перших уже роках шкільної науки Франкови прийшлося перенести особисте, важке горе — помер його батько. Одначе добрий вітчим не занехав пасенка і продовжував добре діло батька, далі посилаючи хлопця до школи.

Гімназіальні роки Франка не були кращі, ніж міська школа. Цей час був такий сірий, такий важкий, такий гнітучий, що лише велике бажання "світла, знання" удержували Франка при школі. Бідне помешкання, постійне голодування, бідна одіж, а також нетовариське,

насмішливе відношення з боку шкільних товаришів це все надзвичайно утруднювало життя й нзку. Радощів у Франка не було майже ніяких. Одна втіха, одна відрода — здібности: нагородою за сіре, сумне життя стає йому той новий світ, який давала йому наука.

Коли Франко був у шостому класі знову важкий удар упав на нього — доля забрала йому матір.

Роки університетських студій у Львові подібні до гімназіальних. Також сумні, також сірі. Франко уже відстав від сільського життя з його невеликими радощами і втіхами, невеликими змінами, а до життя своїх товаришів із інтелігенції не зміг пристати. Звичайно, мусів сам дбати про себе: немав ніякої матеріальної помочі, ані моральної будь-якої підпори.

Уже молоді студентські літа Франка виявили його велику, талановитість. Він енергійно працює над науками, немало прикладає сил і часу для письменської діяльності. Постійна, поважна праця, великі здібности швидко видвигают його на широку громадську ниву і він стає вже в молодому віці поважним письменником і відомим громадянином.

Одначе й тут доля готовить йому гіркий, тернистий шлях. Зараз на початку своєї письменської діяльно-

сті — 1877 р. — Франка зустріла в'язниця. В'язниця була для нього важким і несподіваним ударом. Франко остаточно й на довго позбавився зв'язків зі світом. Ніхто на протязі 9 місяців його у в'язниці не відвідував, ніхто не старався облегчити його долі, зробити яку-будь приємність. Родини, якаби могла це зробити, не було, в громадянстві також не було нікого: тодішнє громадянство цуралося Франка.

Арештований і засуджений за ідею, для якої тодішнє українське громадянство Галичини не мало зрозуміння, Франко не міг мати ніякої опори серед свого суспільства. Немав він опори нігде. “Старий світ” був проти його, гостро побороюючи його думки й роботу, “нового світа” ще не настало. Був, правда, невеликий гурток студентів, що брав на себе тягар нового життя, нових ідей, але налякані переслідуваннями, захитані сумнівами, вони не змогли утворити нового громадського круга і поволі вертали до “старого світа”.

Франка “викинула суспільність”. Пізніше Франко казав: Хто вибирається голосити нові ідеї, мусить бути все готов на терпіння. Одначе, як видно із його творів того часу, таке відношення було для нього важким, незаслуженим горем, наповнило його почуттям кривди, горечі і жалю.

Так стався розрив межі Франком і тодішнім громадянством і цей розрив лишив сліди на протязі цілого його життя на відношенню між

Франком і громадянством. Властиво, Франко ніколи не увійшов уже в круг громадянства, не злився з ним, а все залишався у нім до деякої міри чужим.

Франка лаяли, казали, що баламутить народ, виключали із товариств, але Франко не скорився і продовжував свою роботу: проповідував нових форм життя. Франко завзято ломав скалу темряви, кривди, брехні “і звав мільйони до бою”.

Для поширення нових думок закладав Франко спільно із своїми приятелями такі органи: “Громадський Друг”, “Дзвін” і “Молот”, в яких порушував і обговорював нові питання для тодішньої суспільности.

Серед цієї роботи, в 1880 р. арештовано його другий раз. Підчас арешту страшенно бідував морально і фізично, поки не вирятували його нечисленні приятелі.

З початком 1881 р. видавав місячник “Світ”, де помістив багато наукових статей, розвідок, багато віршів.

Два роки пізніше став Франко працювати у львівському “Ділі”, а ще трохи згодом й у “Зорі”. Не дивлячись на талановиті статті Франка, що високо піднесли обидві ці часописи, відношення до нього було недобре: його контролювали, цензурували, усували, взагалі, поводитися так, начеб це був не визначний письменник і громадянин з найвищим почуттям обов'язку, лише звичайний наймит. Працювати було важко і гірко.

Весною 1886. р. Франко одружив-

ся у Києві, а в осени його “викинули” із “Зорі”. Тоді Франко пішов, шукаючи праці, “у найми” і став працювати у польській часописі “Курер Львовскі”, а також друкувати свої статті і переклади своїх творів і по иншій польській пресі.

Літом 1889. р. Франка арештують третій раз і держать цілком невинного 10 тижнів у вязниці. Одначе Франко не падав духом, не кидав пера, а працював ще з більшим завзяттям.

Талан Франка розвивається все пишніше, збільшуються плоди його творчости. Франко завойовує собі щораз визначніше місце в нашій письменстві, імя його стає щораз голоснішим, находить прихильників; громадянство не відмавляє йому уже свого більшого признання й пошани. Твори Франка, продиктовані щирим бажанням загального добра й поступу, щирою любовію до рідного народу й рідного краю, проломили лід байдужности і рутенства галицького громадянства.

З початком 1890. р. почав Франко із Павликом видавати добре редагований радикальний півмісячник “Народ”, який зробив великий вплив на тодішню галицьку суспільність.

Після докторського іспиту у Відні, Франко почав готуватися на професора української літератури й мови, при львівськім університеті. Але через те, що не мав за собою ніякої протекції між Поляками — професури не дістав. Так само не дістав Франко і місця посла до

парляменту, куди двічі вибірали його виборці.

Пізніще, 1894. р., почав Франко видавати перший у нас, справжній європейський, літературно-науковий журнал “Життя і Слово”, де містив багато своїх розвідок, оповідань, поезій. З 1898-им роком Франко присвячує всі свої сили літературно-науковій роботі в “Науковому Товаристві ім. Шевченка” й редактує, між иншим, перший поважний український місячник “Літературно-Науковий Вістник”.

За свою невпинну працю, за нові слова волі й нового укладу життя, судилося Франкові випити багато горя від української й польської суспільности. Хоч і признавали в нім великого письменника, одначе відносилися до нього неприхильно, як до провідника “лихих і шкідливих ідей”.

Признання й пошана громадянства відносилися лише до творів Франка, не торкалися його особи. Його праці неначе відривалися від його. І тим самим Франко показує характеристичне суспільне явище, коли можна бути найбільшим працею й заслугами в своїм народі і одночасно самітним, чужим, серед громадянства.

Так минуло 25 років тяжкої літературної праці серед важкого труду і постійних розчаровань. Суспільність, одначе, вшанувала його ширим ювілейним святом. І ювілейний рік приніс уже повне признання Франкові від своїх і чужих, всі називали Франка першорядним артистом слова, ученим і найвизначні-

щим діячем українського слова.

Не багато радощів зазнав Франко у своєму життї, багато кривди, нещастя переніс він, судьба била його. Останній важкий удар, то була важка недуга, яка мучила письменника 8 років і поклала в могилу.

Із Франком український народ втратив великого генія — поета, творця нових західно-європейських думок, визначного вченого й критика, визначного й великого провідника — громадянина. Сільське по-

ходження, конфлікт з громадянством, суспільні відносини і цілий ряд особистих нещастя, створили те, що цей визначний письменник і громадянин мав виймово нещасну долю, що ціле його життя було велика кривда, велике страждання.

Доля не втішила Франка, не дала йому побачити солодкого плоду безнастанних його трудів: нової, вільної України. Смерть забрала Франка саме тоді, коли мало засяяти сонце волі над многострадалною Україною.

ДАР СПІВЦЯ

*Шалом, громом загремлю,
Дзвоном, співом розіллюся,
Смерти в очи засміюся,
Пеклом, морем закиплю.*

*Дикий морок розмежу,
Другів виведу з оселі
В чисті, радісні пустелі,
Мрію, щастя дожену.*

*Буду сонцем для людей,
Ім сіяти му красою,
Всіх скропляти му росю
І вести му в храм ідей.*

*Сам горіти му в огні,
Іскри грати муть роями,
Над безмежними гаями,
Іскри-зорі чарівні.*

Олекса Коваленко.

РАБИ

• На лихім пасовиску паслися Коні, а що це були Коні з байки, то вони розмовляли з собою. Були то дуже бідні і заголоджені військові Коні у шестому році війни.

— Чваняться люде,— казав карий Кінь з великою ямою в клубі— що так багато погинуло їх на війні, що стільки натерпілися для поступу світа. А скільки нашого брата згнуло, скільки між нами калік, скільки ми набідилися, скільки ми причинилися до будови нових держав, до щастя народів, цього ніхто не хоче оцінити. Вигибає наш рід. Навіть їсти не дають. Я вже зо три роки вівса не бачив.

— Ой, таї-так!— промовив Сивий.— І служи людям дальше! Мені от недавно вояк око вибив батогом, а другим бачу мов через мряку. Дикун— таї годі!

Буланий Кінь з великим плішем на хребті додав: Сам не знаю, як я дожив до цього часу. Як згадаю наш відворот і похід через Карпати— яких тисячу хорих і ранених Коний з восьмої дивізії, з котрих що години якийсь падав і вмирав у рові, серце мені крається. Та краще було тоді вмерти, ніж дожити такої задухи в грудях, як я тепер маю. Ані жпти ані згнути! Під гору віяким способом воза не витягну, а тут бють і бють, не питають, чи можеш, чи не можеш.

Інші Коні посходилися з пасовиска до гурту, слухали розмови і кивали сумно головами з гори в низ, лише один махав головою то на право то на ліво,— такої мотилиці набрався на війні.

— Ох! ох! ох!— застогнав старий Кінь, котрому всі ребра виставали зпід шкіри. Нема правди на світі. Цілий вік свій працєю і працєю на них,— і не дадуть тобі ні стайні, ні сіна, ні клаптя соломи положитися,— ходи на морозі, на слоті, болотами, тягни і тягни, поки здохнеш у рові і пси тебе відять.

— Не нарікайте, дядьку,— обізвався молодий Лошак— і ви розважте, старші товариші! Чи копитом в зуби не можна? Ще сили стане. Тепер на цілім світі революція, пролетарят добивається свободи і хліба.

— Тихо! тихо! бійся Бога!— скричали декотрі Коні.— Бачиш там вояк стоїть...

Але були й такі Коні, що обстали за Лошаком:— Ні, він правду каже! Чого ще мовчати? Копитами в зуби імперіялістам і капіталістам! Як довго ще панькатися з ними! Геть з мілітаризмом!

І пішла між Кіньми горяча суперечка про те, як поправити свою долю.

На те надійшов вояк з довгим

батою і вдарив кількох по хребтах.

—А вовки би вас віли, здохляки! Стане один з другим, не пається і тільки головою махає! Гей до дому!

І знову вдарив батою по головах, по очах,—де попало.

Без найменшого супротивлення стали Коні йти гуртом до дому. Ніхто з них і словечка не сказав, а не то щоб зуби вибив. Деякі підходили до вояка, щоби на них сів. А Лошак побіг передом...

Бо вони були з діда-прадіда раби і на їх революцію досить було батога...

ЯК ПОЛОНИТИ МУЖА?

Щораз частіше можна почути нарікання, що наслідком чисельної переваги жінок молодим дівчатам важко приходить вийти заміж. Та само нарікання нічого не допоможе; лихови треба зарадити. Жінщини мусять уміло взятися до діла. Одна Англійка подає в лондонській часописі такі поради для дівчат у зрілому до подружнього життя віці: “Мужа здобувається розумом, витривалістю й хистом. Найперше треба пильно простудіювати характер мушчин; фах, якому відається мушчина, вказує спосіб, як здобути сього мушчину. У купця найважливіші гроші. Він хоче мати “елегантну” жінку з дочіпкою “екстравагантці”; одіж його жінки мусить бути з солідного матеріялу; жінка мусить бути здорова й цінити “мамону”. Жінка купця мусить виявляти зацікавленість до практичного діла. Лікар дивиться на здоровле дівчини; його полонять гарні жіночі груди й жіно-

ча зручність. Останні прикмети ділають також на професора. Адвокати цінять жінку по тім, як вона “презентується” у своїх виступах; колиж він запримітить “правдиву любов”, позбувається цинізму й заручується. Жінка адвоката мусить проявляти певність себе, в розмові часто противитися, щоб дати адвокату нагоду “переконати” її. Дуже тяжко зловити в “супружю сіть” учителя. Дівчина, яка хоче його здобути, мусить з побожністю говорити на кожде твердження вчителя “так”. Однодинокі її заперечення в пізнійшій розмові напевно приведе її до супружа з учителем. Священикови подобається добре серце, багато чуття і строга моральність. І так на кожного мушчину є инша рада. Поета, філософа, суворого жовніра “притягне до себе” дівчина напевно терпеливістю, розумом і зручністю”.

ХРИСТОС А ВОНИ

I.

Через товпи ангелів і праведників, з сіяючими крилами і сніжно-білими ризами, пройшов сіденький старичок в старій, проношеній рясі і, приблизившись до Христа, упав на коліна і заривав.

—Що з тобою, Миколо угоднику?—спитав Христос.

—Ісусе найсолодший, Христе милостивий!—простогнав старик. —Нещастє на Руси, велике, велике нещастє! Страшний голод, невиданий і нечуваний від сотворення свіга навістив землю. Гинуть тисячі тисяч людей. Матері убивають своїх немовлят і поїдають їх.

Потихо спитав Христос:

—Що роблять пастирі стада мого, слуги моєї переквки?

Нічого не відповів Микола угодник, тільки припав до стіп Спасителя і вще гірче заривав.

—Ходім!—сказав Христос.

Ніхто не питав, куди Христос іде, бо всі розуміли, що він іде на землю до тих, що торгують ім'ям Його.

Провожаючи Його зором, мовчали ангели і жалісно шептали праведники:

—Вони знова розіпнуть Його, вони—пастирі Його стада...

II.

Було вже полудне, коли Ісус і

Миксела угодник опустились на землю.

Опинились вони в великім місті, на площі, перед великим і гарним собором.

Свята не було, але собор був битком набитий молящимися. І не тільки собор, але і вся площа перед ним була заповнена народом.

Народ був сятий, добре одітий. То були ринкові торговці і торговки, великі спеціалісти і спеціалістки від важення і міреня, давно вирішивши, що в аршині є лише 12 вершків, а в фунті—лише 20 лотів.

Всі вони сердились і кричали. Микола угодник хотів розпитати в чім діло, але в ту хвилику вийшов товстий протоврей і почав говорити:

—Православні!—говорив священник.—У нас хочять відібрати церковні дороговці, щоб їх продати і накормити голодуючих...

—Не віддамо!—закричали торговці і торговки.

—Ваші слова,—сказав з солодкою побожністю товстий священник,—угодні Богови нашому Ісусови Христови...

Ріп не скінчив, бо в ту хвилику Христос і Микола угодник вже знаходились коло него.

—Ти пізнаєш мене?—спитав Христос священника.

—Пізнаю! — сказав священик, трохи поблідши.—Ти Ісус Христос, син Божий.

—Ти свідомо чи несвідомо складаш клевету на мене? Ти мовчиш? Так слухай!

—Слухайте голосу Божого. Ісус був сином бідного теслі і при всій своїй любові до ближнього він ненавидів багатів і золото. Чи не він сказав, що легше верблюдови перейти через вушко ігли, чим багатому вийти в царство небесне. А ви-ж так як на насмішку над Ісусом Христом, закували лице Його золотом і ризи Його уткали жемчугами і засипали брилянтами. Невже ви не розумієте, що ваше золото душить Його, а ваші брилянти болючіше чим цвяхи на хресті, впиваються в Його тіло.

Товпа заворушилась. Почулись крики:

—Уто це? Підкуплений?

—Напевно Жид. По обличчю пізнати...

Христос повів по товпі своїм зором і знова заговорив:

—Так, я Єврей. Я родився в маленькій містечку в Юдеї. Я Єврей, і всі мої апостоли були Євреї. І Пресвята Діва Марія була Єврейкою і називалась єврейським іменем Маріам.

—Проч з ним! Проч!—завила товпа.

Товстий протосрей злобноглумно усміхався. Його усмішка ясно говоріла:

—Даремно стараєшся, Господи! За дві тисячі літ ми добре “обро-

били” твою ниву. Зійшло те, що потрібне... для слави слуг церкви твоєї.

—Може позволите вступити до владики?—зі злобноглумливою по корою спитав протосрей.—Вони сьогодні не приймають... но може бути, що нас приймуть...

—Підем до владики,—шепнув Миколі угоднику Христос.

III.

Скромна келія, в котрій жив Його високопреосвященство, строгий монах, відрікшийся від світа і світської суєти, складалася з кількох великих саль, званих покоями.

Як відомо, скромні достойники церкви не живуть, як всі люди, в кімнатах, а в покоях...

Ісуса Христа і Миколу угодника просили подождати, бо владику трапезував.

Як відомо, строгі аскети преосвященні і високопреосвященні ніколи не обідають і не вечеряють, а трапезують.

Владика “вкусав” смачну юшку з стерляди.

Як відомо, смиренні монахи в чині високопреосвященного перестають їсти, а “вкусують”.

Після трапези прийшовших покликати до владики.

Його високопреосвященство, по привичці, простягнув увійшовшим руку для поцілунку, але з досадою взяв її назад. Він вже знав, хто вони такі, коли ще просив їх подождати.

— Ти знавш мене? — спитав Христос.

—Знаю. Чого ти прийшов сюди?

—Я прийшов ставити питання, а не відповідати на них.

—Питай!—майже ввічливо сказав високопреосвященний.

—Що зробив ти для тих, котрі в муках голоду знаходять смерть?

—Я дозволив зняти віночки з ікон...

—Віночки? Та хіба-ж не я сказав: віддай убогому все... Чуєш, все. Если потрібно віддати мій храм, щоб накормити одну голодну дитину, віддайте його. Хібаж тобі се не відомо?

—Відомо... Але відомо також і те, що ти, Христе, занадто марнотравний. Марнотравність одинока твоя хиба. Тому то ми повинні бути особливо опадні, так як опадними повинні бути вірні слуги, котрі мають занадто марнотравного пана.

—Чи знаєш ти, що мітра, котру ти носиш в часі богослуження, моглаб врятувати від голодової смерті кілька соток людей? Тоді, коли ти стоїш перед вітарем, крок тих соток людей на твоїй голові.

—Знаю...

—А я не хочу мати їхньої крові на своїх ризах, бо кождий до-

рогоцінний камінь—капля крові голодуючих... Не потрібне мені ваше камінне і ваше золото.

—Але вони потрібні нам!—не терпеливо сказав смиренний монах.

—Тобі?!

—Мені, нам, всім слугам церкви... В нашім тяжкім життї, повнім випадків, кількасот каратів і кілька пудів золота може дуже придатися... Та правду кажучи, більше чим половина дорогоцінних каменів давно вже замінена фалшивими. Останки дійсних дорогоцінних каменів збережемо для ближших потреб...

Слова ці смиренний монах, котрий відрікся від світа і його суети, говорив дивлячись в бік. Колиж він глянув на Христа, то здригнувся і мимоволі поступив крок назад.

Сталося те, що в життї лагідного Ісуса случилось лише раз, коли він виганяв зі святині торговців, перевертаючи їхні столи і лавки.

Перед монахом стояв, глядячий блискучим гнівним зором, Бог любови і смиренности. В його руці другий раз по двох тисячах літ змією звивався плетений батіг.

О. Л. Дор.

СІЛЬСЬКІ МОТИВИ

I.

Загорните в чорний морок, далеко від світа,
Наче в'язень у неволі марить слявою волі,
І, стомившись, марить денно, задріма в недолі,
Щоб у снах своїх пророчих вірить в радість літа...

В зимні ночі сірі хатки люблять: снить таємно,
Як в шибки зеленим оком місяць зазирає,
Як в хатах серця селянські чорний роспач крає
І вичікує з просоння:—Щастя всім взаємно!...

Десь далеко день огнистий... гори... бори... мури...
Ще незмірені простори... Як морські безодні,
Світові глибини темні... Тут життя понуре...

...О, як-би так невідоме Біг творив сьогодні,
Може знищив-би зрадливі опівнічні тіні
Й возвемичив-би співучість досвітчених півнів?!
...

II.

В час борні, в шляхах знайомих стрічі небезпечні:
Ліс знайомий навдovoкол зрадою повстане,
Міст розбитий зловорожко просто в очі гляне
І-посунуть злі пригоди нагло й безконечно...

Через силу, весь в знемові, знайдеш рідні межі,
Вчуєш нюхом сіножатей ніжні аромати,
Домандруєш, Блудним сином до своєї хати,
Та не визнають, а спитають:—

Що, прийшов на стежі?..

Станеш зайвим на порозі.—Всі тут з мозолями,
Тут неволя, тут недоля, тут серця свавільні,
Що до волі йдуть уперто з косами й граблями...

Зайво—стежить... Йде господар...

Ось на полі вільнім
Запалають в крові серця дивовижні гасла:

—Хай живе селянська віра!...

Тлій, щоб не погасла!...

З ЦИКЛЮ „ВУЛИЦЯ“

І. АРТИСТ

Своїм виглядом він звертав увагу прохожих більш ніж хто инший в сей день.

Весь скручений, з лицем залупим, вкритим синіми плямами, притисся до паркану найлюднішої вулиці, тай молив подати милостиню.

Голова йому була замотана клаптями брудного полотна, руки дріжали, рухи їх спліталися з слизьким голосінням.

—Три дні рісочки не мав у роті... З голоду пухну!—переплітав слова з жалібним звуками і тремтів.

—До лікарні треба би!—почулося з натовпу. До того голосу прилучаються инші, що люблять завжди пити бруд вулиці, а з того падає мідяна монета в тремтячу руку копаючого.

Коли всі розходяться, виконавши свій горожанський обовязок, крадькома, підходжу я, налапую в кишені золота і кидаю в руку нічемности. Кидаю з огидою, а словами повними любови ражу взяти, як найскорше візника, та поспішати до лікарні.

Щось свігляєт в слід мені. Приймаю це за подяку, зворушений повертаю і знову намовляю поспішати до лікарні.

—Смерть не жде,—кажу;—по-

спішай аби не одволікла вона тебе від цього паркану. Тікай від смерти... До лікарні, скоріш яко мога.

**

Цілий день потім не мав супокою. Таж такий лад може довести до розпуки:

—Боже, не допусти до того, щоб людина вмирала з голоду, вмирала під парканом найлюднішої вулиці!

По двох днях змучений шуканням праці і знервований повертав я до дому вулицею, що дихала завжди пустелею.

—Подайте каліці на пропитання, паночку!

Інстинктивно рука полізла до кишені, а очі спинилися на обличчі жебрака.

Бліде воно, без найменшого сліду життя, без краплини крові, з очима мученичими було передомною.

—О, диво! та це-ж той самий, що був два дні тому на одній з найлюдніщих вулиць! деж жертва суспільного неладу нашого міста!

—З лікарні вже?—питаю.

—Так, мій любий паночку.

Через шию йому висіла петелька з білої марлі, а з неї висовувалася права рука,—і власне не рука, а кукса, оповита чимсь білим з плямею крові на кінці...

Налапав останню монету в ки-

шені і ткнув бідолашному в ліву руку.

Розмови бути не могло. Без сумніву йому відрізали руку в лікарні. Можливо щоб зберегти життя, щоб не допустити до отруєння крові.

Почуття поваги до чуд медицини опанувало мене.

Благословлю я вас мужі науки, що з умінням артистів визволяєте людину від смерті!...

З почуттям поваги до людства йшов я в той вечір широкими пішоходами в натовпі. Море голів і шум від голосів, широкою рікою котилися в відблисках вечірнього світла назустріч мені і панили мене.

—Дозвольте припалить! — раптом чую над ухом. Підношу папіросу назустріч тому голосови. Елегантно одягнений, поруч з невідомою жінкою постаттю, стояв молодий повний життя чоловік. В правій руці протягнений до мене тримав він цигару, а в лівій тоненьку палицю...

Здрігнувши, я пильно обвив очима сю постать. Мозок мій сфотографував обличчя цього пана в мент. І... не помиляюсь: Це була та жертва суспільного неладу, яку я два рази зустрічав такою гидкою... Тепер він був здоровий, мав дві руки і приємно, навіть напівглузливо усміхався.

Благословляю вас артисти життя!—вирвалось у мене замість того щоб сказати, прошу!

II. КВІТКИ

Я стежу за нею з самого ранку.

В убогому вбранні, що крила струнку постать, з лицем блідим і змученим, з очима—озерами, з яких скрізь намітку соромливості пробивалася надія перевита жахливістю, вона вийшла рано.

Переходила з одної улиці на другу, волікла за собою довгу тьнь, котру ломали стіни високих будинків, топтали люде, коні і кришили колеса.

Перебігала з вулиці на вулицю і гукала:

—Купіть квіток! Квіток купіть!

На правій руці колихався сплетений з лози кошик.

Ще в ранку помітив я, що в йому на білий хустині хиталося кілька гвоздиків, пучок резеди, два чорнобривці і одна троянда, червона як шматок крові, що запися на білих грудях.

Досить було комусь з прохожих звернути увагу на неї, досить глянути ненароком на кошик з квітками, як на губах її пробігала раптом змійка усмішки, вродливе лице вкривалося смугами рабського приниження. Бігла за таким і молила взяти квітку.

—Найкращу з квіток “розу”, гвоздика або пучок резеди...

А люди йшли пішоходами, гуртами, парами й по одинцю і ніхто не купував тих, “найкращих” квіток.

Всі дивилися з призрством на зігнуту постать рабині.

Як стомилася—сіла на стовбурі запиленого дерева, що стояв на перехресті двох вулиць. Відвернула лице від людей і говорила так:

—Вже вечір скоро, а ніхто не купув. Бодай би не цвіли краще, як оттак з вами носитись. Бодайби завяли, як я вяну над вами.

Сиділа та стелила сумом навкруги, а квітки в обіймах соняшного проміння, що вже ховалося за високі городські будинки, тремтіли і вяли, купаючись в насолоді смерті.

Кілько разів підходив я до неї, заглядав до кошика, робив я такий вираз, що мені конче потрібно купити квітку, та вона не звертала на це жадної уваги.

Почорніли пелюстки троянди, смагою вкрилися крайки цвіту, схилили голови чорнобривці, по-

жовкли стебла резеди...

Кинулася прожогом і обняла зором трупи квіток.

Багатство, про яке кричала цілий день, зникло. Перед нею лежали нікчемні трупи і суморок вечора вкривав їх...

—Зів'яли...—промовила.

Кинула кошик геть далі від себе. Рішучо встала, кокетно випростувала постать і пішла назустріч ліхтарям, що вже розсівали сяйвом своїм сутінки вечора.

Ненароком штовхнула якогось панка ліктем і розсипала разок сміху перед ним.

А по якімсь часі йшла поруч з дідком, весело щebetала і гордо, напів прызирливо дивилася на натовп, що йшов їй на зустріч.

І очі її казали:

—Я продала квітки.

ЖИДІВСЬКИЙ НАРІД В ЧИСЛАХ

Відомий статистик жидівства Лещинскі подав недавно найважливіші статистичні дані про число й розміщення Жидів під теперішню хвилю. З його звіту виходить, що цілих три четверті жидівського народу живе в Європі, а тільки одна пята часть його мешкає в Америці. В Європі живе Жидів 9,073,522, в Америці 3,215,873, в Азії 444,331, в Африці 391,900, в Австралії 19,415. Загальний процент Жидів

в Європі 2, в Америці 2 і пів. І в Європі і в Америці живуть Жиди здебільшого у великих культурних і торговельних середовищах. У Нью Йорку є їх 1,350,000, у Шікаго 359,000. В Європі найбільше Жидів має Варшава, майже стільки що й Шікаго. Після Варшави йде Будапешт (203,000). В Одесі живе приблизно 185,000 Жидів, у Відні 175,000, у Берліні 143,000, у Лондоні 132,000, в Парижі 75,000.

АГЕНТ

Одним з найцікавіших типів, з якими я познакомився в Канаді сейчас по моїм приїзді до цієї країни явора і муса, був Степан Цимбалістий, котрий звав себе часто з англійська Стів Цимбал, а його знакомі кликали його “галицькою англійщиною” Штіф Цимбал.

—Чим займаєтесь, пане Цимбалістий—спитав я його раз з цікавості.

—Агент—відповів він коротко.

—Агент? Від чого?—спитав я трохи здивований.

—Від всего—була його знова коротка, але самовпевнена відповідь.

—Хіба-ж можна... від всего?—запитав я непевно, зачудований його відповіддю.

До того часу я розумів, що агент, або по нашому—посередник, може ути торговельний, політичний, від женячки і т. д., але щоб хтось міг бути агентом від всего, про те я ніколи не думав і не уважав це за можливе навіть в Канаді.

—Ви здивовані? — відізвався Цимбалістий.— Ви ще не знаєте, що тут агент значить... Це звання добродію—фах великий і важний. Ви цього не розумієте, бо ви ще “грінгорн”.

Я хотів був відповісти щось Цимбалістому, але він продовжав свої пояснення.

—Правда—говорив він, — що агенти агентам не рівні. Є й такі, що займаються лише одним ділом, але я не з тих. Я належу до тої кляси агентів, що займаються всім. Хочете продати щонебудь, купити, замінити, оженитися, розвестися,—я до ваших услуг; маєте справу в суді—я вам певно поможу; без мене і вибори не можуть відбутися; я вас до краю випроваджу і ваших свояків з краю сюди спроваджу, словом—полагоджу вам всякі справи, лиш заплатіть.

Все те, що сказав мені Цимбалістий переконало мене поза всякий сумнів, що агент його типу в Канаді великий чоловік.

Від хвили мові першої стрічі з Цимбалістим минув вже ряд літ і я вже не в більше “грінгорном”. І мов поняття про агента, типу Штіфа Цимбала, далеко змінилось.

Знаю вже їх, тих наших агентів. Це суспільні насікомі, що в брудний спосіб живуть коштом несвідомості наших емігрантів. Торгують вони—реальностями, горівкою, повіями, святими, емігрантами, і малосвідомими горожанами, голосами в часі виборів, патріотизмом, вірою, чудодійними талісманами і всім, всім, чим лише хочете. Їх знайдете скрізь! в організаціях, в

судах, в криміналах, в “народнім ділі”, в “політиці” і всюди, де лише є пліснь брудної наживи.

Агент, це паршиве насікоме, яке породив капіталістичний лад. Його треба вистерігатись, бо воно роз-

носить такі капіталістичні суспільні отруйні пошести, як обманство, злодійство, брехню, підлість і т. д. Вигубити його можна лише знищенням самого капіталістичного ладу.—Viator.

Осип Маковей

УТЕЧА.

Кажуть, що ранений звір ховається у затишку, в гушавині, в ямі якійсь, далеко від лихого світа, і там жде на здоровля або на смерть.

Чоловік із раненою душею так само криється перед лихим світом, ненавидить його. А ранена душа може виглядати, як руїни містечка по війні. Було колись вигідне і гарне і багате, а тепер тільки купи каміння осталися і на камінню бурян росте. Ідеали, віра в людий надія на побіду правди,—все там зруйноване. Тільки голодні пси виють на руїнах і сичі перекидаються у ночі. Приходить розум, цей страшний, сердитий розум, котрий не вірить нікому і нічому, лише одній грубій силі. Не мавш сили, пропадай, загибай, ніхто за тобою не заплаче. Чи на те люде пролляли море сліз і крови, щоби осталася їм тільки ця одна віра: віра в сильний, залізний кулак?

Товариш пише мені: “Мій теперішній ідеал такий, як у втомленого поета: хатиночка у гаю, садок, пасіка, спокій. Не хочу вже наро-

дом займатися. Хочу ще сам жити, коли вже другим не можу облекшити життя. Хочу щезнути в народі, нехай мною опікуються, коли хто цього бажає собі. Пів сотні літ уже мені минуло,—кілько там життя ще осталося? Двацять літ,—ах, це ще булоб гарно! А то може й менше, багато менше. Так отсі літа мої, а не ваші! Не дам вам їх! Годі! Народ народом, а ви, мої братчики, близькі й далекі, не гідні того, щоб тільки вами журитися. Нехай вам або Бог допоможе, або нехай вас чорт побере—мені все одно! Я вже не буду другий раз жити!”

Товаришу! Коли зладш свою хатиночку у гаю, я прийду також до тебе. Я ще обведу її хитрими окопами і колючим дротом. Будемо квітки садити, коло бжіл ходити, землю засівати і величати природу, що вона ліпша, як люде. Відпичнемо гарненько, відсапнемо легенько—а потім?

А потім підемо між людий і будемо знову любити, ганьбити, робити, а як буде треба, то і—бити...

Ст. Чарнецький

Український Театр і Бувший Галицький Сойм

По кількох роках горячих заходів і завзятої боротьби вдалося українським послам в галицькому соймі дня 9. лютого 1869 року переперти ухвалу, якою сойм признав українському театрови тов. "Бесіда" першу підмогу з краєвих фондів. Пів віку минуло з того часу. Поневолі хочеться пригадати цю подію як і відносини, серед яких вона завершилася. Ця сторінка з історії нашої сцени говорить проречисто про оспівувану щедрість давнього шляхотського сойму, який — як вчить історія його безславного життя — мав на все гроші, лиш не найконечніші культурні потреби українського народу. Так було з давен-давда. Говорять про те самі заповорошені сойміві протоколи, в яких, річ певна, не одно заретушовано, або і взагалі згублено.

Відкрити в 1864 році українську народню сцену засновано з дрібних жертв цілого народу. Та досвід зроблений українським театром вже в першому році його існування у Львові переконав наглядно його оснувателів і прихильників, що ця молода інституція, мимо горячої прихильности й підмоги з боку українського суспільства — не зможе вдержатися власними силами і коли не найде тривкіщих

основ, на яких моглаби оперти своє існування, буде в зароді засуджена на повільне нидіння а може й неминучу загибель. Без всякої пересади так представлялася справа в тім часі. Були це взагалі переважні часи для всіх театрів в Галичині. Німецький театр у Львові існував лише завдяки підмозі з фондації гр. Скарбка і правительственній субвенції, що загалом становило поважну суму 35,000 згр.

Та й ця, хоч як на ті часи велика підмога, не вратувалаби була щоразто більше штучного життя німецької сцени, якби не налімір гостинних виступів славних, заграничних артистів, та якби не відомий цісарський привілей, силою якого дирекція німецького театру у Львові мала право побирати 10-процент доходу бруто від всіх інших вистав, які відбувалися у Львові.

Польський театр у Львові, що від р. 1864 оставав під управою Мілашевського, мав вже давніше признану галицькими станами з доместикального фонду підмогу у висоті 4,000 згр., яку опісля намісництво рішенням з дня 29. мая 1862 перенесло на краєвий фонд. Та й тому театрови велося не світло. А вже польська сцена в

Кракові клонилася щоразто більше до упадку. Вистане вказати на подію з хроніки краківського театру в р. 1865, що на першій виставі гарної комедії Антона Малецького п. з. "Wieniec grochowy" вплинуло до каси рівно 6 злр., коли самі видатки до вистави виносили 60 злр. Про провінціональні польські як і польсько-українські мандрівні трупи (пр. Лобойка) в ті часи нема що й згадувати; вони вели марне животіння, тягачися з города в город, в голоді й холоді.

Здавали собі вже тоді деякі люде справу з такого стану річий і недвозначно висказували свої побовювання за будучність української сцени. Віденський ілюстрований журнал "Slavische Blätter" (3 випуск рік 1865) писав виразно: "Дуже сумно стоїть справа з українською сценою: перше з того згляду, що не є вона постійною, лише одержує рік-річно дозвіл на певне число вистав (ніколи одначе понад 40) а потому й для того, що за кожду виставу обовязана вона була платити німецькому театрови по 25 злр." Ратунком, сказано, далі в дописі, для українського театру булаби підмога з краєвих і державних фондів; на це заслужилиб принайменче Українці, яких заступники в державній Раді так сильно підпирають міністерство". Допись згадувала вкінці про оплату німецькому театрови: "Хоч як це неймовірне, цеж таки жива правда, що народна інституція власними силами на власній землі

основана цілком чужій інституції гарац платити мусить."

Юліян Лаврівський з людьми, що стояли найблище українського театру, зрозумів, що треба конче в пору оглянутися за підмогою для молодій народній інституції, що серед важких невзгодин добувала собі признання й славу. Тому в лютім 1865 року поставив Лаврівський внесення в галицькому соймі за признання українському театрови річної субвенції у висоті 3,000 злр. Дня 3. лютого підпираючи своє внесення, змалював посол Лаврівський живими красками образ діяльности українського театру, що за два роки свого існування дав у Львові 76 вистав, а більше як 100 на провінції себто в Коломиї, Станиславові, Чернівцях, Самборі. Перемишлі. Виставлений за ті два роки репертуар обіймав 56 творів, з того 36 оригінальних, а 18 перекладних з французької, польської, німецької і московської мови. "Сцена—говорив Лаврівський—є найблагішою школою морального і естетичного життя; вона одушевляє і розгріває народні почування і дає їм напрям, чесноти і правди: вона освітить, навчає і образує заразом і серце і розум видця; вона наконєць вчить краси народньої мови, стереже її чистоту".

Хоч гарна промова Лаврівського мусіла зробити в соймі вражіння, та не судилось їй мати природно сподіваний, гарний успіх. Внесення українських послів, що-би українському театрови призна-

ти 3,000 злр. постійної річної підмоги (себто 2,000 злр. для дирекції, а 1,000 злр. для заряду) відіслано до бюджетової комісії.

Щойно на 65-ім засіданню сойму дня 12-го цвітня прийшла на денний порядок справа підмоги для українського театру у Львові. Бюджетова комісія ухвалила перейти над тою справою до порядку денного і в її імені реферував цю справу посол Козловскі. В дискусії забрав слово п. Голєвскі, промовляючи за внесенням комісії. В тій самій думці говорили два польські послі-селяне Шпунар і Кобилярж. Шпунар аргументував відмовне рішення комісії тим, що колиби Українцям ухвалено субвенцію на їхній театр, то й Жидам забагнеться мати свій театр і підмогу для нього з краєвих фондів. А впрочім в вже польський театр у Львові, Українці всі добре по польськи розуміють, тож можуть ходити до польського театру, а свого не потребують (!).

З черги прийшов до слова п. Зиблікевич зі звичайною собі ідкістю й злобою виступив проти всего українства, силуючися переконати палату, що для так малого числа Українців, як у Львові, яких він при послідних виборах (вибрали гр. Голуховського в соймові послі) начислив всего 50, власний театр не потрібний. Зиблікевич говорив, що завданням української сцени булоби лиш сіяти ненависть між обома народами, заселюючими край. Тому він "хоч сам Русин",

думає, що хочби краєвий фонд мав міліони до розпорядимости "годі 3,000 злр. викинути на український театр".

За внесенням Лаврівського говорив ряд українських послів. П. Гинилевич річево доказував, що коли Українці платять до краєвого фонду, то і мають право домагатися в того фонду на свої культурні потреби; п. Качала пригадав Полякам сумні досвіди в Познанщині і конгресівці, які чей повинні були польську більшість навчити, що значить угнітати нарід; п. Лозинський домагався, щоби весь краєвий фонд поділити на дві частини, а тоді оминеться спорів, бо Поляки будуть користати зі своєї частини, а Українці зі своєї. Промовляв ще накінець і селянський посол Демків, відповідаючи дотепно на промову п. Зиблікевича. До українського театру ходить багато Українців, говорив він, але п. Зиблікевич про те не знає, бо сам не був ще ні разу в театрі, тому п. Демків запрошує славного посла краківської землі на нинішню виставу і заявляє готовість заплатити за нього білет. На це, що п. Зиблікевич заявив себе Русином, відповідає п. Демків не без злоби, що йому видається, що п. Зиблікевич не в ні добрим Русином, ні добрим Поляком, а якби ходив до українського театру, наввернувсьби назад до своєї народности, і булиби з нього ще люде.

Посол Зиблікевич обидився тим драстичним висказом і просив маршалка візвати бесідника до порядку. Маршалок вволив його бажан-

ню, на що незбитий з пантелику п. Демків заявив, що як п. Зиблікевич почуває себе обидженим, то він його перепрашає. За оборону театру дістав Демків окреме признання від перемишльських Українців.

Опісля заявив маршалок що до голосу є ще записаних 6-тьох по-слів, тому пропонує, щоби вибрано генеральних бесідників. По короткій нараді Поляки вибрали генеральним бесідником ославленого п. Борковського, а наші послы о. Наумовича. П. Борковскі, перший забрав слово, був неприготований, тому й промова його вийшла на цей раз слабше як звичайно. Він говорив про те, що Українці не мають книжного язика, лиш людове наріччя, говорив про “руські забаванки”, про “марнування грошей”.

Після нього промовляв п. о. Наумович, якого слухала вся палата. “Що п. Зиблікевич всього 50 нас у Львові начислив, говорив бесідник, з цього ми дуже вдоволені, бо сорок літ тому назад начислено в Празі лиш 7-ох Чехів, а нині прічї чеський нарід такий сильний, що й Німців перемагає. Не український театр розсіває ненависть між обома народами, а поведення польської більшости в соймі і нині коли та більшість заперечить підмогу для нашого театру, чиж це не виличе ненависти? Бож то і бісурмени не поведуться так зі Славянами, над якими володіють, як поведуться Славяне-Поляки з нами”. Промова о. Наумовича зробила велике вражіння, тому й доволі скрутне було

положення слідуочого бесідника референта бюджетової комісії пос. Козловського. Викручувався тим, що “Поляки все зроблять для правдивої Руси, але не для тої Роси, якої представники “mit Jubel” ви-тають все, що противне Полякам та які про ніщо инше, як лиш за ліси й пасовиска вміють упомина-тися.

Вкінці прийшло до голосування над внесенням п. Лаврівського і воно впало. Українські послы втра-тили кільканайцять голосів, бо з се-лян що йно шістьох вернуло з Ве-ликодних свят. Ледви кількох поль-ських послів, між ними краківський посол п. Жук-Скаржевскі голосу-вали разом з українськими посла-ми, мазурські послы селяне, свяще-ники голосували проти, а деякі як оба гр. Потоцкі (мабуть зі сорому за польську більшість) перед голо-суванням вийшли зі салі.

Так упало внесення Лаврівсько-го.

“Но упадок той — писало “Сло-во” ч. 26 з 1866 р. — скріпить нас в краю, бо тепер кожний з нас переконався, що від братів-Поляків нічого надіятися не маємо, і лиш ва наші власні сили числити може-мо, а що вони нас не заведуть, силь-ну маємо в Бозі надію!”

Та не все пішло по лінії тих споді-вань. Відмова гал. сойму підпомо-гти молоду народню інституцію по-неслася голосною луною по краю й збудила сподівану, сильну реакцію. Стали знову з усіх сторін наплива-ти жертви на театр; в коротких днях зібрано понад 1,000 злр., в

чим були й більші датки, як митрополита Спірідіона (300 зл.) та Товариницького, Сінкевича, Лаврівського й других. Збиранням складок на провінції занималися далі члени відбувшися недавно зборів вдовичо-сиротинського фонду, яких театральний віділ упросив і уповажнив збирати жертьви на народній театр в окрузі своїх деканатів.

Та мимо всіх зусиль і заходів молоді українська сцена клонилася до упадку наче по похиленій площі. Багато причин складалося на те: внутрішні невгоди, що зосереджувалися довкола директора і його жінки, знаменитої впрочім артистки, дїзгармонія і вічні непорозуміння між Бачинським і "Бесідою", вкінці не маловажну роль грала й нездорова господарка економічна в молодім підприємстві. Не помогли тут ні дрібні жертьви, що плили від цілого народу, ні більша підмога від Лебединцева, про яку згадує Дидицький у своїх споминах.

Українська сцена і її будучність нависали щоразто тяжчою журукою на суспільність; відгомін її донісся й до завордонних братів, наслідком чого заходами Миколи Костомарова й інших Українців, живучих в Петрограді заповіджено на університеті серію викладів (Костомарова й Лиманського) з чого дохід мав бути призначений на піддержання львівського народнього театру.

Та театр клонився в низ, розбігались від нього найкращі сили, а в другій половині 1867 року перестав зовсім існувати, бо Бачинський розв'язав в Стрию товариство

і виїхав на російське Поділля, збираючи з собою жінку і Моленцького.

Та туга за рідною сценою не розвивалась. В році 1868 в часі великого посту відбувались у Львові після півторарічної перерви аматорські вистави під проводом Юліяна Нижанковського, а при участі Лукашевичівної, які знову збудили надію, що у нас театр мігби встоятися власними силами, якби лиш "найшовся відличний управитель". А в тім самім році дня 16. мая над сьнявою Велтавою наші недалекі сусіди Чехи закладали угольний камінь під свій національний театр, що теж виріс зі складок цілого народу і став гордою твердинею чеського патріотизму, чеського мистецтва... На той великий празник зіхалися до Праги представники всіх славянських народів; поїхали туди й від нас Качала, Павлевич і Дидицький, а наші громади з усіх галицьких міст післали привітні письма і телеграми.

Що йно 1869 рік приніс зміну.

З розбитої на рос. Поділля дружини Бачинського вернув в Галичину Моленцький, зорганізував нову маленьку трупу (в якій входили Моленцькі, Гембицький, Стечинський, Витошинський, Теофіля Романович і Сідлецька) та немогучи у Львові добитися ні дозволу, ні салі "Народнього Дому" справився на провінцію, де давав вистави в Перемишлі, Самборі, Стрию, Дрогобичі й Бережанах, а вкінці загостив знов з кінцем жовтня у Львів.

Було це якраз в часі соймової сесії.

Скористали з того наші послы і ще в друге відкликнулися до сойму за підмогою для народнього театру. Іменно дня 2 жовтня обновили своє внесення п. Лаврівський і зажадав для українського театру постійної річної підмоги у висоті 4,000 злр. Справа прийшла на порядок денний дня 9. листопада. П. Людвик ґр. Водзінські іменем бюджетової комісії предложив, щоби українському театрови дати річну субвенцію 3,000 злр. виплачувану в чотирох ратах з долини з тим додатком, що надзир над театром віддасться краєвому Виділови. Проти того внесення виступив у пристрастній промові посол ґр. Голєвські, а також п. Поляновські і селянський посол з Мазурщини Ціхорж; за внесенням промовляли п. Наумович, який поручав палаті прийняти внесення бюджетової комісії “на доказ широкого братерства і славянської любови”, а також Лаврівський і Ковбасюк, а з польських послів Смолька, Адам Сашіґа і Л. Сксиньські.

Внесення бюджетової комісії ухвалено. Головну роль грала тут

нова політична констеляція, що мала вести до польсько-українського порозуміння в соймі.

Сойм признав для українського народнього театру на рік 1870 підмогу з краєвих фондів у висоті 3,000 злр., які мали бути виплачені в чотирох ратах платних з долини, а виконання тої постанови поручив краєвому Виділови із застереженням відповідного права надзору.

Щоби мати спромогу виконувати це право надзору над українською сценою, рішив краєвий Виділ іменувати комітет, якого завданням булоби через пильне навідування та точне обсервування українських вистав, пересвідчитися основно про діяльність театру “так під естетичним оглядом як і щодо його впливу на розвиток української мови”. Обовязком комітету було теж провірити, чи і оскільки правдиві в часто підношені заміти “що до політичного напрямку тої сцени та уживання мови зариваючої частіще об чужу не українську мову”.

Таку то прихильність і опіку нашла наша народня сцена в зарані свого існування — з боку б. галицького сойму.

КОНТРАСТИ

(Оповідання з недавнього-минулого.)

Вечоріло. В кімнаті все більше згущались тіні й тільки біля печі на долівці лежав сніп кривавого саява, то блідніючи то спалахуючи час від часу яркійше. Я сидів у глибокому кріслі і в такому ж куняв мій друг напроти. Заколихані думками, кожен своїми, після довшої балачки по питанням будничної злости, мовчки вслухувались ми в гармонійний такт стінного годинника.

І мимоволі заметушилось щось у душі і поплили спомини.

Де чув я це милозвучне тік-так, у тих самих двох різних тонах?

Копаясь в пам'яті і нахожду.

Це було після тої божевільної втечі крізь палаюче село, в якому, я думав уже, найду могилу. А все таки вийшов здоров, хоч і пролежав пів дня серед трушів. Вертаючи з мандрівки по тому світі, я почув це тік-так, розмірне-лагідне і приманчине, мов зов життя. Чогось не всипляло воно мене а власне будило, нагадувало світ і розгойдувало притуплену свідомість...

— Ти спиш? — спитав мене нечаяно мій приятель.

— Ні, так тільки. Щось нагадав. Дивно робиться, коли, буває, нагадаєш собі пережиті колись страхіття. Вірити не хочеться їм тепер, коли сидиш у теплій світлиці; затишно і мирно, не чуєш дикого ре-

готу судьби то над тобою то над другими.

— Чутлива душа в тебе...

— Чутлива чи ні, — все таки чудні — ці життєві контрасти, мимоволі спиняєшся над ними. Пам'ятаю, що раз прослезився, дарма, що може й не лицувало. Хочеш розкажу.

Він радо згодився. Нераз і не двічі просив мене оповісти йому щонебудь з воєнних переживань, бо тільки й знав війну, що від людей. Сам, фізично немічний, "не мав він щастя бродити серед куль і збирати їх в шапку", як висказувавсь у приступі доброго гумору.

Та цей раз мало почуєш з війни, — додав я. Хиба тло. Сама картина з соняшного дитинства.

...Це було біля Галича. Ми лежали в розстрільній, в болоті, мокрі і здеревілі від нічного холоду. Струмками на нас льяв дощ, не той дощик, якого в піснях згадують, і навівав на душу безмежний сум та безнадійність. Нідє не було захисту, ні дрібки тепла. Все кругом зипижене, — рови розорані гранатами, землянки засипані. Ми лежали на верху, на ласці чи пак нєласці червоної природи. Голову гнітило сталєво-сіре небо, одноманітне аж до болю. Час від часу налітав відкись вітер, стрибав через наші постаті, грався полами важких від дощу плащів, свистів і гуляв — мов

стара відьма, наганяв на небо чорні, кострубаті хмари і ті перевалювались одна через другу, гонили швидко-швидко, мов-би їм спішно було і щезали десь за обрієм, там, де сіре небо сходилося з темно-сірою землею. І дощ ставав тоді сильніший, вмивав наші лиця, булькотів у болоті, видзвонював у дрягяному палісаднику перед нами... Нудьга безмежна, ні дрібки розваги, ні промінчика надії... Куди не глянуть було — пустар на землі, пустар на небі.

І в цю ніч почув я, що в мене в душі, щось перервалось, — немов ця гребля, що довго спинює напір води, аж в мить від надміру втрав силу, заколибається і провалиться, визволяючи вязні води. Я чув, як в душу вповзала туга за минулим, як вона в ній розросталась, наповнювала всі кючки в край. Зір скаламутивсь, горло щось стиснуло...

В годинах смутку і зневіри звичайно поринав я в глибоке море споминів, вигребував один або два соняшні моменти і любувався ними, грався, голубив. Так було і цієї ночі. Зразу почав я молитву. Та чув, що виходила вона якось фальшиво, штучно, що була вона лиш низкою вивчених слів, без змісту, без поваги. Я знав давно, що втратив віру і це насильно будження її не вдалось. О! Як хотілось мені мати тоді щось тверде, стійне, якийсь захист, прибіжище. Та дарма! Я бачив, що в релігії цього не найду, а віра в мого бога, в совість, захитана також була в своїх основах. І так лежав я не захищений ні на

зовні ні в нутрі...

І згадав я час, коли щасливий колись і безжурний вірив в небесну силу, кожної хвили находив у ній розраду і як лиш що небудь схвичювало мов душевне плесо, з діточим довірем причалював до своєї пристані в побожній молитві до Бога. Згадав я особливо один случай, коли то свято вірив, що "бозя" вратувала мене від гніву батька.

Я бачив себе малим хлопцем — гімназистом. Вправді не вчивсь я тоді ще в гімназії, але вже здав іспит туди і дістав від батька мундур з довгими штанами, якими страшно гордився. Було літо. З цілою ріднею, крім батька, приїхали ми до вуйка, пароха в Карпатах. Життя пліло мов у казці. Весь день лазив я з братом по вершках гір, вслухувався у таємний шум ліса і плескіт річки, ловив петруги під її камінням, запускався навіть, не без страху очевидно, в Доббушеві печери і розшукував підпису цього славного розбишаки. До дому забігали ми тільки попоїсти або переспатись. Вже раннім-ранком, в час першої зорі, вкрадався я босо до ліжка мого брата, будив його і миттю були ми біля річки. В ній, недалечко водопаду, мили ми лице і руки та бігли дальше. А чому саме там ми вмивались, це наша тайна була і її ми сильно берегли. Особливо сестрам не хотіли її зрадити. Цю тайну сказала нам циганка стара, що кінєць села свою хижину мала. До неї ми частенько забігали, бо любили її зате, що вона мамуні виворжила сина; він мав явитись за два-три ро-

ви і ми вельми раділи. Хотілось в трійку, бути, — все краще, чим в двох. І ця циганка сказала нам, щоб ми все до схід сонця йшли над річку та вмивались піною біля водопаду. Там піниться вода так свіжно-біло, — говорила, — і хто нею вмиватиметься якийсь час та не вживати-мерушника, той стане першим красунем у світі. І ми обов'язково лиш там мились.

Одного дня, хоч був буддень, мусів я одягнути новий мундур. Мої другі вбрання треба було прати і я взяв святочне. Тоді бував я вельми гордий. Це відчув передусім мій братчик. Я все, коли в довгі штанята вбрався, глядів з гори на нього і говорив про себе “мущина”.

Цього дня йшли ми довго мовчки біля себе. Він не мав відваги зачинати бесіду зі мною, а я нарочно мовчав, щоб не злати своєї позажної позиції. Та коли ми вже вмилась і я стояв та роздумував, куди піти сьогодні, поглянув брат боязко на мене і сказав несміло: “А той старий каштан в саду все ще має каштаніки. Я вчора бачив аж п'ять!”... Я скипів. Як це так? Та ми ще не всі зірвали? Це не може бути! Там не сміє остатись ні один на дереві! І миттю кинувсь я в сад, а за мною підстрибував братчик. Через хвилину стояли ми оба задихані під старим, душлавим, каштановим деревом.

“О, о! Видис, видис!” гукав братчик і показував на малі, круглі, зелені кульочки, які гойдав ранішній легіт.

“Принеси мені каміння з доро-

ги!” — звернувся я до брата таким тоном, який не знав протесту. Маленький щез швидко в зеленій гушавині та став мені зносити каміння, а я брав їх та кидав туди, де гойдались каштаніки. Мені хотілось мати їх уже на долині, розбивати з зеленої шкаралупи та радіти рум'яним їхнім виглядом. Мені здавалось, що вони самі навіть того бажали, що якась чарівна сила замкнула їх в одю грубу, кільчасту шкаралупу і вязнила в ній, завидуючи їм краси.

І брав я одну камінюку по другій і шпуряв туди до них. Та ніяк не трапляв. Пробував ще і ще — все дурно.

Я глянув на брата. Він дививсь лиш в верх і навіть не пробував сягнути за камінь. Звичайно, — знав, що коли м'ні високо то йому й нічого братись.

Не оставалось нічого, як лізти на дерево а з тим лемити строгі прикази мамуні.

Хвилину хитань а після того рішення всупереч хатнім законам.

Зручно, мов вивірка, видралався на перші гилі, а звідтіля було вже не важко. Дістав усі каштаніки і небавком почав злізати. Вже звідтам вигукував я, що найшов аж цілих сім. Та нараз щось схопило мене з заду за штанята. Я рванув... Тут і похолов... Це, що сталося, було жорстоке, немилосерне! Галузе шірвало мою гордість, мої довгі штанята.... Діру ніяк було скрити. “Що то буде?” — Питав я себе і чув, як серце тривожно беться. Скільки зусилля треба було, щоб здержати

сльози. Все-ж соромно було перед братом.

Я скочив похапцем і всю добичку віддав малому.

“А ти не хочеш?” — питав здивований хлопчина. Такої великодушності він ще не бачив у мене. Та скоро щось зміркував і додав: “а видис, видис, а мама говорила.”

“Тихо будь з мамою, — перобив я йому, — все як дитина, — пропало годі”...

Я, хоч як тремтів, то все таки не міг забути своєї гідності старшого. А братчик стояв і все ще не знав, що пропало. Він згадував, що щось сталося, але що саме? І боязко вдивлявся в мене а на личку малювалось співчуття. Добрий хлопчина!

Я не видержав врешті. Взяв його в обійми і похлипуючи визнав усе. І не вважав більш себе мущиною, а безпомічним хлопчиком, якого очікують осоромлюючі побой. На другий день була неділя і батько заповів свій приїзд. Я знав, що він не простить мені цього, бо крім шкоди ще й були явні докази неслухняності супроти мамуні.

І ми оба сиділи та поплакували а в траві, побіч нас лежали кільчасті трофеї, зелені, великі каштаники. Я вспів навіть крізь сльози опініти, що таких великих в нашій збірці не було і цікавився, чи не шкаралупа лиш така груба? Все-ж таки розбивати немав охоти. Нещасте зі штанами було за велике...

“Ти-б може помолився, а може бозя зробить, що татко не приїде”, — шепнув мені нараз братчик. Це була ідея. Але що з мамою? Правда,

я знав, що мамуня все лиш на погрозах кінчила, — але й те було болюче.

Ми пішли в хату.

Буря була обовязково. Мамуня назвала мене негодаєм, малим шибеником, поганцем і обіцяла винести всю справу перед батьківський трибунал. Значить, мав я час помолитись.

І після вечері, коли вуйко закурив шоденну свою сигару, довгу і грубу, вєравсь я до його спальні. Там висіла ікона, в чудодійність якої вірила вся наша хата. Заки вуйко скурить сигару і закінчить балачки з мамою мав я час до неї помолитись. І кинувшись на вколішки та обливаючись сльозами, лепетав я слова своєї просьби. Після цього змовив Отченаш і Богородице, з вірою і побожністю, та виховзнувсь незаметно в сад. Давна веселість повернула і я кинувсь шукати каштани.

Молитва моя була така горяча, що я не сумнівався в успіх. І другого дня, коли в комнату влетів братчик, щоб подати мені веселу вістку, я вислухав його байдужно. Я знав, що брїчка порожна верне і всміхався, коли ще коні до неї впрягали. Хотів навіть піти до вуйка і сказати, що дарма коні мучать. Але хай їдуть, — подумав і не пішов.

Штани зашили і справа застарілась, але епізодик цей довго залишився мені в тямці і літами був я ще побожний та горячо молився. Ні яке нещасте не було мені страшне, — я вірив, що стане помолитись а

з нього ні сліду не стане. Хоч... не раз приходило розчарування, віра однак довго була непохитна.

І те згадав я цієї ночі, коли, як тоді хлопчиною, лежав безпомічний, тільки ще й без надії і віри в про-світок. Як важко було на душі, як однаково, яка судьба стріне мене через годину в тій калюжі. Хоч справді був уже мушиною, а сльози замрачили очі... Право — і ліворуч мене лежали подібні мені без-таланні ества, відірвані від родини, від хати, від щоденних турбот, ки-нені силою незвісних законів в бо-лого, в злидні й лиха і мабуть так-само страждали... А вітер свистів, грався полами плащів, кидав жме-нями дощівки, гуляв кругом, —

начеб ним навіть совість стрясла і начеб на свій спосіб розважити нас хотів...

— З тебе великий романтик, — сказав по довгій мовчанці мій при-ятель. Він уважно вислухав всю ту діточку історію, хоч і цікавого в ній не багато. Контрасти?

— А чогоб тобі хотілось? Ні кон-трастах і все базується. Чи міг-би ти розпізнати біле, колиб не було чорного? Знав би ти таку ціну цьо-го вигідного крісла і теплої світли-ці, колиб не пережив болотняних історій. Ти те все більше сьогодні цїниш, чим я, який все мав теплу хату і крісло.

Ми, звичайно, не погодилися. Я волів-бувби жити б'з таких кон-трастів.

ДЕРЖАВА НЕ ІСТНУЄ З ПОКОНВІКУ

Бували суспільности, які без неї обходилися, і про державу і дер-жавну власть нічогосінько не зна-ли. Щойно коли на певному щаблі економічного розвитку прийшла дер-жава, а з нею розкол суспільности на кляси, стала задля того розко-лу також і держава konieczною. Те-пер ми швидко зближуємося до то-го щабля продукції, на котрому існування кляс не тільки переста-ло бути konieczним, але стало пози-

тивною запорою продукції. І ті кляси пропадають немінучо так само, як перше витворилися. З ни-ми пропаде й держава. Суспіль-ність, котра зорганізує на ново продукцію на основах вільної і рів-ної асоціації продуцентів, перене-се цілу державну машинерію там, де її тоді й слід буде бути: Це в до-музею старовини поруч веретена і бронзової сокири.—Ф. Енгельс.

3 МОЛОДОТІ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЕЗІЇ

Евген Григорук

—Сьогодні мітинг в автороті,

А завтра лекція в Іно...

—А од нудьги посохло в роті

І жить—не жить—усе одно.

І досить через тоскнучому

Увагу попустити на мент,—

Почуєш нудне і знайоже

Крізь зуби злі: “інтелегент”.

А. Панів

Заморгали з під наміток очі—

Хатки, як несмілі дівчата:

Ім мороз—парубок лоскоче,

А вони бояться покохати...

Хтось наліз вулички світлом—

Зеленасто-молошним сльозом:

І дівчатка в намітках зникли

Стали зайві...

Крига річки хоче випити злото,

Але тільки жартує промінням:

Розсиплеться безтурботно

Бризками—перлистим насінням...—“Вечір”.

Юрій Шкурупій

Не бють тарабани,

не сурмлять сурми,

а кров розілллася ріками

і плюскається у ній бандит,

мов риба,

і скрізь оогонь. і вибухи, вибухи...

Пе очіті несамовито тютюкає... жаж

І навіть невіри від страху

На шию почепили хреста.

І тільки ми бадьорили ранками,

зриваючи м'яту й руту пісень,

йдемо по залізних шляхах!

Тільки нам одкрито

семафори в майбутне!—“Семафори”.

В. Сосюра

*То не вітер над вербами над далекими сонними,
не блукає по полю розхристана Осінь—
луни збентежені розсипаються дзвонами,
луни збентежені в творчій хаосі...—“В віках”.*

Василь Гук

*Над смолоскипами горен
Пророки праці—ковалі.
Металь гартують... Ох, здавен,—
Відколи гріх зродивсь землі!*

*“Повітря більш! Наддай вогню!
Нехай не стигне білий вар!
А геть з під ніг! Куєм!—Куо!
Нуж, ну—ще раз, ще раз удар!”*

*В червоний сніп розліт бризок.
Шалена хіть. Шалена міць.
Куда лежиш. Горить куток.
Бе сміх огня від чорних лиць.*

*А змерхне криць—міх знов соне;
Горно сичить, палажкотить,
Порою кузня удає—
То вир життя з горна летить.
“Круг ковала”.*

Домініка Дудар

*Схилився над полем рожевий обрій
І куда усміх на білі села.
А вечір тихий, а вечір добрий
Свій килим вітру в покоях стеле.*

*Я дум шукаю в прозорій тиші.
Як мудрі сазн мовчать озера.
І хтось незримий світи колише
У творчій лоні глибин етера.*

Михайло Йогансен

*Сірий ранок пав на місто сине,
Камінь спав—лиш дощ зітхав у ринках,
Вулицею вештався—той, кого повісять,
І молився—о Пречиста Сльозо,*

*Он сховалась у тумані башта,
Напувала грудьми паровози,
Молоком налився козій місяць
І ростав, розплакався в тумані...*

*Я їм серце на майдани кинув,
Хай і я в твоїм ростану плачі
І припав лицем на сірий ганок,
Камінь спав—і дощ зітхав у ринках.*

Василь Робинський

Фрагменти з поеми "ПІСНЯ ПРО ПІСНЮ"

МІСТО

*По сей і той бік стрімкостін, базальти
Кипучого гамірного русла.*

*З вікон, з вітрин лягають на асфальти,
Падуть, кладуться ряднами світла.*

*Проклони, стиск, товпа, тяжких коліс скрип
Двопрожекторний вереск диких авт,*

*І раз у раз тріщать електро скри
Роєм нових, незнаних, бистрих правд,*

*І все вперед. Позаду тільки дряхлі
Старці-свідки давноминутих літ.*

*Ім ще в гаях фіялки п'яні пахли—
Тепер о сто повертів вищий світ.*

*Ах, цитть. В горі: волосожарні зорі
Обсіяли блакитний небосхил.*

*Під ним на шостикутному просторі
З мармуру храм дійства красот і сил.*

А далі долом мерехоче дрібно:

"Одна з найзеличніших пантофлін".

*Гріш на мрамур упав і дзенькнє срібно.
Туди, де всі. Лакей. Світла.—Ходім!*

ПАНТОМІНА

Навколишки припадити,
благати, молити,
аж доземною дугою
згинати хребти.

Підводити в гору очі
сльозами залиті,
розорати в зморшки лиця.
В покоси лягти.

Обривати з рожі квіття
лапате, шозкове,
простеляти гостре терня,
вимоцяти ложе.

Простягати в гору руки
вжиті в власній крові,
простягнутими руками:
Боже! Боже! Боже!

Випружені струнно-струнко,
викручені згиби
пнуться, пнуться, як гадюка,
вються, як батіг...

І кладуться на голодні
на безплідні скиби,
як каміння, як камінний
творця світу гріх...

Припадали мов до мами
цілували порох,
аж до крові загризали
присмакці уста.

...Безнадійно їм сніався
безпросвітній морок,
пильаво пливла, мідтила
темрява уста...

ЗАВДАННЯ ПРОЛЕТАРСЬКОГО ТЕАТРУ

Всі питання конкретного будівництва соціалізму стояли в соціалістичній літературі завжди на другому плані, бо завжди доводилося віддавати багато місця безпосередній класовій боротьбі і змаганням за соціалістичний ідеал.

Лише неймовірна світова війна й світова революція, що почалася вслід за нею, підсунули ближче питання про конкретні кроки і зі сфери теорій перенесли ці завдання в сферу практики. Те-ж саме треба, а навіть більше, сказати і відносно всієї пролетарської культури, а між іншим і театру. Коли ще зовсім недавно, яких 3 роки з лишком, ми могли говорити про пролетарський театр, як про щось будуче, риси та форми чого були для нас ясні лише в загальних точках, так саме, як і зміст внутрішній цього театру, то сьогодні ми можемо говорити про нього, як про щось, що вже наполовину здійснено, а в найблизчому часі має здійснитися цілком. Від теорій ми можемо і мусимо перейти безпосередньо до звичайної буденної практики. Яка ж мусить бути ця чергова буденна робота над пролетарським театром?

Перш за все нам треба виховати пролетарського актора. Як усякий предмет мистецтва є відбитком психології його творця, так і сценічний тип стоїть у залежності від психології актора. Література бу-

дується письменниками, малярство — малярами, театр — акторами.

Треба зазначити, що поки-що ми не маємо актора для пролетарського театру. Ми його чекаємо; ми мусимо працювати над тим, щоб його вимуштрувати. Новий актор повинен вийти з робітничої класи. В сфері театру, як і в усякій другій сфері пролетарського мистецтва й культури, психологія та вимоги нової класи зможуть лише тоді яскраво й цілком відбитися, коли творцями культури являються самі представники цієї класи.

Яким би чутким і талановитим не був актор буржуазної класи, в нього завжди залишиться психологічна грань, яка буде відділяти його від пролетаріату. Актор-фаховець, зовше охоплений вузьким кастовим духом і далекий від суспільности, не зможе знайти натхнення в настроях пролетаріату, чи відшукати нові шляхи й можливості для пролетарського театру. Всяка спроба збудувати соціалістичний театр руками навіть найгеніальніших буржуазних акторів буде остільки-ж безплідна оскільки-ж і аналогічна спроба організувати, скаж-мо, соціалістичну газету руками буржуазних літераторів. Отже мова тут мовиться зовсім не про те, щоб гарно грати, чи вдало інтерпретувати соціалістичні поеми. Нові поеми на старих підмостках зі старими акто-

рами зовсім не уявлятимуть цього соціалістичного театру. Необхідно з другого боку підійти до театру, треба запровадити другу систему роботи і предявити нові вимоги що до репертуару і виконання. Необхідно перенести сцену в другу духову площину. Одно слово — треба створити цілком нове мистецтво.

А хіба-ж спроможеться сучасний актор-фаховець, цей типічний інтелігент-індивідуаліст, не лише зрозуміти, а й глибоко почути новий пролетарський театр? Розуміється, ні. І це видно вже з того презирливого тону, в якому всякий актор і всіляка театральна преса говорить і пише про пролетарську культуру, про пролетарський театр і його актора, що вийшов з робітничої кляси.

Розуміється, можна було-б збудувати одну чи дві трупи з акторів-фаховців, які-б стояли на клясовому ґрунті, які-б горіли священним вогнем шукань у сфері пролетарського театру, і психологія яких була-б перейнята комуністичною ідеологією. Такі трупи могли-б де-що зробити для соціалістичного театру; але їх робота буде дрібним епізодом, окремою випадковістю, котра звичайно залишиться одинокою, а не характерною. Щоби дійсно збудувати новий театр і глибокий революційний театральний рух, треба опертися на актора з пролетарського середовища. Отже виховання пролетарського актора—ось перше основне завдання, котре треба здійснити.

Для цього спеціальні драматичні студії повинні втягнути в себе й

виховати ті пролетарські елементи, які мають нахил до сцени і дані для цього. Підчас революції видно було буйний зріст робітничих драматичних гуртків, що було яскравим показником пробудження творчих сил пролетаріату і його стремління виявити себе в сфері мистецтва. На великий жаль майже всі вони опинилися в руках третьорядних акторів-фаховців, які примазалися до робітництва задля своїх корисних інтересів і тим чином опинилися під міцним буржуазним впливом найгіршого сорту. Багато гуртків пішло одразу по слизькій дорозі аматорства, почавши виставляти пєси найпідозрілішого репертуару і при тому наспіх, аби як. Замість виховання актора — вони тільки деморалізували робітничу масу, привчаючи її до поганих пєс з буржуазною подобою і потураючи дилетантизмові і несерйозному відношенню до справи.

Драматичні студії повинні розпочати рішучу боротьбу з гуртками цього сорту та їх традиціями. Але робити це треба не шляхом простого зруйнування цих гуртків. Навпаки, самі студії мусять виникати, спіраючись на існуючі гуртки. З них студії візьмуть усіх талановитих, бажаючих серйозно працювати.

Гуртки будуть існувати й надалі, але робота їх, натурально, підлягатиме впливу студій і набіратиме серйозний характер. В дальшому всі корисні члени гуртків так чи инакше пройдуть через студії. І коли до цього часу студії наповняються головним чином з членів існую-

ючих драматичних гуртів, то надалі самі гурти будуватимуться лише з тих, хто перейшов студію.

Само собою, що до студії мусять прийматися не тільки члени гуртів, але й усі бажаючі. Той хто з різних причин (відсутність місця, недостатні сценічні приладдя і т. д.) не попав до студії, має можливість вчитися, ходячи до студій як слухач і глядач, бо загальним принципом є широкий доступ на лекції та репетиції всіх бажаючих. Мусимо відмовитися від того буржуазного принципу, згідно з яким справжнє мистецтво мусить творитися в таємних кабінетах та репетиційних салях, замкнутах для неосвячених.

Щоби навчання в драматичних пролетарських студіях ішло успішно, прийдеться використати фахівців. Можуть запитати, яким чином можна створити акторів пролетарського театру при допомозі акторів буржуазного? Чи не навчить він акторів-робітників буржуазного театру? Цю небезпеку буде усунуто, коли ми утворимо суворий вибір театральних інструкторів-акторів і поставимо їх під соціалістичну контролю.

Треба головним чином привабити театральну молодь, як елястичвішу, менше зацупілу в традиціях і яка сама горить бажанням працювати з пролетаріатом, шукаючи нового театру. Ця молодь зможе дати робітництву необхідну азбуку театального майстерства, напр. постановку голосу, дикції, деклямації, знайомство зі сценою, гримом і т. и.

Але в той же час вона не буде пригнічувати його своїм авторитетом чи акторськими шаблонами. Ця молодь легко піддається впливу робітничого оточення і, навіть не будучи суворо комуністичною, все-таки відгукнеться на запити і стремління пролетаріату.

При такій організації немає чого боятися, що буржуазний актор-фахівець "зіпсує" чи "здеморалізує" актора-робітника. Навпаки, скорше станеться, що само робітничє оточення проковтне актора-фахівця, примусить його споріднитися з класовим ідеалом, злитися цілком з клясою, куди він пішов працювати як інструктор-навчитель.

В драматичних пролетарських студіях робітник буде перше за все вивчатися техніки театального мистецтва. Лише володіючи технікою сцени можна дійсно плідно працювати в царині пролетарського театру.

Іноді доводиться почути, що ніби то техніка робітничому актору зовсім не потрібна, що це є "буржуазний забобон", що досить лише розвинути революційний темперамент, а далі все здійсниться само собою. Льогічне переведення такою поглядом в життя скине молоду пролетарську творчість у безодню дилетантизма. Тож як раз на цій точці зору стоять драматичні гуртки, про які йшла вище мова, які деморалізують робітничу масу поверховим, легковажним театральним аматорством. Треба боротися всіма засобами проти такого неосвісного відношення до школи, до

студій і серйозної праці. Треба дати зрозуміти, що мистецтво актора, як і всяке друге, вимагає не тільки одного захоплення, чи талану, але й серйозної, важкої, буденної, впертої праці. Наші вимоги до всіх, хто вступає до студій і працює в них, повинні бути великі. Пролетаріят зобов'язаний вигоняти суворо всякий натяк на верхоглядство дилетантизму і на підход до театру насхоком.

Досвід показав, що супротивники театральної школи, як буржуазного пережитка, самі як найскорше підпадають під вплив найнебезпечнішого дилетантизму. Відкидаючи плян здійснення театральної системи й напрямку, як щось зайве, не бажаючи ознайомитися з пе-

дагогічними досягненнями в царині сценічної техніки, вони самі зразу-ж опиняються під начальством п'ятисортового, дешевого професіоналізму, чи найшкідливішого аматорства. Само собою зрозуміло, що, як у пролетарського театру, так само й у пролетарської театральної школи мусить виробитися своя власна техніка. Позичаючи тепер найцінніші і найбезпечніші речі з технічного арсеналу буржуазного театру, ми повинні ставитись до цього з суворою критикою, намагаючись знайти нові шляхи. Як при вивченню арифметики чи азбуки ми мусимо вживати старі підручники і працюємо над новими, так і тут ми тимчасово мусимо користуватися досвідом минулого.

МОЛОЧНА ДОРОГА

Молочною дорогою зовемо цілі групи так численних зізд, що представляють голому окуви білу смугу, неначе молочний потік. Щоби можна було викликати се вражіння там знаходиться не сотки, навіть не тисячі але в дійсности міліони зізд.

Коли застановимся над тим, що кожда з тих зізд у т. зв. молочній дорозі є сонцем на взір нашого власного сонця — деякі з них менші вправді від него, багато однак далеко більших, тоді доперва представимо собі неможливість уформу-

вати собі правдиве поняття про величину і чуда світа для пересічного чоловіка. На т. зв. молочній дорозі знаходиться так багато сонць, подібних до нашого власного сонця, що вони творять разом, коли дивимось на них, часточки дороги яка творить круг на небі, а до того вони ще так далеко від нас віддалені, що голому окуви кожда з них представляється неначе одна з безчисленних капель молока, у дуже великім потоці молока, що перепливає через ціле небо.

М. Ірчан

З ЦИКЛЮ "ФІЛЬМИ РЕВОЛЮЦІЇ"

КОМУНА

Неділя. Дядьки в нових поясах. Жінки білі й пишні. Дівчата стрічками лопочуть. Всі під хатами. На призьбах. В садках. На вулицях.

В повітрі гуркотить. Дуднить земля. Війна недалеко. Топче поля. Рие землю. Вбиває людей,

Деся близько гудок машини. (На залізниці.) А село святкує. Сите. Вдоволене. Трохи трівожне. В нових поясах. Пестрих стрічках. Білих сорочках.

По вулиці гармідер. За Михайлом біжать. І діти. І дівчата. І старі. І молоді. Михайло кричить. Махає руками. І біжить. За ним село. Добігли до школи. Михайло задиханий. Піт заливає очі.

— Там! — (показує в поле) — приїхала комуна. Така страшна. Роззявлена. Ціла сіра.

Ахнули жінки. Закашляли дядьки. Віда! Комуна приїхала. Так близько. Михайло бачив. Яка комуна? Ніхто не знає. Страшна. Сіра. Велика. Роззявлена. Коби не приїхала в село. Спаси і помилуй Господи.

Розбіглися по хатам. Дехто в поле. (Жінки в плач.) Діти в куші. Жах. Трівога.

А в той час по залізничному шляху посувався поволі ближче до фронту сирій, з роззявленими гарматами броневик*.) На ньому пишався

великий червоний напис: "К-о-м-у-н-а-р".

ХТО—КОГО?

(Непевний мент.)

Будинки. Жовті. Бронзові. І біді. Над кришами каламутні хмари. За хмар слабі проміння. Несміливо сіли на бездимні димарі. Хворі проміння. Осені.

Вікна розклеєні паперовими стрічками. Щоб не тріскали. (Від грохоту.) Деякі розбиті. По хідниках дрібне шкло. Міліони кристаликів. Скрегоче, аж огидно.

Високий ліхтар повалився. Як п'яний. Поперек дороги. Трамвай застиг на роздорожжі. Вітер грає в порожньому вагоні. Пісню руїни.

Автомобіль сторчить в розбитій вітрині. Розігнався з гори і влетів в магазин. Поцільений в мотор. В саме серце. Біля нього плями бензину. І крові. Чудний змішаний запах. Бензину і крові.

Безлюдною вулицею пробігло двоє босих хлопчиків. Підняли відломки цегли. Замачали в розлитій крові. І бензині. І кинули у великі вікна. І зареготались. А шкло бреньнуло. Шкло зойкнуло. І роззорилось на кристалики. Нові міліони.

По під мури пробігла скулена собака. Пристанула на розі. Оглянулася. І обережно підійшла до двох трупів. (Біля воріт.) Спершу лиза-

* Панцерний поїзд.

ла обличчя і руки. Потім бавилась волоссям одного. Потім другого. Гаркнула. Відскочила. І впилась очима в них. Яьби сумнівалася, що вони мертві. Нараз бистрий скок. Опинилась біля голови. Ще раз гнівно загарчала. І з страшною злобою вхопила за ніс. Закривавилась морда. Наїжилася шерсть. Налились радістю очі. Дешеві харчі!

В повітрі непевність. В повітрі вижидання.

— Хто — кого?

Три дні стріляли. Три дні вмірали. Три дні і три ночі. Не віддихали.

— Хтож — кого?

Київ, у січні, 1919 р.

БАРИКАДА

Мішки. Ліжка. Вивіски. Драбини. Кійоск. Бочки. Каміння. Понорек вулиці.

А люди: Замурзані. Засмалені. Чорні. Обірвані. Худі. Бліді. Голодні.

В них: Діти. Жінки. Десь в льохах. Обірвані. Бліді. Туберкульозні. Голодні.

Бумбум. Бумбум. Бум!

Вони: Без націй. Без "я". Всі бідні. З руками. Потрісканими. Трісканими. Трісканими. Тріс! Шрапнель. Гранат. Кійоск. Тріс!

Картуз. Впав! Один. Другий. Третій. Тре. Тре. Тре.

Дим. Кашель. Кров.

Знов!

Нема. Патрон.

Бом. Бом. Бом. У церкві. Дзвонять. (Вони.) З дзвінниці. Скоростріл. Стріл. Стріл.

Шипять. Сичать. Свищуть. Дзвонять. Бренять. Кулі.

Сказав поет. (Поет!) Нам все одно. (Все одно.) Чи бог — чи чорт. (Чи чорт.) Обидва генерали. Рали. Грالی. Урра! Урра! Урра!

Куля! В собор. (Собор.) В Христа! (Христа!) Татара! Татара! Та та!...

Чорними. Руками. Рострісканими. Трісканими. Трісканими. Тріс! Шрапнель. (Гранат.) Тріс! (Кійоск.) Як віск.

Мерці.

Ців ців, Ці-ці. Ців, ців, ців...

Дим. Кашель. Кров.

Знов!

Нема. Патрон.

Бо-о-о-м. Бо-о-о-м. Бо-о-м.

Нема. Нема.

Урра-а-а! Урра-а-а-а!...

КОНТРАСТИ

Вечером звеніло. Вечером шуміло. Горіли вікна каварень. Бреніля від гамору і музики. Світла ліхтарів дорого цінили золоті обшивки. Панство гуляло. В блеску. Шикую. Багацтві. З домородними проститутками. Гордо сміялось в очі міста. Переможеного міста.

На світанку. все втихло. Вулиці без прохожих.

Світла бліді — оспротілі. (Як знасилувага дівчина.) Панство ганебно прочало. З доморослими проститутками. Золотими обшивками. Блеском. Шиком. Багацтвом. І гордо усмішкою.

Місто переможене. Його хребет червогий. Від сходу молодого сонця. Ранку травня.

По асфальту ступали переможці. З дива — чида.
 Босі. Обірвані. Ріжнородні. Ріжно- Різкі контрасти.
 одті. Наші контрасти.

А місто проснулось і закаменіло.

Під Київом в травні 1920.

 УДАРМО НА ТРІВОГУ...

Удармо на тривогу:—Встань!
 Збудись прибитий горем брате:
 Сзитає ось... Пора вставати.
 Очи протри, на світ поглянь!
 Скидай ярмо, порви кайдани,
 Прибиту спину розігни!
 Поглянь кругом: весь світ в огни...
 Це бій рабів—дрожать тирани!..
 Сумніви кинь—рішучий будь:
 Вперед шляхом завзятої борби!
 На голос віщої труби—
 В ряди борців—наперед грудь!..
 Це бій рішучий—бій "голоты"
 За світ новий, за світ життя;
 За краще застрішне буття—
 Проти нахальства і мерзоти.
 Це вже останній удар в бою
 За сонця світ—проти рабства:
 За визвіл з пут ярма людства;
 Держім прапор борби горю!..
 Не шли благань ані просьб богу—
 Весь світ в огни—в огни і крови;
 У нім згорять тюрми й окови:
 Вставай мерщій та бий тривогу...

А. Бр—га

12. V. 1922.

Богдан Лепкий

НАД СТАВОМ

Ще сонце й не гадало сходити, як Матвій встав. На помацки підійшов до вікна і виглянув на двір.

— Тра іти! — промовив — заки сонце зійде, буду над ставом. Будний ще спить і не зараз встане. Бодай йому заплющило на віки! Побив мене колисьгу... і защо? За отакого линця. (Він показав на руку). Тьфу, Нехрист поганій.

По тім короткім монольогу відступився від вікна і знов майже на помацки доліз до постелі.

— Марино!

— Га-а?

— Я йду!

— Йдеш?

— А зладь обід, бо їсти схочу.

— Ну-ну, я зладжу... А уважай, Матвію, на того будного. Він ма-буть дигає на тебе...

Вже я йому — відповів Матвій, — затискаючи здоровий кулак і вийшов з хати.

На дворі стало сіріти. Молодий ранок вихоплювався з по-за виднокруга і легенько здирав із небосклону темну опону ночі. Він гасив зорі, будив птахи і цвітам очи обмивав росюю.

— Господи допоможи! — промовив Матвій і закинув фатку на плечі.

Йшов тихо лустою улицею, поміж двома рядами загород селянських, минав придорожні хрести й фігури,

здіймаючи побожно шапку, перейшов і міст біля млина, що на нім, як люди кажуть, щось страшить і вийшов із села.

Матвій знав, що будний спить; він поклавби і ринського, що будний не встане перед сходом сонця, а все таки, чим ближше було до ставу, тим тихше ступав, а на греблі з його чималих ніг зробилися майже котячі лапи. Тихо перекирався через виднійші місця, аж зник у прибережних шуварах і лозах.

Став був великий. По середині плесо чистої води вилискувалося, як скляна тафля і відбивало в собі останні звізди на небі і місяць, що блід зі страху перед сонцем, і хмари ранні рожеві, що піднімалися легенько з виднокруга та розбігалися по цілім небозводі, немов при-готовляючи дорогу перед походом ясного сонця.

В лісі, що ріс над берегом ставу і раз-у-раз приглядався у ставі, а деколи й купав свої голови кудряві в його водиці — було тихо. Деколи яка поранна птиця перелетить понад верхівля дерев, деколи серна стрибне в гушавині, перебираючись до жерельної води, деколи листок зашелестить і впаде — і знов тихо.

— Чуєш? — промовив Матвій, наставляючи уха — о! о! як плюскає проклята! Се плітка грав... А

отсе шулак ударив собою, аж бризки пішли водою... о! о! —

Й справді! Серед ранньої тиші чути було, як плюскалися риби, і видно було, як по кожній з них лишалися водяні кружала, які ширшали та ширшали, аж розплились у легоньких філях.

Матвій прийшов на своє місце. Була се душлага й похила верба, що лиш корінням держалася землі, а ціла звисала на воду. На неї сів Матвій, як на коня, і одною рукою держачи фатку на рамени, а другою підпираючися, посував себе так довго, аж доліз до голови. (Головою верби звуть, як звісно, те місце, де кінчиться пень гладкий, а починається галузя). Тут усадовився Матвій, як у коши і, баламкаючи ногами, закинув фатку.

Тимчасом сонце виютилось, як розжарена куля і воду в ставі закрало золотом і кровю. Десь і птахи озвалися гуртом і заспівали разом мов той нарід в церкві. І риби громадами підбігали під верх витати молоду днину, — та не одна з них відпокутувала свою цікавість, опинившись в Матвієвій торбі, що для риб була справдішим гробом. Звідси для них одна лишень дорога — на жидівську стільницю.

Та в міру того, як отся погана торба ставала повнішою, на серці у Матвія чинилося якось то красше. Він уже ваздалегідь обчислював гроші за нинішню ловлю. І не так то грішми тішився Матвій, як тими двома келішками горівки, що їх у додажку до грошей сподівався дістати за рибу від Рухлі. Гроші —

от звичайно гроші! Купиш соли, сірників, та камфіни, тай уже по грошах! А горівка — то таки річ не глупа. І грів і веселять, і сили додає — просто чарує... І як то в бісового батька не ловити риби? І гроші возьмеш, і горівки напешся, тай праця не така важка... От який той будний не мудрий! Не дозволяє ловити рибу! А хіба-ж воно можна? Мати фатку і став під боком тай Рухлю в сусідстві — і не пійти на рибу? Де-ж там! А врешті, що там йому на тім залежить, тому проклятому будникови? Та-ж пан не збіднів через рибу, що Матвій собі зловить, та віднесе до Рухлі... У нього стільки поля, стільки хліба, стільки маєтку, що Господи! Що у нього риба? Ну, а таки, Богом та правдою, риба не панська річ. Таке він її не годує і води не виробляє, як у горальні горівку. Де-ж там! Воду зсилає Господь із неба, з дощами, і випускає її з землі святої... Тому то й вода, а в воді риба не належить ні до пана, ні до Івана, а є власність усіх людей, так як сонце, як місяць і як той воздух, що ним дихають люди...

Потонувши в таких — на його погляд — справедливих думках, Матвій і не счувся, як у лісі затріщало сухе галузе, і, як кількох людей, уружених ломаками, появилася на березі ставу. На переді йшов будний...

Був се хлоп сильної будови тіла, з лицем як у двірської собаки, котра і ночи не доспить і по хребті дістане, а панського добра допилує.

— Ти знов тут! — зверещав будний до Матвія, — зази сюди, пташку! Чуєш?

Матвій узрівши будника, став як стіна блідий, але йти не думав.

— Чи я по тебе йти маю? — крикнув будний, вививаючи ломакою по водусі.

— Стрібуй! — відповів холодно кровно Матвій, прибираючи оборонну поставу.

— Гей! хлопці! здійміть його звідтам як грушку! — крикнув будний, пускаючися лізти на вербу.

За будним полізли інші, та заледви вчіпилися похилого пня, нараз щось затріщало, від так шум, крик, плюск води і кількоро людей враз в підорваною вербою провалилося в воду.

Перший видістався з води Матвій. Він стріпав кілька раз своєю кудрявою головою і вода потекла з ух і рота, та цюрком пустилася з волося по лицю. Та не було як просушуватись. Осудивши своє не надто корисне жоложенне і роздивившись сьак-так у ньому, він зімвив повалену вербу, і придержуючись її одною рукою, відбив на кільканайцять метрів від берега на став. Другою рукою держав перевішану черз плечі торбу, з якої половина рибок повтікала на волю.

Будний на силу видрапався на беріг. Вода стікала з нього на траву, як із собаки. Він трясся цілий від зима і зі злости. Його помічники бовталися в трощі і сітовину.

— Не вилазть! — кричав до них будний.

— Ловіть його! Хто зловить, ді-

стане на могорич... Ловіть скорше, бо втікне!

І справді, Матвій щасливо виліз на вербу і вислючи ногами, став посуватися на середину ставу.

Тоді будному прийшла до голови нова, щаслива гадка. Він побіг кілька кроків від води на беріг і підняв із землі камінь.

— Хлопці! до мене! — крикнув метаючи його в Матвія.

А він тимчасом припав грудьми і головою до колоди і звільна плив на середину ставу. Каміне минало його щасливо, лише вода оббризувала його зі всіх сторін, за кожним разом, як камінь падав біля нього в воду. — Матвій став мовити отчеш, а в душі розмишляв над тим, що риба його пропала і двох келішків горівки не буде.

— Беріть менші! — верещав будний, — бо більші не доходять, і ціляйте! Хто вцілить, дістане на могорич!

Град камінців носипався в друге.

Плюск води, легонький крик... ще кілька камінців від берега і... тихо.

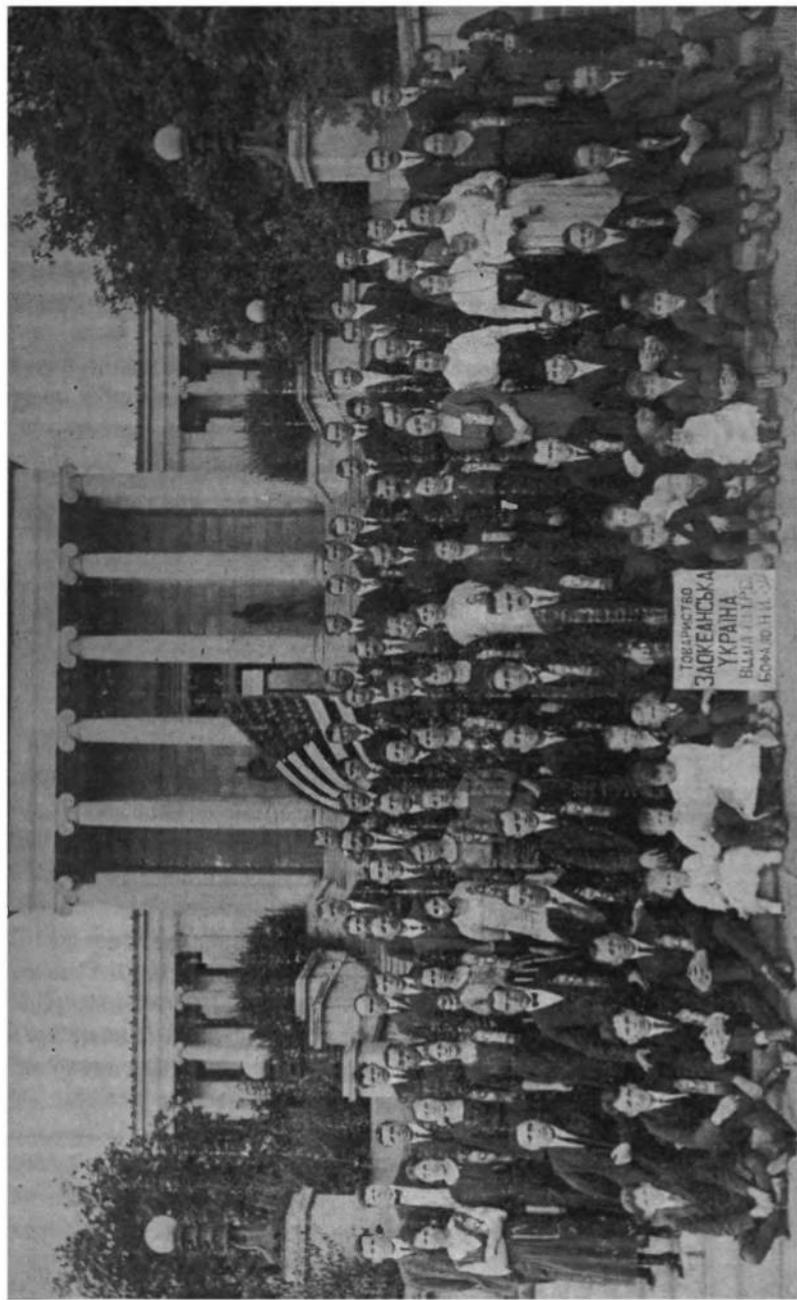
— Досить! — закомандував будний.

— А тепер ходіть до пана.

Але хлопці не йшли. Вони дивилися, як Матвієва розбита голова, то виринала з води, то потапала. Аж і потонула на віки.

— — — — —

А дома тимчасом чекав на Матвія обід готовий і діти вибігали аж за ворота дивитися, чи не несе їх тато рибу...

Товариство "Захейанська Україна", Відділ 43. У. Р. Союз з Бобало, Н. Й.

З французького—Г. Мопасана.

ДИКА ПАНІ

I.

Я не бачив Вірльонь від п'ятнадцяти літ. Вернув я там одної осені, аби полювати з моїм приятелем Сервалем, котрий відбудував остаточно свій двір, збурений Прусаками.

Я любив ті сторони несказано. Суть на світі розкішні закутки, котрі мають для очей фізичну принадлу. Любитися їх фізичною любовію. Ми, причаровувані землею, задержуємо ніжні спомини для якихсь жерел, деяких лісів, ставів, горбків, які ми часто бачили і які зворушували нас як щасливі пригоди. Часом навіть гадка вертає до якогось лісного закутка або до якого кусника берега, або саду припорешеного цвітом, який ми бачили один одинокий раз в веселий день. Врилися в наше серце, як ті образи женщин, стрічуваних на улиці якогось весняного ранку, в ясных і гарних одягах, женщин по котрих полишався в душі і тілі незаспокоєне, незабутнє бажання, чувство щастя, о котре завадилося ліктем.

В Вірльонь любив я цілу околицю, засіяну лісками і прорізану потоками, що бігли по землі як жили розносячі кров. Ми ловили там раки, петрути і угорі. Просто рай! Місцями можна було викупатися, а в високих травах, ростучих над тими ниточками води стрічались

нераз і розкішні болотні птиці.

Я ішов легкий як коза, глядячи на два мої пси, що нюхтіли передомною. Серваль о сто метрів на право шукав птиць в люцерні. Я обійшов корчі, що творили границю ліса Содр і побачив розвалини хати.

Нараз пригадав я собі її такою, якою бачив в 1869 році, чистою, білою, одітою вітками виноградику, з курми перед вікнами. Що може бути сумнішого від мертвого дому, що як кістяк здоймаєся в горю, подіравлений, зловіщий.

Пригадав я собі також, що одна жінка частувала мене в тій хаті вночі одного дня, коли я був дуже утомлений і що Серваль оповів мені тоді історію мешканців. Отець, старий лісовий злодій, погіб від кулі жандармів. Син, котрого я тоді бачив, був високий і худий паробок та уходив також за завязаного ворога звірини. Називали їх дикими.

— Чи то було назвище, чи лиш їх так прозивали.

Я крикнув на Серваля. Прийшов довгими своїми кроками.

Я спитав:

— Що сталось з тими людьми? І він оповів мені о тій пригоді.

II.

Коли вибухла війна, молодий Дикий, що мав тоді трийцять три роки, вступив до війська, лишаючи

саму матір дома. Не жалувано її дуже, бо старушка мала гроші, всі о тім знали.

Отже лишилася сама одна в тім самотнім домі, далекім від села, на лісній поляні. Впрочім не боялася, бо була такої самої вдачі як муж і син, як то кажуть, з пекла родом, висока, худа, рідко сміялася і не любила жартів. Взагалі жінчини піль сміються рідко. То належить до муштин! Вони мають душу сумну і прибиту, бо їх життя сумовите без освітлення. Селянин научиться трохи крикливої веселости в шинку, його товаришка полишиться поважною з лицем заєдно суворим. Мясні єї лица не уміють уложитися до сміху.

Тітка Дика коротала дальше своє звичайне життя в хаті, на котру вскорі упали сніги. Виходила раз на тиждень до села по хліб і трохи мяса, відтак вертала до своєї хати. Позаяк говорили о вовках, брала з собою рушницю сина, заржавілу, з кольобою зужитою від тертя рук; і цікава була річ видіти високу, худу Дику, трохи похилену, ступаючу поволи по снігу, з цівкою вистаючою над чорний чипець, що окривав її голову і прикривав сиве волосся, так, що єго не бачив ніхто.

Одного дня прибули Прусаки. Розміщено їх по хатах, після маєтку і приписів кожного господаря. Стара, знана як богачка, дістала чотирох.

Були то чотири дужі муштини, білі на лиці, з ясними бородами, голубими очима, товсті, хоч вже тільки трудів перебули і добродуш-

ні, хоч в завойованім краю. Самі у тої вікової жінчини, показалися для неї як найбільше вічливі, щадячи її о скільки могли трудів і видатків. Можна їх було бачити всіх чотирох, як рано мили коло керниці сніговою водою свої тіла, тіла білі людей півночи, між тим як тітка Дика поралася коло приладження їди. Відтак чистили кухню, стирали підлогу, рубали дрова, обирали бараболі, прали біле, словом робили всі домашні роботи як чотири добрі сини коло своєї матери.

Але вона гадала бззнастанно о своїм сухирляку з закульбаченим носом, бурими очима і довгим вусом, що сторчав як щігина. Питала що день кожного з вояків сидячих при її огниці:

— Чи не знаєте, куди пішов французський двадцятий третій полк піхоти? В нім єсть мій хлопець.

Вони відповіли:

— Ні, не знаємо, не знаємо.

І розуміючи її біль і її неспокій, вони, що мали також матери ген далеко, віддавали їй тисячі дрібних прислуг. Впрочім вона їх справді любила, тих своїх чотирох ворогів, бо селяни не мають народної ненависти, вона єсть прикметою лиш виспих верств. Вони небоги, що платять найбільше відповідно до свого маєтку, котрих новий тягар найбільше пригнітає, котрі творять військо, бо сильні числом, ті, що вкінці найбільше терплять від страшних наслідків війни, не роєвміють того воєнного одушевлення, тої честилюбивости і політичних

комбінацій, які вичерпують до кінця року два народи: і побідників і побіджених.

Говорено в селі о чотирох Німцях тітки Дикої:

— Тим чотиром добре повелось.

Отже одного рана, коли стара жінчина була сама в хаті, побачила далеко на рівнині чоловіка, що ішов ід її домови. Гнеть пізнала його, то був листонос. Віддав їй лист, а вона добула очиць, яких уживала при шитю.

Відтак почала читати:

“Пані Дика, той лист приносить вам сумну, новину. Вашого сина Віктора убила вчера куля пушочна, перетяла його як вимірив на двох. Я був при нім, бо в компанії стояли ми один коло другого та й він говорив мені о вас та велів зараз вам донести, колиб йому лучилося нещастє. Я взяв з його кишені годинник, аби вам його віднести, як скінчиться війна. — Поздоровляю вас сердечно — Цезар Ріво — рядовий другої кляси в 23-тїм піхотнім”.

Лист мав дату з перед трох тижнів.

Не плакала. Була недвижима, так заскочена, так остовпіла, що навіть ще не могла терпіти. Погадала: “Ось і Віктор убитий!” Відтак поволи напливали їй слъози до очий і біль заволодів серцем. Гадки стали приходити одні по других, страшні, болючі. Вже не поцілує більше своєї дитини, свого сина, ніколи більше! Жандарми убили вітця. Прусаки сина... Розірвала його на двох бомба. І зда-

валось їй, що бачить той вид, той страшний вид: голова паде з отвертими очима, між тим як щоки жують довгий вус, як бувало в хвили його гнїву.

Щож зроблено відтак з тілом? Коби хоч віддали їй дитину, як віддали мужа з кулею посеред чола.

Але почула відголос кроків. То Прусаки вертали з села. Сховала скоро лист до кишені і приймила їх спокійно з звичайним лицем, бо ма-ла ще час обтерти слъози.

Сміялися всі чотири, урадовані, бо несли з собою хорошого крілика, без сумніву украденого і давали старій знаками зрозуміти, що буде-ся їло щось доброго.

Взялася сейчас до роботи, аби приладити обід, але коли прийшлось убити крілика, не стало їй відваги. А однак то не був перший. Один з воляків убив його ударом кулака за вуха.

З убитої звірини треба було здїймати шкіру.

Але вид крови, котра спливала по крілику і заливала їй руки, а вона чула як кров застигає і твердне їй під пальцями, потрясав нею від пят до голови — і бачила за-одно свого одинака розірваного на двох, цілого червоного від крови, як то звіря, що ще дрожало.

Засіла до стола з своїми Прусаками, але не могла ні кусника взяти до уст. Прусаки зіли крілика не зважаючи на неї. Вона дивилася на них з боку мовчки і думала над чимсь, але її лице було таке неподвижне, що нічого не замітили.

Нараз спитала:

— Ось ми вже місяць живемо разом, а я ще не знаю ваших назвищ.

Не без труда зрозуміли, о що їй іде і подали свої назвища.

Того було їй мало, веліла собі написати на папері з адресами їх родин і вложила знов очипці на свій великий ніс, поглянула на то незнане письмо. Відтак зложила картку і всунула її до кишені на лист, що доносив їй о смерті сина.

Коли обід скінчився, сказала до вояків:

— Іду працювати для вас.

І почала зносити вязанки сіна на під, де Прусаки спали.

Здивувалися тою роботою; пояснила їм, що так буде ліпше і помогли їй.

Наложила вязанок аж під стріху і так зробили собі рід великої комнати з чотирма мурами папі, комнати теплої і пахучої, де буде росли спати.

При вечери один занепокоївся видячи, що тітка Дика нині ще нічого не їла. Відповіла, що має корчі. Відтак запалила добрий огонь, аби ogrітися і чотири Німці, вилізли по драбині, якої кожного дня уживали, до своєї спальні.

Коли вже були нагорі, стара відоймила драбину, відтак отворила тихо двері з надвору і почала зносити до комнати приколочки соломи. Ступала босо, по снігу, так легко, що нічо не було чути. Від часу до часу прислухувалася звучному і нерівному хропотови чотирох сплячих вояків.

Коли приготування видались їй достаточними, вкинула до огня один

приколоток і коли той запалився, розсипала его на інші, відтак вийшла і дивилася.

Ярка ясність освітила в кількох хвилях цілу хату в середині відтак зробилося страшне ogniще, великанська розпалена піч, котрої блеск бив крізь вузке вікно і видав на сніг кроваву луну.

Відтак роздався великий крик на поді дому, а потім людський зойк та проймаючі крики страху і розпуки. По хвили двері поду звалилися до середини і стовп огня кинувся на під, пробив стріху, стрілив в небо, як величезна полумінь смолоскипа і ціла хата загорілась.

Вже нічого не було чути лиш гук пожегу, тріск стін і опадання балків. Дах нараз звалився до середини і огнений кістяк хати викинув у воздух, серед хмар диму, величезну китицю іскор.

Поле біле освітлене огнем, світило як срібний обрус закрашений на червоно.

Далеко почав дзвонити дзвін.

Стара Дика стояла перед знищеною своєю хатою, уоружсна рушницею сина, бо боялася, аби їй котрий вояк не утік.

Коли виділа, що все скінчилось, вкинула оружжя в огонь. Роздався вистріл.

Почали надбігати люди: селяни і Прусаки.

Застали жінчину сидячу на пни дерева, спокійну і вдоволену.

Німецький офіцер, що говорив по французьки як Француз, спитав її:

Де ваші вояки?

Она витягнула свою худу руку в сторону червоного щ. погасаючого згарища і відповіла сильним голосом:

— Там!

Обступили її довкола. Прусак спитав:

— Звідки взявся огонь?

Она сказала:

— Я его підложила.

Не вірили їй, гадали, що нещасте відбрало їй нагло розум. Тоді, коли всі оточили її і слухали, оповіла цілу річ від початку до кінця, від часу як одержала лист аж до посліdnього крику спалених людей разом з домом. Не забула ні одної подробиці з того що чула, ні з того, що зробила.

Коли скінчила, виймила з кишені два папери і аби їх розрізжати при посліdnім блиску потахаючого огня вложила ще на ніс очіпці, а відтак сказала показуючи один:

— То, то смерть Віктора.

Показуючи другий, дочала, кивнувши головою в сторону догаряючої хати:

— То їх імена, аби написати до них.

Подала спокійно білу картку о-

фіцирови, котрий держав її за барки і говорила дальше:

— Напишіть, як то сталося і скажіть їх родинам, що то зробила я, Вікторія Сімон, Діла! Не забудь-те.

Офіцер крикнув приказ по німецьки. Вхоплено її і притиснено до стін ще горячих її хати. Відтак дванайцять людей уставилося живо напротив неї о двацять метрів. Она не рушалася: зрозуміла і ждала.

Роздався новий приказ, а по нім довгий гук. Один опізнений вистріл гукнув по інших.

Стара не упала. Осунулася немов би їй хто підкосив ноги.

Прусський офіцер приступив до неї. Була майже на двох третяята і в судорожно затисненій руці держала лист скупаний в крові.

Мій приятель Серваль додав:

— За кару збурили Німці мій двір.

Я знов гадав о матірях чотирох спалених тут лагідних молодця і о дикім геройстві тої другої матери, розстріляної при тім мурі.

На пам'ятку підвіс я малий камінець, ще доси осмалений по огни.

СКІЛЬКИ ЛЮДИЙ МОЖЕ ВИЖИВИТИ ЗЕМЛЯ?

Економісти обчислили, що населення при нинішній системі управи рілі не може збільшуватися, але при заведенню на цілому світі високої рільної культури, до якої дійшли деякі краї Європи і Америки, земля моглаби вижити 5 мільярдів людей, коли всього населення

на світі начислюється близько 2 мільярди. А тимчасом ми бачимо по цілому світі величезне безробіття і нужду. З цього ясно видно що капіталістичний світ із своєю приватною власністю став уже переповною в економічному розвитку світа.

ПРО ХАРАКТЕР

Психологічна розвідка

В наших часах, коли кругом стільки людей без волі і характеру, людей, які ніяк не вміють собою правити, коли нервові хвороби витиснули на життя людей таке сильне пятно, — особливе значінне мають твори тих психологів-учених, які займаються питанням походження і розвитку людського характеру.

Людина в її духовому житті — це окремий, своєрідний, мало ще досліджений світ. Часто цей світ так загуманий і зложений, що спеціаліст не годен в ньому зорієнтуватися. Душа людська простора і загадочна мов море.

Наука не збагнула ще всіх її сил і талантів. Рік-річно відкриває вона нові загадочні явища, в роді хоч-би гіпнозизма. Та чимало прикмет людської душі вияснила вже як не наука то саме життя. Ті прикмети духового людського світа проявляються на вні тими чи іншими поступками, привычками, — взагалі всім тим, чим одна людина різниться від другої. Це й називаємо характером і над ним ми дещо спинимось.

Відомо, що людина не живе на світі одинцем. На кожному кроці, в усякий час стрічаєсь вона з другими людьми, з якими вступає в різні зносини. І у всіх тих зносинах проявляє вона свої особливі ціхи, ціхи окремого не подібного до дру-

гих осібняка, — коротко, виявляє свій характер. Характер бере участь у всіх життєвих ділах людини; він приносить її користь або шкоду. Одній приносить самі нещастя і страждання, — другій помагає довершити великих діл, причиняється до її щасття.

На взаїмовідносинах людей побудоване в громадське життя. А що в тих взаїмовідносинах бере участь характер, то значінне характеру для суспільного життя являється незвичайно важним.

Лихі, нервові та самолюбні люди руйнують суспільство. Якщо такі люди розпоряджають впливами, то можемо собі уявити, скільки страждань і горя приносить їхнім підчиненим лихий характер. Не менш прикрий він і в родинному житті. Поганий характер вносить у сімю крім вічних непорозумінь і лайок, також і проступки. Часто читаємо в часописях прим., що такий-то чоловік стає перед судом за жорстоке побиття дітей. Батько побє дитину і потому жалів. Причиною цього в те, що він не вмів гальмувати свого гніву і в першому роздратованню готов на все. Коли ми зважимо дальше, що причиною нещасливого подружжя в те, що молоді не пізнали раніше як слід своїх характерів, коли зважимо, що те саме спричинює ворожнечу недавніх ще друзяк,

то стане нам ясно, яке значіння має характер для життя особистого, родинного та громадського, і як важне є знати характери і вміти їх відрізняти та справляти.

Бо тільки знати характер — це мало. Коли якийсь характер є поганий, то треба його справити чи вилічити. А відомо чейже, що лічити можна тільки таку слабкість, яка є цілком просліджена і вияснена. Те саме є й при лікуванні характеру. Мусимо передусім знати, які є характери і які прикмети характеру розрізняємо? Це й є власне завданням психологів, які просліджують характери. Знання людей з їхнім внутрішнім світом — цікаве вже в теорії, але тисячу разів важніше приміненне його в практиці. Цікаво є пізнати чийсь характер, — але не лиш тим повинні ми обмежуватись. Коли характер покажеться лихим, ми повинні стремити до його поправи. Коли знов наш труд покажеться даремним, то чи не треба так влаштувати, щоб людей з таким характером появлялось якнайменше? Чи не слід нам тоді сказати під адресою родичів і вчителів: “Бережіться, щоб з ваших дітей чи вихованків не вийшла ось така людина! Зверніть увагу на такі-то елементи і черти характеру та не давайте їм розвиватись!” А плекати характери це завдання родичів і учителів.

Величезна маса людей, яка замешкує земську кулю, являє собою пестрий цвітник, в якому ні одна цвітка не схожа в абсолютному розумінню на другу. Загальні черти

між ними все таки є спільні й ті загальні черти дають можливість класифікувати людей з їх характеристиками, але ніяк не дозволяють перевести виразні межі в класифікації характерів. В духовому світі людей переходить від одного типу до другого є багато більш тонкі й скомпліковані, чим в світі ростинному або звіринному.

I

Але, що це є саме характер? Як його зясувати? Яке розуміння вкладаємо ми в те слово?

Слово “характер” можна розуміти в троякому зміслі. В першому розуміємо енергію, рішучість. “Він є характерний” говоримо про людину, яка вміє діло до кінця довести і покорити других людей. В другому зміслі під “характером” розуміємо ясно і різко зарисовані черти індивідуальності. “У нього, — кажуть — характерні поступки” або “він характерно висказався”. Характерне все те, що оригінальне, що вибивається понад рутину і пересічність. Але таке толкування є обмежене. Причиною цього й була поява неправильного вислову “безхарактерна людина”. В дійсності кожда людина має якийсь характер і як дотепно висказався Дегуш: “найбільше просторий характер, це відсутність його”. Тим він говорить, що характер, хоч “нехарактерний”, все остається характером.

Найбільш широке і точне означення (дефініція) характеру булоб таке: характер — це краска чувств, привичок, думок і переконань певної людини. Хотяб ця краска була

блїда, нецікава і, що так скажемо первісно — некультурна, — то все таки вона існує і у всякої людини жусить бути якийсь характер.

Яким робом вироблюється у людини характер? Що його формує?

На це питання повинна нам відповісти психологія.

Формують характер два головні елементи: норов і привичка. Перший є вроджений а другий набувається в процесі життя.

Норов (чи скажім инакше: вдача) — це сума прикмет, властивих кожній людині. Люди бувають веселі, сумні, діяльні, смілі, байдужні і т. инше. Такі прикмети є по більшій часті вроджені й зависять чинило від організму людини. Так прим. веселою вдачею визначаються головою люди фізично кріпкі та здорові. Не без впливу є й клімат певної місцевості, відносини та діичність—спадщина (зв. духова) по батьках. Остання грає в формуванню характеру велику ролю. Хоч перебрані від родичів прикмети дадуться частинно усунути, то все таки, як каже пословиця “яблоко від яблїнки далеко не відлетить”. Діщо остається на все життя.

Відносно другого елемента, який формує характер, — привичок, — то про них можна сказати слїдує: людина, а особливо дитина сильно підчиняється примірови других. Дитина, слїдкуючи за окружаючими її людьми, робить те саме, що й вони і поступенно привикає до цього. Деякі черти характеру прим. звїчливість, скромність, незалежність від фізичної організації, просвоює собі

людина виключно завдяки привичці. Завдяки її також щезають деякі схлонности, які входять в склад характеру і дають йому спеціальну за-краску.

Характер, висказуючись загально, являється комбінацією трьох головних психічних прикмет: чутливості, діловитості та второпності. На них і основується одна з найбільш признаних сучасних класифікацій характеру.

Ті психічні прикмети можуть виповняти душевний світ людини в різних комбінаціях: або одна із них вибивається різко, а инші є її підчинені, так би сказати, затемнені, або дві з них беруть верх над третьою, або всі три однаково замітні, незалежно одна від другої. Нарешті можуть вони чергуватись першештвом а з тим і надаванням краски характерови. З взаїмного відношення тих прикмет можна означити характер, себто перевести його класифікацію.

І так — уявім собі, що одна із згаданих психічних прикмет є більш замітна, чим дві инші. Характер такої людини є доволі прозорий. В зависимости від того, яка прикмета бере верх, розрізняємо три групи. Перша група — це люди чутливі, люди діяльні і люди второпні. Друга група представляє слїдуючі комбінації: сполука діловитості і чутливості, при чому второпність є шодавлена; це є тип діловито-чутливих. Друга комбінація: злучення діловитості і второпності (типи діловито-второпні) і наконець комбінація второпності і чут-

ливости (тип второпно-чутливих).

Як що ті три прикмети однаково існують, не приборкуючи одна другу, то маємо тоді третю групу характерів, яка складається з **людей зрівноважених**.

Але буває иноді, що прикмети ті перемішані сильно з собою, без внутрішньої гармонії, що вони змагаються о маркантність, витворюючи хаос, капризну комбінацію. Це й дає четверту групу: **людей нестійних, нерішучих і противорічних**.

Послідною групою, а саме п'ятою в тій класифікації, становить **хоробливий характер**, якщо одна із згаданих психічних прикмет є ненормальною. До цієї групи належать особи в **об'явами гіпохондрії, меланхолії і істерії**.

II.

Пригляньмося кожному з тих типів вичислених п'ятох груп.

Перший тип — це наскрізь **чутлива** людина. В неї більш усього розвинене **чутство, сентимент**. Вона **нервова**. Всяка діяльність її відстранує. Це **заяць**, який вічно всього боїться. Якщо така людина має який-небудь пост, то весь час **дрожить, щоб його не втратила**. Будь яка гострійша замітка шефа викликає в чутливої людини боязкі міркування та довгі турботи. До цієї категорії належать звичайно мамині синки, винижнені в теплій хатній атмосфері, необзнакомлені з життям. Такий характер володіє їх організацією. Се **слабосильні, хоровиті люди**.

Діловиті люди натомість частенько **бувають здорові, сильні, з вели-**

ким запасом енергії та життєвої оборотности. В них, як то балакають, "**кров по жилочках так і переливається**". Це **люди рухливі, люблять гімнастику, люблять життя і себе самих**. Се хвальки, що говорять більш всього про себе, згадуючи тільки те, що в них гарне. Вони оповідають **приміром скільки можуть зїсти та випити, чваняться своїми силами та мускулами**. У них **більший запас практичної енергії і склонність до реальної праці**.

Типи цього рода **стрічаються** доволі часто. Історія з'являє нам діловитий характер в особі **Юлія Цезара**, про якого один з письменників каже: **Йому здавалось, що він ще взагалі нічого не зробив, коли йому осталося щонебудь до роботи**. Ті слова **прекрасно характеризують** людей цього типу.

Буває знов так, що **нахил до фізичної праці або чутливість не проявляється у іншої людини, а зате від ранніх уже літ працює сильно мозок**. Мало помало весь **духовий світ** такої людини **підчиняється думці**, — вона **комбінує ідеї, розбирає та аналізує їх**. Склонність до вічного думання **характеризує** людей **ума, інтелекту або як ми їх назвали, второпних**.

Такі **були** **сливе** всі **знамениті філософи, Кант, Ляйбніц і інші**.

Второпні люди, **мов** **огня**, **бояться** **всякої** **переміни** в **окруженню** **аборухів** **тіла**. Вони **сидять** **завдно** **на** **одному** **місці** і **всю** **душу** **вкладають** **у** **свої** **заняття**. Вони **розсіяні** в **практичному** **життю**, а з **окружаючого** **їх** **світа** **они** **не** **добачують**, **як** **гово-**

ряться, дальше свого носа. Ляйбніц прим. часто спав на стільці перед столом, на якому працював, щоб не теряти часу на роздягання і одягання.

III.

На перше місце в другій групі повинні ми поставити тип діловиточутливої людини. У неї сильна чутливість комбінується з неменш сильним нахилом до діловитости. Вона експанзивна, відважна, зате не вмів держати себе в руках. Тип цього рода найбільш яркий в життю;— його легко пізнати.

Діловито-второпні люди знамениті хазяї та адміністратори. Діяльність їх не в горячкова, не періодична, але спокійна, постійна та обдумана. У них сильна воля. Вони все прекрасно знають, що хочуть і до чого стремлять. Це безумовно один з кращих типів.

Цікава є комбінація чутливости і второпности. Людей того типу можна назвати сентиментальними. Вони люблять піддаватися власти чуття. Якщо в них і проявляється діяльність, то лиш час від часу і лиш тоді, коли її викличе якийсь імпульс. Обломов, герой роману Гончарова цього-ж наголовка, тільки тоді був діяльним, коли на нього впливала Ольга. — В той категорії людей є і талант і ум і можливість ніжно відбрати вражіння, зате немає нахилу до діловитости.

IV.

Перейдімо до третьої групи характерів, у якій всі три психічні прикмети (чутливість, діловитість і второпність) зрівнані в своїх пра-

вах і не приборкують одна другу. Кожен з нас стрічав часто людей спокійних, зрівноважених і роблящих. Часто називають їх "симпатичними". Іноді вони не все розумні й добрі, але всякому подобається їхня душевна гармонія. Вони все однакові, все в рівновазі.

Це тип людей зрівноважених. Характеризує їх те, що так їх чутства як і інтерес простягається на більше число предметів. Зрівноважені люди живуть всіми фібрами душі і ніяке їхнє чувство не розростається коштом других чувств, не зменьшується і не ломиться.

Ідеалом людей зрівноважених, в якого і ум і воля і чувство сильно були розвинені, — являється знаменитий В. Гете.

Не слід одначе забувати, що до зрівноважених належать часто люди інтелектуально обмежені. Це шабьоновці, зрівноважені лиш тому, що в них усе пусте, бліде і нецікаве. Вони похожі на комах, які переймають краску свого окруження: в траві вони зелені, на піску знов жовті. Обмежені люди все сліпі приклонники моди. Ця заступає їм відсутність оригінальности і індивідуальности, становить т. зв. естетичний закон. Вищим ідеалом таких людей, це жити так як всі.

До зрівноважених людей належать ще й апатичні. В них приборкане чувство і воля, — особливо чувство. Вони на все реагують вельми слабо, не мають вищої мети, байдужно опускають руки і здаються на судьбу щастя.

V.

Ми розглянули типи, яких психічні прикмети більш—менш дружньо гармонізують з собою. Розгляньмо тепер типи більше зложені, “типи боротьби”, то є такі, в яких второпність, чутливість і нахил до діяльності знаходяться в антагонізмі, шквдять одно другому. Такі типи причиняють суспільности не мало лиха і на жаль стрічаються дуже часто.

До цієї групи належать передусім нестійні типи. Нестійними ми називаємо таких людей, які міняють погляди і переконання, бажання і почування, які складаються з кількох “я”. Вони то вередливі, то мовчаливі то знов балакучі. Вони легко переходять від одного настрою до другого, впадають з одної крайности в другу, кожде їхнє “я” живе само для себе. Загальна звязь психічних елементів ослаблена. На таких людей ніяк не можете рахувати. Маючи до діла з типом цього рода, — в дійсности говорите з одним його “я”, підчас коли інші його “я” не беруть в тому участі. І в недовзі стрічає вас несподіванка. Друге його “я” взяло верх і він мов не той став.

У нерішучих людей, дві або кілька противорічних думок змагається з собою. В них психічна звязь також ослаблена, а психічні елементи в вічній боротьбі з собою. “Добре так зробити!” — “Е ні, не можна так зробити!” — “Чому ж-би так не зробити?”—Ось вічні сумніви, які їх мучать. Як вітряк, звертаються такі люди від одного рішен-

ня до другого, вижидують, аж кінець-кінців примушені обставинами, в послідний момент, ловлять за першу з черги постанову, нерідко найгіршу.

Цікавий і загадочний для психологів тип з’являють т. зв. **противорічні** вдачі. Визначаються вони тим, що ніколи не погоджуються з чужою думкою і є в постійній опозиції. Своєї власної думки вони не мають а вибирають все цю, з якою другі не погодяться. Вони силкуються ніколи так не думати, як як думають другі. Їм здається чимсь упорюючим придержуватися чужих поглядів.

Відкіля походять такі характери?

Мабуть з хоробливо розвитого егоїзму. Цей особливо важну ролю грає у **противорічних людей**.

Останні творять перехід до хоробливих типів (гіпохондриків, меланхоліків і істериків), в яких одна з психічних прикмет розвита до небувалих розмірів, а інші цілковито подавлені.

VI.

У людей, навіщених **гіпохондром**, чутливість розвинена до незвичайної степені. Як що можна так висловитись: гіпохондрики — це подвійно чутливі люди. Настрій в гіпохондрика постійно мрачний. Він безупинно чувається обидженим невинними слезами і навіть мовчанкою, у всьому бачить погорду та насмішки. В найбільш банальній замітці добачує гіпохондрик докір, а в найменшій невдачі — несправедливість.

Гіпохондрію супроводжує загаль-

ний нервовий розстрій, причому гіпохондрик залюбки займається собою, наводить приемність в аналізі своїх невдач і страждань. Він часто приписує собі уровні слабости і старанно лічить їх. Такі типи незвичайно влучно схопив Молієр у своїх комедіях.

Між гіпохондриками були й дуже здібні люди. Завдяки своєму таланови спостерегати смішні об'яви життя, вони стали сатириками. Автор звісного "Гулівера" Свіфт був гіпохондриком, таким був і Ж. Ж. Руссо. Останній безнастанно підозривав своїх приятелів і знайомих в ріжних інтригах проти себе. Він вірив, що вони збираються зробити йому якусь пакість і тому зривав усякі зносини з найбільш відданими йому людьми.

Ціхою меланхолії є вічне сумування і мрачний настрій. Нею навіщені люди, які перенесли якесь важке горе, що перевернуло все їх життя, розбило всі надії і плани. Меланхолія навідує особливо людей второпно-чутливих і неділовитих. Вона вкорінюєсь в людину інерідко доводить до самовбийства. І в тому виреченнюсь світа, ба навіть самого себе, лежить ріжниця між меланхолієм і гіпохондриком. Останній любить життя, боїться його потеряти, любить всіма фібрами і себе самого.

Ми вже згадували такі типи, в душі яких господарить декілька "я" і яких поступки через те крайно без зв'язи, непостійні. Вищий степень такої беззв'язности уявляє істерія.

Істерики мають роботящий ум, прекрасну пам'ять і буйну фантазію, але достроєння психічних елементів взаємно є мінімальне, причому чутливість незвичайно розвинена. Істерики вельми змінчиві. Вчора вони були веселі, балакучі, — сьогодні володіють ними мрачні думки; вони сидять, запершись у своїй кімнаті, мовчать, сумують а то й плачуть. Та зміна настроїв може відбуватись навіть протягом одної години частійше. "Вона то сміялась, то плакала". Такі люди не можуть довго віддаватись якимсь справам, займатись серйозно яким відвічальним ділом.

Істеричні женьщини люблять зацікавити собою окруження. Щоб це осягнути, вони вміють преспокійно оповідати найбільшу неправду. Їхня брехня часто артистична. Це "брехня для брехні", так, як буває "мистецтво для мистецтва". Вони люблять часто фантазувати і придумувати всякі небиліці о собі та своїх знайомих без злобних намірів. Часто оскаржують самих себе перед судом о несповнений злочин, або сповіщають поліцію, що їх ограблено та таке инше. Тільки слідство виказує неправдивість тих доносень.

Ось така є ріжноманітність форм людського характеру. Ми мусимо знов підчеркнути, що в життю стрічається ще безконечність відтінків у тих комбінаціях і що точні границі між ними перевести годі.

Тепер, коли ми розглянули типи характерів, де можемо полишити на боці питання, який-же саме з них

найкращий, найбільш цінний і користний? Яких людей повинні ми бажати собі на світі?

Таким типом є безумовно людина зрівноважена, з гармонійною та ясною вдачою, енциклопедист в ділі душевних прикмет. Це й ідеал!

VII.

Тепер виринає ще питання великої ваги: чи є взагалі можливість формувати характер?

Відносно дітей не може бути тут двох думок. Колиб не можна творити із дітей бажані типи, то безцільним булоб взагалі їх виховувати. Діти родилибся прямо добрими, талановитими, трудолюбивими, ввічливими або противно, лихими, півголовками і нічого не можна булоб зробити, ніяк тому зарадити. В дійсности дитина — це віск, який, якщо достанеться в руки путящої людини, прибирає бажані форми.

Перейдімо до старших. Чи можливе є самовиховання, самовироблювання характеру? На це можна відповісти рішучим: Так!

Передусім треба поставити собі ідеалом якийнебудь характер, прим. зрівноважений, — а відтак слід пізнати самого себе, щоби вияснити свої гарні і погані сторони, свій актив і пасив, що так висловимось. Щоб це осягнути, треба зосередити свою увагу в самому собі і привести до порядку духові елементи, які наводяться в хаотичному стані, то є привички, стремління і т. и. Треба зробити генеральний перегляд всіх своїх духових сил та прикмет, поділити весь душевний інвентар. Треба особливо розпізнати, котрі з них по-

гані, котрі гарні, перевести між ними ядро зачеркнену границю. Для улекшення цієї праці, треба укріпити організм, привести його до рівноваги, залишити острі напитки, а навіть добре є порадитись з лікарем.

Після того слід взяти себе в руки. Розпочати душевне чищення, вимітаючи з душі всяку погань, укріпляючи гарні прикмети, а ослабляючи погані. До такого господарювання в самому собі є необхідно зміцнити передусім волю, бо тільки тоді можна стати паном одного, всемогутнього “я”, скоротити межисобиці, які піднимають різні маленькі “я” і підчинити їх першому.

Ми не будемо подавати тут тих рецепт, які подають буржуазії “ні один день без черточка”, бо робітникови мачуха-судьба не дала нагоди користуватись “солодким дозвіллем” і не перо для черточка а молот в руки дала. Та й в нього найдеться частенько нагода не віддаватись порокам а слухати тих внутрішних імперативів, які по його думці найкращі.

Звичайно, говорячи про самовиховання характеру, ми мали на думці тільки фізично здорових людей. Хорі повинні в першу чергу зайнятись ліченням організму, бо він часто є винуватцем всего.

На прикінці згадаємо, що людина з гарним характером впливає та поліпшує отружуючі його характери, хоч часто і не додає цього. Звідси і походить кольосальне значіння доброго приміру.

Подав В. Н.

СВОЇ

Город занято без бою.

До партерового дімка, що стояв при одній із бічних вулиць, між деревами в городці, ускочило двох салдатів.

Засапані, копотами вкриті, гукали щось, чого і мабуть самі не розуміли—щоб другим нагнати страху, а собі щоб додати відваги.

Хатні двері стояли розтвором—увійшли.

Один із них підняв занавіску, бо вікна були прислонені, щоб меблі не лияли. Осінне жовтувате сонце замерехтіло на золотих рамах великого дзеркала, у якому відбивалася ціла гостинна комната, з темно вишневими плюшевими фотелями, великим килимом на паркеті з довгим фортепяном і шафкою повною усяких цяцьок: чарок, статуеток, корбочок.

— Бач, як мешкають буржуї — сказав той, що підняв занавіску, показуючи, як молодий вовчок, здорові, білі зуби.

— Нічого собі ... відповів спокійно другий.

— Нічого! . . . А в тебе-ж дома як? Мов худобина живе християнський народ. А тут—о!

Він гепнув собою на плюшеву канапу з двома львиними головами на поруччах. Канапа підкинула його, мов мяча в гору, він ще раз гепнув, ще і ще.

Сміявся дитячим і розумним сміхом.

— У! Як гарно сидіти! Спробуй, Максиме!

Максим хотів і собі спробувати та йдучи по килимі потрутив штиком лялпу, що звисала із стелі так, що скло обшипало його космату шапку і з бренькотом покотилося геть по паркеті. “От, дідьча тісно-та”! — сказав, чухаючи потилицю.

— Понаставляють, понавішують чорт зна що і пощо.

— Гі, гі, гі! — реготався той на канапі, гойдаючися в ній, мов у човні на річці.

— Вставай!

— А хіба мені зле сидіти? Ще з роду не сидів у такому; по павськи.

— А хіба-ж ми тут на сидіння прийшли?

— Твоя правда, час до роботи.

І вони метнулися по хаті.

Це була гостинна середно заможної родини. Не розкішно, але вигідно, по старосвітськи обставлена. Кожня річ мала своє місце й чисто було тут, мовби прошених гостей дожидали, а непрошені прийшли.

— Бач, і музика є, — фортеп'яни — сказав любитель плюшевої канапи, піднімаючи віко фортеп'яну.

Ударив по клявішах і струни завищали, мов-би в них відгуку-

лася війна усіми своїми незгармонізованими звуками.

— Гарна штука, та жаль, що така велика, а то забрав-би з собою. За життя грав-би, а по смерті і трумни не треба. Тут і нашого командіра можнаб сховати, велика штука. Жаль, що мамуня грати не навчила. Треба покликати панночку, най нам якої польки вшкварить.

— Торочиш, чорт зна що. В хаті живого духа нема. Повтікали.

— А я кажу, що в. Ось, бачиш, канарейка.

— Ну то що з того?

— А то, колиб люди втікали, то птицю далиб на сусіда, або пустилиб крізь вікно на волю, щоб з голоду не дохла. Вони такі. А коли птиця в, то значиться хтось і з людей остався. Пошукаємо.

І вони увійшли до столової.

Тут, на столі, по старому звичаю стояв хліб і в сільничці сіль і в фляшці солодка вишнівка.

— Чесні люде, обичай знають. Ну, щож, хіба поснідаємо й без подарів.

— А вжеж, що поснідаємо. Тільки, чувш чи не насипали тут якої трutki.

— Нашому братові й отрутка не пошкодить. Як ми в Станиславові до гімназії прийшли, то там у склячих бутлях всіляка дрань стояла; жаби, гадюки, хроби. До науки потрібне. А наш фельдфебель, бувалий чоловік, покрутить носом і каже:—тут монополія пахне — пробив пальцем оболонку, полизав і таки, так — спіріт! Вибухнув гадюку, спіріт випив і гаразд. Не

минула й година, як у склянках не було ані гадюк, ані спірту. І нікого навіть черево не боліло, не то що! Молодці!

Засміявся широким, молодецьким сміхом і врізав собі спору пайку хліба, як косар. Випили, закусили, решту сховали в кармани. Пригодиться.

— На війні, то так: що зїси, те й твоє, а більш нічого. Гей, долеж моя, доле, доле молодая, чом ти не така, як доля другая.

— А ти не вий, як вовк на весілля. Скажуть: солдати гуляють... Ну, чого ще тобі треба?

— Годинника хочеться, а в них самі великі, усьо в них велике, тю!

Він підступив до зачиненого буфету й прібував підважити дверці.

— Лиши! Ще скажуть: грабували, наше діло, знаєш, розглянути чи де муніції нема.

— Дурний ти разом з своїм ділом — відповів сміхун, ховаючи в ранці, що мож було туди упхати: зарілку, народніми узорами вишиваний рушник, навіть поливаний глечик і квітки.

— Треба сховати, а то ще безсовістні люде заберуть, — приговорював жартуючи.

Увійшли до третьої комнати. Тут біля вікна стояв стіл до писання і другий більший, посеред кімнати з паперами та всілякими часописами й шафи повні книжок.

Між шафами висів портрет кремезного вусатого дядька в баранячій шалці і в такомуж кожусі з дивною усмішкою на вдумчивому обличчі.

Портрет дивився прямо на непростених гостей і ніби говорив до них: “Здорові були землячки! Не сподівався побачити вас в таку пору? Кажіть, що чувати у нас біля Канева, над Дніпром? . . . А що ви це принесли мені в ранцях? Чому вони у вас такі повні?”

Солдати дивилися то на портрет, то на себе.

— Бачиш?

— А хібаж мені заступило?

— Тарас.

— Це тобі і дитина скаже.

— Як умру, то поховайте.

— Так воно, так...

Хвилина мовчанки, а тоді: — Ну, хіба підемо.

— Нічого нам довше сидіти. Погано так. Тю, як погано. Одним

словом: важко жить на світі.

— Погано . . .

Переходячи скрізь столову вони мовчки випорожнили свої ранці. Вишиваний рушник, біла тарілка й пукатий глечик на цвіті явились на своїх прежніх місцях.

— Так буде краще, — сказав білозубий. — Легше йти.

— І я так думаю, — відповів його товариш.

В сінях побачили двері від пивниці, відчинили їх і гукнули в велику чорну шию: “А в там хто?”

З челюсти відповів їм якийсь несмілий голос: “Є”!

— А збрुї ви не маєте?

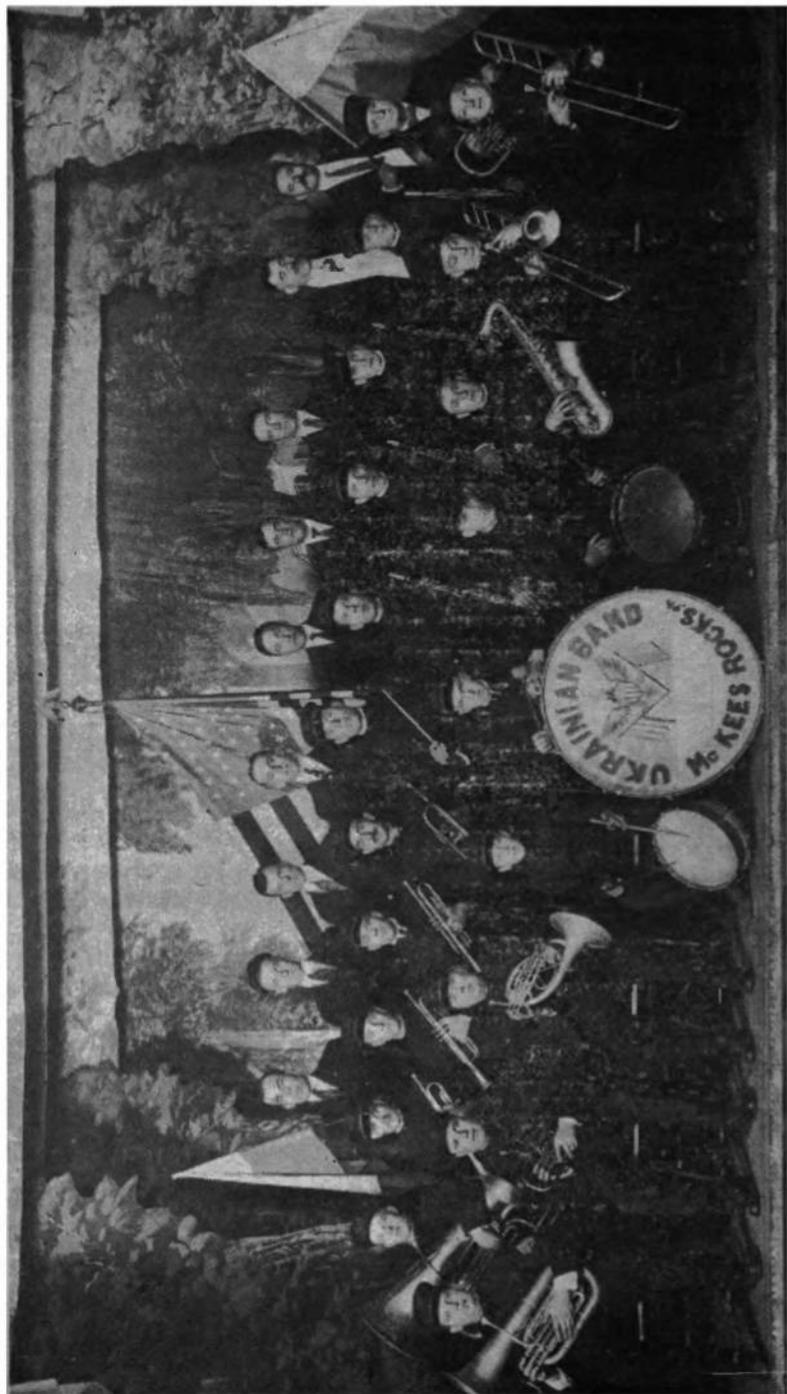
— Ні, не маємо.

— Ну, то виходьте. Нічого вам боятися. Свої люде!

СМЕРТЕЛЬНІСТЬ ЖИДІВ

Про смертельність Жидів пише в “Jew Chronic” д-р Сальомон: Є чотири причини того, що Жиди навіть у найгірших відносинах вимирають менше, ніж усі інші народи: 1) традиційне родинне життя, 2) висша освіта (нема неграмотності), 3) менша скількість сифілітиків, 4) повна тверезість щодо алкоголізму. Супроти того навіть в порівнянню з Німцями, Жиди ви-

мирають у відношенню 13.6: 17.9, а в порівнянню з народами бувшої Росії 14:30. З тих самих причин Жиди більше відпорні супроти сухит і то в усіх краях. Нпр. у Відні вмирає на сухоти на тисячу Жидів 17.9%, протестантів 32.8, католиків 49.6; в Тунісі Жидів, 0.75%, Європейців 4.13, Арабів аж 11.3 і т. д. З того висновок, що Жиди се найкультурніший нарід.

Українське Музичне Товариство, Відділ 228. Укр. Роб. Союз, Мікіз Рокс, Па.

ПІСНЯ ЧЕРВОНОГО У. С. С.

Сміло товариші! Разом
Станьмо в стрілецьких рядах;
Нашим найвищим наказом:
Воля народа і стая.

Дозго в кайданах ми змулись,
Довго нас ворог вбивав;
Лютій злидні минулись,
Час воскресення настав.

Всі ми післанці народа,
Всі для народа живем;
Клич наш—земля і свобода!
В бій з ним завзятий підем.

Всі ми борці Усусуси,
Ми не видаєм про жак;
Шляхту в основах порушим
І розібемо на прах.

Панських катів не жажнеться
Буря червоних стрільців;
Гряне весь світ і займеться
Местю повставших рабів.

Коли є користь з читання

Читати, щоби з того читання мати якусь користь, є далеко іншою справою, як читати для розривки. А однак є багато таких, що на це не звертають уваги.

Читаємо, приміром, якусь наукову розвідку або звичайне оловідання. Першу читаємо, щоби набрати знання, друге, щоби перевести час. Отже дві окремні справи, які треба зокр. м. відповідно трактувати. Однаковож не звертаємо на це уваги, і при читанню першої послугуємось такоюж системою, як і при читанню другого.

Ця принята многими система читання полягає на тім, що читаємо листок за листком, перекидаємо картку за карткою, в погоні за новим, не спиняючись на поодиноких невиразних гадках або незрозумілих словах. Переходячи від одної гадки, ані хвильки часу не дамо собі на передумання щойно прочитаної, та ще й любимо чванитись, що прочитали книжку.

Так, ми прочитали цілу книжку, але яку користь з неї ми винесли? Як довго будемо ми тямити, що є в тій книжці, або — скажім — в данім оновіданню? Прочитали тай забули. Отже жадної користі з читання немає.

Хто хоче з писаного твору маги духову користь, мусить читати поволи. І не вистарчить лише сліди-

ти слова і фрази, як вони вилж. ті на папері. Треба бути певним, що ми якслід підхопили гадку автора і що та гадка вкорінилась глибоко і кріпко в нашій памяти.

Щоб осягнути свою ціль, треба деколи ще раз прочитати твір, і не лише раз, а буги може і кількома навсрогами. Прочитані слова і фрази треба продумати і поринути в них. Коли — скажім — якусь гадку таки не мож самому добре зрозуміти, треба тоді обговорити її з другим.

Французський письменник Жуль Пайо виражається про читання в цей спосіб: “Не свідомо читати значить марнувати свій час. Свідомо читати значить розуміти, з енергією приймати гадку автора, одним словом, це значить — думати.

“Ум мусить проникнути заслоу слова і пірнути аж до дна. Ми ніколи не сміємо проминути речення без належного його зрозуміння”.

Навіть Шевченко звертає на це увагу, коли своїм читачам каж., “думайте, читайте”. Не лише читайте, але й думайте; пірніть усім своїм духовним еством, своєю свідомістю у кожде його слово, у кожду його гадку, а відкриєте там дивні-предивні скарби.

Щоби читати корисно, треба читати так, щоб не лише збільшався засіб нашого знання, але щоби та-

кож вправлялись наші умові сили. Хто так не читає, той може нанести собі більшу шкоду чим користь. Бо спосіб несвідомого, скорого і штучного читання може вплинути на нього так, що йому взагалі прийметься дуже тяжко думати.

Є різні характери грамотників. Одні є такі, що читають багато, навіть заможно, а заведомо з таким чоловіком розмову і якимось тяжко приходиться тобі повірити, що він читає... Так, він читає, але не старається розуміти того, що читає; він читає несвідомо, плитко, поверховно; читає лише на це, щоби при нагоді почванитись, що він читав сякі і такі книжки.

Згодом в таких людей зроджується неохота до всякого писаного твору. Вони не відчувають в читанню жад-

ної приємності; для них немає нічого цікавого. Такий знеохочений грамотник візьме до рук книжку, календар, часопис, перекине оком і відсуває на бік. "Немає нічого цікавого"... І нарікає на автора, письменників, редакторів.

Не дивуватись наріканням таких людей. Вони самі себе попустили. Коли у них була ентузіазма до читання, вони читали, але не думали. І це читання згодом вплинуло на них так, що їм тепер взагалі приходиться тяжко про щось будь думати.

Ті знеохочені люди повинні поклати свої примхи і взятись наново до читання, але до читання світового, властивого. Читати і думати. По часі вони переконуються, що у всякому друкованому слові є щось, що їх буде цікавити.

0

ПОСТАНОВА РАДИ НАР. КОМІСАРІВ У. С. Р. Р. з 27 лютого 1920 р. про святкування пам'яті Т. Шевченка

Рада Народних Комісарів У. С. Р. С. постановляє: день одинадцятого марта—роковини смерті пролетарського поета Тараса Шевченка—об'являється всенародним святом.

В цей день, вільний назавше від праці, повинні бути влаштовані

лекції, концерти мітинги, в котрих було-б зясоване велике значіння Шевченка, яко оборонця батрацько-селянської долі та його боротьба за соціально визволення трудового люду.— Голова Ради Нар. Ком. Х. Раковський.

Д. Казарміє

Артистична і Промислова Культура

Коли розглядати самі найкращі твори людського ума в сучасності, то завжди приходиться констатувати невдоволення з життя, починаючи дисгармонійним життям і кінчаючи цілим суспільним ладом. І так, з одного боку правники, як Ерінг, показують рацію існування на око зовсім неважких законів і звичаїв; Тен обстає при тім, що кожний старий порядок річей є вже усячений своїм існуванням, що поступати наперед—значить поліпшувати його; то з другого боку підносяться противні гадки, що ніяк не хочуть усячувати давнини, розвиваються погляди анархізму. Здається, людство стоїть особливо під цим обухом суперечностей від французької революції, чи ближше від народження і розвою промислу в нинішньому виді. Плід машинової праці був отрійливий для людей. Вона внесла в атмосферу життя ту експанзію, вичерпуючу сили, і замість сподіваного матеріального добра принесла мертвоту, зневіру. Чоловік став на послугах металевого потвора і сам затратив людське достоїнство. Життя зробилось нецікавим, не манило вже величю.

Якже заховуватися великим творцям серед таких обставин? Вони протестують всяко: так як Толстой, Кнут Гамсун, так як Ніцше, так як Роскін.

Роскін — Англієць, естет, ре-

форматор англійського малярства в модерному напрямі, один з найзаметніших людей сучасності. Звісно, сучасна творчість стоїть під знаком духового аристократизму. Тому й не диво, що модерністи, ті “вроджені вороги льогіки і простих ліній”, сучасні півварвари, що почувуються щасливими — як сказав Ніцше — “тоді, як їм грозить найбільша небезпека” — так часто нехтують кробою, ненавидять “гризунів хліба”. Вони не хочуть пустити непокликаних до таємних містерій, бояться збезчестити образ створеного бога

Роскін не належить до таких теоретиків естетики. Він бачить цінність того гарного і піднесеного, що твориться в душі, але не бажав його задержувати в тайні. Він не був би сказав, як Ніцше: “Той, хто ділиться своїм пізнанням з іншими, не любить вже його так дуже”. Такий скрайній індивідуалізм не мав до нього приступу. Йому уявлялися убогі, несвідомі, заморені, скривлені життям, яким всеж таки можна піднести світло правди. Хоч його вдача склонна була до контемпланції, то він не обмежувався на слідженню своїх психічних станів, комбінованню судів, що в життю стаються незрозумілі загалом і проминаються як пустий звук. Тут зараз видно “земний інстинкт” Ан-

гліщя, наклін до реального.

Той природний наклін не тону-скає в душі артиста до великої боротьби і рішає про вибір дороги.

В його діяльності нема нічого мертво-схолястичного. Жива людина боронить життя перед змеханізованням.

Саме коло 1860 р. Роскін дійшов до переконання, що без зреформовання суспільного життя не можна відродити мистецтво. Соціальне питання поклав яко підвалину до розвязки найважливіших культурних завдань. Станув на тім, що матеріяльний поратунок і змагання підвиспити уровень духового життя тоді осягнуть ціль, коли будеться мати на оці—робити життя красивим.

Вийду з чого иншого, щоби нам стремління Роскіна стало ясним. Мусимо тямити, що у філософічному світі Англії віддавна жила думка про безхосенність естетичної діяльності. Боротьба біків, менажерія—і “Золоті Сходи” Борн—Джонса стояли на одній терезці, були осуджені яко шкідливі життєві сили людства. Цеж ті гадки, які розвинув Нардав: “Штука є почином легкого сьривлення стану повного здоровля”.

Роскін також мав на увазі нещасливі “нерви”. Тому він теоретично розвинув свої погляди на штуку і засуджував усьо демонічне, хоре, витвір розніженої природи, на бік відкладав містичне, надзміслозе. Зраджується син пануючої нації, що бажав їй сили і здоровля, хоче вдержати на висоті. Але даром —

думає — хтось захоплювався блеском геґемонії. Бо всеж та нація хоріє в себе, хор’є через нечобрі обставини і не думє над ратунком. Справді, кому хотілося думати? Чи скучним капіталістам, чи замореним робітникам? Капіталістичний устрій — це змор; промисловий лад — самовбийство. Сучасне життя концентрується в містах. А якіж ці міста? Що в них гарного, сприяючого людському здоровлю? Нічого! Це маси сірих камінів, які призначені на те, щоб живцем поїдати людину. Ви не бачите по кабінетах, по вулицях тих зблідлих лиць? Осьтакий плід життя, праці понад сили, що дає хиба животінне в вічній “боротьбі за істнованне”. Нас сльози дітей не зрушують, а ті понурі обличчя робітників не вмють плакати, бо вони певно засуджені на голодову смерть. Щось недобре коїться і нерозумне. Бо ніяк не можна назвати розумним ту дику нагінку за золотом. Чейже у тій нагінці людина затрачує серце, і який конець-кінцем вислід зусиль? Даремна шарпанина! Що з мамони? Її блеск не залє пустки, темної пустки, що робить життя мозольним, сьвітним.

Промисловість дозволяє одиницям зібрати великі капітали. Але вони не приносять вдоволення, як взагалі не приносить його вузкогосістична праця. Тимбільше нічого неварті капітали, коли на них працює маса, а користується жмівка, а ті, що працюють, не мають щоденного хліба, їх життя нидіє. Сучасна політична економія — каже далі

Роскин — оперта на лихій основі. Те, що вона зве “богатством народів”, є рівночасно їх руйною, бо “немає иншого богатства крім життя, могучого любовю, радістю й подивом”.

Якусь апостольську нуту чисти в Роскина. Ідеали Христові і убогих рибаків відгомнюються завжди і наповняють життя погідною радістю.

Промисловий лад дморалізує людей. Свобідна конкуренція, на якій він полягає, втягає людей в хаос боротьби і задрости, що навчав не любови, але альтруїстичної боротьги. Англію величали за її промисловість; дехто навіть приписував цій промисловості високу освіту в Англії. Бо сказав один Американець про Англію: “Де найбільше машин, там найбільше книжок і найвище умове життя: де машин мало, там мало книжок і пульс умового життя слабше”. Роскин теж не був ворогом демократизовання знання. Але не хотів так глибоко поклонитися перед усіми прислугами техніки. Він бачив і лихі прислуги, що важко відбивались на життю.

Людський рід сам кув пуга на себе. В тім можна бачити якийсь фаталізм. Дехто втішається, що люди опанували природу, але це опановання не поліпшує життя. Цивілізація руйнує людську силу і, убиваючи “дикунство”, ширить культурне “варварство”. Цивілізація не дає змоги розвою природним силам людини. Горячкова продукція малаб помогти життю, а тимчасом на жртву їй паде людське здо-

ровле. Ті, що кермують промисловістю, хочуть показати добру волю й намір, але вони облудники.

“Хай суспільність—сказав був Віктор Гіго — робить завжди для особника стільки, що природа”. При цьому треба позбутися пересудів. Треба вміти жертвувати тим, що видається корисне. Тому Роскин, згідний з собою, усував в будуччлі залізницї, фабрики з димом, що споганюють природу. Хай промисловість — як хто хоче — причиняється до скорого піднесення нації хай вона — хід т перішнього життя. Але вона — зло, а зла треба позбутися! Зі шляху горячки, поспіху треба завернути, сотворити гармонію.

Супроти вилеліяної гармонії, що стоїть в життю? “Ми кажемо рїкам і потокам працювати за нас і занечищувати повітре димом і паром”. А як ми приодіти? Одідне, хата, харч — чи його в кожного подостатком, чи н м вже немає де прикласти рук? Не жалїмо собі гарного і вигідного, але даймо те саме гарне тим, що його не мають. Помагаймо, щоб в життю запапував лад і чистота. Аж тоді не буде гнилих передмість, ввселї городи замають міста, кождому вільно буде глянути на чисте, вільне небо. Тодї розвивати-меться мїстедтво.

Зло можна викорїнити, бо воно тільки недуга. Треба виховувати, причувати до хосенної суспільної діяльності. Праця мусить давати радїсний супокїй і задоволення, не проклягте на устах. Нинї люде з супокєм глядять на страховища па-

риських, лондонських чи ньюйорських заулків; роблять те, що лекше; — куди звернена струя. Поклики самовідречення прогомонюють марно; інтерес захоплює цілу людину, — спромога відчуження заникає. Міжтим праця людини-машини не приносить благого супочинку, “в гонах і перегонах” марнуються душевні сили, все цінне, що каже нам любити і радіти життям. Де дозволяємо панюватися заздрости, тупій, поземій світовій думці, жорстокости, там завмирає етична сила і любов краси. Люде шукають її, шукають розкоші, але находять її не в заходячому сонці, а в комедії!

Хоч це здається химерою лекому, то одначе треба в будучині змінити форму праці, треба дати їй сільський характер, в обличчю природи. Тоді не стануть перед очі страшні образи безробіття, як в новелі Золі голодний і жорстокий бог голоду. На нову працю повитає Бог людину і поблагословить її. Тільки в сучасних сірих містах треба вкритися почувань серця. Тут немає місця на правдиве почування, бо люде — здегенеровані! А корму для душі шукають в таких купецьких душах, авторів найдивачніших повістей. Профанована самими “творцями” штука не прикрашує життя, а вдоволяє інстинктам.

В інтересі божеської краси і величи життя, Роскин стає ворогом промисловости — панів ситуації і також нещасної, потурияної голоти, карловатого плоду, що в праці за своє життя дегенерується, тратить духові сили і виростає потому в го-

лодний “париський шунок”. Коли мистецтво має “голосити хвалу”, бути висновом божеств’яного в природі, то не може виходити з брудоти, не може відбивати такої дійсности. Та дійсність має бути гарна, а мистецтво — дарунком Мадонні, чи вона в Дівочо Атен чи Юдеї.

Соціяльні рахунки і мистецтво стоять у великій звязи. Египцій стан обусловлює розвій його. Щож каже Роскин на те, що доси в самий вершок розвою мистецтва підали великі народи (прим. Греки)? Вони значить, не змігли порозуміти моральних домагань природи, не вели доброго рахунку з сумлінням і інтелектом. Вони не могли вдержати рівновати поміж нахилом до зздрости, низьких турбот а любовю до дійсної краси, в якій основі лежить також самовідречення людини, почуття покори.

Так Роскин, як ми бачили, отвирав очі людяи і на природу, на те, що вони й самі могли бачити, і не бачили. Показував красу в творах її.

“Невже божеська песна з її барвами і пахощами не є добром сама для себе, а в ним аж ч рез осінь?” — питається Геббель в одному епіграмі. Так, не всі зміють радіти погодою півдня, леготом весни. “Любуватися околицю можуть лише культуризовані одиниці, а культуру можна досягнути через музику, літературу і малярство”. Так він теж не являється ворогом культури, проповідником примітивного життя. Хотів світ штуки зробити до-

ступним всім людям, так як діється в релігії. Хотів через виховання витворити в людській душі спосібність реагувати на красу світа, дати ту силу, якою Шопенгавер украсив лише філософів і артистів. Хотів естетичному ідеалові підпорядкувати суспільний ідеал, згармонізувати життя.

Притім Роскин, закоханий в красу природи, був англійським патріотом і величався могутістю свого народу. Тільки не бажав, щоб воювничий його запал кінчився на кровавому бенкеті завойовника. Роскин далеко не те виплекав, що хора груди Руссо, котрий мріяв про

маленьку державу, "щасливу — як казав — безсилість".

**

Над берегами озера Коніссон докінчив Роскин свою мрію, далековід великоміської стукотні. З великих, глухих лісів вичаровував свою любов до людей і обдаровував нею будучі покоління. Вірив, що станеться таке, як в новелі Гетого: малий хлопчина співає пісню-міт і грає на флеті, а з його тонами розхочиться дух любови. Всі мовчки слухають, сам лев лагідніє як дигина, хоч в ньому остається його укрита сила.

М. Киричинський

В ПОЛІ

Вийшов в поле—широке, безмежне поле.

Просторі лани, золотисті колоси несли могутню пісню перемоги й праці.

Думав про щастя будучих днів.

Скакун вітер жбурляв радісні вістки, співав могутній гимн завтряшньому дневі. Шлях простеляв рожеві надії.

Була радість на серці—усміх на устах.

Минули лихі часи.

Той, що мав ці просторі лани, лу-

ки й ліси, що огородив себе межами, наставляв економів й панських посіпак, щоб зорько слідили за його майном—зникнув.

Тільки спогад залишився.

Тепер земля—працюючих, земля—спільна.

Межі розрито, посіпак розігнано.

Могутня пісня простору будить червоні луки.

Золоті проміння сонця грають в його кучерях, леліють його свідомість.

— Перемога за нами.

М. Горькій

**

Орел підлітає у хмари,
жигоче могутнім крилом...
Як радо злетілаб до пари
туди, до хмарин, за вірлом!

Як радо! Та годі, не сила!
Дочка я сумної землі...
Я крила душі волочила
так довго в болоті, імлі...

Люблю ваші гострї спори,
яркі сподівання, ваш путь,—
та знаю я темній нори,
кертми сліпі там живуть.

Чужі їм блискучї мисли
і сонцю їх серце не раде.
Тьми горя над ними повисли...
Їм треба любови, розради!

Вони поміж вами і мною
німа, непримирлива гать.
Порадьте, якою клятьбою
мені їх до себе зеднать?

Переклав Остап Луцький.

На Чім і Чим Писали Люди в Старині?

Люди порозуміваються між собою мовок. Та воно не все ви-старчало, або не все було можли-ве. Тому мусли придумати спосіб, який уможлилював би взаємини без огляду на час і віддаль. Сі взаємини уможливлено через вина-хід письма. Письмо зразу було образкове, а на протязі довгих століть перемінилося на звукове і поступенно удосконалювали його.

Коли люди навчилися писати, то заразом старалися, щоби се пись-мо було як найпростійше, та щоби не довго перетривати. Тому ста-ралися о добрі, відповідні прибори до писання.

Ви, любі читачі, що маєте самі до діла з теперішними прибора-ми до писання, певно цікаві до-відатися: на чім і чим писали лю-ди в давних часах?

Не будемо згадувати про сі ге-личаві пам'ятники письма, що їх володарі старинного Сходу велили долотами рити на стінах святинь або королівських палац, ча статуях і стовпах, на гробниках, або сті-нах скель. Говориться лише про прилади до звичайного письма.

В старині різні матеріяли слу-жили до писання. Се залжало від матеріялу, якого достарчали дані краї, або від вартости, яку прикладано до даного тексту пись-ма.

Ів'яїні писали на пальмових

листочках. Листки сі сушили і на них писали острокінчастим, залі-зним олівцем. Таких пальмових листків уживали найдавнійші Егип-тяни. Вони ще потягали письмю оливою, щоби запустити його на чорно і так зробити більше чітким. Сіяїйці, Маляїці й інші індійські племена ще тепер уживають паль-мових листків до писання. Ділять їх на паски (м'янше більше широкі й довгі, як людська рука) проко-люють їх по середині й записні листки насилують на шовкову нл-ку.

Старинні Римляни писали в по-чатках на липовій корі. Відселя пішла назва книжки — *liber* (с. зн. кора). Такої самої кори вживали пізнійше також Калмуки в західній Азії. У них найдено цілі книги записаної березової кори.

Жреці (поганські священники) старинних Германів уживали бу-кового дерева. На ньому витинали свої руни (таємне письмо). Щоби дізнатися про волю богів, видали поодинокі кусники буквого дер-ва з вирізаними буквами на землю й старалися відчитати волю богів із положення букв. Німцьке сло-во: *Buch* (бук (дерево), книж-ка) повстало отже подібно, як ла-тинське: "лібер".

Буквого дерева вживали зреш-тою і Греки і Римляни, але инак-ше. А саме робили плоскі, дере-

гляні таблички. Сі таблички по обох боках мали б репи трохи висі. Зіглублення в дошках виповняли мягкою масою, на якій потім рили письмо. Цю табличку потягали гіпсовою або восковою масою. Таких деревляних табличок, потягнених гіпсом, уживали до менше важних урядових оповіщень, при яких не розходилося о довготривалість матеріалу. Так, приміром, потягали гіпсом сі деревляні таблиці, що їх виставляли на публичних місцях, а в яких оповіщували чорним письмом найновіші вісті. Так і в наших часах найновіші телеграми прибиті рахунок на рогах улиць. Зате важні оповіщення, як закони й подібне, вирізувано в камені або криці, як пр. звісні закони "дванадцяти таблиць". Для щоденного ужитку потягали деревляні таблиці воском, закрашеним на червоно або чорно. Сі таблиці служили для коротких листів, рахунків або квітів, як записні таблички, шкільні таблиці то що. Звичайно злучували дві або й більше таких таблиць шарнірами так, що записані боки можна було зложити разом. А що береги були дещо висі, то письмо не могло стертися. Щоби зміст скрити перед очима цікавих, звязували таблиці зврху ремнями або шнурками, перетягали через дірку, що була по середині таблиць, завязували в узол і потім запечатували. У деяких незвичайно важних випадках уживали, замість деревляних, металевих таблиць.

Посвідку вислуженої військової

служби, діставав римський жовнір вириту на двох спланих табличках. На сих табличках був також спис усеї належної йому заслужености. Сі таблички складано разом таксамо, як воскові таблиці. Вони звалися діпломат (с. зн. подвійно або до купи зложене). Ся назва, як звісно, зад рж лася до тепер на означення свідоц в і всякого рода урядових грамот. Оловяні таблички служили переважно для запитів пророчні і проклять живучих людей. Мали вони отже більш релігійне значіння.

Глини уживали менше в західних краях, зате залюбки користувалися нею у східних краях. Під звалищами Вавилону й Нініви, усе ще находять дуже багато таких глиняних табличок. Так приміром в Бритійськїм музею в Лондоні є 3,000 глиняних табличок із купецькими записками одної вавилонської фірми. Найдено їх у глиняних збанах, старанно опаковані. Ба, в старинній Зиппарі (на південний захід від Багдаду), видобуто з під звалищ величезної святини Сонця около 50 тисяч глиняних табличок, що становили цілу бібліотеку сї святини.

Крім воскованих табличок, найбільше уживали паперу. Сей матеріал виробляли із білї папіруса. Папірус, се рослина, що росла в Египті над берегом Нілю. Рослина ся у споді груба, як людське рамя, а під самою верхньою корою має ніжне лико. Се власне лико переробляли на папір. Лико краляли на вузкі паски (на шири-

ну долоні), клали їх тісно біля себе й поливали водою з Нілю. На них розтелювали прямокутно другу верству таких пасків і їх також скроплювали водою. Все те прасували, сушили на сонці й вигладжували кістяними вальцями або молотком.

Майже за весь час старинних віків, достарчав Єгипет сего паперу. Пізніше виробляли папір і в Римі. Римляни, завдяки свому практичному змислові, ще й уліпили небаром виріб паперу, багатовіше як Єгиптяни. В початках Цісарства було вже в Римі шість родів паперу, від звичайного пакункового аж до сорти, що перевиспала найгарніший єгипетський папір, що до гладкості і білості. На сьому папері записували все тільки одну сторону. Другу сторону в коштовніших книжках закрашували шафраном. Такого, по одній стороні записаного паперу, котрого зміст стався вже якнебудь безвартісним, уживали в школі. Діти, на незаписаній стороні, вчилися азбуки та вправлялися в писання.

Крім паперу, був ще в старині инший важний матеріал до писання. Він перевиспав папір, щодо вартості. Був се: пергамін. Пергамін у примітивній формі знали вже у найдавнішій старині. А саме вживали пергамін в Персії. В початках II. століття, перед Різдом Христа, мав король Евмен II. із Пергаму (місто в Малій Азії) значно удосконалити сей матеріал до писання. Відси пішла відтак і

його назва. З часом поширилася штука вироблювання пергаміну по всьому культурному світу. Уживали для виробу пергаміну шкір ягнят, овець, кіз і телят. Волося й усю иншу нечистоту усували старанно, а потім шкіри старанно вигладжували пемзою (рід каменя). За часів Цісарства був пергамін у Римі ще дуже дорогий. Пізніше він поширився більше, але все таки остав дорогим і люксовим артикулом. Тому нерідко приключалося, що з пергаменів змивали письмо, яке вже було непотрібне або менше вартісне, щоби на ньому написати щось нового. В новіших часах, при помочі хемічних засобів, удалося на таких палімпсестах вибілити друге письмо і з під нього видобути первісний текст (зміст). Завдячи сьому винаходови, відкрито твори забутих віками клясиків.

Якіж були прилади, що ними писали на згаданих матеріялах?

На металах і глині рили письмо острокінчастим рильцем. Також на воскованих таблицях писали при помочі металевого або кістяного рильця. Таке рильце було на одному кінці остро закінчене для риття букв, на другому мало широку площину, щоби нею віск знова загладжувати і так написане знова усувати. Такими металевими рильцями, за старанням поганського префекта, замучено на смерть святого Касіяна, учителя хлопців в Імолі.

На папері й пергаміні писали звичайно тростиновим пером. Перо таке загинали на переді ножиком

і розтинали, потім розтяту частину вигладжували пемзою. Отже ножки і пемза були таксамо кінцеві прилади для писаря, тимбільше, що пемзою вигладжували також папір і пергамін. Найліпших тростинових пер, як і паперу, довгий час достарчав Єгипет. Сі пера зовсім подобали на наші пера, лише що властиве перо і ручка складалися з одного кусника, як наші гусячі пера. Гусячих пер не знали в старині. Тростинові пера зберховувалося в округлих пушках, зовсім таких, як перники наших школярів. Линували куснем олова, у формі сочвиці, заосмотреного рукояттю.

Чорнило до писання робили з сажі й гуми. Таке чорнило у вохкому стані можна було легко змивати. Для сеї ціли мав писар у руці губку, щоби якесь хибно написане слово міг зараз змити.

І червокило було вже звісне. Робили се червокило з мінї (сурик).

червені й цинобру. Червокилом атраментом виписували заголовки розділів (глави), щоби ліпше впадали в очі. Також замітки побіч тексту писали червокилом. Сей звичай задержався і в наших церковних книжках; в них також т. зв. "рубрики" друкуються червоно. Багряним (пурпуровим) атраментом підписували пізніше пануючі свої грамоти.

Чорнило держали в маленьких, вальцеватих посудинах, що подобали досить на наші каламари. Отвір звичайно був дуже малий, посудина висша як ширша. Були се вже навіть свого рода безпечні посудини. Вони замикалися двома накривками; горішня накривка оберталася. Коли обернено горішню накривку, то оба отвори сходилися зі собою або розходилися і так каламар був отворений, або замкнений.

БУДІВЛЯ

Розкидай!.. Ламай!.. Надавай!
 Побільше!.. Всі враз!.. зорко сліди очима!.. Не марнуй!..
 І знов будуй!.. Й так раз ураз. Й так—без устанку.

Життя кипіло. Йшла праця. Рух великий.

Люди ходили біля машин—й доглядали їхній хід.

Фасад будівлі піднімався за кожним ментом. Ріс в гору,—все вище й вище.

Наглядали рух, порушали пружини, направляли струмента й вели машини у нові місця.

Залізні штаби, натісані каміння, цементи—піднімались під такт машин.

Будівля виростала мент за ментом. Сонце грало проміннями на порепаних руках й веселих обличчях.

Всі сильні—всі плечисті.

Калік нема. Пригноблення—не видко. Вони люди нового життя.

...Завдання їхнє?

— Будівля будучого.

А. Яблоновський

ВЕСНОЮ...

(З тюремних сповідань)

I.

Нова "тюрма" стояла за містом. Серед поля, де вона простягнулась, чути було як сусідні селяни орали землю, підганяючи свої ліниви, отяжкілі воли.

Аж під самі стіни тюрми підходили просторі плянтації буряків, на яких працювали українські дівчата, співаючи пісні. Дівчата співали від досвіду аж до вечера, — співали мов птиці: бо на світі пишалась весна, бо в голубому небі сміялося сонце і вітрець-пустун цілував опалені, здорові їхні лица.

І звучні ті, дівочі голоси прилітали аж до тюремних мурів, — пісня, мов чайка, линула воздухом, розбиваючись грудію о стіни в'язниці.

А в келіях прислухувались тим пісням мешканці та гуторили про рідні міста й сні, о коханках — о жінчинах.

І не було ні одного між ними, який добре говорив би про жінчин. Всі злорічили їм, обкидуючи поганими арештантськими словами. Прямо любувались вони цією лайкою. йдучи на випередки в чим раз то досадніших та більш обидливих словах. Бо за тим соромницьким лаєм, гей звір голодний в гушавині, причаїлась повна жадоби пристрасть, інстинктовна, дика змисловість, руйнуюча, недоволена, в

силі наповниг жаром навіть ледяні тюремні стіни.

Приходила вона відтіль, із царства волі, де в горячому упоєнні, овіяний запахом квітів, розложився до сонця зелений степ, де шумить листтям уже вернений ліс і де щоденно, невгаваючи, сповнялось велике весілля землі. Там, на волі, инакше людям місяць світив, нашіптуючи їм потайки казки про кохання: звідтіля то линули оці темні розмови ночі, — й там у кождий вечір свободний мущина цілував та кохав свободну жінку...

І чим голоснійше долігали до тюрми дівочі пісні, з тим більшим дрожанням і стражданням вдихувала їх вона. В'язні слухали цю вільну пісню усім своїм еством і всім еством відчували над собою владу жінки. Ніхто з них не бачив співаючих дівчат, але свіжі, юні голоси вкрадалися у їхні серця, мов запах піль, і малювали в уяві відомий образ, образ жінки. Пожадана, проступна, люблена й проклята, продерлась жінчина крізь мури в'язнів, заповнила собою душні келії і, мов володар серед рабів, укріпила своє непобідиме, вічне царювання.

А невільники ці, раби, лаяли її, лаяли осоружними, соромницькими словами...

І тільки коли сонце заховалось і

тюрма поволи потонула в місячних сумерках ночі, сварливі слова змовкали а натомість, мов злодій з ножем, вкрадалася зависть, страшна, тюремна зависть. Сціпивши зуби, померклими від гніву очима, гляділи вязні в вікна, крізь які ген із свободи, злітались до них, н мов птиці зловіщі, примари невірних їм колись жінок.

І чим кращі були весняні ночі, тим гидкійшою була зависть працюючої уяви. Чим вище від землі відпливало мертво лице місяця, тим більш дратуючими ставали примари довгої тюремної ночі.

Там за вікнами тюрми вязням малювалося щасття. Їм вкрадено його, — ці поцілуї і ці жіночі тіла їхньою власністю були... Давним давно це було! У золотії дні волі... А тепер кругом тумани мраки. І здається, що тумани ці, час-від-часу, приймають форму жінки... Чутний навіть пристрасний сміх жіночий. Ще й так виразно звенить в ухах той нахабний сміх невірної жінки, що зависн бажаннє забирає їм віддих у груди.

II.

В душні, місячні ночі, вязні пожадали й тих жінок, що ділили з ними неволю. Пожадали старих і молодих, бажали всіх, бо в цьому бажанню м'стились гнівні сльози самоти, лунав крик філюючого тіла.

Та більш усіх бажали вони свою тюремну героїню, — одну невідому нікому струнку дівчину з золотистим волоссем.

Дівчина була молода й прекрас-

на, а тюремна фантазія вимержала кругом неї цілі легенди. І була в цих легендах стільки захвату і стільки погані, стільки обожання і стільки розпусти, скільки може вродити в себе лиш тюрма нікч мна, що не знає иншої жінки крім повії.

Ніхто неміг сказати, відкіля приведено це дівча і завіщо зрабовано її волю. Та всі знали, що любить она одного з засуджених, що в йому вірною і що обоє вони бача.ься. І всі пожадали ві. Коли ведено арештантки до тюремної лазні, весь мужеський відділ вязниці збігався біля вікон, ревучи, мов громада здичілих самців, всі бачили та виріжнювали з поміж инших жінок дівчину з золотою косою. В такі хвилини ціла тюрма шаліла. Мов хуртовина злітали з мужських вікон простацькі лайки і як шум вітру лунав по тюрмі страшний, розбишачький свист, — свист розпуття, темних ночий і легендарних гушавин. Здавалось, що якийсь кольозальний, сильний, опалілий звір гине з пристрасного пожадання там — за решіткою вікон.

Половина тих свистів і лайок зкермована була в сторону неї — золотоволосої дівчини. Пізнавали її в громаді подруг і, мов камінням, шпуряли осоружними, лихими словами. Та вона йшла спокійна і горда. Відчувала звірюку, причаєну за решіткою, відчувала ту масу розжеврїлих, здорових мужських тіл і знала свою владу над ними. Любила однак иншого — і зіпрїлий, наїжений звір за решіткою викликав у неї тільки нехїть і погорду. Гордий

гнів палав на її обличчю, коли відкинувши в верх голову, мов цариця гляділа на ті страшні вікна, відкила все ще нісся розбишацький свист і злітали погані, арештантські лайки.

Таку-ж зависну, ворожу лють почували засуджені й до цього в'язня, що був любимцем їхньої героїні.

Тюрма ніяк не могла йому простити щастя у в'язниці; завидувала йому і не шувала помсти на ньому лиш тому, що сидів в окремій келії, всегда самиський, чужий для всіх. Ніхто з них не знав цієї людини. Чули лишень його спів і визнавались добре в його голосі, тужливому та ніжному, гей-би шум далекої, гірської річки.

Співав свої улюблені пісні лиш для неї одної, а вона кожний вечір одчиняла вікно, щоб прийняти його пісню, з якою вкупі і його душа прилітала та єдналась з її душею.

Їхні вікна лежали проти себе, — вікна самотніх келій. І тільки шість сяжнів тюремного подвіря розділо їх на довгі літа. Коли плакали, ніколи їхні сльози не мішались з собою.

Гляділи собі в очі, та ніколи не могли получитись їхні уста й руки.

Шість сяжнів мертвого подвіря лягло між ними, мов безодня!..

Шість сяжнів...

А там, за мурами тюрми полишили своє щастя, ясне, прекрасне, незабутнє.

Мов ватра палало те щастя у їхній пам'яті, мов золоті нитки тягнулись до них тужні мрії.

А тепер лежало між ними сумно

тюремне подвіря і кожний їх крок стежила зависть в'язниці. Не садати і дозорці тюрми стерегли їхнього кохання, а стоюча тюрма пильнували її, затровна ядом безсупружної неволі.

III.

Давним-давно втихли вечерні сигнали тюрми і давно злетіла до Бога многоголосна, тюремна молитва.

— Отче наш, іже еси на небсіх...

Засутило і на небі задрожала перша зоря. З поза ліса виринув великанський, жовтий місяць, а від мурів в'язниці розповзлись безформні, вохкі тіни — кругом тиша, — звучна тиша весняної ночі.

На полях замовкла праця і чути лиш далекий голос собак. Іноді вітрець вхопить десь уривок дівочої пісні й несе... не доніс, кинув у самій брамі в'язниці... Одні за одними гаснуть у вікнах самотні, жовті світла. Тюрма лягає спати. І незабаром брукляють над нею примари довгої, душевної ночі.

Та там, у спільній келії, неспиться. Там у темному, відчиненому вікні збилась уся громада в'язнів та лакомо глядять в таємне вікно проти них, один поверх вище, де проживала вона, — золото-волоса дівчина. Вікно це мучило їх усіх. Другу ніч підряд за ним стежили, другу ніч ті дорослі мущини стояли мов вкопані, щоб підглянути любків, щоб почути любовний їхній шепіт. Першу ніч вікно не одчинялось і в'язні не чули розмови дівчини з любком. Зате

тепер усі дожидають бажаної хвилини, надіються на ню. Ранком ще зазвеніла в її келії пісня, а зависене серце тюрми відчуло в цій пісні кохання. Не вгаваючи звеніла вона в ухах в'язнів. Тому чкають...

Не балакають ні слова, не дихають майже. І здається, що ціла маса здорових мужеських тіл зіллалась в один організм, одні очі з саявом пристрасти; одно лице зіпріле, найжене шерстю, звіряче, один пекучий, свистячий віддих...

Дивляться і очікують.

Місяць стояв вже високо на небі й саявом своїм притямив усі зорі. Ніч... Чорні тіні змаліли, над полями повисла насторожена, чутка тиша. Лиш ніжний, ледви помітний вітрець час-від-часу підхоплював уривок дівочої пісні й метав його біля тюремних воріт, мов-би сил йому не стало, щоб пісню через мури перекинути.

Вже в келіях потухли останні світила — тюрма спала. А недосяжне дівоче вікно все горить відблеском місячного саява і все стереже його косматий, найжений звір, причаєний в темному вікні спільної келії. Поволи, повні страждань волічуться хвилини очікування. Зіпрілі тіла зклубились в одну масу. Горять хижі очі, товчесь у грудях одно спільне, зависене серце.

Нараз серце це перестало на момент тріпотатись, а свистячий віддих застряг у горлі. Розжаріле тіло звірини стрепенулось, а очі, гей-би довгі розжарені цъвяхи, впилились в таємне вікно. Воно

відчинилося врешті, відчинилося поволи й тихо, а в рамках його, мов статуя виляна зі срібла, появилась уся дівоча постать. В білу, осяяна ясним світлом місяця, стояла вона розплітаючи золоту свою косу, немовби волоссям хотіла вкрити нужденність тюр много одягу. І коли золота філя волося залляла ціле її тіло, сягаючи колін, вона витягла крізь решітку бліді свої руки, сильніше їх сціпила і гукнула:

— Драстуй, любчику!

І зараз з протилежного вікна загомонів голос в'язня:

— Драстуй!

І такий скритий жаль, така туга безмежна пробивалась у цьому голосі, що дівчина цілим тілом прилягла до ґрат, немов-би хотіла скочити туди в долину, щоб приголубити та розважити його.

— Любий, ти знов — знов журишся?

— Знова найдороща...

— Не треба... не треба, одинокий!

— Уже п'ятьсот ночий без тебе пережив я. П'ятьсот ночий бачу тебе, балакаю з тобою крізь решітку і п'ятьсот ночий уже лежать це прокляте, тюремне подвір'я поміж нами.

— Любчику, не слід... не слід це говорити.

— Вже не видержу довше, сил немає більше... краще смерть...

— Не говори так... Глянь яка ніч, як ясно світить нам місяць...

— Не в силі... Ти така прекрасна, мов казочна царівна. Волос-

ся твоє як золото спливає по плечах, по твоїх плечах.

— А тямши, як цілував ти те волосся, як закутувала я ним твою голову?

— Так, тямлю... тямлю все і то му жить не охота.

— Найдорощий, годі... Не балакай так!... Глянь, ось поцілуй тобі посилаю.

Прилягла лицем до решітки і видно було, як зажмурились її очі і як її уста шукали любих уст. І таке гарне, таке чарівне було її лице, що звір, причаєний в вікні спільної келії, весь здригнувся. Судорогою перебігла по його тілі горяча філя і серце в грудях затріпоталось, затовклось сильнійше. Аж до фізичного болю більшали ті страшні, гострі мов цвяхи, удари серця.

Дівчина невгаваючи подавала любкови уста, обсилюючи його рівночасно пестіливими, ніжними словами.

— Любчику-голубчику, поцілуй пригорни...

Хилились до себе, кожне ізва своєї решітки. А між ними, мов безодня, лежало глибоке, чорне подвіря вязниці. Пусто й сонно було на цьому подвір'ю, що так і зіяло чорною пропастью, гей-би чиясь одчинена, звернена до неба, челюсть.

У світлі місяця, лице дівоче з зачиненими очима сяяло містичним блиском. Щасття, розкіш, пристрасть пересувались по ній мов тіні і видно було як жадно ловили палкі слова кохання.

— Чи тямши найдороща ті дівчі ночі — чи тямши?

В пустому тюремному подвір'ю тихий голос вязня гомонів виразно. І навіть коли слова його перехолили в подавлений шепіт, она все чула, всмоктувала в себе і не ставало її воздуха в грудях від пристрасного шепту.

— Говори ще... говори про наше колишне.

І він говорив... В словах його пінилась пристрасть, мов вно темне, що опаянувало всіх: його самого і дівчину і многоголову звірку, причаєну в вікні.

Найпачеж упокувався звір. Зависть заволоділа ним всесильно і очі його горіли в темряві гей світла — немов у тигра, який здержує віддих перед рішачим скоком. Приковані до дівчини, до її лица і тіла — лихі, зависні, ненаситні, жадні — вибухали вони плам'ям, коли на її лиці змалювалась пристрасть.

А голос любка невтихаючи говорив до любки:

— Чи тямши наші пестощі розкішні? Тямши, як обіймав я тебе і як обоє ми котились у темноті нестри пристрасного забуття? Чи тямши?

— О! говори, говори ще!

Примкнувши очі слухала вона. Всім тілом припала до решітки і звернула жадні уста туди до нього, звідкіля лунали ці обезсилюючі слова. І видно було, як філювала її грудь, як з здрожанням ловили її пальці зелізані ґрати. Пристрасть

загорілась у ній, уста відчинились в ожиданню поцілуїв, дрожали ніжні ніздря.

— Цілуй мене... цілуй!..

Горячою грудю прилягла до холодного зеліза ршїтки і, нахилившись до нього, шукала його виснаженими руками та всім своїм безсиьним тілом, повним кохання.

І як лиш її руки висунулись поза ґрати та повисли в воздуху, мов руки статуї — многоголовий звір, ще причаївся за отвергим вікном, сколихнувся і ошалів в страшній жадобі. Побачив тіло, побачив молоду, круглу грудь дівниці, придавлену холодним зелізом, і застогнав мов ранений. Болючий, глухий зойк покотивсь у тишу тюремного подвіря — і завмер, ніким не помічений, нікого не розбудивши. І дівчина в вікні не почула цього зойку. Все ще стояла вона, простягаючи руки в сторону любка. Лиш сам звір почув свій зойк, прокинувся та отрясся з любовного чару весняної ночі. В приступі скажености затрясся всіми тілами і з усіх горлянок викинув нечаяно шайтанський, одчаяний крик.

Хуртовиною понісся цей крик по тюрмі в купі з свистом та грохотом а поміж тим, мов вистріли крісів, пробивались неприємні, сором-

ницькі слова, повні дикого, недоволеного бажання.

Неприємні від пристрасги, розбішені гнівом тіла вскакували на вікно та зі скаженістю рвали ршїтку, зсувалися, падали—і знов мов каміннем шпурляли лайками в сторону дівочого вікна.

Кінця не було їхній люті. Здавалось — хуртовина злетіла на вязницю і затрясла нею від в'рху до підвалин.

Вікно дівчини давно зачинилось, а хуртовина все більшала, все росла. Уже й на інших вікнах появились тіла і в мить цілий мужеський відділ ревів, мов скажена звірюка, відгрожуючись п'ястуками в сторону ненависного вікна дівчини. Її-то проклинали, на ню виливали всю свою лють ті запроторені люди, і раз в раз кидали її в вікна розпустні, осоружні слова, які лиш тюрма сплодити може, в купі з страшним розбишацьким свистом.

Вязниця любивалась своєю жорстокістю, розналювалась щораз більше власним ревом і мов ураган на морі шаліла буря, повна лайок і свистів...

А на подвірю вязниці гремів уже барабан і вилискували в місячному сьайві холодні, довгі жала "штиків".

Переклав В. Север.

Вероніка Черняхівська

МИНУЛОМУ

*Хтось іде, хтось рветься кудись,
Гукає в скелі молотом.
Усі стежки у блакить розійшлись
Занкани золотом.*

*Хтось співає якісь вільні пісні,
Гне заіржавлені ґрати.
Гей! Звались чорний гаде,
Дай нам юно сміятись.
Хтось змира у запеклій борні,
Устеля білий сніг маками...
Заясніли кришталеві воєні...
Вмерли без ляку...*

*А їм слезам осіннім минулого часу,
Тільки тремтіння..
Капають краплі зануджені
Жалобою скуті...
Ясне горіння—зблякни, загинь
в ній...*

*У павутинях вяжучих пугах,
Сохнуть—всихають краплі
засуджені...
І похоронний дзвін їм на подзвіння.*

П. Христюк

Гільденсоціалізм*)

Англійський робітничий рух і англійська соціалістична думка, як відомо, розвиваються своєрідним шляхом. Плодом цієї своєрідності являється, між иншим і гільденсоціалізм, про який в останні роки доводиться чути все частійше.

Гільденсоціалізм розвинувся в Англії на ґрунті розчарування робітничих мас в політичній, парламентарній боротьбі, розчарування, що дало себе остро відчутти саме на початку ХХ віку. Як відомо, десятиліття від 1900 до 1910 року було добою в ликих політичних успіхів англійського пролетаріату на полі парламентарної боротьби. Англійська Робітничая Партія набрала могутнього впливу і через своїх депутатів в парламенті добила першеведення цілої низки ліберальних соціальних реформ. Та в дійсності швидко виявилось, що всі ті успіхи були у великій мірі ілюзорними: переведені реформи не принесли робітництву сподіваного поліпшення умов життя, мало вплинули на вирівнювання розподілу народнього доходу між буржуазією і пролетаріатом. Так, протягом 1905—1912 років ціни на річч першої необхідности піднялись в Англії на 14%, дохід капіталістів — на 22.5%, а заробітна платня підвишилась за цей час п-

ресічно на 3.5%. Під впливом цих фактів англійське робітництво робить поворот від “політики” до “економіки”: на перше місце видвигається питання встановлення робітничого контролю в продукції і, як максимум, домагання усунування головніших галузів продукції. Повстав рух, відомий під іменем гільденсоціалізму.

Цілий ряд теоретиків гільденсоціалізму — Penty, Orage, Hobson, Cole, й инші — розробляють питання усунування продукції з теоретичного боку. Повної єдності між гільденсоціалістами, звичайно, немає: їхня лівіця підходить аж до комунізму, а правіця губиться в нетрях міщанського демократизму. Гільденсоціалістичний центр дуже нагадує центр ірландських соціалістичних партій. Одначе всі гільденсоціалісти мають між собою те спільне, що в їхньому світогляді грають не малу ролю елементи анархо-синдикалізму, більша чи менша інтензія політичного моменту в суспільно-класовій боротьбі, намагання перемогти буржуазію і сучасний капіталістичний устрій, так би мовити, обходом, а не на фронті загостреної, одвертої класової політичної боротьби.

Гільденсоціалізм дав свою особливу теорію усунування чи соціалізації господарства. Основні

*) Гільдія — по українськи значить товариство, спілка, артіль.

думки цієї теорії зводяться до того, що засоби продукції (в першу чергу копальні камяного вугля, залізници і т. д.) повинні в реїти у власність сучасної, буржуазно-демократичної держави, а керування продукцією — до гільдій. Гільдія — це продукційна спілка, в склад якої входять всі працівники даної галузі промисловости: робітники, майстри, інжиніри, рахівники і т. д. Гільдія з успіхом обійдеться без капіталістів-підприємців; її мета — не оборона професійних інтересів працюючих (для цього існують професійні спілки), а технічне керування як окремими підприємствами так і цілою галуззю продукції. Число гільдій опреділятиметься суспільно-господарчою структурою даної країни і суспільно-політичними відносинами. Так, можна говорити про гільдію комунікації (залізниця, пароплавство, почта, телеграф), про гільдію поділу товарів, про сільсько-господарчу гільдію, про гільдію машинової і хемічної промисловости, про камяно-вугільну гільдію, про гільдію виготовлення одєжі і обуви, будови помешкань, освіти і культури, народнього здоровля і т. д. Кожна з цих гільдій має охоплювати певну галузь народнього господарства в національному обсязі, тоб то провадити його монополю. Одначе компетенція кожної гільдії має остро означені межі, а саме — вона обмежується виключно сферою технічного керування продукційним процесом. Гільдія не розпоряджає засобами

продукції, бо вони належать державі-суспільству. Гільдія виконує продукційний плян, уложений цілим суспільством (парляментом, спеціальною мішаною комісією з представників гільдій, уряду різних суспільних груп і організацій); суспільство, а не гільдія, встановлять кількість, рід і якість продуктів, а також норму і ціни на виробі.

Таким чином, теоретично, метода усупільнення продукції, яку дають деякі гільденсоціалісти, має те спільне з сіндикалізмом, що в ній центр ваги переноситься з політичної боротьби на створення велитенських продукційних спілок, — але в той же час вона і дуже різниться від сіндикалізму, а особливо від анархо-сіндикалізму тим, що обмежує компетенцію спілок гільдій, ставлячи над ними загально-суспільні органи, які укладають централізовані продукційні пляни. Коли відкинути на хвилину політичні моменти в ідеології гільденсоціалістів і розглядати лише ті способи соціалізації (чи усупільнення) продукції, які пропонуються основною течією гільденсоціалізму, то легко побачити споріднення тих способів (плянів) зі схемами соціалізації німецьких та австрійських соціалдемократів (К. Каутський, О. Бауер). В основі це ніщо инше як своєрідна демократична націоналізація: засоби продукції переходять у власність держави, але керування продукцією передається не державі, не бюрократичному державному апаратові,

а гільдіям і загально громадським публичним органам.

Від цієї основної течії в англійським гільденсоціалізмі маємо кілька збочень в бік анархо-сіндикалізму. Деякі теоретики гільденсоціалізму (як, наприклад, Cole) взагалі мають дуже мало спільного з соціалізмом. Вони дивляться на гільдії як на свого рода суверенні, самостійні картелі, котрі господарюють як самі хочуть, посідаючи монополю засоби продукції; держава може оподаткувати їхні чисті прибутки; але супроти держави і суспільства вони виступають як продуценти і продавці товарів. В той час, як ліве крило англійських гільденсоціалістів дивиться на гільдії як на технічний засіб до пригнеття капіталістичного господарства в соціалістичне, праві гільденсоціалісти зовсім не звязують своїх ідеалів соціалізацією господарства і всього суспільного життя.

З Англії гільденсоціалістичний рух перевидається поволі в інші європейські країни, передовсім в Німеччину, Австрію, Італію і Францію.*) Але в цих країнах він завдав дуже великих змін. В Німеччині і Австрії з гільденсоціалістичного світогляду викидають всі елементи анархо-сіндикалізму і розглядають гільденсоціалізм як от-

ну з можливих універсальних форм організації працюючих мас, в ширшому розумінню цього слова, яка може розвинути і існувати паралельно з політичними пролетарськими партіями, професійними спілками і робітничою кооперацією.

Австрійський соціал-демократ Otto Neurath, секретар австрійської будівничої гільдії, вважає гільдії технічно організційним засобом до перетворення капіталістичного господарства в соціалістичне. Досі формами робітничого руху були—політична партія, професійна спілка і кооперація. Але ні одна з цих форм не має універсального характеру, ні одна з них не охоплює цілої маси працюючих. Партії — маючи велике завдання провадити політичною боротьбою пролетаріята, не завше об'єднують робітництво в одну суспільну організацію. Звичайно в кожному краю існує по кілька політичних робітничих партій, які часом гостро ворогують між собою, розбиваючи ряди пролетаріяту на окремі групи. Крім того, багато робітництва залишаються взагалі поза партіями. Професійні організації мають обмежене завдання боротьби за підвищення заробітної платні, скорочення робітничого дня, поліпшення умов праці. Хоч великі робітничі страйки під проводом професійних спілок і набірають чим раз то все більш виразно політичного характеру, виходячи за межі вузьких домагань тої чи іншої професії, все ж професійні спілки ведуть і далі боротьбу голов-

*) В жовтні місяці цього року відбувся в Австрії — у Відні — Перший Інтернаціональний Конгрес будівничих гільдій, який закінчився заснуванням Інтернаціональної Спільної будівничих гільдій. На Конгресі брали участь, в числі інших країн, Англія, Німеччина, Італія і Австрія.

но проти окремих капіталістів за партикулярні інтереси тої, чи іншої робітничої професійної групи. По за цим професійні спілки також дроблять пролетаріят, розкидаючи робітників одної галузі промисловости, а часом навіть і одного підприємства, по різних професійних організаціях. В доповнення до професійних спілок прийшли робітничі фабрично-заводські ради, які успішно розвиваються в Німеччині, Австрії і деяких інших країнах. Робітничі ради об'єднують цілий робітничий рух, творять з нього цілість. Професійні спілки і фабрично-заводські ради дали робітництву можливість щільно підійти до продукційного процесу, поставити питання про переведення пролетарського контролю над продукцією і розподілом.

Та саме тут, коли робітництво підійшло близьке до справ організації продукції, коли воно стало, так чи инакше, перед проблемою усупільнення продукції, перед необхідністю приготуватись до провладу продукцією і розподілом продуктів без участі капіталістичної класи і її господарчих організацій, — саме тут, каже згаданий вище Otto Neurath, виявилась необхідність створення нових організацій, безпосередно зв'язаних з продукцією і поділом, охоплюючих всю продукцію і весь поділ, об'єднуючих всіх працюючих в певній галузі промисловости, авторитетних і спосібних провадити усупільнення, соціалістичне господарство.

В такій постанові гільден-соці-

лізм є, між иншим, спробою розв'язати політично-економічну проблему притягання на бік пролетаріату посередньої інтелігентської верстви, головно різних соціалістів, що працюють в продукції. — інженерів, техніків, хемиків, економістів, бухгалтерів і так далі. Гільденсоціалісти вважають, що гільдії, зав'язуючись на ґрунті безпосереднього зв'язку з продукцією і поділом, зуміють об'єднати в своїм колі всіх працівників — однаково технічних виконавців як і технічних організаторів продукції. А коли таке об'єднання стане реальною дійсністю, тоді пролетаріят може сміливо, революційним шляхом йти до усупільнення, до соціалізації господарства. Різні спеціалісти, непокоючись за своє становище в соціалістичнім суспільстві, залишаються, що найменше, нейтральними в політичній боротьбі пролетаріату з буржуазією. А це також має велике значіння.

Організація Гільдій може йти ріжними шляхами, в залежности від суспільно-економічних і політичних умов в кожному краю. Можуть повстати спочатку окремі гільдії, які з часом об'єднуються в формі конгресу гільдій і обраної конгресом постійної Центральної Господарчої Ради (в кожному краю). Такий конгрес буде конгресом всіх працюючих, а Цент. Господарча Рада охопить все національне господарство в цілому і керуватиме ним по певному раціональному плану. Можливий і инший шлях. А саме: фабрично-заводські ради

можуть поволі захопити в свій круг всіх працюючих в господарстві; в таких разі конгрес фабрично-заводських рад і Центральна Спілка рад фактично будуть центральною гільдією, яка охопить всіх працюючих і все народне господарство. Ця центральна гільдія може потім сама дати почин до утворення окремих гільдій для керування окремими галузями промисловости. Перший шлях намічається немов би в Англії, Фругій — в Німеччині, Австрії і інших країнах. Можуть бути і мішані форми цього руху. Так, наприклад, в Австрії, поруч з успішним розвитком фабрично-заводських рад, які працюють в тіснім контакті з політичними робітничими партіями і мають свою досить міцну центральну організацію, розвивається також і гільдія по будуванню помешкань для житла (зв'язана зі спілкою квартирних чиншовиків і спілкою для будови хат для робітників в околицях промислових міст).

Європейські гільденсоціалісти між иншим, сподіваються, що гільдії будуть школою для пролетаріата: підготовлять з поміж самого робітництва кадр потрібних техніків і організаторів господарства. Варто тут одмітити, що подібно до того, як в Англії гільденсоціалізм на своїм початку явився реакцією на черезмірне захоплення політичною парламентарною боротьбою, та і нині в інших європейських країнах гільденсоціалізм знаходить для себе ґрунт саме на тлі господарчих невдач в бувшій

Радянській Угорщині і в існуючих Радянських Республіках на Сході Європи. Гільденсоціалісти особливо підкреслюють нині ту думку, що саме по собі захоплення політичної власти пролетаріатом важить дуже мало, коли одночасно пролетаріат не утворив чи принаймні не підготував ґрунту для негайного створення, в разі потреби, компетентних, авторитетних організацій для керування усунівленою продукцією. Під цим цілком справедливим твердженням ховається проте опортуністична, реформістська тактика; принаймні у більшості гільденсоціалістів, особливо англійських. Англійські гільденсоціалісти вірять, що до перемоги робітничої класи може дійти в Англії і без кривавої горожанської війни, без диктатури пролетаріату в радянській формі.

Само собою розуміється, що в писаннях європейських гільденсоціалістів порівнюючи мало уваги уділяється хліборобським гільдіям. Та це цілком і зрозуміло: справа організації хліборобських гільдій далеко складніша і з політичного і з господарчого боку. Західно-європейське заможне консервативне селянство і тепер вже творить свого рода "гільдію", з якою пролетаріатові дуже трудно дійти до порозуміння. Між иншим в Східній Федерації Радянських Республік було зроблено спробу створення своєрідної сільсько-господарчої гільдії: ми маємо на увазі "Вс російський Союз работников земли и леса" та його областний Відділ на Україні.

По ідеї Союз цей мав об'єднувати всіх працюючих в державних, радянських, комуністичних і спілкових господарствах, і провадити цілою усупільненою сільсько-господарчою продукцією, — тоб-то мав бути організацією, подібною по своїй формі до гільдії.

Як розвинеться гільденсоціалізм, в якій формі і в якому напрямі, покаже ближче майбутнє. Реакційні настрої, які зростають в Європі і скорочують розмах безпосередньої політичної, класової революційної боротьби пролетаріату за соціалістичне господарство і суспільство, безумовно сприятимуть розвитку

гільденсоціалістичного руху саме в реформістських напрямі, в напрямі заміни революційної акції еволюційною працею. Та припершім же піднесенню революційної хвилі гільденсоціалізм безумовно — добровільно чи невільно — втратить політичний реформістський вплив на пролетаріат і залишиться особливою системою технічної організації усупільненого господарства; інші пролетарські організації, а саме політичні робітничі партії будуть рішати про форми політичної боротьби за передачу до рук працюючого суспільства засобів продукції і розподілу.

НА НОВІМ ШЛЯХУ

— Треба проповідувати пролетаріатові правду і красу нового ладу і цим способом розбудити в масах бажання завести новий лад. Треба показати всім жерело кривд і неправди, розкрити рани на організмі людства, щоби кождий зрозумів потребу лічення. На шляху до нашої мети ми помилялися і будемо помилятися нераз. Рідко коли осягаємо правду інакше як через екстремі. Мусимо звичерпати похибки, щоби дійти до приманчивої правди. Поборовши всі перешкоди, як бурхливий потік після бурі у го-

рах мусить розливатися струя соціального руху. Треба передусім кождому зрозуміти це, що перед нашими очима розвивається щось великого, історичного, важного, що ми стоїмо в середині одного із тих життєвих процесів всесвітньої історії, які захоплюють свою елементарною силою всі народи і держави, а при яких нерозумним є негувати їх або поборювати безсильними способами. Сучасний лад — це велика помилка історії і цю помилку треба направити.

З Послідного Міжнародного Зїзду Гірників

Звіти, які предложили поодинокі красві централі послїдному зїздови гірників, котрий відбувся з початком серпня, 1922, в Франкфурті над Меном, інформують нас про деякі важні питання, з котрими ми хочемо запізнати наших читачів.

Продукція вугля і гірники

Ще в 1920 році брак вугля відчував цілий світ. Зараз лише Німеччині докучає брак сього хліба продукції. Перед послїдним страйком вуглекопів продукція вугля в Злучених Державах перевисшала передвоєнну продукцію. Англія вже давно дійшла до передвоєнної продукції. Лише брак збуту і економічна криза спричинили часове зменшення продукції. Зараз продукція рівняється передвоєнній продукції. В Бельгії і Франції (разом з обсадженими нею німецькими територіями) продукція також не менша передвоєнної. Їх труднощі в збуті вугля спричинені глупою репараційною політикою. Німецький репараційний вуголь, котрий Німеччина мимо браку вугля в власному краю, мусить доставляти на підставі Версальського договору, являється великим конкурентом французького і бельгійського. Німеччина, котра задля утрати деяких територій по війні, не має досить камінного вугля, мусить спроваджати дорогий англійський вуголь, що спричинює обниження німецької

марки, котрою Німеччина закуповує англійські фунти. В місяці червни м. р. Німеччина спровадила 1,300,000 тон англійського вугля, цифра котра відповідає скількості річного передвоєнного імпорту вугля. Англійський вуголь задля обниження своєї ціни здобув нараз всі закордонні ринки. В 1920 р. тона англійського вугля коштувала 82 шілінги, а в половині 1922 р. лише 22 шілінги. Очевидно є можливість було лише через драстичне обниження заробітної платні. Тому то теж вивіз вугля, котрий в 1921 р. становив всего одну третину передвоєнного вивозу, дорівнює в маю 1922 р. висоті передвоєнного вивозу. Задля американського страйку вуглекопів Америка замовила в Англії велику скількість вугля, через те продукція вугля в Англії перевисшить мабуть передвоєнну продукцію.

За много гірників

Зараз число гірників, що працюють в копальнях в цілому світі за велике, а саме не лише з огляду на світову кризу, але навіть тоді, коли кризу усунено і в промисловости і рільництві заведено мирну продукцію. Америка має зараз можливість видобути що року 800 міліонів тон брунатного вугля, а потреби краю і вивозу вимагають всего 500 міліонів тон. Американська вуглева промисловість "пере-

розвинута", читаємо в звіті американських гірників. В Англії працювало в 1913 р. 1,118,453 гірників, в половині 1922 р. вже 1,248,224. Англія має 150,000 злишних гірників. В Чехословаччині було в 1913 р. 97,000 гірників, в 1922 р. їх число збільшилося до 123,000. Задля браку вугля підчас війни і по війні много робітників з різних галузей промисловости перейшло до гірництва. Заходить отже потреба пристосуватись до сего. Се може відбутись або через перехід гірників в галузи других промисловостий, або через піднесення продукції в цілій промисловости і в рільництві до такого степеня, що уможливить збут вугля. Лише в Бельгії нема достаточного числа вишколених гірників.

Робітний час в гірництві

Робітний час в поодиноких державах унормований законом або через тарифні договори. В Бельгії, Франції, Голляндії, Польщі і Чехословаччині заведена вісімгодинна шхта, в Англії і Іспанії сімгодинна, а в Злучених Державах маємо ще навіть десятигодинну шхту. Тарифні договори установили в Німеччині сімгодинну шхту, яка обіймає і візд і виїзд. Англійський звіт стверджує, що скількість видобуваного вугля, чи то числити скількість яку видобуває робітник, чи тоту, яку видобуває ціла шхта, по війні зросла, хотяй робітний день скорочено о одну годину. Робітник через одну шхту видобуває одну тону вугля. Очевидно менше як в Злучених Державах.

Дійсна (реальна) заробітна платня гірників

Заробітна платня англійського гірника значно зменшена. Утриманє робітника було в липні м. р. 80% дорожше, чим перед війною, а заробітна плата була всего о 29—37% висша чим передвоєнна заробітна платня. В Німеччині в цвітні 1922 р. кошти утриманя подорожили 43.5 разів, а найвисша заробітна платня гірника подорожила 30.4 разів. І в Франції скорочено заробітну платню. Чехословацьким гірникам удалось осягнути незначну підвижку. Всеж таки вона не вистарчає навіть на найскромніше життє. В Бельгії осягнуто також підвижку. Заробітна платня пять раз більша від передвоєнної, коли утриманє житя лише в чотири рази дорожже як перед війною. В Австрії, де заведено змінну скалю для заробітної плати, її підвищення не йде в парі зі зростом дорожнечі. В Голляндії заробітна платня два рази така велика як перед війною, а дорожнеча тут не дійшла ще до подвійних передвоєнних цін.

Оттак то відносини гірників в в тому, що Міжнародний Союз Гірників, котрий належить до Амстердамського Інтернаціоналу, не станув ще на дійсному міжнародному становищу і для міжнародних цілий не організує міжнародних акцій, так як сего вимагає пролетаріят.

І. Сокира.

ПАМ'ЯТЬ

Поаяк всякі виображення, хочаб нашу пам'ять найсильніше вражали, тратять в часом свою свіжість, щораз більше слабнуть і в кінці з пам'яті виходять, то для вдержання узисканих виображень в пам'яті тр ба прийти їй в поміч через частійше повторюванне того самого предмета науки. Тим способом не лиш давнійше узискані виображення сильнійше, тривалійше, і вірнійше в пам'яті на довгий час задержаться, але і сама пам'ять скріпляється і стається спосібною до переховування предметів, котрі з початку не могли в ній затриматися. З того перекоуємося, що без повтаряння не моглоб бути й бесіди о науці і визшім так духовім як і моральнім образованню чоловіка. Повтаряння є ще і з того боку важним, що в нім лжить також дуже сильне і успішне средство виховання, позаяк воно надає науці характер строгої конечности. Скоро же вихованець дізнається, що конечно треба учитися, тоді будиться в нім почесть для наукового предмета і воля його тим самим в високім степені скріпляється.

Образуочи пам'ять вихованця вихователь повинен старатися о те, щоб тая пам'ять не була односторонною, т. є. щоби вона не була виключно змісловою ані виключно умисловою, але діяльною, т. є. та-

кою, котрою би вихованець м'г в рівній мірі запам'ятати собі місця, фізіогномії і другі під змісли підпадаючі предмети, як також предмети розмови, як: — повісти, назвиска, числа, стихи і т. д. Щодо тих предметів умових, то безперечно тая пам'ять є ліпшою і кориснішою, котра вірно пер хорує мисли, ніж тая, що відноситься до слів. В пілі виобразування такої всесторонної пам'яті в свого вихованця вихователь повинен поступати собі після слідуючих правил: —

а) Наколи вихованець з трудностю запам'ятує собі н. пр. числа, назви місць або осіб і т. и., то не треба позволяти йому тії же опускати при оповіданню: для вправи і улешнення можна йому позволити робити собі відповідні записки, але лише на кусниках паперу, котрі легко гублячися булиби для него лиш хвилевою підмогою.

б) Наколи вихованець з великою легкостію учиться вершів, треба наставати на те, щоби так само учився прози, і навідвороть.

в) Наколи вихованець хотів би кожду лекцію оповідати власними словами, треба йому казати часто оповідати її дослівно з книжки, і навідвороть.

г) Щоби вихованець добре запам'ятав гадки і раз зашеплені ви-

ображення, треба його щоденно випитувати, що видів, що чув або читав. Одним з найуспішніших до того средств, котре також впливає дуже на моральність вихованця, є щоденний обрахунок совісти вечером. В тій цілі вихователь повинен через часте заохочування призвичаїти свого вихованця, щоби щодень вечером застановився, які добродійства а які лиходійства поповнив зглядом своїх родичів, учителів і своїх товаришів і добродійствами гордитися а за лиходійства обіцяти поправу.

Вкінці звертаємо увагу, що вихователь повинен знати в яким відношенню остає пам'ять до ин. сил духа, позаяк незнання того може потягнути за собою злі наслідки. Не тая дитина є найспосібніша, що найскорше запам'ятовує лекцію, але тая котра річ легко понять є. Не треба отже добру пам'ять уважати безумовно за талант, бо се булоби грубою помилкою, бо радше можна твердити, що пам'ять і талант стоять від себе в проглянім відношенню. О тім можемо найліпше переконатися в школах, де частогусто стрічаємо діти з подиву гідною пам'яттю, котрі однак оказуються досить тупої понятливости, підчас коли друга дитина, котра лекцію лише з трудом виучує ся, легко навіть найтрудніші річи понимає. Скоро вдасться вихователю виобразувати також її пам'ять, тоді стаєся він для неї правдивим добродієм, успособляючим її до найкориснішої діяльності на поле науковім.

Виображення (фантазія)

Крім памяти, котрої головною власністю є по множити вірне репродукованне давніше набутих виображень, посідаємо ще спосібність силою котрої можемо — а) ті виображення відновляти в відмінній формі, б) лучити ріжні частки кількох виображень, творячи з них нові образи в світі не подибувані, як н. пр. центавра, сатира, пегоза, шклянну гору і т. п., або вкінці в) творити собі в душі з опису образи предметів, котрих перед тим ніколи не виділисьмо, як н. пр. діавола, ангела і т. п. Отся спосібність називаєся виображенням або фантазією.

Фантазія має превеликий вплив на усьой духовий і моральний розвій чоловіка. Сей вплив фантазії в тих обох відношеннях мож' бути а) дуже корисний і ратуючий або б) шкідливий і згубний. Такий ріжний вплив фантазії залежить від способу її плекання і образования.

а) Корисний і ратуючий вплив фантазії видимо вже з того, що вона збогачує нашого духа множеством ріжних виображень, спомагає — що більш — уможливує всяку науку, подаючи нам до внішних описів учителя відповідні внутрішні образи. Крім того вона підносить нашого духа придавленого смутками і журбами, оживляючи нашу націю, представляючи нам образ можливого щастя в недалкій будучности. Вкінці вона подає нашій волі найсильніші побуджуючі до діланя причини, побільшує нашу ревність і скріплює нашу від-

вагу, одушевляючи нас для всього, що добре, красне і благородне. Без фантазії малюв не намалював би доброго образу, поет не написав би поеми, музик не скомпонував би музичного твору.

б) Шкідливий і згубний вплив фантазії на людського духа пізнаємо: — на божевільних, котрим фантазія перемінює і підробляє (фальшує) зміслові вражіння, упередження, ложні о особі поняття і т. п.: — на залюблених, котрі сліпо слухають фантазії, поповнюють не раз найбільші дурниці: — на диваках, котрі своїми забаганками затроюють часто життя цілої родини; — на маячниках, будуючих воздушні замки, гонячих за пустими ідеалами, без користи для себе і других; — на скрупульяних, котрі і сами ніколи не можуть успокоїтися і своє оточення непотрібно непокоять своєю тривожливістю; — на людях забобонних, боязливих, завзятих, гнівливих і иншими пристрастями опанованих, а навіть на самовбийниках, котрих до самовбийства привела мелянхолія, спричинена фальшивою управою фантазії. — Однак найшкідливішою може бути фантазія для хлопця або дівчини. В тім молодечім віці фантазія в дуже часто початком ложі, стараються оправдати або покрити облудно своїми виображеннями вся-

ке зло в чоловіці. При кожній майже спокусі вона представляє зло в красних барвах, зменшає її шкідливість, противно перецінює всяку розкіш зміслу і побільшає всяку трудність на дорозі чесности і обовязку, а в той спосіб провадить чоловіка, котрий її слухав, до погибелі. Чим слабший в чоловіці розум і воля, тим самовільнійше панує над ним звичайно фантазія і мучить і псує його своїми образками.

Навіть на тіло чоловіка має фантазія не малий вплив. Вже щоденний досвід переконує нас, що частогусто появляються хвороби, котрі в лиш наслідками фантазії; бо вона ділає, що не раз чоловік здоровий вмовляє в себе хворобу, тратить веселість, апетит і сили, аж вкінці впадає в дійсну хворобу. Люди котрі рисують собі в мисли образ нещастя, якими нехочуть бути zagrożені, впадають вкінці наслідком таких безперестанних обав в стан званий докторами уровних сухіт. Таких, котрі взагалі подібним уровням легко підлягають, в нещасте дуже богато, а склонність до того називається звичайно—гіпохондрія. — Не потребуємо додавати, що під впливом фантазії погіршуються всякі хвороби, так, що хорий, осталокий під тим впливом; а лиш з трудом приходять до здоровля.

Агроном

ПОШИРЕННЯ КОЗИ СЕРЕД НАСЕЛЕННЯ

(З гумористичного часопису "Червоний Перець".)

Населення України, як усім відомо, є молокопитаючий сисун. Звідси впливає: молоко, молоко й молоко. Усім відомо, що коли не дати дитині молока, то вона починає тоді їсти картоплю та квашені огірки. А коли не дати дитині ні картоплі і нічого іншого, то дитина гине, бо це їй шкодить...

Молоко здобувається від корови. Але тепер, коли посуха знищила наші врожаї, населення знищило корови. Звідси впливає: коза.

Коза менша від корови втричі. Їсть вона менше за корову шестеро. А молока дає однаково, як і корова, бо козиняче молоко у восьмеро ситніше, як коровяче. Отже, коли хто не звик до козинячого молока, робить так, як це роблять хазайновиті міські перекупці: до шклянки козинячого молока додається сім шлянок води: маєте справжнє коровяче молоко.

Крім молока коза ще дає вовну. З одної кози за рік здобувається біля фунта вовни. Отже за сто років з одної кози матимете біля 2½ пудів вовни, з двох коз 5 пудів і т. д. А це вже капітал. Вовну за високу ціну скуповує Зовнішторг для обміну за кордоном на гребінці, папірові гаманці, мазь для червиків та на інші сільсько-господарські машини.

Доїти козу взімку, на весні і в осени особливих труднощів не уявляє. Козу привязують, хазайка сідає й методично тягне за ті органи, що звуться дійками. Росповсюджені ті дійки, головою вниз, в просторіні між задніми ногами, на широкій підставі, що зветься вимям. Дійок у кози дві. Коли, сівши доїти, ви помітите на череві ще кілька дійок, що йдуть в напрямку наперед, то, значить, ви доїте свиню. Вставайте й крикніть "чу-чу". Свиня одійде, а ви найдіть тоді козу, прив'яжіть і доїть, доки видоїте до кінця.

Трохи складніше доїти козу влітку. Анатомія нам дає вказівки, що коза має дуже короткий орган для обганяння мух, а саме: хвіст. Отже літом, щоб коза, як її доять, спокійно стояла, треба щоб хто з родини (а коли родина мала, можна найняти спеціальну людину) обганяв лопухом мухи.

Вибираючи козу, уважно придивляйтеся, щоб не купити папа. Папи не дояться. За останні п'ять років на Припутинській досвідній станції три папи пересічно за рік не дали жадної краплі молока.

Хлібороби! Поширюйте в себе кози. Пам'ятайте, що ще діди й пращури цікавилися цим видом надвірної худоби і пісню про його склали: "Антон козу веде,

Антонова коза не йде."

ВЕСЕЛИЙ КУТОК

Зять і пророк

Будучий тесть:— Але мушу вас упередити, що моя дочка аж по моїй смерті дістане яке-таке віно.

Будучий зять:— Нічого не шкодить; мені того, що маю, вистане те на які два-три роки.

Скоростріл

Син:— Тату, яка різниця між крісом і скорострілом?

Батько:— Поясню тобі це на примірі: коли говорю я, то кріс; а гворить мама, то скоростріл.

Корови і осел

— А цеж по якому? Такий заможний господар і відбираете сина зі школи?

— Так, відбираю, бо не вчиться добре і мені годі випродувати всіх коров через такого одного осла.

Хто мав клопіт

Чи ви мали в Парижі які клопоти зі своїм знанням французької мови?

Ні, я не мав, але мали Французи.

З виборчої агітації

Один кандидат на констабля у стейті Вашингтон, оголошуючи свою кандидатуру в місцевій газе-

ті, подав між иншим таку заохоту, щоби виборці голосували на нього: “Виберіть мене, коли хочете, щоби вас арештовано у ввічливий і приємний спосіб.”

Історія бсз моральної науки

У Відни розказують таку сумну істерію: Помер батько, оставляючи двом синам 50,000 корон. Один з них вложив своїх 25,000 корон до банку на щадниче конто, а другий купив собі за своїх 25,000 кілька десятків фляшок вина. Вартість корон постійно упала і коли веселий синок випив всьо вино, дістав за порожні фляшки '750,000 корон!

Службова рівність

Чоловік, за яким пошукувала поліція, був фотографований в шістьох різних псазах і ті образки розіслано поліційним урядам. Шеф поліції одного малого місточка надіслав невдовзі столичній поліції такий рапорт: “Одержано подоби шістьох драбуг, за якими ви пошукуєте. Пятьох з них я вже арештував; шестого маємо тут на оці і він також буде незабаром в наших руках.”

Молитва дієчини

“Господи Боже! Для себе самої я не прошу нічого; подай лиш доброго зятя моїй мамуни.”

Шкідливість курення

Подорожний до машиніста:—Як довго триває життя такої локомотиви?

Машиніст: — Яких тридцять років.

Подорожний:—Я думав, що галицький залізничний твір повинен жити далеко довше.

Машиніст:— Так, міг-би жити, як-би не курив так багато.

Налзвичайна нава

Чи правда, що ви вже перестали співати перед вязнями в тюрмі?

Так, правда. Вязні стали нарікати, що того нема в карнім кодексі.

Лобний бізнес

Перший бутлеґер:—Як іде бізнес. Бил?

Другий бутлеґер:—Гарно, гарно. Підкупив вже двох мейорів і одного окружного прокуратора, а слідуючого тижня має підписати зі мною угоду двох суддів, один шеф поліції і один проґібіційний агент.

Анґлійщина в Італії

В катедрі італійського міста Міляно мала свого часу знаходитися над скринькою для збірки милостини відозва, написана осьтакю анґлійщиною: "Appele to Charitable.—The Brothers (so-called of Mercy) ask some slender Arms for their Hospital. They harbour all kinds of diseases and have no respect for religion."

Часи змінилися

"Ви за високі, щоби вас можна обеспечити від нещасного випадку"—казав асекураційний агент чоловікови, що бажав обеспечитися.

"Та чому за високій? Мій батько був ще висший, а його обеспечили без ніяких клопотів."

"Так, але ваш батько жив ще в тих часах, коли то не було небезпеки, що чоловіка може вдарити в голову перелітаючий аероплян."

Не дурний

Священик:—Чому ви, Іване, так неправду говорите? Се негарно й нечесно.

Іван:—Нема дурних, прошу вгамосця, аби сьогодні правду говорити. Раз сказав я війтови правду, що він хрунь і злодій, то за те три дні відсидів.

Муллий раб'ін

Пішов Мошко на ярмарок і купив в Іцка кобилу, за дешеві гроші. Радий, що зробив добрий інтерес, привів кобилу домів і поставив у стайні. Але на другий день дивиться, а кобила має велику хибу: обгризла цілий жолуб. Мошко зробив страшного гевалт; побіг зараз до міста, до Іцка та каже:

—Ти, ганеф, що ти мені продав? Возьми собі назад кобилу, а мені верни гроші!

Але Іцко не хотів нічого й чути про те. Не було иншої ради, мусів Мошко запізвати Іцка до рабина. Розповів усе як було: що кобила

обгризла цілий жолуб, що до нічого, що Іцко повинен звернути йому гроші і т. д.

Рабін слухав, а відтак задумався глибоко, погладив худю рукою бороду та й каже:

—Ну, що тут такого, що ти таке гвалт робиш? Коли кобила гризе тобі жолуб, то постав її задом до жолуба.

Воробіи

Старий воробець сидів у гнізді й навчав своїх воробят, як вони повинні берегтися людей. Подавав він вже чимало порад, а нарешті промовив:

—Найгірші—то малі хлопці. Як побачите, що хлопець нахилиється до землі—митю знімайтесь і летіть. Бо як тільки набере каміння, то сейчас кине на вас і може вас поубивати.

Воробята слухали, та зі страху аж не дихали, але накінець найменший запитав:

—А коли, таточку, якийсь хло-

пець ще наперед напхав повні кишені каміння, що тоді робити?

—Ти синку, як бачу, хитрійший від мене—сказав старий воробець. —От же ти вже можеш і сам дбати про себе!—Та й викинув малого воробчика геть з гнізда.

Досить безпечно

“Не бійтеся”—казав летун до наляканого пасажира. “Сидіть собі спокійно—от і все”.

“Я знаю”—відказав пасажир. “Але як-би що сталося і ми зачали падати?”

“О, в такому случаю — запевняв летун—вам треба лиш хопитися за першу тверду річ, попри яку будемо падати, і міцно її триматися.”

Наші діти

Донечка:—Мамцю, чи то правда, що ми жінщини маємо першенство?

Мама:—Правда.

Донечка:—А чому мій брат скорше вродився, як я?

ДІЛИ НЕБЕСНІ

І прилетів архангел Михайл на небо.

І постукав архангел Михайл до бога.

— Хто?

— Михайл.

— Заходь.

— Ну, розкажуй, Михасю, як там, що там? Що чував? Що бачив? Де бував? Миропомазав?

— Ех, боженьку, бодай мені не казати, а вам, боже, не чути.

— А що таке?

— Полетів ото, як ви були наказали, до Москви... Нову владу на царство миропомазати... Благодати на неї напустить... Зайшов до Кремля... Чи не можна, — питаю, — побачити, хто тут у вас є найстарший?

— А тобі в якій, — питають, — справі?

— Од бога я. З неба... Миропомазать-би... Скрізь так заведено... Верховну завжди мзали... благодати напускали... І тепер от в Англії, Бельгії, Італії, Японії, та й по інших країнах ще можемо... Треба-б і у вас... І так спізналися — думки не втримаєтесь.

— Літай, — кажуть, — далі. Ніколи саме. У нас тепер зїзди, наради... не до тебе... Киш... Потім прилетиш... Наказано нікого не пускати, крім дельгатов...
— А ти ж що?

Та що ж мав робити... Пішов до Тихона...

— Ну, як святий?

— Поросят святий годують... Бідують сердешні... Достатки не великі... Сергія Радонізького міль іззіла...

— То ж то сганній час од його молитов не чуть...

— Сумний владика... Ого тільки й слави, що білий клобук... Без штанів сидять: на борошно поприміювали... Бевкву, — кажуть, — в дзвона, тай дивлюся, чи правити, чи ні... Так иноді стара бабуся пришкутильгав. А всі пасомі на засіданнях... Сумно...

— А взагалі, що владика поробляє?

— Бються владика. З владою бються. Влада скарби церковні для голодних одбірає, а владика не дають. "Не самим хлібом, кажуть, жива буде людина, а словом, що з божих уст виходить"... Дужі в текстах владика. Влада до їх і так і саяк:

— Голодні мруть. Матері дітей їдять. Владико, молять, згляньтесь!

А владика їм (ех і непохитні ж у вірі христові):

— У вас голодні хліба просять, а ви їм камінь, та ще й не малий: каратів у 30—40.

Одне слово, євангелію їх, євангелію...

Там таке знялося, таке знялося.

— Росказав я їм, з якою я справою.

Е, — кажуть — зараз і не совзійся... Та й узагалі не раю... А там як знаєш. Полети ще на Україну... Там так саме верховна є... Може там пощастить...

Та й полетів я ото на Україну... Прийшов до влади... Назва якась чудна: ВУЦВК — зветься. І не благочестивіший і не самодержавніший, — а тільки всього ВУЦВК.

Питаю найстаршого... Пустили... Нічого собі чоловічина... Тихий такий, чорнявий і в окулярах. Літній уже. Вклонився я йому й кажу:

— Я від бога до вас... Нащо миропомазанія та благодати, по тому як ви будете верховні...

— А ви, — питає, — хто? Робітник?

— Ангел, я...

— Кваліфікований? Якого цеху?

— Я не цеху... Лики ми ангельські...

— Лико дерете? Ага? А в професійній спілці працюєте? На годних відчисляєте?...

— Ні, кажу, — я миропомазати... З миром я...

— А я, — каже, — хіба з боям? І я з миром. Чого хочете? Кажіть коротенько...

Я ж і кажу: миропомазати вас хочу, благодати бог посилав через мене... Я оце й хочу...

— Ага... он що... Сам не можу вирішити... Оставте заяву... Треба проголосувати... Як президія... Ага! Ось і президія... От добре... Зачекайте.

— Товариші, тут ось ангел од бога, хоч миропомазати... Як бути?... На мою думку треба скласти комісію з представників Наркомінспекції, Наркомпроду й Жєнвідділу...

— Таке? Навіщо комісія?... (це секретар так)... До Танцева його, той його миропомаж...

— Ставлю на голосовання. Хло за те, щоб до Танцева? Всі.. Гаразд?... Товаришу, зверніться на Чернишевську 15, до т. Танцева в цій справі... Він вам зясує...

— Так дозвольтє, кажу, хоті благодати пустить...

А секретар:

— На вулиці пустиш. Тут і так душно.

Пішов я на Чернишевську... Зустрічаю батюшку. Іде "з речами", та все хреститься... Думаю: наш. До його.

Отче, — кажу, — як тут до т. Танцева?

— А вам, питає, чого?

— Так і так, кажу. Миропомазати, благодать...

Озираючись він на всі боки та до мене:

— Лети, голубе. Лети краще й не озирайся. Тут, брат, — каже, — чорта вкрутили, а не тебе світозарного. Боже тебе сохрани й помилуй... Тікай, поки не пізно, а то тут тебе миропомажуть...

— Я — ходу!... Полетів над Україною. Побував у Києві. Зайшов до св. Софії, та такого надивився, такого начувся... Церква не церква... Театер, не театер... Епископ молодий, на голові англій-

ський проділь. Стоїть та молодичкам підморгує. Служба, мов "Вечорниці" Нищинського... нічого я не зрозумів...

— Ну, а народ молиться? Не замічав?

— Ні, чув на базарі... Моляться.. Тільки молитви якісь нові... Все в тих молитвах попереплуталося. Якось та молитва і в бога, і в Христа і "в печонки, селезюнки"... А найчастіше в "мать"... Сумно божє... Роспаскудився народ... Не слухає вас...

— Кого не слухає?... М-е-н-а? Ти я його!.. Гукни Ілька! Хай грім робить!.. Світи блискавку. Я ім покажу...

— Гукни Ілька?.. Світи блискавку?.. В Ільковій, Боже, колісниці ося вломилася... Сірників нема... Чим засвітити?... Гаврило до "Серпа й Молота" пішов... Може дадуть коробку в борг...

— Ну, йди. Поклич Ісуса...

— Ісус прохав не турбувати. Євангелію переробляє... У тім місці, де ото: "Аще тебе хто вдарить по правій, підстав йому й ліву", переробив: "Аще тебе хто вдарить по правій щоці, вхопи мерщій ломаку й побий її на йому, сукиному синові, до цурки"...

— Ну, йди. Покличу, як треба буде...

— А що з миром робити? Може продати? Багацько вже. Бочка вщерть повна. Через вінця летється.

— Маж в Англії, в Бельгії, в Японії маж...

— Не хотять уже... Кажуть, що всі мантії в плямах і з лисини капля... Придумайте що небудь. А то молодь учора на мирі явчню смажила. А Ілько якось колісницю підмазав... Павло чоботи мастить... Гріх самий.

"Червоний Перець".

СКІЛЬКО ЛЮДИЙ Є НА СВІТІ ?

Статистика виказує (в округлих цифрах), що Європа має 500 мільонів населення, Азія 900 міль., Африка 150 міль., Америка 220 міль., Австралія 7 міль. — отже загальне число 1,777 мільонів населення. В поодиноких краях Європи число населення є таке: Росія 130 міль., Ні-

меччина 60 міль., Україна, Італія і Англія по 40 міль., Франція 30 міль., Польща 27 міль., Іспанія 23 міль., Румунія 15 міль., Югославія і Чехословаччина по 14 міль. населення. Інші малі краї не беруться під увагу. Отже всього населення є близько 2 мільярди на цілому світі.

Східна Галичина по Упадку Австрії

(Хронологічний перегляд.)

1918

19. жовтня. — Проголошенне державної самостійности українських земель бувшої Австро-Угорщини.

1. листопада. — Українська Національна Рада перебирає власть у Східній Галичині і Буковині. Польське повстання у Львові. Польсько-українська війна.

6. листопада. — У. Н. Рада проголошує ідею злуки Галичини з Великою Україною.

11. листопада. — Проголошенне Західно-Української Народної Республіки.

21. листопада. — Перехід галицького уряду зі Львова до Тернополя.

1919

3. січня. — Національна Рада проголошує злуку З. У. Н. Р. з У. Н. Р. Перехід уряду з Тернополя до Станіславова.

26. лютого. — Початок переговорів в Хиріві за почином антантської комісії під проводом генерала Бертельмі. Галицький уряд відкидає пропозиції цієї комісії і зриває перемир'я.

19. марта. — Мирова конференція в Парижі визнає щераз Українців і Поляків до завішення збруї.

7. мая. — Нова спроба мирової конференції спинити війну в Галичині. Пропозиції комісії під проводом ген. Боти відкидають Поляки.

15. мая. — Польська армія під проводом ген. Галера починає велику офензиву в Галичині. Заступник київської Директорії у Варшаві, Кудриновський, заявляє готовість зректися Галичини в користь Польщі.

25. червня. — Мирова конференція в Парижі рішає прилучити Східну Галичину тимчасово до Польщі, із застереженням будучого плебісциту. Уступлення галицької армії і уряду за Збруч.

20. листопада. — Найвисша Рада Антанти ухвалює статут для Галичини на час її провізоричної приналежности до Польщі. Польща не приймає цього статута.

2. грудня. — Уряд Петлюри зрікається формально у Варшаві претенсій до Галичини.

8. грудня. — Найвисша Рада повідомляє Польщу про її тимчасову східну границю (Лінія Корзоня).

15. грудня. — Тайна умова між Клемансом і Ллойд Джорджем, в якій британський прем'єр відступив від домагання провізоричности в розв'язці галицького питання.

21. грудня. — Найвисша Рада ставить в завішення статут для Галичини.

1920

5. і 6. лютого. — Зїзд української Соціал-Демократичної Партії у Львові заявляє за плебісцитом на окупованих Польщею українських землях. Польща заводить воєвідства в Галичині. Знесено галицький сойм.

9. цвітня. — Доносять, що у Східній Галичині лютує пошесть п'ятнистого тифу.

21. цвітня. — З Варшави доносять, що Петлюра щераз зрікся всяких прав до Східної Галичини. Червона Українсько-Галицька Армія (Чуга) під команду Вітошинського бере участь у війні з Поляками і петлюрівцями.

21. липня. — Червона армія перейшла через Збруч до Галичини.

29. липня. — Червона армія нац Серетом.

10. серпня. — З Варшави доносять, що французський генерал Вейганд радить Полякам евакувати Східну Галичину для скріплення північного польського фронту.

14. серпня. — Большевики заняли Сокаль і Броди. Перейшли через Стрипу.

25. серпня. — Большевики над Гнилою Липою. Революційний Комітет для Східної Галичини з В. Затонським на чолі. Повстання на Гуцульщині.

14. вересня. — Сильна боротьба на лінії Львів — Рогатин. Зачалась мирового конференція в Ризі.

22. вересня. — Відворот червоних військ за Збруч.

12. жовтня. — В Ризі підписано прелімінарний мировий договір і перемирє.

4. грудня. — На засіданню варшавського сойму рішено поділити Галичину на чотири воєвідства.

1921

23. лютого. — Рада Ліги Народів видає опінію про сучасне міжнародно-правне становище Галичини. Передає справу Раді Амбасадорів.

18. марта. — В Ризі підписано мировий договір, яким східну границю Польщі постановлено на Збручі.

13. мая. — На залізничім двірці у Львові польська поліція спалила шість міхів українських часописів.

25. вересня. — Степан Федак стріляв до львівського воєводи Грабовського.

28. вересня. — В шестій комісії Ліги Народів прийнято внесок канадійського делегата Догертія в справі потреби вирішення державного становища Східної Галичини.

Жовтень. — Польська конскрипція у Східній Галичині. Українське населення бойкотує конскрипцію.

1922

10. мая. — Ллойд Джордж порушив галицьку справу на конференції в Генуї.

15. мая. — На конференції в Генуї Ллойд Джордж піддав гадку, що би наладнання східно-галицької справи передати Найвисшій Раді Антанти або Лізі Народів.

25. серпня. — На зборах української Соціал-Демократичної Партії у Львові рішено не брати ніякої у-

части у виборах до польського союму. Проти виборів заявляються всі інші українські партії.

21. вересня. — Збори Ліги Народів в Женеві постановляють, що національні меншости в різних краях (отже й Українці під Польщею) мають бути вірними підданими тих правительств, під суверенність яких вони є поставлені.

22. вересня. — Збори Ліги Народів ухвалили домагання до Антанти, щоби вона вирішила як найскорше державне становище Східної Галичини.

26. вересня. — Польський сойм ухвалив законопроект в справі воєвдської автономії для Східної Галичини.

4. жовтня. — З Варшави доносять: У Східній Галичині проголошено воєнний стан. Українське населення бойкотує вибори до польського союму. В багатьох місцевостях відбуваються сильні завору-

ня. Селяни палять польські фільварки і школи.

З Відня доносять, що Найвища Рада Антанти не прийняла пропозиції польським правительством проекту автономії для Східної Галичини і уповажнила Раду Амбасадорів зладити інший проект в справі розв'язки східно-галицького питання.

30. жовтня. — З Берліна доносять, що польське правительство рішило вислати військо для здавлення повстання у Східній Галичині.

5. листопада. — Вибори до польського союму. Українці збойкотували вибори. Убили чотирох кандидатів-хрунів: Твердохліба, Березницького, Піхалюка і Бохматюка. Вибраний послом о. Микола Ільків виїхав негайно до Варшави.

20. листопада. — Федака засуджено на 6 років в'язниці.

СОЦІАЛІЗМ

Соціалізм — це щось більше як висмівання відемних сторін буржуазії. Соціалізм — це нове становище супроти найважливіших питань і суспільних установ; нове становище супроти держави, супроти народу, родини, релігії, штуки і т. д.

Хто того нового становища не займає, або — що ще гірше — хто тільки поборює його у других, цей властиво не заслугує на назву соціаліста, а його виступи проти буржуазних партій являються тільки беззмістовим спором.

Оружне Повстаннє у Східній Галичині

Так українська шовіністична преса, як і чужа, кричать про велике повстання Українців в Галичині. Напротів польські часописи і державні агенції запевняють, що це напад більшовиків зза Збруча. Маємо вже цілі томи легенд про повстанців та про їх небували — людські геройства. Але найсмішніше це, націоналістична преса в Галичині дипломатично приписує повстання своєму крилові, а вже чорносотенці зпід фраку “президента” Петрушевича так і розперізуються від крику, мовляв: “наша робота”!

Але ми спокійно переживаємо рекламний крик української чорної сотні, а в недалекому майбутньому історія докаже дуже точно, хто робив в Галичині революційну боротьбу та яку роль відігравали в ній українські шовіністи і дрібнобуржуї: Петрушевича. Ми не будемо сперечатися з ними, тільки скажемо українському свідомому робітництву в Америці: “Галицькі повстанці — це Ваші найблищі товариші-брати, так тілом, як і ідеєю!”

В революційній боротьбі в Схід. Галичині беруть участь люди, без згляду на партійну приналежність, себто наступають проти шляхетського насильства одним спільним-об'єднаним фронтом, не маючи на думці віденського “уряду” (з малими

виймками). Поодинокі вчинки підпалів панських фільварків, нищення мостів, телефонів, залізничних шляхів і вбійства шляхетської адміністрації — були (і є) добре організовані, та керовані енергійно — вмілою рукою. Зазначу, що після певних інформацій, в Галичині працює декілька одиниць, що деякий час були в Ірландії і обзнайомлювались з підпільною боротьбою. В прочім деякі знаряддя, якими розпоряджають підпільники, показують нате, що боротьба має свої коріні трошки в культурніших краях, як Галичина. (Прим. підпали фільварків бувають при допомозі спеціальних апаратів, що підпалюють стирту чи будинок аж тоді, як людина успіє відійти далеко, себто по 10—15 хвилинах). Хто провадить цю роботу, а власне чи інтелігенти, чи селяне, ми говорити не будемо, хоч дуже добре знаємо. На це ще прийде свій час. В кожному разі ми не забуваємося так, як петрушевичівські закордонні “місії”, що ради власної реклами поміщують в чужій пресі свої преглуші дементи. Напримір петрушевичівська “місія” в Празі помістила в чеській і німецькій пресі заяву, в якій в страшно дурний спосіб запевнює, що повстання в Галичині робить українська петрушевичівська армія (і), а зброю достарчує українське населення та-

*Іван Артимосич,
голова Українського Робітничого Союзу*

ких-то і таких повітів. Цим самзм вона "ради бога" переконує, що повстанці — (не дай бож!) не більшовики, як це твердять польські часописи. І скажіть, чи більш вузлобного політика, як петрушевичів бачив хто? Ради своєї рклями вони цькують шляхетську владу на вказані повіти, і заставляють набивати тюрми українськими селянами за — "переховування зброї і достарчування" її повстанцям.

Повстання і підпали — це не

одно. Вони в порозумінню, але певно дві групи людей, що взаїмно підтримують себе, хоч — працюють віддільно. Нас тішить тільки це, що ці дві групи, в дечому відмінні від себе, не розходяться ріжницєю переконань у великій революційній праці і спільними силами йдуть проти шляхетської навали.

Сучасна боротьба в Галичині має незвичайно велике історичне значіння, бо це перша галицька революція, а власне заспів до неї. Га-

личина, дякуючи своїм “вождам”-інтелігентам, до війни була “Тирольцями сходу”, себто рабом династії Габсбургів, а 1-го листопада 1918 р. не було зовсім революції, тільки заміна австрійсько-польських панів — українськими міщухами-адвокатами. І ці міщухи були все ворогами революції. Революційні прояви датуються в Галичині від 1921 року і за це треба подякувати не кому іншому, як галицькій “еміграції”, що покинула край і політикує по Віднях, таборах, Прагах і Берлінах, а українські маси з гуртком здорової інтелігенції почали йти правдивим шляхом до визволення з під панського чобота, позбувшись крикунів “попсуймайстрів” і “революціонерів” язика.

Але збройне жовтневе повстання в Галичині привело в небувалий подив не тільки польську владу, але й самих Українців, що сиділи і мали вивіску “моя хата з краю”, а також пана “президента” Петрушевича з його “штабом”. Надзвичайна організованість, тактовність і знання горожанської війни якихсь чудних відділів, що якби зпід землі появились добре узброєні і на шкрасних конях — вдарило громом так ворогів, як і “своїх міністрів”. Так і питається один-одного: відкіля це? Хто організував? Цеж не повстанці, а добре, дисципліноване і хоробре військо! Петрушевичівці заявляють в чужій пресі, що це місцеві селяне повстали по наказу “пана диктатора”. Цікаво тільки відкіля ці селяне взя-

ли майже однакові одіння і добрі коні з однакою — по військовому повтинаними хвостами та з найновітчими системами зброї? Що повстанці Галичане, це не має найменчих сумнівів, але ми можемо з спокійним серцем залевниги “пана президента” і його “дипломатів”, що якби вони появились, хто вони такі, то певно ляглиб на місці від повстанчої кулі так, як першийліпший польський жандарм. В цьому нехай будуть певні.

Повстанці розбиті на 6 більших груп, що постійно зростають і відзначаються надзвичайним знанням партизанської війни. Це признає навіть польський генеральний штаб. Вони дуже зручно виминають сутички з великими військовими відділами а малі експедиції жандармів розбивають в порох. Безощадно вбивають польських панів, жандармів, поліцію і урядовців. Палять двори і заможних кольтоністів (бідних кольтоністів залишають в спокою), розграбоване панське добро роздають селянам. Варто зазначити, що в селян повстанці не беруть ані солонинки, а також не стараються затигнути їх силбу, (як це бувало в повстаннях на Україні), з собою. Також відзначаються повстанці секретністю, себто ніколи не було випадку, відкіля він родом, відки прийшов, як називається або хто є його командір. По сьогоднішній день Поляки не знають ані одного назвиска повстанця. Це свідчить про велику свідомість революційних відділів. Повстанці очевидно свідомі того, що

*Осип Ленчицький,
писар фінансовий Українського Робітничого Союзу*

вони "перелетні птахи" і дуже тактовно заховуються, та не втягають в свою роботу місцевих селян, щоб тимсамим не накликати на них (пізніше), репресій з боку шляхотської влади. Факт повстання в

державі, де є вже "нормальні відносини, лад і спокій" — це, по словам польської преси, печувані подія і — скандал. Всі вони складають вину на Радянську Україну, мовляв, це вона післала **Польщі**

“гостей”. Впрочім, колиб від нас це залежало, ми моглиб сказати панам-шляхтичам: “а чомуж не бути нам щирими? Ми тільки реванжуємось вам панове-магнати за Тютюнника!” На щастя польські пани мають за мало доказів, щоб обвинувачувати Радянську Україну у висланню повстанців в Галичину. Все залежить від добрих... маневрів...

Для інформацій товаришів робітників подаю подрібні відомости про повстання.

Дня 13. жовтня 1922 р. повідомлено поліційну команду в Збаражі, що відділ, зложений з 18—20 людий на конях, озброєний в ручні карабіни, шаблі і один скоростріл, зробив напад на фільварок в селі Мишківцях Кременецького повіту на Волині. На другий день цей самий відділ був вже в Збаражському повіті, в селі Кобили. Дня 15. жовтня м. р. чисельно більший відділ появилася близько Збаража, до тла зруйнував доокочичні двори і вибив всі постерунки жандармерії, а вже 17. і 18. жовтня появилися кінні ватаги повстанців в бережанському, рогатинському, золочівському, підгаєцькому і перемішлянському повітах. Ватаги числили що найменш по 100 кіннотчиків. Дня 18 жовтня в полудне перейшло дорогою коло Підвисокого 18 повстанців, основно озброєних, з скорострілами на плечах. Одягнені в плащі підбиті футром, або в білі червоні короткі кожухи, а по інформаціям польських газет — в час нападу не знімають з рук білих

рукавиць (!) і заховуються дуже “дипломатично”.

В селі Кобили озброєний відділ роскидав друковані відозви з наголовком: “Український перший народний полк” — а зачиналися: “Гей селяне! В кого здорове серце, хто ще не збайдужнів, кому дорога воля — йдіть з нами на панські фільварки!”

Протягом тижня відділи доконали багатов нападів. Майже ціле Поділля очищене від польських постерунків та панів, а фільварки враз з збіжжям спалені. В кінці більший відділ напав на місто Дунаїв недалеко Перемишлян, де до тла “обчистив” панів, а гроші і біжутерію роздав селянам, а 21. X. два відділи старалися переправитись через Дністер. 22. X. о год. 6-тій вечер повстанці заняли двір в селі Черемхові Бучацького повіту і по зечері лягли беспечно спати. Захований пан вспів о год. 10-ій вечером вирватись з села, і прибіг до Монастириска, де стояв з ескадром кавалерії ротмістр Ковнацький. На благання черемзовецького дідача, щоб ротмістер з кіннотою напав на сплячих “бандитів” — хоробрый шляхтич категорично відмовився і наказав тільки обсадити дороги у Монастирисках, а в Черемхові поїхав аж в 7-ій годині рано. Розуміється, що в селі не було вже нікого, а двір був розграблений і спалений.

22. X. м. р. малий озброєний відділ появилася під самим Чортковом і занявши станцію Біла, ограбив касу і зник.

Тогож дня один відділ появився біля Золочева, де 2-ох людей задержали біля ст. Озірна пасажирський потяг і забравши, кого було потрібно, зникли. На другий день відділ зустрівся недалеко Золочева з кінною львівською поліцією під командою львівського комісара. Повстанці протягом кількох хвилин розбили на голову поліцію, а самого комісара захватили в полон, розділи до гола, вибили по "мягкому місці" і пустили. Львівський комісар ледво доліз болотами голий і побитий до Золочева. Видко не знали повстанці, що за пташок був в їх руках.

23. X. на другий день після спалення двора в Черемхові, повстанці пішли в напрямку с. Яблонки, зустрілися з трьома постерунками жандармерії, увійшли в бій і до ноги вибили всіх жандармів, а між ними комісара державної поліції Міхала Костецкого. 24. X. відділ повстанців був в с. Вербові (підгаєцького повіту), а прочистивши його від шляхтичів і їх маєтку, подався на Звелків і Корчиці, а під Богулинцями перейшов ріку Стрипу і в с. Денисові вибив постерунок жандармерії.

Цікаво однак, що повстанці відділи появилися також і за Дністром та під Перемишлем. Вони звичайно палять панське збіжжя, та обстрілюють потяги на лінії Львів-Перемишль.

Спершу польська влада ігнорувала собі повстання і думала, що це звичайний "хлопський бунт". Але як повстанці появилися відразу в

*Григорій Перчак,
писар рехордозий У. Р. Союзу*

6—7 повітах, а згодом у всіх кінцях Галичини і легко повибивали всі експедиції поліції без жертв для себе — і як всі плани та оставші при життю жандарми почали в наймовірній паніці утікати на захід, було вислано з Варшави і Львова кілька потягів кінноти та піхоти. Дві польські дивізії почали точно перешукувати всі села та ліси, але даремно. Ані разу не прийшло до сутички з повстанцями. Вони добрим маневрами оминали військо і ширили знову пострах або в тилу дивізії, або під її боком. Польська влада вправді арештувала протягом одного тижня 1,600 Українців, але ані одному не можна доказати участі в повстанню. Повідомлення штабу XII-ої польської дивізії, що "переслідують бандитів" звучить так: "Треба зазначити, що

*Осип Златинський,
скарбник У. Р. Союзу*

погоня за бандитами в дуже трудна, через розмоклі дороги, а крім цього бандити волочаться тільки вночі, виминаючи добре ті місцевості, де знаходяться телефони і військо. Як би не поміч бандитам з боку українських селян, що дають їм харчі і пашу для коней, а також показують дорогу і інформують про військо, то напад більшовицько-український був би зліквідований”.

А варшавський офіційний денник нарікає словами свого кореспондента: “Загалом вражає недостача відповідного поліційного персоналу в схід. Малопольщі. Наприклад, вимордовані бандитами постерунки дотепер необсажені, бо ніхто не хоче йти туди. Похорони жертв наших відбулися по містах маніфестаційно при участі представників влади”.

Знову ж кореспондент львівської газети “Хвіля” інформує про методи боротьби повстанців: — “Перш усього, це без сумніву Галичане, люди чудово ознайомлені з веденням горожанської війни. Населення все ціло по їх боці. Розбіги вони на 6 груп, всі на гарних конях з повнізними корошками хвостами, одягнені майже одностово, озброєні від ніг до голови. Говорять між собою тільки по українськи, позатим дуже мовчазні і не вдаються в розмову з населенням. В день появляється 2—3 їздці серед поля і довідуються від селян, що копають картоплю, про військо і постерунки. Інформації мають все дуже докладні. Терен всіх повітів знають чудово. Себе кличуть словом “товариш”, а командіра “добродію”, але ніколи, навіть по імені не називають себе. Це люди грамотні, бо часто з дворів забирають з собою краді книжки. Але немає сумніву, що до них прибувають часто і місцеві селяне. В своїх походах дуже беспечно почувують себе і часто, поблизу польського війська ночують в селі. При убійствах дідичів і жандармів не бувають ніколи жорстокі. Убивають без знущань — просто, куля в лоб і кінець. Дуже часто їх відділи появляються в уніформах польських жандармів або вояків і мають навіть на це легітимації. Звичайно по вбиттю жандармів, вони стягають одіння і передягаються самі. Цим дуже часто вводять в блуд польське військо і улєкшують собі кривавий похід, бо справжні жан-

дарми, думаючи, що це їдуть "свої". допускають їх в село — а тимчасовим пращаються з світом. За малі услуги селян платять величезні суми польськими марками. Бувають випадки, що часто по селах насильно вимагають від вїйтів посвідчень приналежності до тої громади — певно, щоб на всякий випадок забезпечитись документами".

Всі численні ескадриї польських кавалерїї та піхоти не дали доцїпер бажаних результатів. За весь час повстання не було ще випадку, щоб кого-нїбудь зловили. Вправдї переведено масові арешти, але з повстанців не схвачено нікого. Вони — це малі відділи і дивно, що цілі польські ескадрони бояться зустрітись з ними. Не було також випадку, щоб хто небудь з повстанців був вбитий; були вправдї випадки ранення, але в тїй хвилї на місці раниий був заосмотрений санїтарною помочєю.

В останнїх днях повстанчї відділи вмїлими маневрами почали прориватись за Збруч на Радянську Україну і як інформує кореспондент лївівської преси, більшовики розбродили не тільки ті відділи повстанців, що прийшли з Галичини але й ті, що були приготованї (!) до висилки тудиж, під командою галицького більшовика Нагірного. Розброденї відділи відїслано до кїнного червоного корпусу в Китайгородї. Другий кореспондент каже, що польські комунїсти на Україні зажадали від радянської влади розвбродення (!) вїйськових червоних галицьких частин на теренї Укра-

Тома Шоней,
менаджер "Народної Воли"

їни і що частина цих відділів, які не хотїли буги розбродними прорвалися (!) в Галичину, а власне були спеціально висланї одною з більшовицьких команд, симпатизуючих з шовїністичними настроями галицької еміграції на Радянській Україні (!)

Від себе ми не додаємо нічого до фантазїї польських кореспондентів, тільки можемо запевнити наших товаришів робїтників, що даємо повну волю фантазїям тих кореспондентів, так само, як і чорносотенній-українській пресї, але з переконанням зазначимо, що "відомости" польських кореспондентів висанї з пальця. В прочім, навіть колиб були вони правдивї, то розумна людина усміхнеться і зрозумїє куди — "стежка в горох"...

Та, як би на зло, повстання по-

Андрій Петрик,
голова контрольної комісії У. Р. С.

чалось і на Волині, та Поліссю. "Кур'єр Польські" доносить, що 20. X. папав відділ в 40 людей на стацію Буди на Волині. Напади зроблено в декількох місцях відразу. Група, яка ограбила тартак, була знаменито пр все поінформована, навіть яка зброя знаходиться в завідуючого тартаком Старобіна. Командував відділом Муха, який доказував нападеним і розбровним жандармам, що він працює для ідеї. У відділі панує беззглядна дисципліна; сам Муха був одягнений у військовий одяг польський без відзнак; його люде носили такіж уніформи. Балакали по українськи і польськи.

Але за той час і в самій Галичині переводиться революційна —

підпільна праця. Фільварки далі горять, а від невідомих рук падуть далі вбиті панські запроданці і пани. Не так давно був вбитий співредактор польської газети на українській мові "Рідний Край" Сидір Твердохліб, що кандидував до польського сойму. На його похоронах були польські представники партій, а навіть воєвода Грабовський. Родиною Твердохліба заопікувались польські пани, а на зловлення його убійця назначено 2 мільйони марок. Але 18. X. в реставрації Краківського готелю сидів в оточенні польських журналістів редактор "Рідного Краю" Михайло Яцків. Нараз до нього підступає невідомий чоловік, вручив лист і зник. По відкриттю листа показалося, що це був "вирок смерти" для Яцкова. Виданий українською боївкою. Вирок кінчився словами: "Смерть зрадникам!"

Коли-ж все це візьмемо до купи, то можемо одно константувати: Галичина збудилася з інертності і гартується у важкій революційній боротьбі. Головне, що находяться люде, які так безстрашно видаються до важкої роботи.

Надходяча зима не дозволяє далі "гуляти". Та весна зродить знову нові відділи, що об'єднані з революційними елементами Галичини піднімуть червоний стяг соціальної революції і промостять її дорогу на — захід.

Юрко Ротша.

Кошиці, 30. жовтня, 1922.

ВОЛЯ І РЕВОЛЮЦІЯ

(Міркування на сучасні теми.)

О "волі" всякий сьогодні говорить, та не всякий однаково з'уявляє собі її поняття. Говорять о ній і великі люди, підгукує за нею і нікчемний елемент.

Та під-той-час, коли перші говорять бажанням вибороти волю для високої, святої мети, керуючись благородною, чистою ідеєю, — ці інші хотілиб її досягнути для розбудження приспаних культурою століть диких інстинктів, для власної наживи, грабіжу і розбою.

Історія знає борців за волю. Найкращі, найчільніші мужі клали задля неї своє життя і достаток. За свободу своїх переконань, за волю людської думки тисячі гордо вступали на ешафот, тисячі наставляли грудь під купі палячів. Їхні імена золотими буквами вписались на скрижалях людства, — а скільки цих мучеників старої й нової інквізиції на все безіменними остались, — канули в безвість століть не записані в пам'яті потомків??...

Чимсь справді величним, могутнім наповнюється грудь, здається вдихуєм опануючий фіміям волі, — коли перегортаючи сторінки історії — находимо імена Прометев!...

Та ляхий геній людства негаваяючи плодів і ще сьогодні плодить непримиримих ворогів Краси, Добра й Щасття. Вони, — або леда-

Павло Турецький,
писар контрольної комісії У. Р. С.

чі, нікчемні, що лізуть на педесталь борців за волю, щоб опісля знеславить і знищить її, або — сліпорождінні, що нічого иншого не знають робити, коли попаде їм у руки небесний факел, як підпалить ним все, що для них не святе. А не святе, бо не зрозуміле!

Ще й треті є! Це мрійники і фантасти. Вони в кожному вогні лиш світло бачать а не предмет, який цей вогонь пожирє, — революцію вже саму для себе вважають гарною, не вглублюючись в її зміст і напрямок. Вони думають, що всь,

*Іван Лісецький,
член контрольної комісії У. Р. С.*

що існувало не варте більше, як знищити і що все, що після цього прийде в супроводі вогня революції буде молоде, гарне й чисте...

Ці останні безумовно повні найкращих, найнеобожніших бажань. Вони люблять людство і згодні жертвувати всім, щоб прихилить йому небо, зближить до ідеалу. Найшлись вони поруч ледачих лиш завдяки їхньому темпераментові, завдяки тому, що в похмілля радощів моментом, дались пірвати чувству і потеряли розум, можливість тверезого розрахунку.

Немає ні одної революції, щоб німбом осяяне слово "воля" не блиснуло в вершинах небозводу світлом осліплюючого метеора, щоб опісля, як цей метеор, не канув в низини і запалить землю пожаром або померкнеть в темряві бездушя.

І тому, навчена історичним досвідом, краща частина людства з неукриваним жахом стрічає появу ледачих, особливо в такі моменти, коли валяться старі підвалини жигтя народів а закладаються кращі, нові,— коли на місце зруйнованого світогляду починає формуватись в психіці юрби. ногпй. — в якому немає вже місця неподаним божкам.

Сіль людства знає, що ледячі, — цей вицвіт вікової соціальної несправди, цей осад хоч з благородної но не освіченої масси, — в кожному вогни лишень страву для себе готовлять і рівнодушно пхають країну в погібзль, прикриваючись суггєстивними для юрби кличачп.

І так в імя "волі" довершуються монументальні діла й поповнюються непростими гріхи. Одна частина заводить реформи, завдяки яким людство прогрєсірує на сотки літ, — друга натомісць спекулюючи на народній неосвідомленості, видвига прапор анархії і безглузких екстрем.

Міщанська душа леденів так перед ціми як і перед тими. Її страшать і ці злочинці і великі реформатори — творці. Одні, — бо їх буржуя надто добре знає й розуміє, другі, — бо їхні ідеї в чужі його поняттям і інтересам...

Філістерська душа знає лиш одно: в огни революції мусить згоріти її власний світ, — а за цей світ вона цупко держиться. Вона не зрозуміла ще, що значить вмерти щоб відродитись! Переїнятись великою

ідеєю, святою справою вона не зміє. Таке ярке небесне полум'я незгодна вона пропустить в свою вигідну сутінь.

Через те й правило, що по кожній майже революції слідує не лиш здорове отверезіння, але й короткозоре приборкання, що з свободою зла також свобода добра, та величя свобода-воля являється звичайно поборонок: що, щоб викоринити лихо, яке повідь революції принесла, нищиться велике, те, що було внутрішнім мотором її.

Тому й так тяжко є, найти вихід із революції. Тому так часто після найбільш жорстокої і кривавої революції йде на зміну найбільш мелюдська реакція. Вага історії в диких судорогах перехилиє то одну то другу терезку. Нарід кровавиться. Людське життя і щасття нищиться в сліпому завзятті.

З затратою цілої маси життєвних сил і енергії виборює собі людство вороття із революційних катастроф.

Добре тоді, коли ідеологи революції, йдучи за голосом розуму, зручним маневром очистять її арену з помічного в перший момент руйнації а з погубного для дальшого

*Корнель Вишньозський,
радний У. Р. Союзу*

творчого процесу, елементу. Коли розхвильоване плесо народної душі успокоїться на стільки, щоб у своєму дзеркалі відбити справжнє лице друга і таке-ж недруга.

Тоді справа революції побідила.

В противному случаї горе народів, розірваному кайдани реакції! Паразити ликують хутко пові, ще тяжші, ще сильніші.

Володимир Север.

АВСТРИЙСЬКА РЕПУБЛИКА

Австрійська республіка має разом з краєм Бургенлянд 6,428,336 населення. Поверхня її виносить 83,991 квад. кілометрів, з того одначе тільки 27 прц. надається під управу звіжа. Решту займають

ліси (42 проц.), альпейські пасовиска (17 проц.), луки (12 проц.) городи (1.3 проц.), виниці (0.69 проц.). Не диво, що Австрія не може сама себе виживити.

Природні Багатства Східної Галичини

По розпаді Австро-Угорщини, всі невдоволені її режимом народи добилися на основі права самовизначення, свої державної самостійності й уконституували т. зв. суцесійні держави Австро-Угорщини. Те саме зробила й ця частина українського народу, що замешкувала суцільною масою північно-східну частину території давньої Австро-Угорщини; Галичину, західну Буковину й північно-східну Угорщину й уконституувала на сих землях Західно-Українську Республіку (75.000 квадратних кілометрів, 6,400,000 населення, з чого 4,743,000 то є 73.9 проц. Українців, 12.5 проц. Жидів, і 10.6 проц. Поляків).

Наслідком міжнародніх договорів, прилучено українську частину давньої Угорщини до Чехо-Словаччини. По дев'ятимісячній війні з Західно-Українською Республікою, окупувала Польща українську Галичину, Румунія українську Буковину. Тим самим право самовизначення українського народу давньої Австро-Угорщини, досі не є здійснене, бо українська суцільна територія давньої Австрії знаходиться тепер під ворожою окупацією, яка страшенне тяжить на винищеним фізично й культурно українським народі. Зосібна, важка є польська окупація Східної Галичини, найважнішої з усіх західно-україн-

*Василь Мохрик,
радний У. Р. Союзу*

ських земель і найбільш свідомої.

Противники самостійної Західно-Української держави голосять все й всюди, що її територія й населення, її економічні й соціальні відносини, недостаточні й непригідні для збудовання самостійної держави.

Тимчасом сама Східна (українська) Галичина, що обіймає цілий схід давнього австрійського коронного краю Галичини аж пова ріку Сян і дуклянський провал (Лемківщину), має всі дані, щоби стати самостійною й нейтральною державою.

Простір української Галичини

виносить 55,000 кв. кілометрів, себто близько в двох більше як простір Бельгії, більше як простір Сербії (перед 1912), Швейцарії, Нідерляндії, Данії і т. д.

Населення української Галичини виносить (1914 р.) 5,450,000, з чого 4,000,000 (74.4 проц.) Українців, які заселяють край збитою масою. 12.2 проц. Поляків, розсипаних по краю як бюрократи, державна служба, великі землевласники й селянські колоністи, 12.3 проц. Жидів, розсипаних по містах і містечках торговельників і промисловців, 0.9 проц. Німців. Населення української Галичини в отже майже таке велике як населення Швеції, більше як населення Болгарії, Греції, Сербії (до 1914), Швейцарії, Данії, Норвегії. Процент автохтонного українського народу (74.4 проц.) більший як Поляків у Конгресовій Польщі (72 процент).

Географічне положення української Галичини дуже догідне й важне. Галичина лежить приблизно в осередку європейського материка. Галичина є одним з типових країв Східної Європи, які межують із Середньою Європою. Галичина є місцем найвигіднішого переходу зі Східної до Середньої Європи. Тут сходяться шляхи з Чехо-словацької Польщі, Австрії, Угорщини, Югославії, від Адрії в один узел і розходяться звідси вахлярство по Східній Європі: до Берестя, Київ і Москви, Одеси і т. д. й на південний схід до Румунії й усть Ду-

*Михайло Саламандра
радний У. Р. Союзу*

наю. Тому, що Галичина лежить на головнім європейським вододіл, не зустрічає проведення битих і залізничних шляхів ніяких більших перепон. Навпаки, ріки Галичини дають їй легку сполуку в двома морями: Дністер і Прут із Чорним, Сян і Буг (через Вислу) в Балтійським морем. Таким чином Галичина є найважнішим переходовим краєм поміж Східною й цілою останньою Європою.

Галичина лежить на межі двох великих політичних і економічних округів Європи: східно-європейського (Росія, Україна) і середньо-європейського (Польща, Чехо-словацька, Німеччина, Австрія, Угорщина і т. д.)

Галичина лежить на дуже важнім з боку військової географії місці. Тут знаходяться найлегші пе-

*Петро Дучак,
радний У. Р. Союза*

реходи через на загал трудно проходиму Карпатську гірську систему.

Прямова будова Галичини з її гірським стрижнем Карпат, стрімкобокими височинами й глибокими річними долинами, дає добрі можливості оборони краю, з другого боку, наслідком переваги рівнини над горбистим і гористим краєм, творять найліпші підстави для розвитку управи землі, будови осель, шляхів і т. и. взагалі для розвитку політичного й економічного. Внутрі землі має Галичина великі мінеральні скарби, головню нафти і соли.

Води в Галичині всюди подостатком, водяних сил, легких до ужитковання є поверх 500,000 кіньських сил.

Кліматичні, рстинно-географічні й звіринно-географічні відношення Галичини у визначній мірі сприяють розвиткови: лісоводства, хліборобства, огородництва, садівництва, плекання худоби й дробу.

Лісів мала українська Галичина (до війни) 1,450,000 гектарів то є 26.2 проц. усеї поверхні, значить більше, як уся велика Британія, більше як Бельгія, Нідерлянди й Данія разом. У двоє більше як Швайцарія. Продукція річно шість мільонів кубічних метрів дерева, вивозила один мільон куб. м. будівельного дерева.

Рибних ставів мала українська Галичина 21,000 гектарів і могла продукувати до 5,000,000 кг. риби.

Рілі мала українська Галичина 2 605,000 гектарів, то є понад 47 процент усеї поверхні, значить більше як Бельгія, Нідерлянди й Швайцарія разом.

Хліборобська продукція української Галичини виносила середньорічно (1905-1914) метричних сотнарів:

пшениці	4,656,446
оркішу	4,295
жита	4,627,216
ячменю	2,582,544
вівса	4,588,932
кукурудзи	837,290
гречки	532,444
проса	163,929
мішаного збіжа	5,258
<hr/>	
Разом збіжа	17,998,354
стручкових рстин	1,089,906
бульби	40,296,809

З цього виходить, що українська Галичина з боку хліборобської продукції є не тільки автаркічна, але й може вивозити багато за кордон. І то мимо того, що аграрні відносини Галичини дуже сумні, що серед українського населення панує земельний голод, мимо того, що 79.8 проц. сільських господарств Галичини є занадто малоземельні, щоби могли розвиватись, мимо того, що велика посідість займає ще 37.8 проц. цілої поверхні краю, економічно мало вартує і продукує, то доцільна аграрна реформа без ніякого сумніву в короткому часі подвоїть хліборобську продукцію Галичини.

Простір огорудів і садів Галичини вносить 90,695 гектарів. Їх продукція вистарчає для краю вповні.

Управа промислових рослин мало розвита та дає 920,045 м. с. цукрового буряка, 42,682 м. с. льняного сімени, 65,889 м. с. льняного прядива, 95,398 конопельного сімени 117,624 м. с. конопельного прядива, 33,937 м. с. тютюну і т. и.

Скотарство української Галичини розпоряджало (1910): 681,087 коней, 1,551,934 рогатої худоби, 305,830 овець, 10,345 кіз, 1,317,513 свиней, 7,917,114 дробу. З того огляду в Галичина вповні автаркічна і може багато звіринних продуктів вивозити. Лук має українська Галичина 695,383 гектарів, пасовищ, (втім багато розкішних гірських полонин) 499,539 гектарів

Марія Ліська
радна У. Р. Союзу

і продукувала річно 42,868,739 м. с. соломи, 14,273,667 м. с. сіна, 5,950,640 конюшини, 1,434,008 м. с. мішаної паші, 4,192,026 пашних буряків і т. д. Все скотарство в руках українського селянства. Великі землевласники годували ледви 13.7% коней, 5.7% рогатої худоби, 6.3% овець, 3.3% свиней.

Бджільництво Галичини розпоряджало (1910) 285,074 уліями й продукувало поверх 25,000 м. с. меду й воску річно.

Мінеральні багатства української Галичини дуже значні. Нафтові поля займають до 10,000 квад. кільом., продукція вносила 1919 р. поверх 20,770,000 м. с. нафти і 25,000 м. с. озогериту. Під впливом лихої польської господарки продукція дуже підупала, та має виглядати на світлу будуччину.

*Ілія Шкварок,
радний У. Р. Союзу*

Земного газу продукує Галичина 500,000,000 кубічних метрів річно.

Поклади соли дуже великі. Через монопольні обмеження продукція вивозила тільки 1.000.000 метр. сот. однак вона способна до величезного розвитку.

Поклади потасових солей великі та майже не визискувані.

Рудого вугля має українська Галичина дуже багато покладів, та вони ледви надіючі.

Торфу найліпшої якості в поверху 200.000 гектарів.

Таксамо має українська Галичина багаті поклади гіпсу (алебестру), сірки, глини, цементових рухляків, вапна і т. д. та багато мінеральних джерел.

Українська Галичина є одним з найбагатших країв Східної Європи на сирівці. З цього погляду вона не

тільки автаркічна, але й здатна до великого вивозу.

Промисл Галичини мало розвинутий (значінне мають тільки горальні і рафінерії нафти), однак має гарні вигляди на будуччину. Ще більші має торгівля наслідком корисного географічного положення Галичини. За свої сирівці може українська Галичина закупити й добре сплатити потрібні фабрикаті. Імпорт вивозивби приблизно 250,000,000 зол. корон, експорт 300,000,000 золотих корон річно. Своєю територією і природними багатствами має українська Галичина всі матеріальні дані, стати життєспівною самостійною державою. Ще гарніші дані має українська Галичина на національним і соціальним полі. Головною основою галицької державности є українське селянство (78%). Мимо страшних утрат світової війни, воно збудувало свою самостійну державу (1918—1919) і боронило її дев'ять місяців проти Поляків. Не дідавши за 3 роки справедливого вирішення галицької справи, цей селянський нарід, мимо страшного гноблення зі сторони польської окупаційної влади зірвався до борби з окупантом і веде її від липня 1922 р. ірландськими способами: саботажем і атентатом. Ця обставина є найкращим доказом розпучливого положення українського народу в Галичині. Польська окупаційна влада зачинила перед Українцями всі можливості нормального політичного життя, до якого вони мають повну кваліфікацію. Український нарід Галичини роз-

порядкає поверх 50,000 інтелігентних одиниць, придатних на адміністраторів, суддів і учителів населення Східної Галичини, 20,000 вишколених у світовій війні військових старшин і сотні тисяч свідомих і достатньо виобразованих кандидатів на поменчі урядові становища. З усіх частин 40-мільонового українського народу галицькі Українці стоять під оглядом національної свідомости й здібности до державного будівництва без сумніву найкраще.

Жидівське населення української Галичини, в якого руках лежить майже весь промисл і торгівля, живе в згоді з українським населенням і в такій самій мірі невдоволене з польської окупації. Таксамо прихильні самостійній і неутральній галицькій державі й розважні автохтонні Поляки української Галичини. Та їх не допускає до голосу польська бюрократія й сол-

*Юрій Крайківський,
заст. голови У. Р. Союзу*

датеска, що в супереч постановам мирових договорів хотілаб українську Галичину інкорпорувати до Польщі.

О

ПУЛЬС І ТЕМПЕРАТУРА

Позаяк поміж пульсом а теплою тіла в тісна звязь, проте не від річи буде перевести слідуєче порівнянне: —

При 106 степ. пульс виносить 140.

При 104 степ. пульс виносить 120.

При 99 степ. пульс виносить 100.

При 98 степ. пульс виносить 60.

Коли температура опаде до 77 степ. — пульс є так слабый і рідкий, що при дальшій обниженню температури може цілком устати.

НА ПРОПУКЛИНУ СПРОБУЙТЕ ЦЕ ДАРОМ

Уживайте на всяку пропуклину,
стару чи нову, малу чи велику,
а будете здорові як тисячі інших

НА ДОКАЗ ПОСИЛАЄМО ДАРОМ

Кожній мущина, жінчина або дитина з пропуклиною повинні писати негайно до W. S. Rice, 8-B Main St., Adams, N.Y. за безплатною пробкою цього чудесного средства. Кладеться на пропуклину і мускули починають стягатися; вони вяжуться, отвір замикається і вам не треба ніяких поясів. Не забудьте написати за тою безплатною пробкою. Навіть як-би пропуклина вам не дошкуляла, так нащо носити ціле життя підв'язки? Нащо терпіти це лихо? Нащо наражувати себе на небезпеки, які походять з пропуклини? Чому не шанувати свого здоров'я? А багато людей виставляє себе щодня на таке ризико, бо пропуклина їх не болять і їм здається, що нема ніякої небезпеки. Пишіть зараз за тою безплатною пробкою, бо це є чудесна річ на пропуклину. Вона помогла вигідити навіть такі пропуклини, що були здебільше як два чоловічі п'ястуки. Спробуйте і пишіть зараз, уживаючи понижший купон.

Даром на Пропуклину
W. S. Rice, Inc.,
8B Main St., Adams, N. Y.

Пішіть мені даром Прібку Вашого ліку на Пропуклину.

Імя

Адреса

Стейт

МІЖНАРОДНИЙ БАЗАР

S. W. Cor. Franklin &
Fairmount Avenue,
Philadelphia, Pa.

ВЕЛИКИЙ СКЛАД РІЖНОРОДНИХ УКРАЇНСЬКИХ КНИЖОК

На складі маємо: Букварі, Граматики, Географії, Історії, Оповідання, Врші, Театральні і Музичні Підручники, Співанники, Ноти, Кобзарі, Твори Політичні, Економічні, Наукові і інші.

При гуртових замовленнях даємо значний опуст.

(Ждайте Каталогів.)

M'ZNARODNY BAZAR,
S. W. Cor. Franklin &
Fairmount Avenue,
Philadelphia, Pa.

ІЛЮСТРАТОРИ І ФОТОГРАВЕРИ

News Engraving Company

SCRANTON, PA.

Виконують першої класні кліші до ілюстрацій в однім або кількох кольорах.

Позвольте подати вам нашу ціну на кліші (кати) до вашого часопису, книжки чи якої іншої друкарської роботи.

МИХАЙЛО Н. ГАЛЬКОВИЧ

Мавнт Кармел, Па.
Одинока на цілу околицю

НОТАРІАЛЬНА КАНЦЕЛЯРІЯ І БЮРО ПРОДАЖІ ШИФКАРТ І ПЕРЕСИЛКИ ГРОШИЙ

Полагоджує всякі старокраві і амержанські справи дотично купна, продажі, інтабуляції, екстабуляції і спадкових претенсій.

Пересилка грошей до всіх частий світа по бажчій курсі певна і беспечна.

Продажа шифкарт на всі найлучші корабельні лінії по компанійних цінах.

Пишіть або готесіть я до

Michael N. Halkowicz,
P. O. Box 45,
Mt. Carmel, Pa.

МОЯ ОСТОРОГА

Знаючи, яким великим добродійством є мій Болгарський Ростинний Чай для тих, що терплять на ревматизм, затвердженне, нестравність, квасп і вігри в жолудку, болі голови, печінки і нирок та недобру кров, я хочу остерегти моїх приятелів і всіх недужих людей, щоби вистерігалися імітацій. Є тільки один Болгарський Ростинний Чай і я виробляю його. Не дайте обмануги себе імітаціями. Коли чоловік занедужає, то він повинен мати найлучше лікарство.

Щоби поковати швидко перестудження, треба пити горячий Болгарський Ростинний Чай перед сном. Мусите завжди встерігатися інфювенци або запалення. Глядіть за моім іменем і торговельною маркою на кожній пачці, а будете знати, що маєте Правдивий Болгарський Ростинний Чай.

Болгарський Ростинний Чай продається у всіх добрих аптеках — і кожний чесний аптекар з приємністю вом його продасть. Як-би не було в аптеці, то я радо пішлю вам оплаченою і обеспеченою поштою одну велику родянку пачку за \$1.25, або 3 пачки за \$3.15, або 6 пачок за \$5.25. Пишіть до мене.

H. N. VON SCHLICK

President Marvel Products, Inc.
813 Marvel Bldg., Pittsburgh, Pa.

УКРАЇНСЬКИЙ АДВОКАТ

(зі студіями на американськiм університетi)

ДАМЯН Л. ОРЛОВСЬКИЙ

Заступає і боронить Українців в кримінальних та цивільних справах у всіх державних судах й інституціях в Америці.— Виробляє патенти для винахідників і полагджує всякі справи, що входять в обсяг адвокатури. На жаданне клієнтів виїзджає в ділових справах в подальші околиці.

D. L. ORLOWSKY

Lawyer

515 BROADWAY,

GARY, IND.

G. F. Schwenker & Co.

**226 WYOMING AVE.,
SCRANTON, PA.**

ЗАГАЛЬНА ПЕРЕПЛЕТНЯ

Оправляємо всякого рода книжки (нові і старі), річники часописів і журналів, церковні книги, молитвослови і Біблії, ладимо після предложених плянів ділові книги та виконуємо солідно і по уміркованих цінах всяку роботу, що входить в обсяг переплетництва і лінійовання.

ДАРОМ ДЛЯ ТЕРПЛЯЧИХ НА ПРІВБУ

5,000 терплячих одержать Пляпао на пробі і книжку про пропуклину цілком даром СТУАРТА ПЛАРАОРАДС є чимсь відмінним від пояса. Є вони вбірвиком і аплікатором медицини, самі — припіпаючіся, в цілі спляного задержання внутренностей в жрвсті. — Нема пасків, спряжок, ані спружин. Не асуваються, проте не труть тіла а не натискають на кість, що зовеса пубес. — Тисячі осіб лічилося вдома успішно, без зальшення щоденного ванята, а наслідок даєсь зауважати навіть у найтірших случаях. **МЯГКІ ЯК ОКСАМИТ, ЛЕГКІ ДО УКЛІВАННЯ, НЕДОРОГІ, НАГОРОДЖЕНІ ЗОЛОТИМ МЕДАЛЕМ І ПЕРШОЮ НАГОРОДОЮ.** Перобіт лічєня природний, тому пояс ставєся непотрібний. Докажемо вам сєго, що говоримо, посылаючи вам прібкку ПЛАРАО, цілком ДАРОМ. Напишіть своє назвіско і адресу на купоні, залучаючи 10 ц. на омяту почти і вишліть поштою вишка.

PLAPAO LABORATORIES

3354 Stuart Bldg. St. Louis, Mo.

Імя і назвіско

Адреса

Відворотна почта принесе вам безплатно прібкку ПЛАРАО.

ПАПІР І ПАПЕРОВІ ПРОДУКТИ

Megargee Bros.

SCRANTON, PA.

“ВСЬО, ЩО З ПАПЕРУ”

КІЛЬКА РІЧИЙ, ЩО
МАЄМО НА СКЛАДІ

Папір до завивання
Прозрачний папір
Пергаміновий папір
Воскові папери
Шнури
Шнурки
Паперові ручники
Паперові чарки
Торбинки на перекуси
Пачки на яйця
Пачки на тісточка
Пачки на убрання
Пачки на капелюхи
Папір під карпет
Папери з узорами
Заліплючий папір
Папір до тайпрайтера

Торбки для гросерні
Торбки на цукорки
Торбки на ґалантерію
Торбки на сигара
Торбки на оріхи
Торбки на цвяхи
Торбки на капелюхи
Торбки на муку
Коробки на устриці
Коробки на морожене
Тарілки на масло
Тарілки на пай
Тарілки на морожене
Паперові хусточки
Папери до туалети
Скринки для пакунків
Коверти

Megargee Bros.

ПЕРША В АМЕРИЦІ УКРАЇНСЬКА ФАБРИКА

Золотих і Срібних Зігарків, Голівників, Відзнак і
Летт для Брацтв, Товариств і Головних Організацій,
як також всякого рода Золотих і Срібних Річей, що
входять в обсяг ювелерства,
як Перстені, Жіночі Брошки
і Нашийники і т. п. Направа
зігарків і всіх інших цінних,
ювелерських річей — наша
спеціальність.

ЦІНА: 50 Ц.

Робота гарантована.

Ціни як найнижчі.

Великий опуст при замовленні
для Відділів Укр. Роб. Союзу.
З замовленнями та за інформаці-
ями проситься звертати до:

MARTYN JEWELRY COMPANY

Manufacturers of Gold and Silver Jewelry

212 UNION STREET,

PROVIDENCE, R. I., U. S. A.

ПРОТОКОЛ

ПЯТОЇ ГОЛОВНОЇ КОНВЕНЦІЇ
У. Р. СОЮЗА, ЯКА ВІДБУЛАСЯ
В ЧАСІ ВІД 15. ДО 20. МАЯ, 1922
У ВІЛКС-БЕРР, ПА. :: ::

ПЕРШИЙ ДЕНЬ НАРАД 15-го МАЯ, 1922

Ранішнє засідання

О годині 9. рано голова У. Р. Союзу Юрій Крайківський отворив конвенційні наради короткою промовою, в якій привитав делегатів і завізвав їх, щоби віддали честь через повстаннє з місць тим членам, яким не судилось дожити до часу цієї Конвенції.

Опісля приступлено до вибору верифікаційної комісії для провірення повновластий делегатів Конвенції. Поставлено слідуєчих кандидатів: Николу Дучака, Івана Ганчарика, Івана Ганиша, Петра Пастернака, Олексу Маціка і Онуфрія Яремчука. Переведене голосування дало слідуєчий результат: Н. Дучак 65 голосів, Ганчарик 28, Ганиш 44, Пастернак 10, Мацік 21, Яремчук 18. До верифікаційної комісії вибрано більшістю голосів: Николу Дучака, Івана Ганчарика і Мих. Ганиша.

По виборі верифікаційної комісії рішено, щоби відчитувати імена делегатів, а делегат, імя якого відчитано, мав предложити свою повновласть верифікаційній комісії для провірення.

По предложенню повновластий верифікаційна комісія занялась їх провіренням.

Саламандра забрав слово і заявив, чи не булоб добре розпустити делегатів на обід, а це тому, що годі приступати до нарад, поки верифікаційна комісія не провірить повновластий і не здасть свого справозданнє. В такім випадку пополудне-

ве засідання малоб зачатися о 12. годині в полудне.

Петро Дучак пропонує, щоби в часі, в яким верифікаційна комісія буде провірювати повновласти делегатів, виробити розклад годин конвенційних нарад. Пропозицію взято під дискусію і по короткій нараді поставлено слідуєчі внески:

1. Гнат Скула вніс, Бойко попер, щоби конвенційні наради вести від 9. години рано до 12. в полудне і від 1. до 5. години пополудні.

2. Шкварок вніс, Мармаш попер, щоби вибрати комісію, яка виробилаб порядок дня і представила делегатам для одобрєннє.

3. Никола Белегай вніс, Р. Білан попер, щоби конвенційні наради тривали кждого дня від 8. години рано до 12. години в полудне, і від 2. до 6. години пополудні.

Внески дано під голосування і більшістю заявилась за внеском Н. Белегай.

Василь Тарас піддав гадку щодо присутности гостей на конвенційних нарадах. Справу взято під дискусію, в якій забирали слово: Мацік, Яцун, Підгайний, Шкварок, Белегай, Бойко, Піндзьола і Бадан. По довшій дискусії, на внесок Саламандри, попертий Біланом, рішено більшістю голосів, що гості можуть бути присутними на конвенційних нарадах. Для гостей призначено два задні ряди крісел на конвенційній галі.

Підгайний вносить, що гостями на Конвенції повинні бути лишень члени Укр. Роб. Союзу. Внесок Підгайного прийнято односторонно.

Любінський забрав слово і заявив, що по його думці гості можуть

бути присутними, тільки щоби не мали права забирати голосу в нарадах.

Дмитро Яцун виступив з пропозицією, що булоб добре якби головні урядники заняли місця на галі — чи то в передніх лавках, чи на естраді.

Справу взято під дискусію і по недовгій нараді, на внесок Галабури, попертий Шушерібою, рішено одноголосно, що члени головного уряду Укр. Роб. Союзу мають сидіти на естраді без права голосу, яке набудуть по зложенню своїх справоздань.

Після того слідувало справозданне верифікаційної комісії, яка заявила, що найшла всі повновласти важними, за винятком повновласти делегата Відділу 67. Савка Терновича, який то Відділ не має достаточного числа членів, щоби мав право на делегата, і повновласти делегата Відділу 47., проти котрого надійшов протест.

Савка Тернович забрав слово і заявив, що його Відділ злучився з Відділом 60. в Диксон Ситі, Па., і ті два Відділи мають означене Статутом число членів для вибору делегата. Верифікаційна комісія пояснила, що член 67. Відділу не може репрезентувати Відділ 60., позаяк з того Відділу є делегат Стефан Чеканський, якого вибрали своїм делегатом також Відділи 145. і 70., в порозумінню з Відділом 60. Савка Тернович відповів, що тут зайшла якась помилка, бо Відділ 60. вибрав спільного делегата з Відділом 67., доказом чого є повновласть яку Відділ 60. прислав до Відділу 67. Відтак Тернович заявив, що коли Відділ 60. злучився був в справі висилки делегата з Відділом 67., а відтак злучився ще і з другими Відділами, то це було мабуть ділом О. Ленчицького, доказом чого є лист, який Ленчицький писав до голови

Відділу 67. Ленчицький заявив, що він в тім нічого не винен, що Відділ 60. не хотів злучитися з Відділом 67., але злучився з другим Відділом для вибору спільного делегата на Конвенцію. Стефан Чеканський заявив, що Відділ 60. мав спершу намір злучитися з Відділом 67. для вибору спільного делегата, але не доставши в тій справі ближших інформаций з Відділу 67., рішив злучитися з Відділами 145. і 70.

Справу взято під дискусію і по довшій нараді, на внесок Децика, попертий Підгайним, признано Чеканського делегатом Відділів 60., 145. і 70.

Дальше взято під розвагу справу делегата з Відділу 47. По короткій дискусії Підгайний поставив внесок, Шкварок попер, щоби на протест, підписаний двома членами, не зважати, а делегата признати правно вибраним. Внесок прийнято.

Згідно зі звітом верифікаційної комісії і рішеннями Конвенції в спірних щодо повновластей справах, в склад Конвенції входили слідуєчі делегати і урядники:

Делегати

Відд.	Делегат
1	Павло Пінянський
2	Василь Тарас
3	Дмитро Бойко
4	Андрій Пельц
5	Йосиф Масляник
7	Сильвестер Говка
9	Прокіп Дзік
10	Ілько Лабуза
14	Василь Шанайда
17	Йосиф Дзяпка
19	Василь Воловник
21	Петро Пастернак
22	Стефан Кін
23	Василь Губчак
24	Данько Теленцьо
26	Емрік Глеба
28	Лія Лісецький
29	Михайло Гац
30	Йосиф Коротац

31 Мих. Душний
 33 Йосиф Грицив
 35 Павло Любінський
 37 Дмитро Ядун
 38 Йосиф Сьомкайло
 40 Михайло Мартинюк
 41 Максим Козуб
 42 Іван Ковалькевич
 43 Григорій Видиш
 44 Ілько Герент
 45 Іван Буранич
 47 Методій Бадаг
 48 Николаї Белегаї
 49 Конрат Пуцан
 57 Іван Сенько
 62 Петро Петрович
 64 Стефан Децик
 69 Андрій Виском
 72 Онуфрій Яремчук
 73 Михайло Купру
 82 Григорій Кривуцький
 85 Йосиф Шушереба
 88 Павло Шайняк
 90 Дмитро Підгайний
 92 Іван Кріс
 93 Ілько Шкварок
 95 Теодор Ф. Піндзьола
 100 Теодозій Вислоцький
 101 Олексій Фринцко
 102 Михайло Кушак
 103 Никола Гандзюк
 104 Іван Бриняк
 106 Василь Кульчицький
 110 Петро Котула
 112 Петро Молдавець
 113 Стефан Свідзінський
 116 Максим Хвалибога
 117 Ігнатій Няї
 118 Юрій Голович
 120 Іван Плекан
 124 Михайло Ганиш
 132 Антоній Беднарський
 133 Даниїл Вархоляк
 139 Семен Войко
 141 Микола Микитюк
 144 Микола Майхрук
 148 Анна Маряк
 149 Іван Крегель
 150 Федор Клименюк
 152 Теодор Саяк

155 Дмитро Когут
 156 Андрій Нагорняк
 157 Василь Кушнір
 164 Михайло Іваницький
 165 Григорій Стахура
 167 Андрій Басараб
 170 Микола Лубоцький
 173 Олексій Мацік
 176 Іван Флейшер
 177 Панько Леньо
 180 Юліан Яхимович
 182 Стефан Засадний
 183 Дмитро Курек
 190 Никита Кікта
 192 Іван Корилюк
 193 Стефан Ковалишин
 194 Роман Білан
 199 Іван Гавловський
 206 Никола Лучак
 211 Михайл Бугара
 217 Николаї Леськів
 221 Іван Палагнюк

Делегати репрезентуючі по два Відділи

78 і 128 Кондрат Черномаз
 13 і 52 Василь Рабик
 121 і 115 Андрій Петрів
 11 і 160 Федор Полянський
 172 і 198 Семен Цесля
 200 і 36 Гнат Скула
 53 і 54 Панько Мармаш
 208 і 126 Марія Лиська
 224 і 143 Корнел Вишньовський
 191 і 12 Іван Захарків
 67 і 213 Савка Тернович
 56 і 146 Іван Ганчарик

Делегати репрезентуючі по три Відділи

8, 179 і 203 Мих. Саламандра
 84, 159 і 174 Петро Лучак
 60, 70 і 145 Стеф. Чиванський

Урядники

Юрій Крайківський, голова;
 Осип Заплатинський, заст. голови;
 Осип Ленчицький, сек. фін.;
 Григорій Перчак, сек. рек.;
 Михайл Баб'ї, скарбник;
 Тома Щопей, менадж. "Н. Волі".

Дам'ян Бориско, редактор.
Контрольна Комісія:

Іван Артимович,
Василь Момрик,
Никола Ванькевич.

Радні:

Фелікс Калужняк
Юрій Гребеняк
Павло Турецький
Теодор Миник
Іван Павлишин
Йосиф Пристап

О 12. годині засідання замкнено для полудневої перерви.

Пополуднєве засідання

О годині 2. Крайківський отворив засідання і секретар рекордовий відчитав імена головних урядників і делегатів. Присутні всі урядники і делегати.

Член Відділу 193. Махіброта попросив о голос і зажадав пояснення, чи Ковалишин є прийятий як правно вибраний делегат Відділу 193., та заявив, що Ковалишин не є правно вибраний. Іван Ганчарик, член верифікаційної комісії, відповів, що Ковалишин є правно вибраним делегатом, бо виказався повновластю, підписаною урядом свого Відділу і осмотреною відділовою печаткою.

Над цю справу розведено дискусію, після якої, на внесок Шкварка, попертий Вислоцьким, признано одногослосно Ковалишина правно вибраним делегатом Відділу 193.

Після того приступлено до вибору конвенційної президії. Іменовано і голосовано над слідуєчими кандидатами на голову Конвенції:

А. Петрів, 25 голосів; Дмитро Яцун, 22 голосів; Метолій Бадан, 14 голосів; Дмитро Підгайний, 10 голосів.

Вибрані:

Андрій Петрів, голова;

Дмитро Яцун, заст. голови.

Голова У. Р. Союзу Крайківський попросив, щоби голова Конвенції заявив своє місце на естраді і перс-

брав на себе дальший провід в нарадах. Петрів подякував за довіру, та попросив, щоби вибрано двох конвенційних секретарів. Іменовано і голосовано над слідуєчими кандидатами:

Дмитро Бойко, 36 голосів; Николай Лубоцький, 25 голосів; М. Саламандра, 20 голосів; Йосиф Гриців, 33 голосів; Іван Корилук, 13 голосів. Вибрані писарями:

Дмитро Бойко і Йосиф Гриців.

Секретарі заняли свої місця і відчитано слідуєчі привітні письма:

I.

Відділ 132. в Клівленд, О.
Осторога для Шан. Делегатів П'ятої Конвенції У. Р. Союзу

Тут подаємо осторогу для Хв. Делегатів і радимо, щоби зараз на початку Конвенції уважали, щоби на Конвенцію не закрався шкідник у виді політики.

Домагаємось, щоби жадні справи політичні не були порушувані на 5-ій Конвенції У. Р. Союзу, бо У. Р. Союз не єсть організація політична але асекураційна і запомогова. Політика в асекураційній організації се проти права. Если президія Конвенції і Хв. Делегати допустять до конвенційної програми політичні справи, а властиво справи московські під покришкою радянсько-українською, так вся праця 5. Конвенції У. Р. Союзу піде на марне, а організації загрозить марево незгоди і розбиття. Політика на Конвенції, це зрадницький плян московських радянців. (Стережітьсь.) Московські радянці рік тому назад кричали, що У. Р. Союз то організація самих буржуїв і свідомий робітник не може до такої організації належати. А нині то вже липнуть до У. Р. Союзу, як мухи до меду. А чого? Тому, щоби зробити в У. Р. Союзі політичну революцію і всіх буржуїв, котрі не носять червоної краватки, з У. Р. Союзу вигнати. А тог-

ди, забравши стер в У. Р. Союзі у свої червоні шпони, далиб Союзови імя Червоно-пролетарський Союз. Такий єсть плян червоних одиниць на зраду У. Р. Союзу і його членів. Політику гонить за двері з Конвенції; її там нема місця.

Цю острогоу до Хв. Конвенції У. Р. Союзу посилають члени і уряд Відділу 132., Брацтво св. Ів. Хрестителя в Клівленд, О.

II.

Привіт Товаришам Делегатам і Урядникам П'ятої Конвенції Українського Робітничого Союзу!

Товариші Делегати!

Радьте над добром і розвитком нашої організації У. Р. Союзу. Не забувайте, що наш Союз є робітничим Союзом і від Вас Делегатів, вибраних українськими робітниками, сподіємось, що Ви цієї назви не скомпромітуєте. Самой назви ще замало. Ви повинні подбати про це, щоб НАШ і ВАШ Союз був на ділі тим, чим він називається.

Докажіть, що Вам робітнича справа взагалі, а українська зокрема, є дорогою і має бути головною підставою нашої організації. Тому, хто поважитья завертати нашу організацію з цієї дороги, дайте належну відправу.

Геть з темнителями і зрадниками робітничої справи!

Геть з чорнодухами і всякого рода шкідниками!

Хай живе лучність і солідарність членства У. Р. Союзу!

Хай живе братерство робітників цілого світа!

Ще раз кличемо Вас, Товариші Делегати, радьте над добром У. Р. Союзу, а за Ваші добрі діла вітаємо Вас як правдивих і свідомих представників української робітничої організації.

З товариським привітом Члени

Відділу 192-го У. Р. Союзу в Нью Йорку:

С. Лукенюк, О. Шарозький і П. Сторожинський.

III.

Дітройт, Міш.

До Шановних Делегатів П'ятої Конвенції У. Р. Союзу у Вилкс-Берр, Па.

Засилаю Вам, Шановні Делегати, сердечний привіт і желаю Вам добрих успіхів у спільній праці над добробутом і розвитком нашого У. Р. Союзу.

Хай буде Вам честь а У. Р. Союзови слава, як одинокій організації, що втирає слюзи робітничим вдовам і сиротам.

Гаразд!

Петро Михаліско, член У. Р. С.

Д. Підгайний вніс, Гнат Скуза копер, щоби читати привітні письма, а проєкта щоби лишати. Михайло Саламандра ставить додаток до внеску, щоби привітні листи і телеграми були поміщені в цілости в протоколі, а проєкти щоби передати до розслідування комісії. Внесок і додаток одноголосно прийнято.

Д. Підгайний поставив внесок, попер Й. Сьомкайло, щоби до конвенційної програми додати точку про Статутову Комісію. Прийнято одноголосно.

Ілія Шкварок поставив внесок, попер Д. Підгайний, щоби вислати привітну телеграму до Стефана Федака, на руки його оборонця, д-ра Льва Ганкевича. Дано під голосування; 68 голосів "за", а 2 "проти". Справу зладження і висилки привіту припоручено редакторови і менаджерови "Народної Волі", які вислали півнійше каблеграму слуючого змісту: "Конвенція Українського Робітничого Союзу в Америці висказує свої почування симпатії, подиву і вдячності для Ст. пана Федака, оборонця свободи українського народу."

Мих. Саламандра поставив формальний внесок, попер Й. Короташ, щоби тепер більше телеграм не ухвалювати, але зробити з того рода справ окрему точку дневного порядку. Принято одногососно.

Д. Бойко поставив внесок, попер Й. Сьомкайло, щоби змінити програму Конвенції таж, щоби дискусія над справозданнем кожного з головних урядників відбувалася зараз по зложенню справоздання. Ілія Шеварок поставив додаток, щоби ввиду цієї зміни поправити точку 8-му Програми. Внесок прийнято більшістю голосів.

Іван Захарків вніс, попер Максим Козуб, щоби більше не змінити нічого в Програмі і придержуватися її протягом дальшого ходу нарад. Принято одногососно.

Відтак слідував вибір Статутової Комісії. Наставлено 6 кандидатів і переведено голосування з таким вислідом:

М. Бадан, голосів	65
Сильвестер Говка, голосів	37
Іван Корилюк, голосів	28
Іван Бриняк, голосів	18
В. Шанайда, голосів	45
Онуфрій Яремчук, голосів	13.

До Статутової Комісії увійшли: М. Бадан, С. Говка і В. Шанайда. Вибір Вибірчої Комісії. Кандидатами поставлено і на кожного з них віддано число голосів, як слідує:

В. Тарас, голосів	42
Корнель Вишньовський, гол.	54
Онуфрій Яремчук, голосів	36
Мих. Гац, голосів	28
Н. Дучак, голосів	36
Ст. Децик, голосів	16
М. Ганиш, голосів	2
О. Мацік, голосів	27
Гнат Скула, голосів	28
Н. Лубоцький, голосів	12
П. Пастернак, голосів	3
Марія Лиська, голосів	34
В склад Вибірчої Комісії увій-	

шли: В. Тарас, О. Яремчук, Н. Дучак, К. Вишньовський і Марія Лиська.

Вибір Пресової Комісії. Кандидати і одержане ними число голосів:

Д. Бориско	65
М. Саламандра	39
О. Заплатинський	44
І. Артимович	2
Т. Шопей	72
О. Ленчицький	39

Вибрані більшістю голосів: Д. Бориско, Т. Шопей і О. Заплатинський.

До Шконтруючої Комісії наставлено 6 кандидатів. Вислід голосування:

Ігнатій Ная, голосів	32
І. Флейшер, голосів	48
І. Шкварок, голосів	65
М. Гац, голосів	43
Ілько Лабуза, голосів	21
І. Бриняк, голосів	9.

Вибрані більшістю голосів: І. Флейшер, І. Шеварок і М. Гац.

Вибір Комісії Просьб і Скарг. Кандидати і число голосів:

В. Кульчицький, голосів	44
А. Нагорняк, голосів	25
Й. Сушереба, голосів	43
І. Лисецький, голосів	35
Мих. Душний, голосів	31
Мих. Іваницький, голосів	37

Вибрані більшістю голосів: В. Кульчицький, Й. Сушереба і М. Іваницький.

Гнат Скула дав внесок, попер М. Бадан, щоби засідання замкнути, бо вже 6-та година. Одногососно прийнято. Голова Конвенції А. Петрів подав до відома, що слідує засідання розпочнеться точно о годині 8-ій рано, і проголосив скінченням перший день Конвенції.

ДРУГИЙ ДЕНЬ НАРАД

16-го МАЯ, 1922

Раніше засідання

Голова Петрів отворив засідання о годині 8-ій рано. Перечитано спис

урядників, делегаток і делегатів. Присутні всі. Дальше відчитано протокол з вчерашніх засідань, але що протокол не був зладжений як слід, рішено на внесок І. Шкварка, попертий І. Брисяком, відчитати його в поправленій формі слідуєчого дня. Рішення запало одноголосно.

На внесок К. Вишньовського, попертий А. Короташем, ухвалено задержати А. Петрова головою Конвенції надалше.

С. Бойко пропонує, щоби наставити одного з делегатів для зберігання порядку на галі. Пропозицію прийнято і вибрано до цієї функції І. Захаркова.

З дорадчим голосом виступив член Контрольної Комісії, І. Артимович, і заявив що комісії повинні братися негайно до свого діла. Відбулась коротка дискусія, підчас якої декотрі члени комісії заявляли, що хотілиб вислухати звітів головних урядників. Над тою справою дискусію замкнуто.

Теодор Вислоцький дав внесок, попер І. Ганчарик, щоби радні У. Р. Союзу перші здавали свої справоздання, і щоби після того мали рішачий голос в нарадах. В тій справі забирали голос І. Шкварок, Д. Підтайний і М. Бадан, висказуючись проти внеску. Вивязалася широка дискусія. О. Яремчук дав внесок, попер М. Гац, щоби дискусію над цією справою замкнути, а урядники щоби здавали свої справоздання в порядку, означенім Програмою. Внесок Яремчука дано під голосування і прийнято більшістю голосів. Внесок Вислоцького перепав.

Справозданнє голови У. Р. Союзу

Слідувало справозданнє голови У. Р. Союзу, Ю. Крайківського. Він насамперед обговорив резигнацію бувшого редактора "Народної Волі" Мирослава Стечишина, і резигнацію рекордового секретаря У. Р.

Союзу Василя Хомчака та відчитав листи, в яких вони подали причини своїх резигнацій. Пояснив також справу резигнації Т. Шопея, менеджера "Народної Волі", який опісля її відделикав і остав дальше на своїм становищі.

Відтак обговорив трудности в злуці з виплатою деяким спадкоємцям посмертного по умерших членах У. Р. Союзу. Навів слідуєчі справи:

1. Відділ 1-ий в Олифант, Па., посмертне по члені Сташак, задержане з р. 1913. Справу покінчено заплатам \$167 на імя Григорія Нізель.

2. Відділ 10-ий в Перт Ембой, Н. Дж., посмертне по Марії Макау. Виплачено \$529 на імя Еміль Пелешак.

3. Посмертне по члені У. Р. Союзу Юліян Філяс. По одержанню документів зі старого краю, які доказують, що небішик не має ніякої близької родини, виплачено на рахунок А. Лонга \$700.

4. Відділ 2-ий в Скрентон, Па. Здержано виплату посмертного по Юрію Степінським через те, що покійний підніс був своє обезпеченне перед смертю на \$1,000 всупереч постановам статута У. Р. Союзу. Спадкоємці згодилися остаточно на \$500, які вже їм виплачено.

Справи, що находяться на судовій дорозі:

1. Відділ 48-ий в Скрентон, Па. Справа посмертного по Мафтею Маліш.

2. Відділ 13-ий в Елмайра, Н. Й. Дмитро Шуфран домагається виплати посмертного на підставі старого і тепер вже неправосильного статута.

3. Відділ 1-ий в Олифант, Па. Анна Клапач, на імя якої виставлено чек на \$700, як посмертне по її батькови І. Клапач, твердить, що ніякого чека не отримала і домага-

ється через суд поновної виплати згаданого посмертного.

4. Відділ 176. в Питсбург, Па. Юлько Кульчицький-Волчко оскаржив У. Р. Союз за невиплаченню йому \$850 по його помершим братови Фльоріяні. З претенсіями до посмертного виступають ж на і діти помершого.

Дискусія над справозданнем голови Крайківського

Шкварок поставив внесок, поперед Й. Сьомкайло, щоби брати окремо під дискусію кожну справу, порушену у звітах урядників. Принято одногосло.

Шкварок дає запит, чи голова Крайківський не зробив кривди кому з урядників дотично підвижки платні. Крайківський відповів, що не міг зробити, бо такі справи полагоджувала ціла Екзекутива У. Р. Союза. В цей спосіб підвищено платню обом секретарам і менеджерови друкарні, а бувший редактор "Н. Воли", М. Стечишин, підвижки платні не домагався.

Шкварок заявляє, що Екзекутива знехтувала ухвали Четвертої Конвенції і постанови Статута У. Р. Союза, бо така справа мається ставити під референдум членства. Голова оправдується тим, що в справі підвижки придержувався рішення більшости членів Головного Уряду.

Підгайний дає докази, чому згадані урядники внесли були свої резигнації, та жадає пояснення, чому менеджер "Н. Воли" відкликав свою резигнацію. Крайківський подає причини і пояснює, защо виплачено менеджерови \$200 за місяць підчас резигнації.

Тернович ставить запит, чому бувший секретар рекорловий, В. Хомчак, зрезигнував в часі надавання підвижки. Крайківський відповідає, що Хомчак зрезигнував перед ухваленням підвижки.

Ганчарик домагається від Край-

ківського близьких інформацій щодо резигнації В. Хомчака. У відповідь Крайківський відчитує лист Хомчака.

Д. Яцун пропонує, щоби Хомчака покликати на Конвенцію і переслухати його в справі резигнації.

М. Бадан виступає в опозиції, заявляючи, що це неможливо, бо якби покликано Хомчака, так належало б покликати і М. Стечишина в справі його резигнації.

Гац заявляє, що в розмові з Хомчаком дізнався, що він зрезигнував головню через те, що мав нагоду дістати лучше заняття. Після того дискусію над резигнаціями замкнено.

Шкварок дає запит, чому Крайківський виплатив \$200 менеджерови "Н. Воли" за місяць часу між внесенням і відкликанням резигнації менеджера.

Мацік складає вину на цілу Екзекутиву.

Крайківський пропонує, щоби цю справу обговорити по справозданню менеджера.

Забирає дорадчий голос член Контрольної Комісії Аргимович і заявляє, що менеджер виконував деякі роботи для "Народної Воли" протягом цілого часу своєї резигнації і ввиду того Екзекутива вважала за відповідне признати йому праву на платню за той час.

Підгайний вносить, Лубоцький попирає, щоби дискусію над цєю справою замкнути.

Саламандра дає запит, чи урядови дається повне довіре щодо виплачення тих \$200 менеджерови "Н. Воли", і ставить додаток до внеску, щоби з тою справою зачекати до справоздання менеджера. Принято одногосло.

Відтак прийнято до відома, доставши вияснення від голови Крайківського, кілька справ дотично задержаних виплат посмертного, а ширша дискусія відбулася над справою

виплачення посмертного Еві Фрашак по її мужу, який був членом Відділу 102-го У. Р. Союзу.

Мих. Кущак, який був секретарем Відділу 102-го, в часі смерті згаданого члена, складає вину на Екзекутиву У. Р. Союзу за програнне тої справи в суді.

Шкварок ставить запит, чому Екзекутива не хотіла виплатити посмертного за того члена.

Крайківський заявляє, що ця справа зачалася ще перед його урядванням, і просить бывшего голову Заплатинського о інформації.

Заплатинський вияснив причини, чому Екзекутива, якої він був головою, відказалася виплатити посмертне.

Забирає голос секретар фінансовий Ленчицький і заявляє, що Кущак робив в тій справі на шкоду У. Р. Союзу, хоч і діставав листи від Екзекутиви У. Р. Союзу з інформаціями, як поступати.

Шкварок вносить, поперая Вишньовський, щоби цю справу передати Комісії Просьб і Скарг.

Ленчицький ставить додаток до внеску, щоби розслідити, хто підписав в Шікаго судовий позов, виставлений на імя У. Р. Союзу і покликаючий Союз на розправу в справі посмертного по Фрашаку.

В дискусії над додатком Гребеняк доказує, що декларація і місячні вкладки були звернені, а хто підписав позов, цего він не знає.

Ленчицький пояснює, що член не виконав ще своїх членських обов'язків, як передав писареві Відділу свою місячну вкладку, а з Відділу не вислано її на час до Головної Канцелярії.

Відтак поставлено під голосування внесок Шкварка і одноголосно прийнято.

На внесок Котули, попертий Козубом, засідання замьнено для пополудневої павзи.

Пополудневе засідання

О години 2. пополудни отворив засідання голова Конвенції, Петрів.

Перечитано спис урядників У. Р. Союзу, делегаток і делегатів. Присутні всі.

Підгайний вносить, попирає Лубоцький, щоби всі конвенційні комісії займались від тепер постійно своїми роботами. Одноголосно прийнято.

Відтак перечитано слідуючі привітні письма:

I.

Сердечний привіт засилаю Головним Урядникам У. Р. Союзу і Шановним Делегатам 5. Головної Конвенції, що зібрались на раду для добра членів У. Р. Союзу. Наяй ще зає вся незгода і роздор, а наий же братерство і любов. Щоби не було доступу ворогам, кириникам і хруням до справ і майна У. Р. Союзу. Прошу Шановних Урядників і Делегатів пошанувати честь Укр. Роб. Союзу і стояти непохитно в його обороні. Наяй же ціла злучена Україна без Ляха і Москаля, бо тільки тоді буде у своїй хаті сила і воля!

Желаю доброго успіху і розвитку нашої славний організації і здоровлю Урядників і Делегатів П'ятої Головної Конвенції.

Михайл Тарновський, член Відд. 167. в Бейон, И. Дж.

II.

Перт Амбой, Н. Дж., 14. мая, 1922.

До П'ятої Головної Конвенції У. Р. Союзу у Вилкс-Барр, Па.

Світла Конвенції!

Засилаю Грімкий Привіт і Гарзд! Витай нам П'ята Головна Конвенція У. Р. Союзу! Витайте В-пов. Делегатки Робітниці і Делегати Робітники! Витайте і Ви всі Головні Урядники У. Р. Союзу! Всі разом до праці; наий пропадуть незгода і роздор, а Ваші наради наий будуть успішнем всіх попередних нарад У. Р. Союзу і наий Ваш труд увінчасть-

ся як найлучшим успіхом. Радьте над добром У. Р. Союзу і в користь його членів. Вас вибрано і Вам припоручено зділати У. Р. Союз такою сильною організацією, щоби вона видержала наступ всіх робітництву ворожих сил.

Пошануйте пам'ять і тих робітників, котрі положили свої голови на Україні за свободу і правду. Подайте руку тим, що дальше стоять в боротьбі за свободу українських робітників і селян. Не відмовте помічі матеріяльній і моральній нашим товаришам на Україні, котрим загрозила голодова смерть, і такоїж помічі галицьким братам.

Хай живе Пята Головна Конвенція У. Р. Союзу! Хай живе У. Р. Союз! Хай живе трудовий народ України і цілого світа!

С. Пелешак, член Відд. 10. У. Р. С.

III.

Скрентон, Па., 15. мая, 1922.

Поважані Делегати Пятої Головної Конвенції Українського Робітничого Союзу!

Засилаю всім Делегатам сердечний привіт у Ваших нарадах над розвитком нашої організації і бажаю, щоби У. Р. Союз зріс в короткім часі як одна велика і сильна організація усього українського робітництва в Америці.

З поважаням

Павло Черняк, член 7. Відд. У. Р. С.

IV.

Боффало, Н. Й., мая 15. 1922.

До Пятої Конвенції Укр. Роб. Союзу, у Вилкс-Берр, Па.

Товариші Делегати!

Відділ У. Р. Союзу ч. 43 в Боффало, Н. Й., вітає Вас і бажає найліпших успіхів в так важкій роботі для добра нашої так великої і дорогої нам Робітничої Організації, яким є для нас і наших родин Укр. Роб. Союз.

Рівночасно бажаємо як найліпшого розвитку У. Р. Союзови і маєм

надію, що Пята Конвенція У. Р. зробить багато в тім напрямі і позапомогових організацій в Злучених Державах.

Ми певні, що ніщо не зможе нас зникнути ні спинити розвитку нашої організації. Нам не потрібно киринників! Замість хитких киринників, входить тепер в склад У. Р. Союзу чисто пролетарський і свідомий елемент, без попів і ріжних панків, зрадників робітничої кляси. Сподіваємось і хочемо, щоби У. Р. Союз позоставав по всі часи чисто робітничою організацією.

Взиваємо Товаришів Делегатів до спільної братерської любови і згоди підчас конвенційних нарад над добром членів У. Р. Союзу.

Товариші Делегати мусять добре застановитися над тим, кого вибирати до Головного Уряду У. Р. Союзу. Вибирайте людей, які через слідуєчих три роки працювалиб сумлінно, ретельно і корисно для Організації.

Щерез бажаємо Товаришам Делегатам найліпших успіхів в так важкій праці.

Хай живе У. Р. Союз!!!

За Відділ У. Р. Союзу ч. 43. в Боффало, Н. Й.:

Олекса Слотюк, голова; Дмитро Бабяк, скарбник; Дмитро Вересюк, фін. секр.; М. Івашук, рек. секр.

V.

Верум, Па., 12. мая, 1922.

Славна Конвенціє!

Ми, члени Відд. 173. У. Р. Союзу, складаємо найширші желання і бажаємо як найлучших успіхів Шановним Делегатам в переведенню 5. Конвенції У. Р. Союзу. Бажаємо, щоби цілий У. Р. Союз процвітав та зростав так в щораз більше число членів, як і в силу матеріяльну і моральну.

А щоби У. Р. Союз міг дійсно зростати, так пригадуємо Шановним Делегатам, що нам треба наслі.

дувати сильні заповогові організації, котрі послуговуються агентами. У нас Українців ораторів не брак, тому і ми повинні послуговуватись добрими організаціями. Ми прийшли до переконання, що багато Українців покинули чужинецькі організації та вступили до У. Р. Союзу, але не мають нагоди почути, в який спосіб можна їм зорганізуватись.

Ще раз желяемо як найлучших успіхів Шановним Делегатам і кличемо

Хай живе У. Р. Союз!

За Відділ 173.: Я. Мірус, секр.

По перечитанню привітів, продовжувалася дискусія над справозданнем голови.

На пропозицію голови Крайківського Конвенція припоручила дел. І. Шкваркови розвідатись в суді, хто підписав судовий позов (соммонс) в обговорюваній на вчерашнім засіданню справі з Відділу 102. в Шікаго. Шкварок прийняв припоручення Конвенції.

Відтак голова Крайківський, запитуваний делегатами, давав пояснення в справі судової акції над посмертним по Мафтею Малішу з Відд. 48-го, Анні Клапач з Відд. 1-го, Дмитрови Шафрані з Відд. 13-го і Фльоріані Кульчицьким-Волчку з Відд. 176-го.

Шайняк підносить справу члена Відд. 88-го, Мих. Зимбицького, який домагається виплачення йому посмертного по його жені, котра померла за розметової системи в 1915. р. Крайківський пояснює, чому У. Р. Союз не може виплачувати таких претенсій.

Шкварок домагається, щоби такі справи вирішувати на засіданню або передавати до провірення Комісії Просьб і Скарг.

Заплатинський проти передавання таких справ Комісії Просьб і Скарг, заявляючи, що на виплату таких претенсій Союз не має ніяких

фондів і взагалі не в обовязаний їх узглядняти.

На внесок Петра Дучака, попертий Гандзюком, рішено, щоби справи дотично виплат посмертного, домаганих на підставі старої системи, відложити на пізнійше.

Відтак, на поставлений запит, гол. Крайківський розповів про процес з Рибаквою, яка оскаржила була У. Р. Союз за допис, поміщену про неї в "Народній Волі". Суд признав оскарження і претенсії Рибаквої до відшкодування безпідставними.

На внесок Саламандри, попертий Піндзюлою, рішено не піддавати дискусії ніяких політичних справ.

Підгайний вносить, попірає Брисяк, щоби замкнути дискусію над справозданнем голови Крайківського і щоби дати йому заяву довіря.

Саламандра ставить поправку до внеску, щоби вислухати насамперед справозданння всіх головних урядників, а справозданне голови прийняти тимчасом до відома. Внесок Підгайного, поправлений Саламандрою, одноголосно прийнято.

Справозданне заступника голови У. Р. Союзу

Слідувало справозданне Осипа Заплатинського, заступника голови Укр. Роб. Союзу. Віл заявив, що за час свого урядовання був два рази на річних засіданнях головних урядників У. Р. Союзу, а випадків, де мусів-би заступати голову, за цілих три роки не було ніяких. В справі підвижки платні декотрим головним урядникам У. Р. Союзу придержувався постанов Статута. Подякувавши за вислухання, Заплатинський скінчив свій звіт.

На внесок Підгайного, попертий Козубом, справозданне заступника голови прийнято до відома.

Справозданнє писаря фінансового
У. Р. Союзу

О. Ленчицький, писар фінансовий, оповістив, що його справозданнє в видане окремою брошуркою, яку роздасть делегатам і доповнить його устним звітом.

Тут голова Конвенції сповіщає, що дел. Петро Петрович просить

о відпустку, бо його покликано домів у важній справі. Рівнож заявляє, що Петровичеви недалеко до дому і він буде міг явитися завтра на передполудневім засіданню Конвенції. Відпустки уділено одногосно.

Відтак писар фінансовий відчитав важніші позиції зі слідуючого справозданнє:

РІК 1919

ДОХІД

Загальний фінансовий звіт Українського Робітничого Союзу
Від 30-го Цвітня 1919 року до 30-го Цвітня 1922

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
1	\$996.43	37	1,413.39	74	52.40	110	330.41
2	940.97	38	461.44	75	139.54	111	313.24
3	642.91	39	296.32	76	274.74	112	354.06
4	1,906.84	40	520.00	77	92.80	113	425.41
5	892.77	41	406.45	78	294.16	114	92.53
6	101.11	42	21.94	79	187.83	115	208.51
7	356.67	43	660.80	80	175.04	116	298.74
8	115.12	44	701.71	81	311.77	117	291.00
9	648.74	45	471.60	82	299.22	118	663.27
10	395.62	46	195.41	83	229.05	119	33.08
11	255.41	47	38.06	84	55.77	120	322.70
12	115.18	48	533.64	85	548.24	121	26.54
13	196.18	49	327.25	86	90.53	122	92.10
14	755.40	50	278.10	87	138.21	123	178.61
15	262.91	51	21.72	88	267.60	124	277.72
16	82.01	52	123.59	89	100.15	125	109.14
17	170.18	53	409.68	90	253.87	126	184.51
18	128.58	54	137.51	91	142.64	127	212.83
19	441.59	55	104.31	92	454.89	128	196.61
20	135.27	56	330.40	93	317.07	129	149.82
21	453.92	57	642.55	94	37.75	130	172.93
22	442.31	58	139.09	95	489.05	131	119.13
23	590.35	59	110.84	96	99.23	132	500.67
24	1,430.12	60	325.18	97	54.68	133	355.48
25	403.41	61	218.65	98	181.00	134	321.00
26	1,443.35	62	576.19	99	302.51	135	79.75
27	175.03	63	146.40	100	895.53	136	46.73
28	435.09	64	420.10	101	614.09	137	146.54
29	244.00	65	73.61	102	367.71	138	161.49
30	307.22	66	163.26	103	1,422.02	139	286.88
31	478.32	67	318.33	104	1,564.70	140	9.12
32	107.35	68	356.54	105	53.19	141	411.19
33	373.64	69	310.66	106	205.17	142	60.28
34	88.34	71	188.51	107	82.42	143	192.16
35	995.18	72	431.63	108	203.69	144	352.34
36	102.03	73	283.74	109	437.05	145	134.01

Відділ Заплатив		Відділ Заплатив		Відділ Заплатив		Відділ Заплатив	
146	272.71	168	125.36	189	272.28	209	153.37
147	212.76	169	87.38	190	17.44	210	78.44
148	216.67	170	408.41	191	376.10	211	295.90
149	355.11	171	158.89	192	326.93	212	334.87
150	406.58	172	334.71	193	652.63	213	160.98
151	304.19	174	55.33	194	317.25	214	100.86
152	523.70	175	302.68	195	183.89	215	120.61
154	93.93	176	310.87	196	135.01	216	120.61
155	327.46	177	563.50	197	77.83	217	337.97
156	1,079.87	178	73.11	198	115.91	218	195.44
157	556.73	179	93.70	199	475.44	219	359.79
158	112.50	180	460.74	200	358.16	220	275.28
159	69.29	181	101.49	201	52.11	221	438.72
161	195.02	182	1,046.34	202	189.40	222	176.80
162	301.78	183	392.19	203	215.80	223	29.56
163	401.63	184	117.90	204	312.60	224	191.21
164	325.56	185	104.68	205	147.91	225	121.38
165	367.52	186	57.49	206	128.45		
166	142.77	187	46.28	207	144.65		
167	541.13	188	138.69	208	100.57		

Разом \$69,211.40
 Від самот. 486.06

Разом \$69,697.46

ДАЛЬШІ ДОХОДИ:

Зворот від Народної Волі"	\$2,500.00
Процент від готівки	1,708.83
Процент від державних бондів	837.50
Процент від стаків	183.43
Зворот з Молодечого Союзу	18.50
Зворот за страчені відзнаки	7.38
Зворот до фонду посмертного	502.30
Рент від дому Укр. Роб. Союзу	1,505.68
Сирітська часть	6,392.44

Разом \$13,656.06
 Вкладки відділів 69,697.46

Разом \$83,353.52

РІК 1920

ДОХІД:

Відділ Заплатив		Відділ Заплатив		Відділ Заплатив		Відділ Заплатив	
1	\$1,311.62	8	154.64	15	373.17	22	667.72
2	1,584.74	9	906.63	16	123.44	23	770.22
3	1,190.38	10	490.53	17	137.48	24	2,059.37
4	2,892.72	11	336.26	18	158.26	25	591.46
5	1,486.59	12	201.63	19	625.43	26	2,079.04
6	126.02	13	273.69	20	225.23	27	244.17
7	408.08	14	1,205.61	21	732.82	28	615.91

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
29	471.50	80	203.72	131	62.04	187	68.52
30	400.17	81	453.99	132	671.43	188	200.68
31	793.66	82	427.20	133	611.91	189	389.80
32	150.97	83	78.30	134	475.99	191	486.73
33	528.09	84	81.32	135	106.60	192	669.36
34	171.11	85	631.78	137	232.21	193	801.36
35	1,571.01	86	96.83	138	239.12	194	615.16
36	163.64	87	257.22	139	354.05	195	237.66
37	2,309.13	88	379.27	141	744.05	196	210.40
38	665.29	89	128.57	142	77.23	197	96.05
39	439.74	90	441.64	143	215.66	198	166.50
40	773.86	91	83.60	144	595.43	199	796.95
41	552.11	92	789.81	145	162.78	200	408.75
42	117.76	93	421.92	146	428.83	201	89.48
43	996.97	94	92.23	147	195.63	202	267.36
44	1,105.30	95	777.46	148	389.55	203	274.74
45	685.76	96	158.68	149	645.85	204	436.17
46	276.58	97	72.06	150	570.71	205	128.67
47	61.74	98	258.39	151	449.10	206	208.59
48	713.77	99	304.16	152	762.13	207	132.28
49	544.31	100	1,412.86	154	47.84	208	195.38
50	415.43	101	856.57	155	427.09	209	215.51
51	163.97	102	552.92	156	1,793.05	210	103.32
52	183.36	103	2,144.09	157	750.58	211	372.49
53	596.49	104	2,412.15	158	148.80	212	344.34
54	203.53	105	80.70	159	150.45	213	231.27
55	158.31	106	478.38	161	258.98	214	130.30
56	415.17	107	124.57	162	444.13	215	125.53
57	931.99	108	299.07	163	507.21	216	234.84
58	169.08	109	527.89	164	807.85	217	497.21
59	195.80	110	525.83	165	453.86	218	271.15
60	32.56	111	453.04	166	241.08	219	385.79
61	341.58	112	530.36	167	754.04	220	416.31
62	915.17	113	611.29	168	97.64	221	597.17
63	241.48	114	67.53	169	88.03	222	232.22
64	619.36	115	307.70	170	581.28	223	40.01
65	111.90	116	488.96	171	226.16	224	242.61
66	151.54	117	476.09	172	455.08	225	155.66
67	391.58	118	929.01	175	476.53		
68	517.79	120	497.77	176	475.24		
69	457.75	121	164.34	177	863.00		
71	285.96	122	168.60	178	61.11		
72	604.65	123	173.10	179	135.00		
73	369.36	124	367.98	180	772.60		
74	73.28	125	116.51	181	147.76		
75	248.22	126	280.68	182	1,475.82		
76	424.47	127	359.06	183	575.10		
77	138.00	128	363.08	184	188.65		
78	414.51	129	221.27	185	16.08		
79	269.40	130	230.22	186	83.52		

Разом \$100,836.97
 Від самот. 1,247.38

Разом \$102,084.35

ДАЛЬШІ ДОХОДИ:

Зворот від "Народної Волі" \$4,500.00
 Процент від готівки 4,092.14
 Процент від державних бондів 3,465.16
 Процент від стаків 391.53
 Зворот від Молодечого Союзу 50.00
 Рент від Дому Укр. Роб. Союзу 2,527.00
 Сирітська часть 9,481.44

Разом \$24,507.27
 Вкладки відділів 102,086.35

Разом \$126,593.62

РІК 1921

ДОХІД:

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
1	\$1,557.85	29	721.48	57	951.96	86	157.22
2	1,367.51	30	407.05	58	319.23	87	149.26
3	1,386.94	31	888.29	59	186.20	88	396.57
4	2,920.72	32	177.19	60	214.96	89	95.92
5	1,657.50	33	548.05	61	352.25	90	456.86
6	130.30	34	159.14	62	1,225.07	91	9.52
7	395.33	35	1,639.20	63	285.26	92	800.06
8	172.88	36	186.37	64	538.18	93	441.84
9	1,032.26	37	2,360.90	65	112.29	94	54.30
10	485.08	38	622.15	66	345.80	95	797.18
11	381.74	39	452.36	67	390.25	96	218.68
12	223.94	40	685.84	68	470.80	97	64.50
13	345.80	41	518.31	69	629.02	98	214.45
14	1,342.16	42	276.21	70	116.94	99	156.30
15	347.03	43	1,089.33	71	291.06	100	1,209.53
16	120.39	44	1,195.88	72	623.24	101	861.16
17	331.75	45	693.76	73	463.29	102	559.30
18	111.66	46	283.78	74	358.75	103	2,372.21
19	643.85	47	50.92	75	225.78	104	2,363.34
20	225.92	48	782.71	76	434.69	105	77.26
21	868.66	49	536.32	77	128.74	106	613.44
22	609.03	50	410.14	78	350.67	107	122.05
23	632.97	51	332.96	79	267.67	108	251.49
24	1,873.03	52	152.40	80	272.80	109	401.65
25	603.50	53	575.56	81	499.98	110	862.56
26	2,023.63	54	182.49	82	432.86	111	474.26
27	242.41	55	149.71	84	19.02	112	524.36
28	656.83	56	17.89	85	702.98	113	716.26

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
115	404.98	144	718.08	172	429.53	200	343.43
116	518.42	145	175.76	175	413.24	201	119.33
117	570.13	146	455.49	176	461.40	202	280.35
118	997.43	147	131.15	177	931.23	203	256.16
120	604.19	148	592.20	178	22.02	204	328.21
121	165.53	149	693.70	179	128.95	205	116.22
122	147.40	150	507.32	180	785.98	206	320.52
123	104.80	151	433.61	181	115.83	207	67.77
124	786.53	152	781.60	182	1,581.45	208	216.03
125	34.80	155	507.03	183	536.52	209	207.56
126	312.60	156	1,440.58	184	164.74	210	101.15
127	328.88	157	833.33	186	70.08	211	362.74
128	378.29	158	153.30	187	70.52	212	291.84
129	241.57	159	185.52	188	263.79	213	249.58
130	213.52	161	235.50	189	425.84	214	108.80
132	703.23	162	388.87	190	354.81	215	115.84
133	715.24	163	486.98	191	370.90	216	240.34
134	459.05	164	877.03	192	686.41	217	578.22
135	110.10	165	465.90	193	811.04	218	225.06
137	301.12	166	243.30	194	641.45	219	259.76
138	248.96	167	750.56	195	231.38	220	449.76
139	412.19	168	106.84	196	198.13	221	627.81
141	874.29	169	62.12	197	75.89	222	226.53
142	67.34	170	558.81	198	161.37	224	290.72
143	292.59	171	253.36	199	746.19	225	166.63

Разом \$104,678.55

Від самот. 1,199.59

Разом \$105,878.14

ДАЛЬШІ ДОХОДИ:

Процент від готівки 3,635.58

Процент від бондів 5,481.25

Процент від ставів 425.97

Зворот від Молодечого Союзу 50.00

Зворот від Просвіти 39.68

Протестований чек з відд. 5. 20.00

За спродані книжки 219.30

Рент від Дому Укр. Роб. Союзу 2,869.00

За продані бонди 10,000.00

Сирітська часть 6,344.14

Разом \$29,084.92

Вкладки відділів 105,878.14

Разом \$134,963.06

РІК 1922

ДОХІД:

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
1	\$470.64	49	180.14	100	381.11	152	266.30
2	438.83	50	146.67	101	285.02	153	30.39
3	458.02	51	101.28	102	195.27	154	57.13
4	965.74	52	45.20	103	829.42	155	163.85
5	540.98	53	172.14	104	910.94	156	453.57
6	42.30	54	52.22	105	17.74	157	335.78
7	158.22	55	43.86	106	188.92	158	50.47
8	45.92	56	14.91	107	27.06	159	52.46
9	344.10	57	310.72	108	88.41	160	35.49
10	165.38	58	74.01	109	85.52	161	59.21
11	140.06	59	61.40	110	355.07	162	141.52
12	66.89	60	87.24	111	129.78	163	181.66
13	128.56	61	90.27	112	200.15	164	264.49
14	468.83	62	374.60	113	248.94	165	161.64
15	115.03	63	97.52	115	140.72	166	113.52
16	33.64	64	190.93	116	183.22	167	241.58
17	155.23	65	38.12	117	215.59	168	28.65
18	21.14	66	66.27	118	318.76	169	20.63
19	203.02	67	119.32	119	17.22	170	180.24
20	77.58	68	160.60	120	219.93	171	95.98
21	346.73	69	212.85	121	58.85	172	133.84
22	210.64	70	38.72	122	58.52	173	240.13
23	183.99	71	93.74	123	30.10	174	49.65
24	554.60	72	242.23	124	243.36	175	132.20
25	171.53	73	140.80	126	111.13	176	168.82
26	641.69	74	124.66	127	105.50	177	310.88
27	84.27	75	72.38	128	125.72	179	37.64
28	213.42	76	132.74	129	115.04	180	180.97
29	305.44	77	33.15	130	72.14	181	25.13
30	160.28	78	112.92	132	215.96	182	530.21
31	290.77	79	83.12	133	236.65	183	183.14
32	51.36	80	90.18	134	150.10	184	51.71
33	173.99	81	166.58	135	36.30	187	29.52
34	52.58	82	151.29	137	117.24	188	81.81
35	523.19	83	144.88	138	92.73	189	152.20
36	59.46	84	24.05	139	202.41	190	168.44
37	812.79	85	245.02	140	36.13	191	105.24
38	190.67	86	51.28	141	264.50	192	258.44
39	167.21	88	150.39	142	19.73	193	385.06
40	222.36	89	29.36	143	101.94	194	200.74
41	180.70	90	206.72	144	233.87	195	67.56
42	143.71	92	258.82	145	60.94	196	82.57
43	573.04	93	207.73	146	136.33	197	24.74
44	393.99	94	19.55	147	38.46	198	33.21
45	232.31	95	256.62	148	195.00	199	245.02
46	83.14	96	84.14	149	230.81	200	119.80
47	131.37	97	21.30	150	191.09	201	41.42
48	306.83	99	106.81	151	131.90	202	95.02

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
203	81.22	210	27.08	217	192.42	224	102.66
204	82.68	211	119.50	218	68.36	225	58.78
205	47.46	212	82.04	219	76.14	226	61.94
206	139.18	213	110.07	220	157.35	227	135.81
207	57.55	214	33.80	221	210.70		
208	101.40	215	31.30	222	71.93		
209	77.25	216	83.25	223	29.94		

Разом \$ 36,392.25
 Від самостійних 284.09

Разом \$36,676.34

ДАЛЬШІ ДОХОДИ:

Процент від готівки \$ 2,691.89
 Процент від бондів 1,659.92
 Процент від ставів 91.85
 Рент від Дому Укр. Роб. Союзу 985.00
 Сирітська часть 2,500.00

Разом \$ 7,928.66
 Відділи заплатили 36,676.34

Разом \$ 44,605.00

ЗАГАЛЬНИЙ ДОХІД ЗА ТРИ РОКИ

Рік 1919 \$ 83,353.52
 Рік 1920 126,591.62
 Рік 1921 134,963.06
 Рік 1922 44,605.00

Разом \$389,513.20

На цю суму:

Відділи заплатили \$311,019.17
 Самостійні члени 3,217.12
 Зворот від "Народної Волі" 7,000.00
 Процент від готівки 12,128.44
 Процент від бондів 11,443.83
 Процент від ставів 1,092.78
 Зворот від Молодечого Союзу 118.50
 Зворот від страчених відзнак 7.38
 Зворот до фонду посмертного 502.30
 Зворот від Просвіти 39.68
 Протестований чек 20.00
 За спродані книжки 219.30
 За спродані бонди 10,000.00
 Рент від Дому Укр. Роб. Союзу 7,886.68
 Сирітська часть 24,718.02

Разом \$389,513.20

МІСЯЧНІ ДОХОДИ:

РІК 1919	
Май	\$ 10,983.97
Червень ..	10,087.23
Липень ..	10,113.16
Серпень ..	10,834.39
Вересень ..	8,590.03
Жовтень ..	10,674.47
Листопад ..	11,295.01
Грудень ..	10,775.26
Разом	\$ 83,353.52

РІК 1920	
Січень	12,117.10
Лютий	8,679.07
Март	11,212.93
Цвітень	12,264.07
Май	8,990.82
Червень	9,234.26
Липень	14,861.86
Серпень	9,877.00
Вересень	9,218.74
Жовтень	8,762.35
Листопад	12,688.29
Грудень	8,685.13
Разом	\$ 126,591.62

РІК 1921	
Січень	12,521.83
Лютий	9,264.92
Март	11,463.93
Цвітень	11,628.64
Май	9,135.12
Червень	10,838.70
Липень	11,270.91
Серпень	8,467.21
Вересень	9,432.83
Жовтень	9,041.66
Листопад	10,832.29
Грудень	21,065.02
Разом	\$134,963.06

РІК 1922	
Січень	13,771.53
Лютий	8,593.22
Март	10,913.78
Цвітень	11,326.47
Разом	\$44,605.00
Разом	\$389,513.20

МІСЯЧНІ РОЗХОДИ:

РІК 1919	
Май	\$15,136.87
Червень	8,092.39
Липень	1,992.72
Серпень	8,729.30
Вересень	1,968.84
Жовтень	6,039.21
Листопад	5,065.27
Грудень	7,496.23
Разом	\$54,520.83

РІК 1920	
Січень	5,739.42
Лютий	7,741.98
Март	12,148.72
Цвітень	6,762.84
Май	8,294.26
Червень	45,580.70
Липень	17,175.59
Серпень	8,041.88
Вересень	3,664.74
Жовтень	4,830.43
Листопад	5,346.11
Грудень	2,950.29
Разом	\$128,276.96

РІК 1921	
Січень	5,861.16
Лютий	8,031.20
Март	25,297.79
Цвітень	1,679.65
Май	4,430.02
Червень	9,455.95
Липень	6,051.67
Серпень	3,785.42
Вересень	3,811.92
Жовтень	3,805.81
Листопад	11,853.75
Грудень	13,259.27
Разом	\$97,323.61

РІК 1922	
Січень	14,688.11
Лютий	9,079.03
Март	9,043.21
Цвітень	5,888.99
Разом	\$38,699.34
Разом	\$318,820.74

РІК 1919

ДОХІД СКЛАДАЄТЬСЯ:

Вкладки від членів.....	\$ 68,914.55
Вступне від членів	451.50
3 продажі 224 відзнак	134.40
3 продажі 330 книжочок	33.00
3 продажі 282 грамот	70.51
3 продажі чартерів і печаток	93.50
Процент від бондів	837.50
Процент від ставів	183.43
Процент від готівки	1,708.83
Зворот до фондів	545.68
Зворот від "Народної Волі"	2,500.00
Рент від Дому Укр. Роб. Союза	1,488.18
До фонду бенефіціарів	6,392.44

Разом \$ 83,353.52

РІК 1919

РОЗХІД СКЛАДАЄТЬСЯ:

Посмертне по членах	\$ 23,285.81
Запомоги хорим членам	1,270.00
Зворот вкладок за хорих членів	8.06
Платня Головних Урядників	2,360.00
Почтові видатки Гол. Канцелярії	235.00
"Народна Воля" за орган і Календар	8,159.22
Видатки 4-ої Гол. Конвенції	1,310.00
Кошта контролю	39.55
Поправки дому і ogrівання	293.14
Чищення офісів	113.37
Правні справи	215.25
Відновлення "лайснесів"	45.00
Організаторські премії	320.00
Дрібні видатки Канцелярії	270.73
Рент	200.00
Асекурація Дому	224.25
Податок	161.70
Лікар за екзамінування аплікацій	48.00
Дієта Голови Укр. Роб. Союза	93.80
Дієта Скарбника У. Р. Союза	78.00
Ульоквано в бонди	10,000.00
Виплачено бенефіціярам	5,789.95

Разом \$ 54,520.83

РІК 1920

ДОХІД СКЛАДАЄТЬСЯ:

Вкладки від членів	\$100,992.50
Вступне від членів	568.50
3 продажі 407 відзнак	244.20
3 продажі 579 книжочок	57.90
3 продажі 549 грамот	137.25
3 продажі чартерів і печаток	84.00
Процент від бондів	3,465.16

Процент відд ставків	391.53
Процент від готівки	4,092.14
Зворот до фондів	50.00
Зворот від "Народної Воли"	4,500.00
Рент від Дому Укр. Роб. Союза	2,527.00
До фонду бенефіціарів	9,481.44
Разом	\$126,591.62

РІК 1920

РОЗХІД СКЛАДАЄТЬСЯ:

Посмертне по членах	\$ 45,111.99
Запомоги хорим членам	1,430.00
Зворот вкладок за хорих членів	12.42
Платня Головних Урядників	4,115.00
Почтові видатки Головної Канцелярії	323.79
"Народна Воля" за орган, друки і календар	10,002.43
Кошта Річного Засідання	439.16
Кошта Контролі	194.16
Поправки Дому і ogrівання	1,089.20
Чищення офісів	191.21
Справи Правні	589.67
Відновлення "лайснесів"	15.00
Членські відзнаки	169.18
Організаторські премії	400.00
Видатки Головної Канцелярії	618.33
Рент	300.00
Асекурація Дому	205.40
Податок	515.71
Лікар за екзамінованне аплікацій	72.30
Дієта Голови Укр. Роб. Союза	121.67
Дієта Скарбника Укр. Роб. Союза	148.06
Дієта Фінаєсового Писара Укр. Роб. Союза	21.75
Дієта Рекордового Писара Укр. Роб. Союза	55.09
Інвенстовано в бонди	50,754.69
Виплачено бенефіціарам	11,380.75
Разом	\$128,276.95

РІК 1921

ДОХІД СКЛАДАЄТЬСЯ:

Вкладки від членів	\$105,052.89
Вступне від членів	298.00
З продажі 454 відзнак	272.80
З продажі 537 книжочок	53.70
З продажі 517 грамат	129.25
З продажі чартерів і печаток	71.50
Процент від бондів	5,481.25
Процент від ставків	425.97
Процент від готівки	3,635.58
Зворот від Просвіти	39.68
Зворот до фондів з Молодечого Союза	50.00
Протестований чек	20.00

З продажі просвітних книжок	219.30
Рент від Дому Укр. Роб. Союзу	2,869.00
До фонду бенефіціарів	6,344.14
З продажі бондів	10,000.00
Разом	\$134,963.06

РІК 1921

РОЗХІД СКЛАДАЄТЬСЯ:

Запомоги хорим членам	2,095.00
Податок	\$ 32,151.78
Платня Головних Урядників	4,140.00
Почтові видамки Головної Канцелярії	386.50
“Народна Воля” за орган, друки і календар ..	12,070.79
Кошта Річного Засідання	726.57
Кошта Контролі	321.39
Поправки дому і ogrівання	1,917.67
Чищення офісів	191.78
Правні Справи	609.25
Відновлення “лайснесів”	50.00
Членські відзнаки	155.86
Організаторські премії	600.00
Видатки Головної Канцелярії	281.10
Рент	300.00
Асекурація Дому	205.40
Посмертне по членах	556.99
Лікар за екзамінування аплікацій	79.95
Дієта Голови Укр. Роб. Союзу	107.06
Дієта Скарбника Укр. Роб. Союзу	90.53
Дієта Писаря Фінансового У. Р. Союзу	27.11
Дієта Писаря Рекордового У. Р. Союзу	31.07
Інвестовано в бонди	20,410.05
Виплачено бенефіціарам	19,317.76
Для сиріт до Галичини	500.00
Разом	\$ 97,323.61

РІК 1922

ДОХІД СКЛАДАЄТЬСЯ:

Вкладки від членів	\$ 36,269.99
Вступне від членів	46.00
З продажі 295 відзнак	177.00
З продажі 363 книжочок	36.30
З продажі 360 грамот	90.05
З продажі чартерів і печаток	57.00
Процент від бондів	1,659.92
Процент від стаків	91.85
Процент від готівки	2,691.89
Рент від Дому У. Р. Союзу	985.00
До фонду бенефіціарів	2,500.00
Разом	\$ 44,605.00

РІК 1922

РОЗХІД СКЛАДАЄТЬСЯ:

Посмертне по членах	\$ 16,700.00
Запомоги хорим членам	470.00
Платня Головних Урядників	1,380.00
Почтові видатки Головної Канцелярії	123.91
“Народна Воля” за орган і друки	4,087.29
Поправки Дому і ogrіванне	698.04
Чищення офісів	64.32
Правні Справи	60.00
Відновлення “Лайснесів”	35.00
Організаторські премії	600.00
Видатки Головної Канцелярії	119.20
Рент	100.00
Податок від Дому	317.62
Лікар за екзамінування аплікацій	85.35
Дієта Голови У. Р. Союзу	27.58
Дієта Скарбника У. Р. Союзу	23.10
Інвестовано в бонди	9,892.57
Виплачено бенефіціярам	3,915.36
Разом	\$ 38,699.34

ЗАГАЛЬНИЙ РОЗХІД ЗА ТРИ РОКИ:

Рік 1919	\$ 54,520.83
Рік 1920	128,276.96
Рік 1921	97,323.61
Рік 1922	38,699.34
Разом	\$318,820.74

На цю суму виплачено:

Посмертне по членах і членкинях	\$117,249.58
Запомоги хорим членам	5,265.00
Заплачено вкладки за хорих членів	20.48
Платня Головних Урядників	11,995.00
Почтові видатки Головної Канцелярії	1,069.20
“Народна Воля” за орган, друки, календар і всякі інші прибори до Канцелярії	34,319.73
Кошта 4-ої Головної Конвенції У. Р. Союзу	1,310.00
Кошта Річних Засідань	1,165.73
Кошта Контролі	555.10
Для сиріт до Галичини	500.00
Чищення офісів	560.68
Поправка дому і ogrіванне	3,998.05
Правні Справи (Адвокати)	1,474.17
Відновлення “Лайснесів”	145.00
Членські відзнаки	325.04
Організаторські премії	1,920.00
Загальні видатки Головної Канцелярії	1,289.36
Рент від офісів Укр. Роб. Союзу	900.00

Асекурація Дому У. Р. Союзу	635.05
Податок від Дому У. Р. Союзу	1,552.02
Лікар за екзамінування аплікацій	285.60
Дієта Голови У. Р. Союзу	350.07
Дієта Скарбника У. Р. Союзу	339.69
Дієта Писара Фінансового У. Р. Союзу	48.90
Дієта Писара Рекордового У. Р. Союзу	86.16
Інвестовано в бонди	91,057.31
Виплачено бенефіціярам	40,403.82
Разом	\$318,820.74

ЗАГАЛЬНЕ ЗІСТАВЛЕННЯ:

Готівка з кінцем місяця цвітня 1919 р. була.....	\$ 91,768.90
Загальний дохід від послідної Конвенції	389,513.20
Разом	\$481,282.10
Загальний розхві в тім часі вклучно з Інвест. в Бонди.....	318,820.74
Остаток готівки	\$162,461.36
Звернений чек по замкненню рахунків	100.00
Разом	\$162,561.36

Виказ Бондів Українського Робітничого Союзу

		За бонди заплачено	Налична вартість
2nd Liberty Bond			
No—185682-3-4-5-6	R	5,000.00	5,000.00
3rd Liberty Bond			
No—3140	M	10,000.00	10,000.00
No—14009	R	9,106.26	10,000.00
No—14010	M	9,041.35	10,000.00
No—15224	B	4,528.72	5,000.00
4th Liberty Bond			
No—468	M	10,000.00	10,000.00
No—7352	B	5,000.00	5,000.00
No—825	B	5,000.00	5,000.00
Treasury Note, 1924			
No—8898	B	5,000.00	5,000.00
No—8899	B	5,000.00	5,000.00
No—18800-1-2-3-4-1925	M	5,000.00	5,000.00
No—30466-7-8-9-10-1926	B	5,000.00	5,000.00
No—4669	B	5,000.00	5,000.00
No—4762	B	5,000.00	5,000.00
Am. Tel. and Telegraph			
C—56044	R	100 00	100.00
Con. Gas Company			
D—1199	R	500.00	500.00
Packard Motor Car			
M-6905-6-7	M	3,003.75	3,000.00
Union Pacific Eq.			
No—180-1-2-3-4	B	5,010.28	5,000.00
Hershey Chocolate			
No—M-337	B	976.46	1,000.00
No—M-8123-8124	B	1,954.58	2,000.00
Armour and Com.			
No—M-42997-8-9-0-1	B	4,733.39	5,000.00
Gulf Oil Cor.			
No—1731-2	M	2,060.00	2,000.00
The New York Edison			
No—M-26213-4-5	M	3,172.50	3,000.00
South Railway Com.			
No—87604-5-6-7-8	M	4,781.25	5,000.00
Philadelphia Electric Co.			
No—6435-6	M	2,020.00	2,000.00
Разом		\$115,988.54	118,600.00

Виказ Гроший Приналежних Спадкоємцям Від Укр. Роб. Союзу, 30 Цвітня, 1922

Антін Алюбович	\$ 232.05	Спадкоємці Греша	511.69
Анна Баран	400.80	Матвій Гриневич	324.75
Іван і Михайло Бай	546.80	Анна і Марія Гук	460.17
Марія і Анна Білан	689.41	Анна Горечка	895.21
Параня Білан	21.47	Кароліна Гринін	348.99
Спадкоємці В. Блонського	1,029.00	Іван, Гр. і Марія Гринін	697.97
Петро Байко	530.56	Барбара Худьо	1,044.42
Антонія Баранович	678.03	Мар., Ст. і Анна Гандзяк	368.58
Йосиф Баліцький	457.87	Марія і Анна Гараса	1,034.82
Пелагія Бохла	292.56	Аня і Петро Головач	1,026.46
Микола і Іван Бохла	760.85	Спадкоємці по Івашуку ..	1,143.86
Анеляка і Іван Цибак	786.85	Іван і Агнешка Ігнац	380.27
Марія, Анна і Олена Хома	536.84	Анна Кулик	920.19
Йосиф і Роз. Чімловський	578.49	Іван, Пел., Пав. Катери- на і Марія Куц	460.17
Дмитро і Юрій Цибуляк	351.16	Ольга Кавалюк	187.26
Марія Філь	128.33	Анна Кобрин	459.56
Анна Федик	218.11	Анд. Мар. і Ст. Кобрин	598.28
Іван і Катерина Фарон	257.81	Паранька Кардаш	1,018.80
Петро Філь	126.43	Семен Краман	168.79
Анастасія Федичак	484.77	Дмитро Краман	168.79
Роз., Мих. і Кат. Горчак	435.41	Анна Костудович	285.10
Захарко Горда	109.05	Спадкоємці Івана Курія	1,026.46
Анна, Іван і Кат. Галянт	411.33	Евг. і Вол. Личаковський	872.58
Мих. і Ярослав Горда	436.20	Антін Соколос	408.46
Марія Левицька	436.72	Іван, Кат., і П. Шугайло	300.00
Юрій Луцишин	594.82	Петро, Ст. і Марія Савка	754.07
Мих., Фед., Пет., Вас. і Анна Ласиця	517.07	Іг. і Йоана Старжинський	372.40
Анна Лучка	563.21	Іван Штефура	486.65
Іван, Мих. і Анна Муха	588.90	Анеляка, Михайло, Яцко, Зофія і Ст. Шевчук	762.10
Вол. і М. Макаровський	651.99	Кар. Веронька і Зофія Старанчак	101.50
Спадкоємці Ц. Мачиняк	390.40	Катерина, Анна і Стефан Шумський	420.32
Михайло і Анна Маковьяк	1,082.58	Катерина Шайка	714.62
Стефанія і Геня Маїк	588.88	Андрій Шрам	273.96
Михайло Миян	850.00	Роман, Михайло, Йосиф і Марія Штука	587.43
Михайло Мурин	327.35	Анна, Михайло і Йосиф Смеречанський	1,163.85
Зофія, Володимир і Анна Мандюк	426.63	Анна, Марія, Грина і Тео. Сушеріба	344.65
Валерка і Зув. Маршалек	496.10	Ксеня Шеремета	468.80
Василь Мицик	210.68	Марія Соколос	408.46
Кат., Ів., Анна, Ім. і Стан. Новак	394.92	Анна, Пет., Ів. і Волод. Сокович	1,048.02
Мих. і Зоф. Орловський	306.78		
Спадкоємці М. Остров- ського	218.67		
Андрій Андріховський	566.27		
Анна Озога	1,053.49		

Марія, Анна, Василь, Зофія і Анна Пилип	520.47	Марія і Карол. Стонжка Вол., Ром., Ген. Мар. Шеремета	546.68
Адрій Пастернак	136.68	Мих. і Катерина Сенік ..	704.91
М. Паламар (Шугайло)..	100.00	Микола Станішевський...	814.30
Анна Парколап	82.60	Анна, Юлія., Мих., Мар. і І. Терпеливець	437.36
Теодор Палиця	126.77	Петро Воркач	441.62
Марія Пеш	145.41	Дмит., Анна, Ксеня і Пил. Ворона	316.64
Марія і Феня Пуравець..	513.89	Стеф. і Мих. Вародинець	528.05
Стефан Парипа	357.71	Філька Вижлюк	204.58
Микола Поврозник	467.65	Іван, Семен і Рудольф Верлінич	420.33
Тим. і Ярема Раковський	432.47	Спадкоємці Ф. Кульчицького	500.63
Марія, Анна і Іван Роман	298.32	Іван, Гелена і Марія Вандерляк	863.50
Марія і Конст. Романюк	477.36	Стефан і Йос. Вархоляк	616.66
Зофія і Ол. Ручковський	533.29	Спадкоємці Зазуляка	513.19
Пар., Олена і Мар. Рогач	948.15	Дом., Вол., Пав., і Теґля Зубрицький	532.33
Йосиф Русин	146.53	Ксеня Жуковська	435.21
Йосиф Шемборн	936.33		119.28
Вар. і Зоф. Старанчак....	511.30		
Марія Старч	3.08		
Марія і Анна Стасів.....	437.36		
Федор, Юлія і Бронислава Сечка	405.00		
Ядвіґа Шалковська	5.94		
Разом			\$59,365.68
Нерозписаний процент від бондів			751.61
Разом			\$60,117.29

ДОХІД	Ф. Посмертний ф. Адміністрац.	Ф. Резерв. фонда Бідних	Фонд Народний	Фонд Рент.	Ф. Конвенцій.	Ф. Сміртський	Разом
Май, 1919	2,153.61	438.17	243.40	60.75	155.00	500.00	10,983.97
Червень	7,433.04	320.90	230.32	57.59	228.18	1,200.00	10,087.23
Листопад	6,505.07	686.79	310.06	78.24	196.08	772.81	10,113.16
Листопад	6,327.74	331.82	232.35	58.09	190.00	900.00	10,834.39
Серпень	6,579.25	381.82	232.35	58.09	190.00	900.00	10,834.39
Вересень	6,402.35	298.35	218.95	54.74	190.00	1,612.50	8,590.03
Жовтень	6,826.51	324.42	234.78	58.59	157.50	525.00	10,674.47
Жовтень	6,011.52	396.55	213.84	53.50	210.00	525.00	11,295.01
Падоклеят	2,452.40	1,264.66	193.35	48.35	190.00	1,967.44	10,775.26
Грудень	5,506.37	784.81	352.12	91.60	230.92	991.22	12,117.10
Січень, 1920	2,024.66	291.65	210.50	52.70	160.00	2.40	8,679.07
Листопад	5,994.67	384.90	217.14	54.23	190.00	2,600.00	11,212.93
Март	6,859.41	325.22	223.53	55.91	210.00	1,862.50	12,264.07
Цвітень	6,610.21	407.30	228.24	57.06	200.00	1,155.50	8,990.82
Май	6,510.47	291.95	208.64	52.18	200.00	1,208.75	9,234.26
Червень	5,938.89	3,096.12	314.39	85.78	241.00	2,566.95	14,861.86
Листопад	6,850.63	304.05	212.44	53.20	275.00	1,620.00	9,877.00
Серпень	6,050.11	521.10	220.94	55.36	175.00	9.218.74	9,218.74
Вересень	6,698.54	314.77	214.62	53.77	222.00	90	8,762.35
Жовтень	6,335.79	2,401.55	219.40	55.04	225.00	500.00	12,686.29
Падоклеят	6,288.20	282.40	200.20	50.14	225.00	423.21	8,685.13
Грудень	5,750.84	710.04	356.41	90.38	247.76	441.96	12,521.83
Січень, 1921	7,758.41	315.00	239.07	193.14	225.00	500.00	9,264.92
Листопад	6,281.61	306.23	219.12	126.67	215.00	2,600.00	11,463.93
Март	6,528.36	554.57	231.85	67.01	245.00	1,608.60	11,628.64
Цвітень	7,078.41	385.55	211.37	52.87	245.00	570.00	9,135.12
Май	6,100.48	292.25	214.44	53.60	244.00	1,975.00	10,838.70
Червень	6,451.86	834.38	388.00	121.26	285.90	628.40	10,838.70
Листопад	7,338.99	407.07	209.77	52.70	245.00	1.20	8,467.21
Серпень	6,229.02	527.41	216.78	54.41	245.00	150.00	9,492.83
Вересень	6,854.20	317.60	219.93	55.23	245.00	150.00	9,041.06
Жовтень	6,086.20	895.35	217.38	54.24	245.00	794.14	10,832.29
Жовтень	6,242.03	299.75	220.28	54.97	245.00	495.00	21,065.02
Листопад	6,242.03	299.75	220.28	54.97	245.00	495.00	21,065.02
Грудень	17,111.72	742.58	351.83	101.80	277.10	2,140.88	13,771.53
Січень, 1922	8,207.34	298.10	213.66	57.90	245.00	112.88	8,593.22
Листопад	6,332.86	545.26	242.50	61.56	245.00	675.00	10,913.78
Март	7,555.21	325.27	221.32	58.32	250.00	175.00	11,326.47
Цвітень	7,201.56	325.27	221.32	58.32	250.00	175.00	11,326.47
Разом дохід	\$248,539.40	\$20,721.21	\$8,681.37	\$2,452.03	\$8,015.44	\$31,171.76	\$389,513.20

ЗІСТАВЛЕННЯ:

	Ф. Посмертний	Ф. Адміністрат.	Ф. Резервов.	Фонд Білних	Ф. Народний	Ф. Рентговий	Ф. Компанц.	Ф. Сирітський	Разом
Баланс 1919	\$3,671.81	\$ 738.07	\$19,974.56	\$5,973.79	\$1,698.35	\$ 437.97	\$10,120.76	\$59,274.35	\$91,768.90
Дохід	\$248,539.40	\$59,811.18	\$20,721.21	\$8,681.37	\$2,452.08	\$8,015.44	\$10,120.76	\$31,171.76	\$389,513.20
Загал. дохід..	\$252,211.21	\$60,549.25	\$40,695.77	\$14,655.16	\$4,150.43	\$8,453.41	\$10,120.76	\$90,546.11	\$481,282.10
Загал. розхід	156,816.03	57,789.18	9,606.56	5,285.72	630.23	6,182.12		82,510.90	318,820.74
Лишався готівки	95,395.18	2,760.07	31,089.21	\$9,369.44	\$3,520.20	\$2,271.29	\$10,120.76	\$7,935.21	\$162,461.36
Бонди	49,200.20		14,706.26					52,082.08	115,988.54
Стяжки			5,227.06						5,227.06
Щадничі марки			720.86						720.86
Інвентар			2,993.83						2,993.83
Друкарня			20,969.26						20,969.26
Дім У. Р. Союза			20,700.00						20,700.00
Весь маєток	\$144,595.38	\$2,760.07	\$96,406.48	\$9,369.44	\$3,520.20	\$2,271.29	\$10,120.76	\$60,017.29	\$329,060.91
Звернений чек по заминенню рахунку								100.00	100.00
Весь маєток: У. Р. Союза з дня 30-го квітня, 1922 виносить								\$60,117.29	\$529,160.91

Жовтень, 1900	
2 Ксеви Назар	500.00
26 Іван Феднік.....	868.50
184 Ілько Суман	900.00
156 Мих. Грешчишин ..	1,000.00
Разом	\$3,268.50
Листопад, 1920	
49 Іван Паславський ..	1,000.00
67 Михайло Мужижак ..	500.00
101 Улька Дзюган ...	200.00
166 Марія Грех.....	500.00
Разом	\$2,200.00
Грудень, 1920	
57 Теодор Квас	1,000.00
Разом	\$1,000.00
Січень, 1921	
4 Анаст. Матвійв ..	887.61
7 Андрій Долемба ..	1,000.00
115 Іван Полянський ..	1,000.00
Разом	\$2,887.61
Лютий, 1921	
35 Лука Лабуда	1,000.00
56 Марія Заблоцька ..	1,000.00
102 Іван Грищин ..	751.00
120 Катерина Урґа ..	1,000.00
120 Григорій Фаріон ..	600.00
157 Стефан Іванейко ..	500.00
221 Михайло Мюрдзіяк ..	108.85
Разом	\$4,759.85
Март, 1921	
14 Теодор Кудь	1,000.00
35 Стан. Орловський ..	1,000.00
45 Стефан Мандзяк ..	1,000.00
54 Лука Мацук	1,000.00
68 Мих. Старанчак ..	500.00
86 бувший) Ф. Смик ..	400.00
2 М. Степінський ..	38.51
164 Юстина Гук	1,000.00
Разом	\$5,900.00
Май, 1921	
71 Анна Штайн	100.00
164 Анна Валіцька ..	1,000.00
171 Стефан Моцьо ..	600.00
Разом	\$1,798.51
Червень, 1921	
45 Осип. Крайовський ..	1,000.00
57 Павло Дведзіц ...	879.34
68 Анна Старанчак ..	100.00
103 Василь Капучий ..	1,000.00
176 Флоріан Кульчиць-	
кий Волчко.....	1,000.00
Разом	\$3,979.34
Липень, 1921	
26 Іван Попович	948.19
150 Іван Сечка	1,000.00
Разом	\$1,948.19
Серпень, 1921	
68 Теодор Вариница ..	500.00
149 Анастасія Піх ...	300.00
205 Стефан Питуга ...	500.00
Разом	\$1,300.00

Вересень, 1921	
35 Аф. Андрушко ..	700.00
182 Теодор Лакш....	1,000.00
Разом	\$1,700.00
Жовтень, 1921	
62 Іван Шевчук, кош-	
та похорону ..	150.00
210 Вац. Забогонський ..	500.00
Ів. Присташ (з по-	
одиноких членів)	1,000.00
Разом	\$1,650.00
Листопад, 1921	
3 Григ. Козакевич ..	1,000.00
4 Тео. Загачевський ..	1,000.00
24 Йосиф Новак....	888.28
78 Катерина Ланчак ..	1,000.00
92 Юліан Філяс	700.00
104 Петро Баран	500.00
182 Йосиф Романів ..	1,000.00
Разом	\$6,088.28
Січень, 1922	
10 Іван Ханас	1,000.00
103 Стефан Миян ..	1,000.00
127 Адольф Емштаг ..	1,000.00
163 Андрій Лазур....	900.00
149 Михайло Піх ...	500.00
164 Михайло Луцак ..	1,000.00
182 Марія Годик	1,000.00
194 Іван Бодзяк (кош-	
та похорону) ..	100.00
208 Катерина Шугайло ..	500.00
Разом	\$7,000.00
Лютий, 1922	
2 Осип Новак	500.00
Разом	\$500.00
Март, 1922	
41 Софія Петрикович ..	500.00
45 Глія Беца	1,000.00
81 Меланія Славуць ..	1,000.00
93 Стефан Демчук ..	1,000.00
118 Теодор Лотряк ..	1,000.00
120 Пилип Макара ...	500.00
143 Дмитро Кмитюк ..	100.00
165 Григ. Коїнський ..	1,000.00
Разом	\$6,100.00
Цвітень, 1922	
40 М. Піндура (кош-	
та похорону)	100.00
62 Олекса Макарчук ..	600.00
182 Анд. Бонхорек ..	1,000.00
149 Марія Капцьо ..	400.00
151 Василь Романяк ..	1,000.00
Разом	\$3,100.00
Разом	\$117,249.58
Заломога з Фонду Бідних	
37 Анастасія Плішка ..	25.00
118 Дмитро Пилипів..	20.00
127 Войцех Брик	50.00

150 Олекса Спіритом .	35.00	
167 Микола Гіль	20.00	
224 Евдокія Чабан . .	25.00	
Разом		\$175.00

Липень, 1919

7 Ева Долемба	35.00	
132 Петро Лакош	20.00	
157 Осип Юшкевич	50.00	
Разом		\$105.00

Серпень, 1919

37 Петро Ціздук	50.00	
43 Іван Фарина	50.00	
43 Максим Колодій	20.00	
93 Юліан Шумський	20.00	
100 Семен Хомяк	35.00	
Разом		\$175.00

Вересень, 1919

5 Іван Мачита	20.00	
54 Марко Семчей	20.00	
101 Теодор Лидусь	50.00	
163 Осип Кукурда	15.00	
171 Стефан Шпільар	25.00	
194 Теодор Наумович Н. Тракало (под.)	30.00 50.00	
Разом		210.00

Жовтень, 1921

22 Марія Окаль	25.00	
34 Іван Падучак	20.00	
92 Андрій Сопа	20.00	
132 Григорій Ворона	25.00	
159 Іван Косиш	25.00	
Разом		115.00

Листопад, 1919

100 Анна Ориняк	20.00	
118 Василь Мроцько	50.00	
141 Осип Кравецький	50.00	
167 Никола Діль	35.00	
Разом		\$155.00

Грудень, 1919

2 Анастасія Попіль	25.00	
13 Мих. Гойдан	25.00	
17 Николай Страшко	20.00	
35 Ів. Язвінський	25.00	
48 Яків Стаднір	35.00	
93 Юлія Гоговська	25.00	
99 Юрко Козакевич	35.00	
156 Лешко Мадейчук	25.00	
165 Григ. Коляський	50.00	
182 Василь Лупицький	35.00	
Стан. Розтоцький	25.00	
Михайло Бонг	10.00	
Разом		\$335.00

Січень, 1920

210 Вац. Заботонський	25.00
---------------------------------	-------

Лютий, 1920

15 Василь Кввал	35.00	
99 Гнат Кристиняк	35.00	
104 Пилип Кавалко	20.00	
211 Мих. Катеринів	50.00	
Разом		140.00

Март, 1920

4 Михайло Драб	50.00	
4 Осип Кудлак	35.00	
48 Марія Мрикало	25.00	
48 Катерина Бака	20.00	
53 Мих. Навроцький	25.00	
101 Болес. Пшекуш	25.00	
149 Михайло Мендзух	35.00	
191 Андрій Вихор	25.00	
194 Теодор Наумович Мих. Шоганський	20.00 35.00	
Разом		\$295.00

Цвітень, 1920

46 Михайло Кирилик	25.00	
118 Теодор Лотрик	25.00	
132 Петро Лакош	25.00	
138 Стефан Кавалко	20.00	
150 Олекса Спіритан	20.00	
167 Николай Діл	25.00	
Разом		140.00

Май, 1920

5 Іван Мачита	20.00	
38 Марія Самуляк	20.00	
191 Вас. Дідимівський	25.00	
182 Іван Артимович	30.00	
197 Он. Лесьнівський	25.00	
Разом		120.00

Червень, 1920

1 Іван Крутий	15.00	
2 Ксеня Назар	25.00	
40 Осип Орлінський	50.00	
57 Семен Савицький	25.00	
111 Яків Галій	20.00	
118 Анна Бердій	35.00	
Разом		170.00

Липень, 1920

104 Кавалко Пилип	20.00	
104 Баран Петро	25.00	
166 Марія Грех	20.00	
191 Андрій Федуняк	20.00	
С. Рестоцький(под.)	10.00	
Разом		95.00

Серпень, 1920

7 Андрій Долемба	25.00	
108 Василь Федько	25.00	
156 Іван Курсь	20.00	
164 Никола Страшко	20.00	
182 Теодор Голіній	20.00	
Разом		110.00

Вересень, 1920

53 Андрій Ришкович	20.00	
118 Теодор Лотрик	20.00	
132 Павло Кусий	25.00	
150 Олекса Спіритан	20.00	
Разом		85.00

Жовтень, 1920

163 Іван Саболчик	20.00	
Разом		20.00

Падоліст, 1920		Листопад, 1921	
1 Юрій Живан	50.00	7 Василь Савка ...	20.00
87 Мик. Андрусечко ..	50.00	90 Матвій Латин ...	30.00
148 Дмитро Кметюк ..	20.00	98 Ол. Любінецький ..	25.00
167 Микола Діль	25.00	100 Василь Ситиний ..	35.00
Разом	145.00	138 Іван Зелений ...	25.00
Грудень, 1920		Разом	
2 Катерина Назар ..	35.00		\$135.00
3 Грив. Козакевич ..	50.00	Серпень, 1921	
Разом	85.00	43 Петро Когут	50.00
Січень, 1921		161 Марія Ліптак	20.00
3 Іван Трач	50.00	Разом	\$70.00
48 Онуф. Запотоchnий	35.00	Вересень, 1921	
90 Матвій Латин ...	20.00	151 Василь Кожаняк ..	50.00
103 Стефан Милан ...	25.00	164 Мик. Карпович ..	35.00
176 Ник. Карпильок ..	25.00	Разом	\$85.00
210 Вац. Забогонський..	20.00	Жовтень, 1921	
Разом	175.00	20 Вас. Беднарчук ..	35.00
Лютий, 1921		38 Марія Самуляк ..	35.00
3 Дмитро Божко ...	25.00	78 Катерина Ланач ..	35.00
30 Осип Короташ ...	25.00	Разом	\$105.00
43 Катер. Гандзюк ..	25.00	Листопад, 1921	
100 Антін Федорчук ..	100.00	1 Іван Крутий	20.00
112 Осип Опалюх	25.00	1 Юрій Живан	20.00
132 Павло Кусий	20.00	103 Стефан Милан ...	50.00
Разом	220.00	106 Лев Стрільбицький	25.00
Март, 1921		118 Анна Бердій	20.00
2 Антоній Жакович ..	35.00	118 Теодор Лотрик ..	35.00
13 Петро Білянський	50.00	Стан. Ростоцький	(самоств. член) ..
35 Андрій Воляник ..	50.00		30.00
118 Анна Бердій	25.00	150 Олекса Спиритан ..	25.00
118 Теодор Лотрик ..	25.00	Разом	225.00
156 Мик. Оляновський	50.00	Грудень, 1921	
163 Андрій Лазар ...	20.00	43 Олекса Ковальчук	35.00
164 Николой Страшко	20.00	124 Осип Простах ...	50.00
180 Іван Валько	50.00	164 Николой Страшко	30.00
182 Петро Голіней ...	20.00	172 Дмитро Парута ..	30.00
156 Андрій Горняк ..	25.00	Разом	\$145.00
Разом	370.00	Січень, 1922	
Цвітень, 1921		3 Михайло Цурик ..	20.00
10 Іван Макар	25.00	35 Анд. Воляник	30.00
15 Грив. Прислуха ...	50.00	28 Мар. Станецький ..	20.00
151 Вас. Кожаняк	25.00	45 Ілько Беца	20.00
176 Николой Курцяк ..	25.00	48 Мик. Фаріон	20.00
Разом	\$125.00	53 Зах. Кульгавчук..	20.00
Червень, 1921		104 Мик. Андрушко ...	25.00
3 Юрій Козакевич ..	50.00	143 Дмитро Кметюк ..	20.00
4 Ігнатій Гливанич ..	35.00	193 Іван Фарина	20.00
4 Осип Кудлик	25.00	Разом	\$195.00
23 Кар. Шумовський	25.00	Лютий, 1922	
28 Яків Мандей	50.00	34 Іван Падучак	35.00
49 Мик. Цялковський	50.00	108 Василь Федько ..	20.00
78 Осип Гакмер	50.00	146 Николой Макар ..	35.00
104 Петро Баран	20.00	Разом	\$90.00
150 Олекса Спиритан ..	20.00	Март, 1922	
156 Лешко Мадейчик ..	25.00	43 Кат. Гандзюк	20.00
167 Микола Діль	20.00	88 Мик. Мельничук ..	15.00
182 Теодор Голіній ..	25.00	118 Мик. Качмарський	25.00
68 Осип Касіян	25.00	167 Микола Діль	25.00
Ст. Ростоцький ..	20.00	Разом	\$85.00
Разом	440.00		

Цвітень, 1922

10 Анаст. Падляк ..	25.00	
33 Петро Шанців ..	20.00	
43 Іван Бігайко	25.00	
65 Ст. Топольницький	30.00	
Разом		\$100.00

Разом		\$5,285.48
-------------	--	------------

135 в. за М. Мачевича	4.15	
Часть для п. М.		
40 М. Небещанська		
аворот вкладок ..	3.91	
Небещанської ..	6.36	
Трета рата для М.		
Небещанської ...	6.00	
Вкладки хорих членів		\$20.42

Виплати спадкоємцям

95 Анні Варська....	276.06
108 Мих. Токарським	922.24
135 Мих. Мацевич ..	600.00
Разом	\$2,807.62

Май, 1920

56 Василю Льох	412.00
73 Івані Драгус	448.95
84 Амбрі Біженським	113.02
111 Івані Галагін	1,012.11
175 Теод. Романським	440.86
182 Теодорі Калети ...	415.17
Разом	\$2,842.20

Червень, 1920

217 І. Крохмалюк	450.00
10 Анастасії Лунів ..	101.61
66 Григорію Цицик ..	420.45
28 Анні Бикайло	435.21
99 Анд. Тихановичу	400.00
Разом	\$1,807.27

Листопад, 1920

10 Анні Геній	167.21
83 Андрію Викста ..	941.10
177 Михайлі Бесєда ..	106.24
Разом	\$1,214.55

Грудень, 1920

103 Ант. Лесковським	500.00
Разом	500.00

Січень, 1921

221 Івані Шрам	258.18
Разом	258.18

Лютий, 1921

3 Марії Терцязевець	84.24
19 Цеделі Мачиняк	74.48
76 Марії Верлянич ..	161.98
Разом	320.70

Март, 1921

1 Теодорі Смарж ..	108.78
24 Василю Пиліпі ..	450.00
24 Антін Іваняшин ..	520.78
39 Лукаші Пшек	421.66
49 Мих. Липським ..	377.46
57 Якимі Грицей	887.98
61 Івані Хомчик	998.81
99 Проф. Погровник ..	567.41
109 Онуфрію Сеняк ..	225.81
109 Якові Парши	578.76
103 Л. Самілі	1,026.45
141 Олексі Регуш	189.00
141 Олексі Регуш	284.92
144 Якові Кравчук ..	953.87
Разом	\$7,541.09

Червень, 1921

171 Григ. Ковалишин	371.46
Гр. Ковалишин, друга по-	
ловна	371.46
144 Андрію Богушу ..	927.19
91 Петрови Філь	124.57
103 Василю Гарнага	514.12

Лютий, 1920

139 Вал. Миколайчук	411.07
Разом	411.07

Март, 1920

4 Михайлі Лемко ..	510.63
53 Г. Луцишин	498.69

104 Івані Славута	483.53	149 Йос. Крайчук ...	1,058.33
139 Ів. Фундальським ..	219.18	152 Івані Вайда	967.99
164 Павлі Дюос	237.52	Разом	\$4,154.61
Разом	3,249.03	Січень, 1922	
Липень, 1921			
67 Михя. Мужиляк ..	250.00	10 Анні Геній	174.83
203 Івані Пастернак ..	132.65	132 Семеоні Горечко ..	100.00
45 Стеф. Мандзяк ..	900.00	Разом	\$274.83
120 Григорію Фаріон ..	250.00	Лютий, 1922	
Разом	1,532.65	67 Мих. Мужиляк ..	263.63
Серпень, 1921			
104 Лілі Самотис	1,019.26	73 По Гаврилі Пеш ..	436.23
Разом	\$1,019.26	171 Івані Дубяк	487.12
Вересень, 1919			
176 Фльор. Кузьниць-	150.00	4 Силверст. Воргач ..	316.63
кім Волчко	150.00	Разом	\$1,502.61
Разом	\$150.00	Март, 1922	
Жовтень, 1921			
104 Ф. Кавалко	553.50	91 Павлі Палиця	126.77
Разом	\$553.50	19 Цецілі Міччяк ..	78.08
Листопад, 1921			
28 А. Старжинський ..	183.45	104 Таціані Цибуляк ..	175.57
48 Мих. Умриш	460.71	149 Мих. Піх	500.00
85 Івані Байко	515.11	103 Стефані Милян ..	150.00
14 Пет. Халанч	969.02	Разом	\$1,030.42
Цвітень, 1922			
Разом			
\$40,403.82			

ЗАГАЛЬНИЙ ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ УКРАЇНСЬКОГО МОЛОДЕЧОГО СОЮЗА Від 1-го Мая 1919, до 30-го Цвітня, 1922

Готівка з кінцем місяця цвітня 1919 р. виносила	\$5,292.61
Бонди	5,000.00
Разом	\$10,292.61

ДОХІД:		РОЗХІД:	
РІК 1919		РІК 1919	
Май	313.84	Май	—
Червень	257.55	Червень	81.25
Липень	259.28	Липень	35.00
Серпень	259.65	Серпень	38.85
Вересень	263.80	Вересень	90.00
Жовтень	276.30	Жовтень	167.50
Листопад	261.20	Листопад	57.00
Грудень	224.90	Грудень	35.00
Разом	\$2,116.52	Разом	\$504.60
Процент	274.36		
Разом	2,390.88		
Розхід	504.60		
Надвишка	\$1,886.28	Надвишка	1,886.28

31-го грудня лишалось \$12,178.89

РІК 1920

Січень	\$300.75
Лютий	237.82
Март	283.56
Цвітень	273.80
Май	256.05
Червень	275.50
Липень	246.35
Серпень	285.25
Вересень	278.90
Жовтень	261.65
Листопад	283.72
Грудень	237.10

Разом\$3,220.45
 Процент 412.41

Разом\$3,632.86
 Розхід 629.00

Надвшка\$3,003.86

РІК 1920

Січень	35.00
Лютий	85.00
Март	35.00
Цвітень	71.00
Май	50.00
Червень	35.00
Липень	35.00
Серпень	110.00
Вересень	37.00
Жовтень	35.00
Листопад	66.00
Грудень	35.00

Разом \$629.00

Надвшка за рік 1920.... \$3,003.86

31-го грудня лишалось \$15,182.75

РІК 1921

Січень	271.40
Лютий	273.05
Март	290.55
Цвітень	319.75
Май	305.55
Червень	297.78
Липень	337.30
Серпень	317.00
Вересень	336.95
Жовтень	421.90
Листопад	377.35
Грудень	434.90

Разом\$3,983.48
 Процент 609.68

Разом\$4,593.16
 Розхід 730.00

Надвшка\$3,863.16

РІК 1921

Січень	35.00
Лютий	80.00
Март	—
Цвітень	120.00
Май	50.00
Червень	35.00
Липень	35.00
Серпень	35.00
Вересень	35.00
Жовтень	35.00
Листопад	—
Грудень	270.00

Разом \$730.00

Надвшка за рік 1921.... 3,863.16

31-го грудня лишалось \$19,045.91

РІК 1922		РІК 1922	
Січень	\$380.70	Січень	\$47.00
Лютий	401.44	Лютий	35.00
Март	443.00	Март	35.00
Цвітень	427.60	Цвітень	251.00
Разом	\$1,652.74	Разом	\$368.00
Процент	257.48		
Разом	\$1,910.22		
Розхід	368.00		
Надвишка	\$1,542.22	Надвишка	\$1,542.22
З днем 30 цвітня 1922, майно Мол. Союзу виносить..... \$20,588.13			
ЗІСТАВЛЕННЯ:			
Готівка з кінцем місяця цвітня 1919 була		\$5,292.61	
Загальний дохід від послідної Конвенції		12,527.12	
Разом		\$17,819.73	
Загальний розхід за той час		2,231.60	
Остат в готівці		\$15,588.13	
Бонди		5,000.00	
Загальне майно Молодечого Союзу виносить		\$20,588.13	
ДОХІД СКЛАДАЄТЬСЯ		Посмертне виплачено	
Вкладки від дітей	\$10,973.19	202 Омелян Лотоцький.....	18.00
Процент від готівки	947.68	189 Ольга Кривошия	32.00
Процент від бондів	606.25	139 Микола Бих	27.00
Разом	\$12,527.12	4 Микола Воробель	17.00
РОЗХІД СКЛАДАЄТЬСЯ:		4 Стефан Мудрик	29.00
Посмертне по членах	529.00	4 Андрій Мудрик	24.00
Платня Урядників	1,265.00	4 Ольга Пельц	17.00
Зворот виступ. членам	38.00	100 Богдан Гук	22.00
Адміністрація	100.25	62 Ат. Криницький	36.00
М. Давсон за виготовлен- ня табельки	275.00	120 Анна Звижинський ..	15.00
Д. Бориско за переклад пояснень до табельки	2.00	29 Анна Гац	31.00
Протестований чек від. 2.	3.85	73 Євгенія Мориквас.....	45.00
"Народна Воля" за друки	18.50	29 Марія Маріяш	48.00
Разом	\$2,231.60	116 Ів. Дорожинський	168.00
		Разом	\$529.00
		Зворот отримали	
		24 Петро Чепельський	5.00
		95 П. Чарнецький	6.00
		189 Юрій Саболь	15.00
		137 Стефан Дзедзів	12.00
		Разом	\$38.00

ГОТІВКА У. Р. СОЮЗА ПІСЛЯ ФОНДІВ:

Фонд посмертний	\$ 95,395.18
Фонд адміністраційний	2,760.07
Фонд резервовий	31,089.21
Фонд бідних	9,369.44
Фонд народний	3,520.20
Фонд рентовий	2,271.29
Фонд конвенційний	10,120.76
Фонд бенефіціарів	8,035.21
Разом	\$162,561.36

СТАН ЧИННИЙ:

Готівка	\$162,561.36
Бонди	115,988.54
Цінні папери	5,227.06
Інвентар	2,993.83
Друкарня	20,969.26
Дім У. Р. Союзу	20,700.00
Щадничі марки	720.86
Разом	\$329,160.91

СТАН ДОВЖНИЙ:

Фонд посмертний	\$144,595.38
Фонд адміністраційний	2,760.07
Фонд резервовий	96,406.48
Фонд бідних	9,369.44
Фонд народний	3,520.20
Фонд рентовий	2,271.29
Фонд конвенційний	10,120.76
Фонд бенефіціарів	60,117.29
Разом	\$329,160.91

Посмертне несплачене
по слідуєчих членах:

Відділ	Імя	
5	Йосиф Єнджейчику ..	\$900.00
30	Микола Пусь	1,000.00
40	Мих. Пиндурі	400.00
62	Ів. Шевчуку	850.00
112	Теодорі Лапай	500.00
127	Йос. Ковальським	900.00
150	Стефані Цюх	1,000.00
164	Миколі Дюс	1,000.00
206	Іван Найда	1,000.00
	Мих. Бонг	500.00

Разом

\$8,050.00

Провірено Контрольною Комісією Українського Робітничого Союзу
на днях 8—12 мая, 1922 року.

За Контрольну Комісією Українського Робітничого Союзу:

ІВАН АРТИМОВИЧ, Голова,

НИКОЛА ВАНКЕВИЧ, писар,

ВАСИЛЬ МОМРИК, член Контр. Комісії.

Sworn and subscribed to before me this 11 day of May, 1922.
(SEAL)

EDWARD A. BOSAK, Notary Public.

My Commission Expires February 19th, 1925.

На прикінці свого справоздання фінансовий секретар подав до відома, що за останні три роки їздив, чи то особисто, чи разом з другими членами Екзекутиви, в цілях, про які згадував вже голова Крайківський у своїм справозданню.

Відтак зачалась дискусія над справозданнем секр. Ленчицького.

Бадан заявляє, що поїздки членів Екзекутиви У. Р. Союзу не принесли жадних користей для організації, а лиш були причиною злишних видатків.

Ленчицький оправдує поїздки і заявляє, що їх вимагала konieczність та що взагалі Головна Екзекутива не заряджувала ніяких поїздок в таких випадках, де може було виразно бачити, що не буде користи для У. Р. Союзу.

Підгайний пояснює, що всяка справа потягає за собою кошта, та що ніхто не може наперед знати, чи з даної справи, як що вона не є зовсім ясна, може бути яка користь.

Шкварок дав внесок, поправа Мацік, щоби дискусію замкнути і справоздання прийняти до відома. Перед голосуванням над внеском забирали ще голоси слідуєчі делегати: Бадан, Скула, Саламандра, Н. Дучак, Мацік і Д. Япун. Відтак внесок прийнято одноголосно.

Справозданне скарбника

Михайло Бабей, скарбник У. Р. Союзу, заявив на вступі свого справоздання, що вповні годиться зі справозданнем фін. писара і від себе подасть лиш те, чого не обіймає справозданне фін. писара, а що може мати значінне дотично стану майна У. Р. Союзу. Відтак відчитав слідуєчі справозданне:

Виназ Доходів і Розходів

	ДОХІД	РОЗХІД
Готівка з цвітня		
1919 року \$91,788.91		
Май, 1919	10,983.97	14,636.97
Червень	10,087.23	8,612.29
Липень	10,113.16	1,992.29
Серпень	10,834.39	8,729.30
Вересень	8,590.03	1,968.84
Жовтень	10,674.47	6,039.21
Падоліст	11,330.01	5,100.27
Грудень	10,775.26	7,496.23
Січ., 1920	12,117.09	6,214.42
Лютий	8,679.07	7,267.58
Март	11,212.93	12,148.12
Цвітень	12,264.07	6,762.84
Май	9,151.66	8,455.10
Червень	9,234.26	45,555.70
Липень	14,861.86	17,225.59
Серпень	9,877.00	8,016.88
Вересень	9,218.74	3,580.14
Жовтень	8,762.35	4,915.03
Падоліст	12,688.29	5,346.11
Грудень	8,685.13	2,950.29
Січ. 1921	12,520.83	5,861.16
Лютий	9,264.92	8,016.20
Март	11,438.93	15,287.77
Цвітень	11,653.64	11,704.65
Май	9,596.61	4,891.51
Червень	10,838.70	9,459.63
Липень	11,270.91	6,047.99
Серпень	8,462.46	3,785.41
Вересень	9,432.83	3,811.92
Жовтень	9,046.36	3,805.81
Падоліст	10,892.31	11,860.80
Грудень	21,065.42	16,435.07
Січ. 1922	13,771.53	11,504.26
Лютий	8,692.82	9,078.94
Март	10,913.78	9,043.21
Цвітень	11,326.47	5,889.08
Разом	\$390,269.49	\$319,497.04

ЗІСТАВЛЕННЯ:

Доходи за три роки	\$390,269.49
Розходи за три роки	319,497.04

Надвижка	70,772.45
Готівка з кінцем цвітня 1919	91,788.91
<hr/>	
Масток У. Р. С. в готівці 30-го цвітня 1922 р.	\$162,561.36
Бонди держ. і індустр. та держ. ноти	115,680.65
Шери	5,227.06
Щадничі марки	720.86
<hr/>	
Разом, крім дому, друкарні і інвентару	\$284,189.93

Масток У. Р. Союзя, який був під наглядом скарбника представлявся ось так:

Готівки в банках	\$162,561.36
Державні бонди	57,393.00
Індустріальні Бонди	28,287.65
Державні Сертифікати	30,000.00
Стаки (уділи) залізничі і др.	5,227.06
Щадничі марки	720.86
<hr/>	
Разом	\$284,189.93

ВИКАЗ ПРОЦЕНТІВ ВІД ГОТІВКИ
ЛІПЕНЬ 1919

Wyoming Valley Tr. Co. W. B. 232.28	Разом	\$2,267.75
Slavonic Dep. Bank W. B. 483.62	СІЧЕНЬ 1921	
American Bank of Comm. Scranton, Pa. 264.04	Wyoming Valley Tr. Co. W. B. 308.69	
Citiz. Sav. & Trust Co. Cleveland, O. 362.28	Luzerne Co. Nat'l Bank W. B. ... 402.00	
Bosak State Bank, Scranton.. 361.37	Liberty Bank W. B. 481.24	
	Bosak State Bank Scranton, Pa. 399.26	
	<hr/>	
Разом	Разом	\$1,591.19

СІЧЕНЬ 1920

Wyoming Valley Tr. Co. W. B. 331.51	Wyoming Valley Tr. Co. W. B. 148.22	
Slavonic Dep. Bank W. B. 536.67	Luzerne Co. Nat'l Bank W. B. 350.69	
American Bank of Comm. Scranton, Pa. 299.82	Bosak State Bank Scranton, Pa. 683.33	
Citiz. Sav. & Trust Co. Cleveland, O. 353.88	Liberty Bank W. B. 862.15	
Bosak State Bank, Scranton, Pa. 300.50	<hr/>	
	Разом	\$2,044.39
	СІЧЕНЬ 1922	
Разом	First Nat'l Bank, Olyphant ... 141.67	
\$1,824.36	Parkway Trust Co. Philadelphia 467.94	
	Luzerne Co. Nat'l Bank W. B. 410.04	
	Slavonic Dep. Bank W. B. 90.00	
	Bosak State Bank Scranton 747.16	
	Wyoming Valley Tr. Co. W. B. 117.84	
	Liberty Bank W. B. 617.24	
	<hr/>	
	Разом	\$2,044.39

ЛІПЕНЬ 1920

Wyoming Valley Tr. Co. W. B. 356.36	Загальна сума	\$12,128.42
Slavonic Dep. Bank W. B. 515.59		
American Bank of Comm. Scranton, Pa. 284.00		
Citiz. Sav. & Tr. Co. Cleveland, 258.98		
Bosak State Bank Scranton, Pa. 352.82		
Luz. County Nat'l Bank W. B. 100.00		

Звіт з доходів і розходів Укр. Діточого Союзя та зіставленне:

Дохід від 1 мая 1919 р. по кнець цвітня 1922....	\$12,543.27
Розхід за той сам час	2,247.50
Позістало в готівці	\$10,295.77

З перед мнившої конвенції було готівки	5,292.86
Інвестовано в бондах 2-ої позицки	5,000.00
<hr/>	
Цілий маєток Укр. Діточого Союзу з кінцем цвітня 1922 р. \$20,588.13	
Бонди Укр. Діточого Союзу в 2-ої позицки, реєстровані на імя Укр. Діт. С. No. 185687-91, 4¼ %, по \$1,000 один.	
Готівка улькована в слідуєчих банках:	
Wyoming Valley Trust Co.	\$10,418.15
Bosak State Bank	5,184.98
<hr/>	
Разом	\$15,603.13
Невиплачений чек	15.00
<hr/>	
Разом	\$15,588.13
Бонди	5,000.00
<hr/>	
Разом	\$20,588.13

При кінці свого справоздання скарбник заявив, що як-би продати підчас Конвенції куплені У. Р. Союзом бонди за послідних три роки, то У. Р. Союз мав-би з такої пролажі чистого зиску поперх \$4,000 і це крім проценту, який постійно на-

ростав і наростає від тих бондів. Скарбник казав також, що їздив два рази в товаристві других членів Екзекутиви в гуманітарних цілях. На тім скінчив своє справоздання.

Дискусія над справозданнем скарбника

Шкварок ставить запит, длячого У. Р. Союз позбувся деяких державних бондів, а закупив інші, за які заплачено більше, як за попередні.

Бабей відповідає, що федеральним бондам виходив речинець і їх треба було вимінати на готівку, або на які інші бонди.

Вишньовський ставить питання, длячого в Ліберті Банку у Вилкс-Берр знаходиться поперх \$20,000.

Бабей відповідає, що на суму понад \$20,000, котра є улькована в згаданім банку, банк дав окрему вапоруху, згідно з дотичною постановою статута У. Р. Союзу і за згодою Головного Уряду У. Р. Союзу.

Вишньовський запитує дальше щодо майна згаданого Ліберті Банку та урядових контроль, яким банк підлягає.

Бабей інформує про фінансові за-соби Ліберті Банку та заявляє, що

той банк буде належати від 29-го мая, 1922, до категорії стейтових банків.

Шкварок звертає увагу, що приватні банки не повинні бути місцем для льюковання майна У. Р. Союзу, та що в таких цілях требаб послугуватись виключно стейтовими і національними банками. Заразом противиться, що в Стейтовім Банку Босака в Свентон знаходиться поперх \$40,000 гроший У. Р. Союзу.

Бабей говорить, що гарантованої певности не можна сподіватись від ніякого банку, та що випадки банкруцтва трапляються серед всіх банкових категорій, не виключаючи стейтових і національних.

Саламандра підносить, що держати \$20,000 на чековім конті є за богато, бо звичайні місячні розходи У. Р. Союзу не сягають такої суми.

Бабей пояснює, що Головий Уряд У. Р. Союзу дав дозвіл держати на чековім конті \$15,000, а що під

ту пору знаходиться більше, то це з огляду на конвенційні видатки. Від тої надвигки банк платить процент.

Вишньовський ставить внесок, попирає Белегай, щоби для перевірення запорок на гроші У. Р. Союзу в Либерті Банку вибрати завтра окрему комісію.

Шкварок виступає проти внеску, заявляючи, що ту роботу може виконати Шконтруюча Комісія.

Піддзола вносить, попирає Бадан, щоби цю справу залишити до завтрашнього засідання і щоби замкнути нинішні наради.

Внесок прийнято односторонньо і голова замкнув засідання о годині 6.20 вечером.

ТРЕТІЙ ДЕНЬ НАРАД 17-го МАЯ, 1922

Ранішнє засідання

О годині 8-їй рано отворив засідання предс. Петрів. Перечитано спис головних урядників, делегатів і делегатів. Присутні всі.

Перчак відчитав протокол з ранішнього засідання першого дня Конвенції. Прийнято до відома.

Конвенційний секретар Д. Бойко відчитав протокол з дальшого півтора дня Конвенції.

На внесок П. Дучака, попертий Бриняком, протокол прийнято односторонньо до відома.

Саламандра пропонує, щоби слово "делегат" було виключним титулом при висказуванні назвиск делегатів підчас нарад. Прийнято до відома.

Підгайний вносить, попирає Няй, щоби признати Петрова председателем засідання бжучого дня. Односторонньо прийнято.

Пастернак вносить, попирає Сущереба, щоби в одній справі делегат не забирав більше голосу як два рази.

Саламандра звертає увагу, щоби внеску не розуміти так, що кожний делегат мусить забирати 2 рази голос в кожній справі.

Н. Дучак заявляє проти внеску, мотивуючи тим, що дехто з делегатів може мати добру гадку, але при такім обмеженню не буде міг її висказати.

Белегай дає поправку до внеску, після якої булоб вільно забирати голос більш як 2 рази, як-би в даній справі не забирав ніхто дальше голосу пораз перший або другий.

Внесок Пастернака, з поправкою Белегай, прийнято односторонньо.

Председатель просить продовжувати наради над внеском, поставленим при кінці вчерашнього засідання щодо вибору Комісії для розслідування банкових запорок.

Пельц вносить, попирає Нагорняк, щоби цю справу полагодила Шконтруюча Комісія.

Бабей пропонує, щоби вибрати комісію з трох членів, бо Шконтруюча Комісія буде мала за богато роботи.

Заллатинський пропонує, щоби справу грошей в банках і справоздання скарбника розслідувати і обговорити зокрема.

Відтак забірали голос в тій справі Саламандра, Н. Дучак, Пельц, Підгайний.

Слідувало голосування над внеском Пельца і внесок прийнято більшістю голосів.

Вишньовський вносить, попирає Фринцко, щоби справоздання скарбника прийнято до відома.

Перед голосуванням скарбник відповідав ще на ставленійому закиди.

Після того внесок Вишньовського односторонньо прийнято.

На внесок Белегай, попертий Тарасом, ухвалено, щоби делегати не виходили без потреби з галі підчас засідань.

Справоздання рекордового писаря З черги приступлено до вислухання звіту рекордового секретаря Григорія Перчака, який відчитав насамперед слідуєчий витяг з ведених ним рекордових книг:

Степеновий зріст і упадок числа членів У. Р. Союзу

Місяць і рік	нові члени	на ново прийняті	пр. з пер. лист.	разом	суспендовані	вибр. пер. лист.	померли	зміна класів	разом
Май, 1919	38	49	58	145	77	58	1	2	138
Червень	40	26	29	95	133	39	2	4	178
Липень	20	47	23	90	137	13	6	2	158
Серпень	29	80	14	123	96	15	2	2	115
Вересень	60	44	10	114	70	17	2	3	92
Жовтень	49	21	20	90	88	23	3	2	116
Падоліст	19	22	14	55	97	9	9		115
Грудень	29	42	22	93	65	19			84
Січ., 1920	41	24	3	68	76	6	6		88
Разом	325	355	193	873	839	199	31	15	1,084

Зіставлення

З кінцем п'яття 1919 р. Укр. Робіт. Союз числив членів.....	5,743
В протязу 9-ох місяців прибуло до Укр. Роб. Союзу членів.....	873

Разом	6,616
Протязом 9 місяців суспендовано, вибрали пер. листи, померло і переступили до інших класів забезпечення	1,084

З кінцем січня 1920 року Укр. Роб. Союз числив членів.....	5,532
В протязу 9 місяців, або від 1-го мая 1919 р. до 31. січня 1920 Український Робітничий Союз втратив членів	213

Степеновий зріст і упадок числа членів У. Р. Союзу за рік 1920

Місяць і рік	нові члени	на ново прийняті	прин. в пер. лист.	разом	суспендовані	вибр. пер. лист.	померли	разом
Лют., 1920	48	33	3	84	79	2	9	90
Март	39	34	3	76	86	2	6	94
Квітень	25	21	2	48	93	13	88	114
Май	27	35	20	82	118	19	5	142
Червень	37	22	37	96	79	45	4	128
Липень	87	32	64	183	83	66	4	153
Серпень	39	39	23	101	41	14	5	60
Вересень	37	10	19	66	60	17	4	81
Жовтень	63	22	7	92	24	8	3	35
Листопад	76	3	14	93	49	9	3	61
Грудень	149	22	7	178	52	5	5	62
Разом	627	273	199	1,099	764	200	56	1,020

Зіставлення

З кінцем січня 1920 р. Укр. Роб. Союз числив членів	5,532
В протязу 11 місяців прибуло	1,099

Разом	6,631
В протязу 11 місяців, від 1-го лютого — 31-го грудня суспен- довано, вибрали пер. листи і померло	1,020

З кінцем грудня 1920 р. Укр. Роб. Союз числив членів.....	5,611
За 11 місяців 1920. р. прибуло членів	79
Степеневий зріст і упадок числа членів У. Р. Союзу за рік 1921	

Місяць і рік	нові члени	на ново прийняті	пр. з п. лис.	разом	ступен-довані	ввбр. пер. лист.	померли	разом
Січ..1921	64	15	7	86	48	5	6	59
Лютий	51	17	3	71	49	5	4	58
Март	34	6	6	46	59	11	2	72
Цвітень	10	12	8	30	81	3	2	86
Май	21	21	11	53	67	11	4	82
Червень	35	16	11	62	79	10	1	90
Липень	91	27	15	133	81	15	3	99
Серпень	19	17	15	50	72	16	3	91
Вересень	33	23	9	65	77	11	4	92
Жовтень	48	25	2	95	61	16	5	82
Листопад	45	28	16	89	39	21	3	63
Грудень	178	14	23	215	45	29	5	79
Разом	628	221	146	995	758	153	42	953

Зіставлення

З кінцем місяця грудня 1921 р. Укр. Роб. Союз числив членів....	5,611
В протязу 1921 р. прибуло членів	99

Разом	6,606
В протязу 1921 р. суспендовано, вибрали пер. листи і померли....	953
З кінцем грудня 1921 р. Укр. Роб. Союз числив членів.....	5,653
Зріст в 1921 р.	42

Степеневий зріст і упадок числа членів У. Р. Союзу за чотири місяці 1922. р.

Місяць і рік	нові члени	на ново прийняті	пр. з п. л.	разом	ступен-довані	ввбр. пер. лист.	померли	разом
Січ.,1922	188	13	22	223	72	16	3	91
Лютий	142	39	13	194	60	22	8	90
Март	48	18	21	87	39	13	4	56
Цвітень	22	14	15	51	62	16	3	81
Разом	400	84	71	555	233	67	18	318

Зіставлення

З кінцем місяця грудня 1921 р. Укр. Роб. Союз числив членів....	5,653
В протягу перших чотирох місяців, 1922 прибуло	555
Разом	6,208
В протягу перших чотирох місяців, 1922, суспендовано, вибрали пер. листи і померло	318
З кінцем місяця цвітня 1922 р. Укр. Роб. Союз числив членів....	5,890
Зріст в 1922 році	237
Загальне зіставлення за 3 роки від 1-го мая 1919 р. до 30-го цвітня 1922	

	нові члени	приняті на ново	пр. з пер. лист.	разом
Від 1 мая 1919 до 31 січня 1920	325	355	193	873
Від 1. лют. 1920 до 30 грудня 1920	627	273	199	1,099
В році 1921	628	221	146	995
Від 1 січня до 30-го цвітня 1922	400	84	71	555
Разом	1,980	933	609	3,522

	суспендовані	вв. пр. листи	померли	до ин. клас	разом
Від 1. мая 1919 до 31. січня 1920	839	199	31	15	1,084
Від лютого 1920 до 30 грудня 1920	764	200	56		1,020
Від 1. січня 1921 до 30. груд. 1921	758	153	42		953
Від 1. січня 1922 до 30 цвіт. 1922	233	67	18		318
Разом	2,594	619	147	15	3,375

Повторення

З кінцем місяця цвітня 1919 У. Р. Союз числив членів.....	5,743
В трох роках від 1-го мая 1919 до 30-го цвітня 1922 р. прийнято нових, на ново і з переступними листами	3,522
Разом	9,265
В трох роках від 1-го мая 1919 р. — 30-го цвітня 1922 р. суспендовано, вибрали пер. листи, перейшли до інших клас обеспечення і померло	3,375
З кінцем цвітня 1922 р. Укр. Роб. Союз числив членів	5,890
З кінцем цвітня 1919 р. Укр. Роб. Союз числив членів.....	5,743
В протягу трох літ від 1-го мая 1919 р. — 30-го цвітня 1922 р. число членів Укр. Роб. Союзу побільшилось о	147

Ново засновані відділи Укр. Роб. Союзу

протягом трох років, від 1-го мая 1919 р. до 30-го цвітня, 1922

- 17 Брацтво св. Махаїла, Ревлак, Па., засновано в червни, 1920.
 - 42 Тов. ім. Т. Шевченка, Едвардсвил, Па., засновано в липни, 1920.
 - 51 Тов. Т. Шевченка, Сисеро, Ілл., засновано в серпни, 1920.
 - 60 Товариство "Сокил", Олифант, Па., засновано в вересни, 1920.
 - 66 Тов. "Вільна Україна", Верум, Па., засновано в жовтни, 1920.
 - 74 Тов. "Вільна Україна", Коппел, Па., засновано в жовтни, 1920.
 - 70 Тов. ім. Т. Шевченка, Каліфорнія, Па., засновано в грудни, 1920.
 - 190 Бр. св. Петра і Павла, Плейнс, Па., засновано в лютім, 1921.
 - 99 Тов. ім. Івана Франка, Нью Кестл, Па., засновано в серпни, 1921.
 - 84 Тов. "Вільна Україна", Тейлор, Па., засновано в листопаді, 1921.
 - 83 Товариство "Робітники", Алгома, Па., засновано в грудни, 1921.
 - 173 Бр. св. О. Николая, Верум, Па., засновано в грудни, 1921.
 - 226 Тов. ім. Івана Франка, Вудлави, Па., засновано в грудни, 1921.
 - 223 Сестр. Пресв. Богородиці, Френклин, Па., засновано в січни, 1922.
 - 227 Бр. св. Стефана, Мекіс Ракс, Па., засновано в січни, 1922.
 - 140 Тов. ім. Вол. Короленка, Фарел, Па., засновано в лютім, 1922.
 - 153 Тов. "Радянська Україна", Алтман, Па., засновано у лютім 1922
 - 154 Товариство "Згода", Дітройт, Миш., засновано в лютім, 1922.
 - 160 Сестр. Пр. Діви Марії, Мавнт Плесент, Па., засновано в лютім, 1922.
 - 174 Бр. св. Петра і Павла, Музик, Па., засновано в лютім, 1922.
 - 207 Тов. ім. Івана Франка, Шикаго, Ілл., засновано в лютім, 1922.
 - 56 Тов. "Солидарність", Алентави, Па., засновано в жовтни, 1921.
 - 47 Тов. "Зоря Правди", Скрентон, Па., засновано в жовтни, 1921.
- Разом засновано протягом трох років 23 відділи.

Відділи, які змінили свої назви

- Відділ 50 з Тов. ім. Мир. Січинського на Тов. ім. Тараса Шевченка.
- " 90 з Т-ва "Поділя" на Товариство "Радянська Україна".
- " 110 з Т-ва св. Стеф. Архидіякона на Т-во ім. Тараса Шевченка.
- " 217 з Т-ва ім. Мир. Січинського на Т-во ім. Тараса Шевченка.

Виказ Відділів, яні злучилися з другими Відділами

- В місяци червни, 1920 Відд. 83. злучився з Відд. 3. в Тейлор, Па.
- В місяци маю, 1920 Відд. 154. злучився з Відд. 132. в Клівленд, Огайо.
- В місяци червни, 1920 Відд. 66. злучився з Відд. 141. в Літел Фалс, Мас.
- В місяци червни, 1920 Відд. 91. злучився з Відд. 106. в Мекіс Ракс, Па.
- В місяци липни, 1920 Відд. 60. злучився з Відд. 4. в Монесен, Па.
- В місяци липни, 1920 Відд. 99. злучився з Відд. 3. в Тейлор, Па.
- В місяци цвітня, 1921 Відд. 84. злучився з Відд. 224. в Бостон, Мас.
- В місяци січни, 1921 Відд. 56. злучився з Відд. 124. в Йонгтави, Огайо.
- В місяци липни, 1921 Відд. 87. злучився з Відд. 104. в Монесен, Па.
- В місяци жовтня, 1921 Відд. 98. злучився з Відд. 193. в Нортгемптон, Па.

Відділи суспендовані

- В місяци маю, 1920 суспендовано відділ 114 в Філадельфія, Па.
- В місяци маю, 1920 суспендовано відділ 131 в Діксон Ситі, Па.

Відділи розв'язані

- В місяци грудни, 1920 розв'язано відділ 47. в Спрінгфілд, Ілл.
- В місяци червни, 1921 розв'язано відділ 125. в Колвер, Па.

В місяці червни, 1921 розв'язано відділ 178. в Гартфорд, Конн.

В місяці липни, 1921 розв'язано відділ 207. в Бриджпорт, Конн.

В місяці падолисті, 1921 розв'язано відділ 186. в Скрентон, Па.

**ЗАГАЛЬНИЙ ВИКАЗ ПІСЛЯ ВІКУ
І СУМИ ОБЕСПЕЧЕННЯ
В РІЖНИХ КЛАСАХ**

Вік	число членів	Обеспечені на суму
16	10	9,500.00
17	48	44,200.00
18	37	35,000.00
19	21	18,800.00
20	25	24,000.00
21	29	25,000.00
22	34	32,500.00
23	44	38,100.00
24	72	62,300.00
25	108	83,400.00
26	176	141,500.00
27	206	173,100.00
28	222	179,100.00
29	269	220,700.00
30	329	273,100.00
31	269	230,600.00
32	293	248,600.00
33	277	230,800.00
34	354	306,800.00
35	290	250,900.00
36	286	252,500.00
37	249	214,600.00
38	244	203,000.00
39	207	181,000.00
40	255	226,600.00
41	229	202,600.00
42	190	165,600.00
43	153	127,100.00
44	130	104,800.00
45	136	113,900.00
46	122	92,300.00
47	80	59,500.00
48	82	60,400.00
49	89	71,300.00
50	69	51,000.00
51	57	40,300.00
52	38	27,800.00
53	22	16,100.00
54	39	31,000.00
55	33	22,700.00
56	21	15,900.00
57	10	5,200.00
58	10	6,500.00
59	12	9,300.00
60	5	2,500.00
61	1	1,000.00
62	5	3,100.00
63	2	2,000.00
64		
65		
66		
67	1	1,000.00
5,890		4,943,600.00

ВИКАЗ ВІДДІЛІВ ПІСЛЯ СТЕЙТІВ

	ч. відділів	ч. член.	сума обеспечення
Стейт Пенн.	112	3,563	\$3,096,100.00
„ Нью Йорк	33	737	589,800.00
„ Нью Дж.	16	438	326,100.00
„ Огайо	11	371	329,900.00
„ Іл.	11	179	135,400.00
„ Конн.	6	139	104,300.00
„ Мич.	7	130	101,600.00
„ В. Вірдж.	3	65	60,200.00
„ Масс.	5	100	64,800.00
„ Місури	2	55	34,600.00
„ Інд.	5	64	50,400.00
„ Мінн.	1	18	13,000.00
„ Меріленд	1	8	4,800.00
„ Род Айл.	1	13	9,700.00
„ Н. Гемпш.	1	7	5,900.00
„ Канада	1	3	3,000.00
216	5,890	\$4,943,600.00	

**Виказ членів і суми забезпечення
після класу**

В класі W і M є членів	5,251	\$4,348,800
В класі L є членів	459	432,800
В класі J є членів	178	160,000
В класі O є членів	2	2,000
Разом	5,890	\$4,943,600

Виказ Відділів приналежних до Укр. Роб. Союзу з кінцем цвітня, 1922

- 1 Т-во ім. Богдана Хмельницького, Оліфант, Па.
- 2 Т-во ім. Івана Гонти, Скрентон, Па.
- 3 Товариство "Любов", Тейлор, Па.
- 4 Товариство ім. Тараса Шевченка, Монесен, Па.
- 5 Брацтво св. Петра і Павла, Ембридж, Па.
- 6 Товариство "Україна", Пен Аргил, Па.
- 7 Товариство "Добрий Самарянин", Скрентон, Па.
- 8 Товариство "Запорожська Січ", Мериден, Конн.
- 9 Товариство "Любов", Скрентон, Па.
- 10 Брацтво св. Михаїла, Перт Амбой, Н. Дж.
- 11 Брацтво св. Михаїла, Бринкентон, Па.
- 12 Товариство "Українців в Америці" Геррисон, Н. Дж.
- 13 Брацтво "Християнська Любов", Елмайра Гайтс, Н. Й.
- 14 Товариство ім. Мирослава Січинського, Вотлер, Па.
- 15 Товариство ім. Тараса Шевченка, Голіок, Масс.
- 16 Товариство "Запорожська Січ", Кенонсбург, Па.
- 17 Брацтво св. Михаїла, Ревлак, Па.
- 18 Товариство ім. Івана Франка, Томастон, Конн.
- 19 Товариство "Любов", Ковтсвил, Па.
- 20 Товариство "Запорожська Січ за Морем", Філадельфія, Па.
- 21 Товариство "Січ", Нью Кеңсингтон, Па.
- 22 Брацтво "Лицарі св. Григорія", Ланкестер, Н. Й.
- 23 Сестрицтво Пресвятої Богородиці, Лакаванна, Н. Й.
- 24 Брацтво св. Михаїла, Ліндора, Па.
- 25 Товариство Українських Соколів, Мекіс Раєс, Па.
- 26 Брацтво св. Михаїла Архангела, Гомстед, Па.
- 27 Товариство ім. Івана Гонти, Джерзі Сіті, Н. Дж.
- 28 Товариство ім. Тараса Шевченка, Нью Йорк, Н. Й.
- 29 Брацтво св. **О. Николая**, Олд Фордж, Па.
- 30 Товариство ім. Петра Дорошенка, Скрентон, Па.
- 31 Товариство "Січ", Оліфант, Па.
- 32 Сестрицтво Пресв. Богородиці, Питсбург, Па.
- 33 Товариство ім. Мирослава Січинського, Ченсі, Па.
- 34 Брацтво св. Івана Хрестителя, Гінсдейл, Н. Г.
- 35 Товариство ім. Марка Каганця, Вилєс-Берр, Па.
- 36 Товариство ім. Володимира Винниченка, Скрентон, Па.
- 37 Товариство ім. Мирослава Січинського, Скрентон, Па.
- 38 Товариство Тисьмениця, Нью Йорк, Н. Й.
- 39 Брацтво св. Івана Хрестителя, Нентівок, Па.
- 40 Брацтво св. Василя Великого, Лейквуд, Огайо.
- 41 Товариство "Надія", Філадельфія, Па.
- 42 Товариство ім. Тараса Шевченка, Едвардсвил, Па.
- 43 Товариство "Заокеанська Україна", Бофало, Н. Й.
- 44 Брацтво св. Володимира, Нью Бритен, Конн.
- 45 Брацтво св. Михаїла, Йонгстаун, Огайо.
- 46 Товариство ім. Михайла Грушевського, Філадельфія, Па.
- 47 Товариство "Зоря Правди", Скрентон, Па.
- 48 Товариство ім. Максима Залізняка, Скрентон, Па.
- 49 Товариство ім. Адама Коцка, Трентон, Н. Дж.
- 50 Товариство ім. Тараса Шевченка, Питсбург, Па.

- 51 Товариство ім. Тараса Шевченка, Сисеро, Ілл.
- 52 Товариство У. Р. Союза, Елмайра, Н. Й.
- 53 Товариство ім. Мирослава Січинського, Вгипел, В. Вердж.
- 54 Брацтво св. Івана Хрестителя, Ред Стар, В. Вердж.
- 55 Товариство ім. Гетьмана Івана Мазепи, Москігон, Миш.
- 56 Товариство "Солідарність", Аллентонн, Па.
- 57 Брацтво св. Юрія, Джесоп, Па.
- 58 Товариство "Запорожська Січ", Кемден, Н. Дж.
- 59 Товариство Поступове "Дунай", Нью Йорк, Н. Й.
- 60 Товариство "Сокіл", Диксон Ситі, Па.
- 61 Брацтво св. Михаїла, Маганой Ситі, Па.
- 62 Брацтво св. Михаїла Архангела, Симпсон, Па.
- 63 Товариство "Атлас", Мавнт Кармел, Па.
- 64 Товариство ім. Тараса Шевченка, Бофало, Н. Й.
- 65 Товариство ім. Тараса Шевченка, Болтимор, Мд.
- 66 Товариство "Вільна Україна", Верум, Па.
- 67 Товариство "Вільна Україна", Скрентон, Па.
- 68 Брацтво св. Івана Хрестителя, Гейзелтон, Па.
- 69 Українське Заломогове Товариство, Оборн, Н. Й.
- 70 Товариство ім. Тараса Шевченка, Каліфорнія, Па.
- 71 Товариство "Нове Життя", Бруклін, Н. Й.
- 72 Товариство "Вільна Україна", Дітройт, Миш.
- 73 Товариство "Добрий Самарянин", Лефлін, Па.
- 74 Товариство "Вільна Україна", Коппел, Па.
- 75 Товариство "Україна", Нью Йорк, Н. Й.
- 76 Сестрицтво "Надія", Мекіс Ракс, Па.
- 77 Товариство "Добрий Советяк", Честер, Па.
- 78 Товариство ім. Мирослава Січинського, Тайр, Па.
- 79 Товариство "Могильниця", Нью Йорк, Н. Й.
- 80 Брацтво Покрови Пресв. Богородиці, Рон, Па.
- 81 Сестрицтво св. Тройці, Йонгстаун, Огайо.
- 82 Товариство "Українські Козаки", Бруклін, Н. Й.
- 83 Товариство "Робітники", Алгона, В. Вердж.
- 84 Товариство "Вільна Україна", Тейлор, Па.
- 85 Товариство ім. Богдана Хмельницького, Мекіспорт, Па.
- 86 Товариство ім. Михаїла Грушевського, Шикаго, Ілл.
- 88 Брацтво св. О. Николая, Бентлейвил, Па.
- 89 Товариство "Запорожська Січ", Савт Бенд, Інд.
- 90 Товариство "Радянська Україна", Гемтремк, Миш.
- 92 Товариство "Любов", Спенглер, Па.
- 93 Товариство ім. Івана Франка, Шикаго, Ілл.
- 94 Товариство Українців "Самопоміч", Монтреал, Канада.
- 95 Товариство "Вільна Україна", Бингемтон, Па.
- 96 Товариство ім. Богдана Хмельницького, Кейзер, Па.
- 97 Товариство "Любов", Йорквил, Огайо.
- 99 Товариство ім. Івана Франка, Нью Кестл, Па.
- 100 Товариство "Запорожська Січ", Песейв, Н. Дж.
- 101 Брацтво св. Івана Хрестителя, Глен Лайон, Па.
- 102 Брацтво св. Володимира, Шикаго, Ілл.
- 103 Брацтво св. О. Николая, Мегоной Ситі, Па.
- 104 Товариство "Подільська Україна", Клівленд, Огайо.

- 105 Товариство "Вільність", Спрінгфілд Велі, Н. Й.
- 106 Товариство ім. Мирослава Січинського, Мекіс Раєс, Па.
- 107 Товариство ім. Тараса Шевченка, Амстердам, Н. Й.
- 108 Брацтво св. Йосафата, Сентралія, Па.
- 109 Брацтво св. Дмитрія, Ренкін, Па.
- 110 Товариство ім. Тараса Шевченка, Гленвуд, Па.
- 111 Товариство "Любов", Бруклін, Н. Й.
- 112 Товариство ім. Тараса Шевченка, Дітройт, Миш.
- 113 Товариство "Запорозьська Січ", Сейнт Луїс, Мо.
- 115 Брацтво св. Івана Хрестителя, Болдейл, Па.
- 116 Брацтво св. Михаїла Архангела, Іст. Шикаго, Инд.
- 117 Товариство "Любов", Малтбі, Па.
- 118 Брацтво св. О. Николая, Едвардсвил, Па.
- 119 Брацтво св. О. Николая, Сейр, Па.
- 120 Товариство ім. Мирослава Січинського, Нентівок, Па.
- 121 Товариство "Вільна Україна", Рочестер, Н. Й.
- 122 Товариство ім. Мирослава Січинського, Трой, Н. Й.
- 123 Брацтво св. Михаїла, Бравнсвил, Па.
- 124 Товариство "Запорозьська Січ", Йонгстаун, Огайо.
- 126 Брацтво св. Михаїла, Нефс, Огайо.
- 127 Товариство "Січ", Майнерсвил, Па.
- 128 Брацтво св. О. Николая, Чисгольм, Мин.
- 129 Товариство ім. Мирослава Січинського, Йонгстаун, Огайо.
- 130 Товариство ім. Івана Франка, Нью Йорк, Н. Й.
- 132 Брацтво св. Івана Хрестителя, Клівленд, Огайо.
- 133 Брацтво св. Дмитрія, Шикаго, Ілл.
- 134 Товариство "Запорозьська Січ", Ботлер, Па.
- 135 Товариство ім. Тараса Шевченка, Москігон Гайтс, Миш.
- 137 Товариство "Запорозьська Січ", Нью Гейвен, Конн.
- 138 Товариство "Вільна Україна", Ленсінг, Миш.
- 139 Брацтво св. Петра і Павла, Бриджпорт, Конн.
- 140 Товариство ім. Володимира Короленка, Фаррел, Па.
- 141 Брацтво св. О. Николая, Литл Фолс, Н. Й.
- 142 Товариство "Січ", Шикаго, Ілл.
- 143 Українське Народне Товариство, Лоренс, Масс.
- 144 Брацтво св. О. Николая, Тресков, Па.
- 145 Товариство ім. Мирослава Січинського, Оліфант, Па.
- 146 Брацтво св. Петра і Павла, Мекіс Раєс, Па.
- 147 Товариство "Українська Січ", Орора, Ілл.
- 148 Сестрицтво Різдва Пресв. Богородиці, Едвардсвил, Па.
- 149 Брацтво св. Василя Великого, Кудпмонт, Па.
- 150 Брацтво св. Дмитрія, Френклин, Па.
- 151 Брацтво св. О. Николая, Голден, В. Вердж.
- 152 Брацтво св. Петра і Павла, Сейнт Клейр, Па.
- 153 Товариство "Згода", Олтман, Па.
- 154 Товариство "Радянська Україна", Дітройт, Миш.
- 155 Брацтво св. О. Николая, Ньюбург, Н. Й.
- 156 Брацтво св. Дмитрія, Виндбер, Па.
- 157 Брацтво св. Петра і Павла, Трентон, Н. Дж.
- 158 Брацтво св. О. Николая, Геркимер, Н. Й.
- 159 Товариство "Січ", Ешлі, Па.

- 160 Сестрицтво Пресв. Діви Марії, Мт. Плесент, Па.
 161 Товариство "Поморяни", Нью Йорк, Н. Й.
 162 Брацтво св. Івана Хрестителя, Фріленд, Па.
 163 Брацтво св. Антона, Стоктон, Па.
 164 Товариство Українських Робітників, Скрентон, Па.
 165 Брацтво св. Івана Хрестителя, Ром, Н. Й.
 166 Товариство ім. Тараса Шевченка, Бавнд Брук, Н. Дж.
 167 Брацтво св. Димитрія, Вейон, Н. Дж.
 168 Брацтво св. Івана Хрестителя, Реритен, Н. Дж.
 169 Товариство ім. Володимира Винниченка, Іст Гемонд, Інд.
 170 Товариство Українських Робітників, Істон, Па.
 171 Брацтво св. Івана Хрестителя, Економі, Па.
 172 Товариство "Запорожська Січ", Геркимер, Н. Й.
 173 Брацтво св. О. Николая, Верум, Па.
 174 Брацтво св. Петра і Павла, Музик, Па.
 175 Брацтво св. Петра і Павла, Нортгемптон, Па.
 176 Брацтво св. Василя Великого, Пітсбург, Па.
 177 Брацтво св. Андрея, Бреслав, Па.
 179 Товариство "Народна Вільність", Бриджпорт, Конн.
 180 Брацтво св. Петра і Павла, Скарбро, В. Вердж.
 181 Брацтво св. Петра і Павла, Ст. Луїс, Мо.
 182 Брацтво св. Івана Хрестителя, Диксонвил, Па.
 183 Товариство ім. Тараса Шевченка, Каргерет, Н. Дж.
 184 Товариство "Запороже за Морем", Нью Йорк, Н. Й.
 187 Брацтво св. Михайла, Ст. Джансвил, Н. Й.
 188 Товариство "Поступ", Честер, Па.
 189 Брацтво св. Стефана, Ебервил, Па.
 190 Брацтво св. Петра і Павла, Плейнс, Па.
 191 Товариство "Борба", Ньюарк, Н. Дж.
 192 Товариство "Вільна Громада", Нью Йорк, Н. Й.
 193 Товариство ім. Тараса Шевченка, Нортгемптон, Па.
 194 Брацтво св. Димитрія, Скрентон, Па.
 195 Брацтво св. Івана Хрестителя, Нью Бронсвик, Інд.
 196 Товариство Вільна "Україна", Гері, Інд.
 197 Товариство ім. Тараса Шевченка, Іри, Па.
 198 Брацтво св. Петра і Павла, Геркимер, Н. Й.
 199 Брацтво св. Івана Хрестителя, Елізабетпорт, Н. Дж.
 200 Товариство ім. Максима Залізняка, Тейлор, Па.
 201 Товариство "Запорожська Січ", Ендикат, Н. Й.
 202 Товариство "Вільна Україна", Лакаванна, Н. Й.
 203 Товариство ім. Івана Франка, Сейлем, Масс.
 204 Брацтво Пресв. Богородиці, Шикаго, Ілл.
 205 Товариство "Запорожська Січ", Шикаго, Ілл.
 206 Товариство ім. Івани Франка, Скрентон, Па.
 207 Товариство ім. Івана Франка, Шикаго, Ілл.
 208 Сестрицтво св. Анни, Лейквуд, Огайо.
 209 Товариство "Міських Селян", Грінсбург, Па.
 210 Товариство "Львів", Шикаго, Ілл.
 211 Брацтво св. Івана Хрестителя, Фал Ривер, Масс.
 212 Брацтво св. Вознесенія, Ньюарк, Н. Дж.
 213 Брацтво Збору Пр. Богородиці, Шлимавт, Па.

- 214 Товариство Укр. Пос. Клюб, Бейон, Н. Дж.
- 216 Товариство "Україна", Гері, Інд.
- 217 Товариство ім. Тараса Шевченка, Вилкс-Берр, Па.
- 218 Товариство ім. Мирослава Січинського, Ватермен, Па.
- 219 Товариство ім. Тараса Шевченка, Палмертон, Па.
- 220 Товариство "Вільна Україна", Вайено, Па.
- 221 Товариство ім. Мирослава Січинського, Гейзелтон, Па.
- 222 Товариство "Молода Україна", Кромптон, Р. І.
- 223 Сестрицтво Пресв. Богородиці, Френклин, Па.
- 224 Товариство Бостонських Українців, Бостон, Масс.
- 225 Товариство "Борба", Клівленд, Огайо.
- 226 Товариство ім. Івана Франка, Вудлаун, Па.
- 227 Брацтво св. Стефана, Мекіс Раєс, Па.

**Діточий Відділ Укр. Роб. Союзу від 1-го мая 1919 р.
до 30-го цвітня 1922**

З кінцем цвітня 1919 р. було в Д. В. У. Р. Союзу членів.....	1,134
Від 1-го мая 1919 р. до 30-го цвітня 1922 р. вписалось до Діточого Відділу Українського Робітничого Союзу	869
Разом	2,003
В протягу трох років від 1. мая 1919 р. — 30-го цвітня 1922 р. супендовано	501
В протягу трох років від 1. мая 1919 р. — 30-го цвітня 1922 р. померло	7
В протягу трох років від 1. мая 1919 р. — 30-го цвітня 1922 р. переписано до дорослих членів	69
Разом	577
З кінцем місяця цвітня 1922 р. Д. В. У. Р. Союзу числив членів	1,426

ВИКАЗ ЧЛЕНІВ Д. В. У. Р. СОЮЗА ПІСЛЯ ЛІТ		10	79
Вік	Число членів	11	56
2	145	12	45
3	95	13	45
4	162	14	36
5	149	15	40
6	187	16	25
7	138	Разом	
8	125	1,426	
9	99	Всіх дітчих відділів в	
		116	

По відчитанню повисшого звіту, рекордовий писар розповів про закладення нових рекордових книг, які введено в У. Р. Союзі, та про поїздки, які відбув по однім разови до Нью Йорку, Сонборі і Гейзелтон, Па.

Дискусія над справозданнем рекордового писаря

Мацік дав запит дотично розбиття Відд. 66. У. Р. Союза.

Перчак відповідає, що 66. Відділ існує, лишень втратив дещо членів наслідком місцевих непорозумінь. Домогається від Маціка доказів, що рекордовий писар виступав сторонничо в тім спорі.

Предс. Петрів пропонує, щоби Мацік віднісся з цєю справою до Комісії Просьб і Скарг.

На внесок Масляника, попертий Марківом, ухвалено передати справу Відділу 66. до Комісії Просьб і Скарг.

В справі нових рекордових книг забирали голос делегати Вислоцький, Саламандра, Пастернак і Мацік. Заплатинський дав запит, що було властиво причиною заведення нових книг, яке потягнуло за собою значні кошти.

Перчак відповідає, що нові книги заведено згідно з рішенням Екзекутиви У. Р. Союзу, бо оказалась потреба деяких уліпшень і більш практичної системи в діловодстві.

Заплатинський заявляє, що попереднє діловодство велось добре і запитує, чому доси не подбано про те, щоби У. Р. Союз мав лайднеси на ведення бізнесу в деяких стейтах.

Перчак пояснює та відчитує листи від дотичних стейтових властей в справі лайднесів.

На внесок Масляника, попертий Мармашем, дискусію над справозданнем рекордового писаря замкнено і справозданне прийато до відома. На внесок Бриняка, попертий Дзіком, засідання перервано для поплудневого відпочивку о год. 12.

Предс. Петрів оповістив, що поплуднєве засідання зачнеться о 2. годині.

Пополуднєве засідання

О годині 2. пополудни отворив засідання предсідатель Петрів. Перечитано спис учасників конвенційних нарад. Присутні всі.

Відтак відчитано слідуючі привітні письма:

I.

Скрентон, Па., 16. мая, 1922.

Шановним Делегатам і Делегатам Укр. Робітничого Союзу, зібраним на П'ятій Головній Конвенції у Вилкс-Берр, Па., складаю щирий привіт.

Прошу Шановних Делегатів і Делегаток взяти під розвагу критичне положення на Радянській Україні, та ухвалити якусь суму з фонду народного. Голодні простягають до шасруки о поміч, а хліба камяне серце не відчулоб страждань з голоду загибаючих працюючих мас.

Бажаю щоби всякі справи полагоджувано на Конвенції в мирний спосіб.

Хай живе Укр. Роб. Союз!

Дамян Мацьків,

член Відд. 47. У. Р. Союзу.

II.

До Світлої Конвенції У. Р. Союзу у Вилкс-Берр, Па.

В-поважані Делегати!

Старайтесь, щоби Головна Пята Конвенція У. Р. Союзу вийшла в користь членів У. Р. Союзу і українського загалу, та щоби У. Р. Союз зріс в двос щодо числа членів. З огляду на можливість непорозумінь через ріжницю поглядів, я просивби поводитись холоднокривно і не забувати, що в єдности сила. Як буде єдність, то отсей лев на синім полі, який є у відзнаці У. Р. Союзу, буде дійсно знаком сили нашої організації.

Здоров'я всіх Делегатів і желаю
Вам щасливого повороту домір.

Михайло Козелко,
 писар Відд. 112. У. Р. Союзу в Ді-
 троїт, Міш.

III.

Геркімер, Н. Й., 16. мая, 1922.
Щирий привіт Вам, товариші —
учасники П'ятої Конвенції.

Радьте над розвитком нашої робіт-
 ничої організації і не забувайте, що
залпані очі братів наших звер-
нені до нас, бо Лях і Москаль зни-
щив і привів до руїни нашу вітчиз-
ну.

Товариші! Ви зібрались разом —
не забудьте остро запротестувати
перед світом, що "не чужого ми ба-
жаєм, але свого права"...

А катам "братнього народу" при-
 ліпіть на роги латку.

Хай живуть працюючі!

Хай гинуть ліниві дармоїди!

Щирий привіт старим Товаришам!
 Іван Луцишин Гайдамака,

Геркімер, Н. Й.

Справозданне менеджера
"Народної Волі"

Делегатам роздано брошурку в
 подрібним справозданнем менедже-
 ра друкарні "Народної Волі", Томи
 Шопея.

Відтак менеджер відчитав важ-
 нійші позиції у своїм друкованім
 справозданню, повний текст якого в
 слідуючий:

РІК 1919-20

ДОХІД:

Баланс 30 цвітня, 1919	\$1,703.68	
Май	661.50	
Червень	1,197.41	
Липень	1,494.91	
Серпень	2,406.78	
Вересень	1,958.18	
Жовтень	1,711.78	
Листопад	1,936.98	
Грудень	3,851.52	
Січень, 1920.....	2,483.63	
Лютий	1,663.40	
Март	1,575.02	
Цвітень	2,420.28	
Разом дохід		\$25,065.07

РОЗХІД:

Май	\$2,320.20	
Червень	1,231.81	
Липень	1,176.83	
Серпень	2,463.05	
Вересень	1,713.66	
Жовтень	1,838.15	
Листопад	1,774.54	
Грудень	3,092.27	
Січень, 1920	1,918.46	
Лютий	3,298.63	
Март	1,582.03	
Цвітень	1,266.65	
Разом розхід		\$23,676.28

Баланс 30 цвітня, 1920 р.	\$1,388.79
---------------------------	------------

РІК 1919-20**ДОХІД:**

Баланс 30 цвіт. 1919 р.	\$1,703.68
Передплата від У. Р. С.	9,425.30
Передплата від нечленів	1,434.53
Оголошення	5,507.39
Друкарські роботи	5,998.94
Інші доходи	823.48
Календар	171.75

Разом дохід \$25,065.07

РОЗХІД:

Папір	6,144.60
Інвентар	42.87
Робітники	9,270.51
Почта	1,325.31
Офісові видатки	291.01
Інші розходи: чорнило, гез, електрика і т.д.	2,329.62
Календар	672.36
Зворот У. Р. Союзови	2,500.00
Рент	500.00
Зворот до прес фонду	600.00

Разом розхід \$23,676.28

Баланс 30 цвітня, 1920 р. \$1,388.79

РІК 1920-21

ДОХІД:

Балянс 30 цвіт. 1920 р.	\$1,388.79	
Май, 1920	1,123.64	
Червень	2,558.67	
Липень	2,028.73	
Серпень	1,569.20	
Вересень	2,493.96	
Жовтень	1,329.79	
Листопад	2,763.13	
Грудень	3,205.11	
Січень, 1921.....	2,142.89	
Лютий	2,535.34	
Март	1,981.97	
Цвітень	1,751.77	
Разом		\$26,872.99

РОЗХІД:

Май, 1920	\$1,054.65	
Червень	1,331.19	
Липень	3,545.50	
Серпень	1,157.52	
Вересень	2,963.82	
Жовтень	1,364.93	
Листопад	3,035.23	
Грудень	2,122.48	
Січень, 1921.....	1,567.73	
Лютий	2,154.45	
Март	1,595.13	
Цвітень	1,616.59	
Разом		\$23,509.22

Балянс 30 цвітня, 1921 р.	\$3,363.77
---------------------------	------------

РІК 1920-21

ДОХІД:

Баланс 30 цвіт. 1920 р.	\$1,388.79
Передплата від У. Р. С.	9,086.45
Передплата від нечленів	995.64
Оголошення	8,932.33
Друкарські роботи ----	4,878.11
Інші доходи	219.22
Календар	1,372.45

Разом дохід \$26,872.99

РОЗХІД:

Папір	\$4,030.09
Інвентар	157.75
Робітники	9,403.33
Почта	1,287.20
Офісові видатки	107.62
Інші розходи: чорнило, гез, електрика і т.д.	2,265.39
Зворот У. Р. Союзови	4,500.00
Календар	216.75
Рент	600.00
Асекурація	304.59
Правні Справи	200.00
Переплетчик	436.50
Разом	\$23,509.22

Баланс 30 цвітня, 1921 р. \$3,363.77

РІК 1921-22

ДОХІД:

Баланс 30 цвіт. 1921	\$3,363.77	
Май, 1921.....	1,671.77	
Червень	1,482.65	
Липень	1,474.36	
Серпень	1,347.96	
Вересень	1,510.75	
Жовтень	1,420.71	
Листопад	1,310.27	
Грудень	2,891.59	
Січень, 1922.....	2,596.58	
Лютий	1,518.68	
Март	1,300.51	
Цвітень	1,360.36	
Разом		\$23,250.96

РОЗХІД:

Май, 1921	\$1,577.63	
Червень	1,761.35	
Липень	1,418.79	
Серпень	2,314.72	
Вересень	1,228.09	
Жовтень	1,349.95	
Листопад	1,356.21	
Грудень	1,752.47	
Січень, 1922.....	1,983.65	
Лютий	1,327.20	
Март	1,332.18	
Цвітень	742.83	
Разом		\$18,145.07

Баланс 30 цвітня, 1922 року	\$5,105.89
-----------------------------	------------

РІК 1921-22

ДОХІД:

Баланс 30 цвіт. 1921	\$3,363.77
Передплата від У.Р.С.	\$9,248.85
Передплата від нечленів	587.91
Оголошення	5,369.76
Друкарські роботи	3,123.50
Інші доходи	80.73
Календар	1,259.75
З продажі книжок.....	171.47
Процент від щадничого контра	45.22

Разом \$23,250.96

РОЗХІД:

Папір	\$3,284.08
Інвентар	19.20
Робітники	9,642.63
Почта	1,285.58
Офісові видатки	137.15
Інші розходи: чорнило, гез, електрика і т.д.	1,507.00
Рент	600.00
Асекурація	178.10
Правні Справи	411.33
Переpletчик	1,080.00
Разом	\$18,145.07

Баланс 30 цвітня, 1922 року \$5,105.89

ЗАГАЛЬНЕ ЗІСТАВЛЕННЄ ЗА ТРИ РОКИ:**ДОХІД:**

Балянс 30 цвіт. 1919	\$1,703.68*)	
Передплата від У.Р.С.	27,760.60	
Передплата від нечленів	3,018.08	
Оголошення	19,809.48	
Друкарські роботи---	14,000.55	
Інші доходи	1,123.43	
Календар	2,803.95	
З продажі книжок ---	171.47	
Процент від щадничого контра	45.22	
Дохід за три роки.....		\$70,436.46

РОЗХІД:

Папір	\$13,458.77	
Інвентар	219.82	
Робітники	28,316.47	
Почта	3,898.09	
Офісові видатки	535.78	
Інші розходи:чорнило, гез електрика і т. д.	6,102.01	
Рент	1,700.00	
Асекурація	482.69	
Перешлетчик	1,516.50	
Правні Справи	611.33	
Зворот до Прес Фонду	600.00	
Зворот У. Р. Союзови	7,000.00	
Календар	889.11	
Розхід за три роки.....		\$65,330.57
Готівка 30 цвітня, 1922 р.....		\$5,105.89

*) В тій сумі було нескешованих чеків на \$1,658.70, так що в касі "Нар. Волі" 30 цвітня 1919 було \$44.98

Розміщенне готівки:

Шадниче Конто	\$3,045.22
Чекове Конто	2,021.01

Разом в банку 30 цвіт. 1922 р.	\$5,066.23
Готівка в деску менаджера.....	39.66

Готівка “Народної Волі” з днем
30-го цвітня, 1922 р. виносить \$5,105.89

Провірено Контрольною Комісією У. Р. Союзу
на днях 8—12 мая, 1922 року.

За Контрольну Комісію У. Р. Союзу:

ІВАН АРТИМОВИЧ, голова;
НИКОЛА ВАНКЕВИЧ, писар;
ВАСИЛЬ МОМРИК, член Контр. Комісії.

Sworn and subscribed to before me this 11th day
of May, 1922. EDWARD A. BOSAK,
(Seal) Notary Public.

My Commission Expires February 19th, 1925

Дискусія над справозданнем менеджера друкарні

Саламандра просить о пояснення в справі тих \$200, над котрими була дискусія по справозданню голови Крайківського.

Шопей пояснює і заявляє, що зажадав тих грошей як свою звичайну місячну платню, бо в часі між внесенням і відкликанням своєї резигнації старався, щоби були виконані на час всі наглячі роботи в друкарні У. Р. Союзу.

Ганчарик ставить запит дотично тих робіт.

Шопей відповідає, що крім "Народної Волі" друковано в тім часі одну словацьку газету за контрактом, порушення якого було причиною шкоди для У. Р. Союзу.

Підгайний пропонує, щоби тих \$200 признати менеджеру як нагороду за його довголітню працю для У. Р. Союзу.

Вислоцький виступає проти такого ставлення справи і заявляє, що Шопей цілком роботи не покидав, і коли в часі перерви працював в друкарні і в користь У. Р. Союзу, так йому належалась за дотичний місяць така платня, за яку згодився вернути на своє становище.

В тій справі забирали ще голос делегати Вишньовський, Вархоляк і писар фінансовий Ленчицький, який заявив, що менеджер за дармо плати не жадав, але мав повне право домогатися її за свою працю.

На внесок П. Дучака, попертий Масляником, ухвалено одноголосно дискусію над справозданнем менеджера замкнути і справоздання прийняти до відома.

Справозданне редактора "Народної Волі"

Дамян Бориско, редактор "Народної Волі", казав, що був назначений Виконавчим Комітетом У. Р. Союзу редактором в січні, 1920, після резигнації М. Стечишина,

при яким виконував обовязки співробітника в редакції. З того часу працював сам в редакції, маючи як сталого платного помічника одного кореспондента у Відни. Цей кореспондент, студент торговельної академії, просив був У. Р. Союз о стипендію і його просьбу узгляднено в цей спосіб, що дано йому спромозу заробляти на прожиток дописуванням до "Народної Волі".

Відтак редактор розповів про свої обовязки та про способи їх виконання. Знаючи, що "Народна Воля" є органом заломогової робітничої організації, старався, щоби часопис був в першій мірі жерелом достовірних інформацій про біжучі події в світі, з особливим углядженням подій в життю українського народу і робітничої класи. В писанню і доборі статей та дописів руководився бажанням подати читачам ясне представлення даної справи на засадах правди і справедливости і старався оминати все те, що моглоб нанести шкоду У. Р. Союзови або інтересам робітництва.

В справі оголошень казав, що вони поміщуються ізза матеріальних потреб адміністрації та при порозумінню між менеджером і редактором щодо їх правдивости. Оголошень, які моглиб наразити читачів на більші грошеві втрати, як приміром продаж шерів, "Народна Воля" не приймає.

Крім своїх звичайних обовязків редактор займався зладженням двох Календарів, виданих У. Р. Союзом, і брав участь в однім річнім засіданню головного уряду У. Р. Союзу.

Подякувавши за довіре і піддержку, яких зазнавав так зі сторони Головного Уряду як і зі сторони членства У. Р. Союзу, редактор закінчив своє справозданне.

Дискусія над справозданнем редактора

Підгайний заявляє, щоби "На-

одна Воля" посвячувала більше місця справам українського жіноцтва, і питає, чому не роблено досі ніяких старань в тім напрямі

Бориско відповідає, що старався давати такі новинки і статті, які вдоволяли б так мужеських як і женських читачів. Заводити в часопису спеціальний відділ для жінок вважав злишнім так з огляду на малі розміри часопису, як і через те, що число членкинь в У. Р. Союзі поки що невелике.

Вишньовський ставить запит, які причини заставляють редакцію відкидати деякі дописи.

Бориско відповідає, що є багато причин, а найбільш звичайними є недоладність в писанню, незгідність з напрямом часопису і особисті порахунки.

Вишньовський підносить справу влаштування "Укр. Щоденних Вісти" і питає, чому в "Нар. Волі" не поміщено дописи в тій справі.

Бориско відповідає, що вважає "У. Щ. В." робітничим часописом і тому не виступає проти нього; а займатись питанням, хто є власником того часопису, не бачить причини.

Вархоляк вносить, попирає Мясляник, щоби дискусію над справозданнем редактора замкнути і справозданне прийняти до відома.

До голосування над внеском не прийшло і дискусія продовжується.

Підгайний ставить запит, чи поміщення церковних і релігійних оголошень не приносить шкоди для робітництва.

Бориско відповідає, що такі оголошення не заподівають нікому безпосередньої шкоди, та що "Народня Воля" не має на цілі піддержувати або поборювати якусь релігію.

Шкварок заявляє, що "Народня Воля" під редакцією Бориска причинилась значно для поширення дійсної освіти серед Українців в

Злучених Державах і Канаді, та висказує пожалування, що мимо того не поміщено передконвенційних проєктів члена Відділу 93, якого то Відділу він (Шкварок) є делегатом.

Бориско відповідає, що не пригадує собі, чому саме не помістив в часопису згаданих проєктів, і заявляє, що відкинутих проєктів є дуже мало і здебільше таких, що прийшли за пізно до поміщення.

Н. Дучак ставить запит, чи редактор був в нутрі всіх членів У. Р. Союзу, і чи отримав рішення більшість, що "Народня Воля" редагується в кориснім для У. Р. Союзу напрямі.

Бориско відповідає, що неможливо бути в середині чоловіка, але редагував часопис в тім переконанню, що виконує свою роботу згідно з волею більшости членів У. Р. С.

Децик заявляє, що на припоручення Відділу 64-го ставить слідуєчі запити:

1) Яке право мають члени У. Р. Союзу в "Народній Волі"?

2) Член того Відділу, Семенюк, давав дописи до "Народної Волі" проти так званих бондів галицької держави і ті дописи були завжди поміщені; але як той сам член дав допись проти Дмитришина, то вона не була поміщена і звернена назад на руки дописувача.

3) Той сам член виготовив передконвенційні проєкти, які також не були поміщені.

Бориско дає слідуєчі відповіді: 1) Члени можуть писати і посилати свої дописи і статті до "Народної Волі", а вони поміщуються в часопису, якщо надаються до поміщення з огляду на місце в часопису і на зміст та форму тих дописей. 2) В дописі проти Дмитришина Семенюк зачав описом віча в Вофало, а скінчив описом Радянської України — що там самі Жиди і Москалі. 3) Передконвенційні проєкти прий-

шли за пізно і тому не були помічені.

Вислоцький пропонує, щоби "Народна Воля" була безпартійна, та щоби Конвенція взяла ту справу під розвагу і вирішила її так, щоби на будуче всі члени У. Р. Союзу були вдоволені.

Мацік домагається, щоби на будуче члени У. Р. Союзу мали право містити в "Народній Волі" свої дописи і висказувати свої зажалення на головних урядників або других членів У. Р. Союзу.

Бориско говорить, що старався оминати всякі партійні спори і не допускати до того, щоби часопис був причиною непорозумінь або колотнечі в організації.

Саламандра подає до відома, що Відділи 203. і 179. не годяться на довгі політичні статті, які появляються в "Народній Волі" та що через те члени покидають нашу організацію.

Бориско відповідає, що неможливо вдоволити всіх членів так, щоби ніхто з них не виступав з організацією, однак беручи цю справу загально, У. Р. Союз не упадає, але зростає. Як редактор, подавав такі політичні статті, які давали б обширніші інформації про біжучі політичні події. Робив це в тій вірі, що читачі цікавляться такими подіями і хочуть знати дещо більше про них — особливо про ті події, що відносяться до Східної Галичини та до інших українських земель.

Підгайний говорить, що часопис мусить мати якийсь сталий напрям та пояснює, що "Народна Воля" повинна редагуватись в поступовім і науково-просвітнім дусі і повинна ще більше утвердитись і зазначитись в тім напрямі.

Видиш заявляє, що члени Відділу 43-го домагаються, щоби "Народна Воля" виходила в такому напрямі як дотепер.

Скула заявляє, що Відділ 200 бажає більше статей про Радянську Україну.

Вархоляк вносить, попирає Белегай, щоби дискусію над справозданням редактора замкнути і справоздання прийняти до відома.

Перед голосуванням над внеском забрав голос радний Турецький і заявив, що справу органу У. Р. Союзу треба обговорити обширно і докладно і зробити "Народну Волю" таким часописом, щоби причинився до об'єднання в рядах У. Р. Союзу усього свідомого українського робітництва в Америці.

Яремчук говорить, що "Народна Воля" була редагована в дійснім робітничім поступовім дусі, і повинна надалі подавати як найбільше відомостей з області робітничого і наукового життя, уважаючи лиш на те, щоби нічим не шкодити У. Р. Союзови.

Председатель Петрів забирає голос і сповіщає, що Відд. 121 і 115, які він репрезентує, домагаються, щоби в "Народній Волі" було більше новинок з американського життя, та щоби не промовчувано похибок теперішньої влади на Радянській Україні.

Бориско заявляє, що дотично Америки містив головню новинки з тутешнього робітничого і політичного життя а інші хіба тоді, як були загальною сензацією. Про радянську владу подавав те, що вважав правдивим і не спішився повторювати всіх тих видумок про ту владу, яких повно в тій пресі, що відноситься ворожоно не лише до радянської влади, але й до робітничого руху взагалі.

Піндзюла домагається, щоби внесок Вархоляка дано під голосування. Відбулось голосування і справоздання редактора прийнято одностайно до відома.

Справозданне голови Контрольної Комісії

Голова Контрольної Комісії Іван Артимович заявляє, що контролю відбувалася згідно з постановами Статута У. Р. Союзу. З огляду на точне і вміле ведення справ в Головній Канцелярії, та щоби уникнути безпотрібних видатків, контролю відбувалася два рази в році. Перед самою Конвенцією Контрольна Комісія перевірила рахунки писаря фінансового і скарбника, найшла ті рахунки згідні з дійсним станом майна У. Р. Союзу, а ціле діловодство в найлучшій порядку і на підставі того заприсягла ті рахунки, як також звіт менеджера "Народної Волі" перед публичним нотарем.

Дальше заявляє, що в деяких банках знаходиться більша сума грошей У. Р. Союзу, тобто понад \$20,000, але скарбник депонував такі надвижки на основі того параграфу в Статуті, де сказано, що можна держати і понад \$20,000 в одному банку, як банк дасть окрему запоруку на таку надвижку.

Про скарбника говорить, що не виконував постанов парагр. 209. Статута і не вибирав банкових звітів кожного місяця для предложення Голові Контрольної Комісії.

Про рекордового писаря заявляє, що його діловодство було завсігди в порядку, за винятком загальних звітів, які деколи були зладжені в спосіб трудний для перевірення. Рекордовий писар звертався був до голови Контрольної Комісії в справі платні (427 годин по 75 ц. за годину) за зладження нових рекордових книг. Позаяк Контрольна Комісія цієї роботи не припоручувала, справу платні відрочено до Конвенції. Дальше заявляє, що книгарня бувшої Просвітної Комісії була якийсь час під зарядом рекордового писаря, але що в нього не було часу

займатись її веденням, книгарню передано, по точнім обрахунку, під заряд менеджера "Народної Волі".

За час свого урядовання голова Контрольної Комісії, з припоручення Екзекутиви, полагодив деякі справи; одною з важніших був судовий процес у Філадельфії з Рибаквою, який, як пояснював вже голова Крайківський, випав корисно для У. Р. Союзу.

Дотично ведення адміністрації "Народної Волі" менеджером Шопеем Артимович заявив, що Шопей виконує свої обовязки по методі бизнесової справности і опадности і заслугує через те на признание і подяку Організації.

Про редактора "Народної Волі" кавав, що редактор старався, щоби часопис вдоволяв вимоги членів У. Р. Союзу, як і цілого українського суспільства. При тим заявив, що ніякий часопис не може уникнути того щоби деколи не наразитись на критику своїх читачів або на принатідні спори з иншими часописами.

В справі ухвалених на останнім річнім засіданню головного уряду У. Р. Союзу \$500 на поміч українським вдовам і сиротам у Східній Галичині заявляє, що був проти того, бо був і в переконаний, що вдови і сироти з тих грошей ніякої помочі не отримали. На прикінци заявив, що як голова Контрольної Комісії старався виконувати свої обовязки в дусі постанов Статута та дбав після своєї спроможности про охорону майна і доброго іменнн У. Р. Союзу.

Дискусія над справозданнем голови Контрольної Комісії

Підгайний запитує, чому, коли контролю відбувалася тільки два рази в році, видаю на неї такі великі гроші, як показує справозданне фінансового писаря.

Артимович заявляє, що ті видат-

ки були конечні і справу може про-
вирити Шконтруюча Комісія.

Підгайний запитує, де є гроші, зі-
брані на друкарські машини до
Київа.

Артимович просить Ленчицького
пояснити цю справу.

Ленчицький пояснює, що гроший,
зібраних на згадані машини, годі
було вислати в призначене місце, а
опісля і сама "Робітнича Газета",
для якої зібрано гроші, перестала
існувати. Через те гроший не ужи-
то в ніякий спосіб і вони доси нахо-
дяться в банку.

Н. Дучак питає, чому, коли Кон-
трольна Комісія не могла скontro-
лювати звітів рекордового писаря,
принято до відома його справоздан-
ня. Дальше питає, чому процес з
Рибаквою коштував У. Р. Союз
кількасот доларів, коли Союз виг-
рав той процес і не повинен би
мати ніяких втрат.

Артимович пояснює, що звіти ре-
кордового писаря скontroльовано,
тільки що були деякі труднощі при
контролі. Щодо процесу з Рибак-
вою, то неможливо було оминати
коштів, бо процес виграно для У. Р.
Союза остільки, що суд не признав
претенсій оскаржуючої сторони до
відшкудування.

Короташ ставить запит, чи го-
лова Контрольної Комісії має які
писемні запоруки щодо тих гроший,
які скарбник держав в банках по-
над означену Стагутом суму.

Бабей пояснює, якого рода були
ті запоруки та заявляє, що голова
Контрольної Комісії цього не дома-
гався.

Скула домагається точного вяс-
нення, хто припоручив рекордовому
писареві виробляти нові рекордові
книги і з якої причини.

Артимович заявляє, що не знає,
хто припоручив, а довідався про це
тогда, як рекордовий писар дома-
гався підвижки місячної платні і

виставив рахунок на \$320.25 за
зладження книг. Справу підвижки
платні вирішено, а рахунок поста-
новлено предложити Конвенції.

Бабей забирає голос і пояснює,
що нові рекордові книги були по-
трібні для витягу річних звітів для
стейтових властей, до чого поперед-
но кликано рахункових експертів і
поношено притім значні кошти.

Артимович твердить, що старі ре-
кордові книги були цілком вистар-
чаючі для тої цілі.

Перчак противиться закидам
проти нього, уважаючи їх наклепа-
ми, та заявляє, що ті закиди є без-
підставні, бо його роботу скontro-
льовано, прийнято до відома без ні-
яких закидів і книги підписано на
знак одобрення і довіря.

Белегай домагається, щоби Ар-
тимович доказав фактами, що вдови і
сироти в Галичині не дістали нічого
з допомоги, яку вислано їм з У. Р.
Союза. Наводить, як противний
факт, часописні звіти про допомогу
вдовам і сиротам.

Артимович рішучо заявляє, що
його твердження в цій справі прав-
диве.

Белегай критикує дальше Ар-
тимовича і вичислює, де, хто і яку за-
помогу отримав.

Відтак на внесок Бриняка, по-
пертий Сьомкайлом, ухвалено за-
кінчити наради. Була година 6-та
вечером і председатель проголосив
закінченим третій день Конвенції.

ЧЕТВЕРТИЙ ДЕНЬ НАРАД 18-го МАЯ, 1922

Ранішнє засідання

Засідання отворив председатель
А. Петрів — о годині 8-ій рано.

Відчитано спис учасників нарад.
Присутні всі, крім делегата Йосифа
Грицьва, конвенційного писаря.

Председатель покликав на його
місце д.л. Н. Лубоцького.

Підгайний ставить внесок, поправа Сушереба, щоби за спізненне на засідання обтягати відповідну суму з дієти провинившогося в цей спосіб, рахуючи кару після опущених годин.

Дучак дає поправку до внеску, щоби обтягати за половину дня а не за години.

Внесок дано під голосування. За внеском 42. голоси, проти 39.

Предсідатель Петрів читає в м'сцевій англійській часописи новинку, буцімто власти арештували одного з делегатів з Шікаго. Ствердивши факт, що вістка є неправдива, припоручив Пресовій Комісії розслідати, в який спосіб пісталась ця вістка до часопису, і подбати, щоби її простовано.

Відтак відчитано слідуєчі привітні телеграми:

I.

(Телеграма — переклад з англійського.)
До Конвенції У. Р. Союза
у Вилкс-Берр, Па.
Товариші Делегати!

Бажаючи доброго успіху у Вашій праці, хочу пригадати Вам, що в допомогівій організації нема місця для партійних спорів. Конвенція має право виключити нерозважних справників забурень і партійних агітаторів. Від цієї Конвенції залежить розвиток нашої організації і Ви, Товариші Делегати, будете відповідальні за її добрі або лихі наслідки.

Юліян Луців.

II.

Пасейк, Н. Дж., 17. мая. 1922
До Конвенції У. Р. Союза
у Вилкс-Берр, Па.

Делегатам і членам У. Р. Союза, зібраним на Пятій Головні Конвенції у Вилкс-Берр засилаємо щирий привіт та бажання як найкращих успіхів в нарадах.

За Відділ 100 У. Р. Союза:

В. Мик'шин, голова.

Відтак писар Д. Бойко відчитав протокол з вчерашніх нарад.

На внесок Білана, попертий Пастернаком, протокол, дещо поправлений, прийнято одноголосно до відомома.

Саламандра ставить пропозицію, щоби вирішити справу проводу в нарадах на біжучий день і вибрати нового або задержати дотеперішнього предсідателя.

На внесок Яремчука, попертий Белегаєм, предсідателем оставлено надальше А. Петрова.

Відтак продовжалася дискусія над справозданнем Голови Контрольної Комісії, І. Артимовича.

Нагорняк ставить запит, чи Контрольна Комісія має бонди членів Екзекутиви, та чи Екзекутива має бонди членів Контрольної Комісії.

Артимович заявляє, що такої обміни бондами не було.

Саламандра робить закид Контрольній Комісії, що не постаралась зарекордувати запоруку, яка була зроблена між Бабеєм і У. Р. С. Відтак ставить внесок, попертий Козубом, щоби дискусією над справозданнем голови Контрольної Комісії замкнути і справозданне прийняти до відомома. Внесок ухвалено одноголосно.

Справозданне писаря Контрольної Комісії

Никола Ванкевич, писар Контрольної Комісії, заявляє, що справозданне писаря фінансового Ленчицького годиться вповні з вислідом останньої контролі і ввиду того булоб злишнім повторювати цифри про маєтковий стан У. Р. Союза.

Відтак обговорює справу підвижки платні обох головних писарів і менаджера друкарні. Причиною домагання підвижки був зріст коштів прожитку підчас і після війни. Контрольна Комісія порозумілась в тій справі з радними і більшістю голів сів ухвалено підвишити місячну

платню згаданим головним урядникам.

Дальше розказує про резигнацію менеджера друкарні Шопея і остаточно відкликанне тоїж.

Щодо виплати \$500 на вдови і сироти в старім краю, заявляє, що це зроблено на підставі рішення більшості членів головного уряду.

Про допонування скарбником більше чим \$20,000 в однім банку заявляє, що скарбника уповажно до того на підставі запорок, які скарбник дістав від банку.

В справі наобовязкових робіт рекордового писаря говорить, що ніхто з членів Контрольної Комісії рекордовому писареві не припоручував таких робіт.

Наприкінці заявляє, що був присутнім на всіх річних засіданнях головного уряду і при кожній контролі, а поза те старався при кожній нагоді о розвиток і добро У. Р. Союзу.

Дискусія над справозданнем писаря Контрольної Комісії

Підгайний питає, де ульоквані гроші, зібрані на друкарські машини до Києва, і скільки є тих грошей.

Ванкевич відповідає, що ті гроші знаходяться в Либерті Банку у Вилкс-Берр, але не знає скільки їх є, бо ті гроші не в майном У. Р. Союзу і нагляд над ними не належав до обовязків Контрольної Комісії.

Підгайний ставить запит щодо платні, яку побирала Контрольна Комісія, та щодо видатків на рахункових експертів.

Ленчицький відповідає і пояснює точні цифри в розходах У. Р. Союзу.

Бабей ставить домагання, щоби справу розбирати як слід, бо гроші були переносені з одного банку до другого.

Підгайний ставить внесок, поирає Пуцая, щоби не переходити на загальну дискусію, поки не здадуть

справоздання всі Голов. Урядники. Внесок прийнято одногосно.

Справозданне члена Контрольної Комісії

Член Контрольної Комісії Василь Момрик, покликується на справоздання голови і писаря тої Комісії і заявляє, що годиться в повні з їх представленням справ, які входили в обсяг контролю.

Про гроші, зібрані на допомогу "Робітничій Газеті" в Києві, говорить, що цей фонд виносить тепер, разом з процентом \$1,914.68.

Нерівність в цифрах, представляючих платню Контрольної Комісії, пояснює тим, що як контролю перевозило тільки двох контролорів, то і кошт був менший, чим за роботу цілої Контрольної Комісії.

Дальше подає до відома, що за час свого урядування полагодив успішно одну справу у Відділі 92-ім і одну у Відділі 132-ім. У Відд. 132-ім наладнав непорозуміння в присутності радного Павлишина.

Заявивши, що був постійно діяльним у своїй місцевості і околиці в справі приєднування членів до У. Р. Союзу, закінчив своє справозданне.

Справозданне Момрика прийнято до відома без дискусії.

Справозданне Радних

Радний Фелікс Калужняк заявив, що був на кожнім річнім засіданнях головного уряду та забирав голос у всіх справах, обговорюваних на тих засіданнях. Повідомлений Екзекутивною про домагання підвижки платні зі сторони декотрих урядників, був за підвижкою, одначе радив подати цю справу до відома загалу членів.

В справі виплати посмертного після старої системи (мужам за жінки нечленкині), був проти таких виплат, як незгідних з теперішньою системою фондів в У. Р. Союзі.

Був проти того, щоби писарям давати додаткові винагородження

за якінебудь надзвичайні роботи.

Був проти виплати \$500 титулом допомоги вдовам і сиротам в старім краю.

Був проти льоквання більше як \$20,000 в однім банку.

У всіх справах придержувався точно постанов Статуту У. Р. Союзу.

Заявляє, що у своїй місцевості і околиці приєднав багато членів для У. Р. Союзу і завжди старався працювати для добра своєї організації.

Тим закінчив своє справозданне.

Справозданне радного Калужняка прийнято одногосно до відома.

Радний Юрій Гребеняк здає своє справозданне і заявляє, що був на двох річних засіданнях головного уряду У. Р. Союзу. Був за уділенням заповоги вдовам і сиротам в Галичині та був за підвижкою платні для урядників У. Р. Союзу.

Зорганізував Відділ 214. У. Р. Союзу у своїй околиці і при кожній нагоді працював для добра Організації.

Справозданне прийнято до відома.

Радний Павло Турецький заявляє у своїм справозданню, що Екзекутива У. Р. Союзу припоручила йому розслідити, чи не було б можливим організувати Відділи У. Р. Союзу в Канаді. Тогочасні відносини були такі, що годі було зробити щонебудь в тім напрямі.

За припорученням Екзекутиви розглянув просьбу о заповогу для Матвія Латина, члена Відділу 90., і провіряв, що той член дійсно потрібує заповоги з фонду бідних.

Був проти підвижки платні урядникам, посылки \$500 до Галичини і проти поїздов урядників.

Дотично \$200, які виплачено менаджерови "Народної Волі" покликється на лист Екзекутиви і його перечитує, та заявляє, що ця справа була полагоджена на річнім засіданню головного уряду.

За мнімі похибки в льокванні

гроший У. Р. Союзу винув цілу Екзекутиву.

Виступав проти кожної справи, яка не погоджувалась зі Статутом У. Р. Союзу.

Ходив на річні збори Відділів У. Р. Союзу у своїй місцевості і околиці та у всякий инший спосіб дбав о розвиток Організації.

Натім закінчив своє справозданне, яке прийнято до відома.

Радний Теодор Миник здає справозданне і заявляє, що був два рази на річнім засіданню головного уряду У. Р. Союзу.

Був за підвижкою платні головному урядникам і за уділенням заповоги вдовам і сиротам в Галичині, одначе при застереженню, щоби подавати того рода ухвали до відома членів У. Р. Союзу.

У своїй місцевості і околиці старався працювати після своєї спромози над розвитком Відділів У. Р. Союзу.

Справозданне прийнято до відома.

Радний Іван Павлишин заявляє у своїм справозданню, що був на обох річних засіданнях головного уряду У. Р. Союзу і в кожній справі, яку ставлено на засіданнях, придержувався постанов Статута.

Подбав про те, що суспендований Відділ 87. виконав свої занедбані обовязки супроти Організації і був на ново прийнятий до У. Р. Союзу.

Приєднував нових членів у своїй околиці, і брав там участь у всякій роботі для добра Організації.

Справозданне прийнято до відома.

Радний Йосиф Присташ говорить у своїм справозданню, що був тільки на однім річнім засіданню Головного Уряду У. Р. Союзу. Голосував за підвижкою платні урядників, за заповогу для вдів і сиріт та за иншими справами, які ухвалено Головним Урядом.

Справозданне прийнято до відома,

Дискусія над справозданнями Головних Урядників

Момрик заявляє, що на листі, який відчитав Турецький в справі підвижки платні головним урядникам, нема підпису членів Контрольної Комісії.

Турецький заявляє, що в підписи контрольорів на листі і що такий самий лист має радний Миник.

Миник показує лист з підписами трох членів Контрольної Комісії.

Крайківський заявляє, що кожну справу полагоджувано за відомом всіх членів Екзекутиви.

Підгайний ставить запит, для чого Турецький полагодив справу у Відділі 90. особисто, без порозуміння з Екзекутивою.

Турецький покликуються на лист від голови Екзекутиви, який припоручив йому перевірити, чи член, просячий о заповому, дійсно є потрібує.

Підгайний робить закид Турецькому, що він за час свого урядування не старався робити щонебудь корисного для У. Р. Союзу.

Бриняк заявляє, що Турецький працював в користь другої заповомої організації.

Турецький жадає доказів від Бриняка на його оскарження.

Бриняк покликуються на члена Контрольної Комісії Момрика.

Момрик візнає, що Турецький, будучи в його місцевости, сам признався, що є агентом одної асекураційної і земельної компанії.

Турецький заявляє, що не мав такого заняття.

Яремчук говорить, що в справі організування відділів в Канаді Турецький не робив ніяких старань. Не мав також ніяких зносин з Відділами У. Р. Союзу у своїй місцевости і не старався о їх розвиток. А повинен був щось робити, бо Відділам шкодила тоді пропаганда комуністичної партії.

Шкварок критикує радного Гребеняка, кажучи, що в Шікаго і околиці живе багато Українців і можна було приєднати багато членів до У. Р. Союзу, але радний Гребеняк не робив ніяких заходів в тій справі, а навіть був перешколою для тих, що старались там о розвиток У. Р. Союзу. Дальше пропонує, щоби на будуче радні У. Р. С. займалися організуванням нових Відділів У. Р. Союзу у своїх околицях.

Гребеняк опрокидує пороблені йому закиди, і заявляє, що не робив нічого на шкоду У. Р. Союзу і не мішався в ніякі справи, що моглиб нанести таку шкоду. Притім покликуються на делегатів з Шікаго і околиці.

Вархоляк пояснює, що годі зкладати вину на радних за слабкий ріст Організації, але треба подумати, щоби на будуче кожний урядник таї всі члени працювали для добра і розвитку У. Р. Союзу.

Саламандра запитує Шкварка, чому, коли Гребеняк не організував членів, не занявся він сам (Шкварок) тою справою. Крім того Саламандра ставить запит Контрольній Комісії, чи вона має заповури на надвижку гроший, котрі находяться в банках повисше \$20.000 в однім, і чи ті заповури певні.

Голова Контрольної Комісії Аргимович заявляє, що роблено в тій справі заходи секретарем Контрольної Комісії Ванкевичом. Він був у адвоката нашої Організації, який поінформував його, що не може сказати, чи та заповури певна або ні.

Бабей домагається, щоби зачекати з тою справою до справоздання Шконтруючої Комісії.

Белегай заявляє, що пропозиція Шкварка, дотично поїздок радних в цілі організування Відділів для У. Р. Союзу не є практична, бо такі обовязкові поїздки булиб на кошт Союзу, а можливо, що з них не булоб ніяких користей.

Мацік заявляє, що радні провінись в тім, що не старалися приєднувати нових членів для У. Р. Союзу.

Миник відповідає, що такі загальні закиди є неслухні і кривою для тих радних, що дійсно трудилися для добра Організації.

Вишньовський дає запит Турецькому, длячого він не виступив в органі Укр. Роб. Союзу проти партії, котра наказувала йому організувати членів або працювати в допомогівій організації. Рієнож заявляє, що в таких випадках не треба вагаться, але ставати по тій стороні, зотра годиться з нашим переконанням.

Турецький оправдує своє поведіння і доказує, що займався справами У. Р. Союзу і не був під впливом ніякої партії.

Вишньовський домагається точної відповіді дотично діяльності Турецького в користь другої організації.

Турецький заявляє, що відповідає вже на всі закиди проти себе.

Вислоцький заявляє, що нема потреби накидатися тепер на радних за те, що не організували членів для У. Р. Союзу, і запитує невдоволених з діяльності радних, длячого вони не зорганізували тих членів, яких як кажуть, могли приєднати радні.

Калужняк заявляє, що він дбав о розвиток Організації і делегати з його місцевости можуть посвідчити про його роботу, корисну для У. Р. Союзу.

Підгайний ставить запит Турецькому, що сталося з його внеском з року 1920, щоби "Народна Воля" виходила на 6 сторін, і для чого той внесок не був ухвалений.

Турецький відповідає, що внесок не міг бути ухвалений, бо на покращення часопису не було потрібних фондів.

Н. Дучак заявляє, що радний Ту-

рецький заявив був на Четвертій Конвенції в Питтсбургу, що на будуче зробить богаго для добра нашої Організації, а тепер показується, що той обіцянки не виконав.

Турецький відповідає, що всі урядники У. Р. Союзу працювали, скільки хто міг, для добра Організації і подали це до відома Конвенції у своїх справозданнях.

Саламандра ставить внесок, поширає Яремчук, щоби дискусію над справозданнем радних і всіх головних урядників замкнути.

Яцун продовжує дискусію і заявляє, що писар фінансовий Ленчицький сказав у своїм справозданню, що почтові видатки поменшилися. Цифри в справозданню дотично тих видатків видаються Яцунови за високі і він просить Контрольну Комісію о вияснення.

Момрик відповідає, що почтових видатків годі піддати абсолютно докладній контролі, але можна перевірити приблизно, чи вони оправдані або ні. Відтак додає, що Контрольна Комісія переконалася, що почтові видатки Головної Канцелярії, углядняючи бізнесові потреби тойж, не могли бути менші.

Децик жадає пояснення в справі тих \$1,000, які свого часу признано на пресове українське бюро в Швейцарії.

Момрик говорить, що ті гроші мали служити для видавання у Швейцарії літератури для політичного освідомлювання українського народу в Галичині і на Великій Україні.

Підгайний заявляє, що ті гроші признано опісля на закушно друкарських машин для "Робітничої Газети" в Києві.

Заплатинський пояснює дальше ту справу і говорить, що з причини війни годі було вислати тих грошей до Києва і вони, wraz з іншими грішми, зібраними на ту саму ціль, лежать доси в банку на щадничім

конгі і на окремій книжці як Український Пресовий Фонд. Відтак додає, що Конвенція повинна рішити що зробити з тим фондом.

Крайківський заявляє, що справа вяснена і пропонує, щоби дискусію над нею замкнути.

Бадан підносить справу денних дієт головних урядників і заявляє, що, згідно зі Статутом, таких дієт не повинні побирати ті урядники, що мають сталу місячну платню.

Крайківський заявляє, що дотичний параграф Статута відноситься до тих урядників, що працюють весь час для У. Р. Союзу і побирають за це таку платню, з якої можуть вижити.

Бадан дальше покликується на Статут, як також і на те, що голова Крайківський на Конвенції в Пітс-бургу не ставив домагань щодо денних дієт. А побираючи сталу місячну платню, не міг мати права до дієт.

Крайківський пропонує заждати з тою справою до справоздання Шконтруючої Комісії.

Підгайний ставить додаток до внеску Саламандри, щоби дискусію над всіми урядниками відročати до часу, коли буде вислухано звіт Шконтруючої Комісії.

Внесок одноголосно прийнято.

Шкварок, як член Шконтруючої Комісії, домагається, щоби трох членів Екзекутиви поїхали з ним до Скрентон в цілі контролі бондів. Домагання углядено.

Мацік вносить, попирає Бриняк, щоби передполудневе засідання замкнути. Внесок одноголосно прийнято і председатель проголосив полудневу перерву нарад о годині 12.

Пополуднське засідання

Засідання отворено о год. 2-ій. Відчитано спис учасників нарад. Присутні всі, крім недужого делегата і писаря Конвенції Й. Гриціва, та делегата Мих. Бутари, який та-

кож занедужав.

Вишньовський ставить внесок попирає Белегай, щоби наради вести від години 2. до 5., відтак зробити одногодинну перерву, а потім продовжати наради до 9. вечером.

Н. Дучак виступав проти внеску і заявляє, щоби вечірні засідання скликати тоді, як буде конечна потреба таких засідань.

Кушнір звертає увагу, що дискусії ведуться за довго і через те трається багато часу. Ставить внесок в справі обмеження дискусії.

Внесок дано під голосування. За внеском 24, проти 48 голосів. Внесок упав.

Пельд вносить, попирає Ганиш, щоби засідання продовжати без перерви до 7. години вечером. Внесок прийнято більшістю голосів.

Артимович ставить пропозицію, щоби головних урядників посалити поміж делегатами і дати їм право голосу.

Підгайний вносить, попирає Пастернак, щоби ухвалити головним урядникам заяву довіря і право рішаючого голосу.

Внесок дано під голосування. За внеском було 24, а проти 38 голосів. Внесок упав.

Вишньовський вносить, попирає Піндзьола, щоби ухвалити головним урядникам заяву довіря і надати їм дорадчий голос в нарадах до часу справоздання Шконтруючої Комісії. Опісля малиб рішаючий голос.

Внесок одноголосно прийнято.

Справоздання Статутової Комісії
Члени Статутової Комісії, М. Бадан, С. Говка і В. Шанайда, відчитують ті параграфи Статута У. Р. Союзу, які по думці Комісії належалиб усунути або поправити. Переведено дискусію і голосовано над слідуєчими точками Статута:

Параграф 4. має звучати: Урядовими мовами в У. Р. Союзі є мова українська і англійська.

Одноголосно прийнято.

Параграф 6. точка 4. має звучати: Нести українському робітництву і селянству всяку можливу поміч в його визвольній боротьбі. Ухвалено при опозиції 4. голосів.

Параграф 20. Вступне поменшити з двох долярів на одного. Ухвалено одноголосно.

Параграф 21. Ухвалено вичеркнути слова "тоді кандидат опу-скав галю".

Параграф 22. Ухвалено змінити слова "і там в його присутности" на "і там в його присутности".

Параграф 24. Рішено вичеркнути ті слова, які говорять про впровадження кандидата до галі.

Параграф 27. Рішено заступити слова "які не конче мусять виявити" словами: "які має подати кандидатови писемно в режістрованім листі".

Параграф 64. Слова "в сумі двох долярів" заступлено словами "в сумі одного доляра".

Параграф 81. Слова "протягом 30 днів" змінено на "протягом 60 днів". Додано слідууючу 3-ту точку: "На ново прийнятї протягом 90 днів від дня заплачення послідної вкладки члени не в обовязанї піддаватися лікарським оглядинам".

Параграф 82. Слова "протягом 30 днів" змінено на "протягом 60 днів".

Параграф 100. Над тим параграфом переведено ширшу дискусію.

Саламандра вносить, попирає Заплатинський, що кожний Відділ У. Р. Союзу, який має не менше як 25 членів, має право вислати одного делегата з правом одного голосу; від 25 до 50 так само одного делегата з правом одного голосу; від 50 до 125 членів одного делегата з правом двох голосів; вище 125 членів два делегати, кожний з правом одного голосу.

Внесок піддано під голосування.

За внеском 46, проти 36, голосів; внесок ухвалено.

Дотично часу, з якого маєтсья брати число членів у Відділі в злучі з посилкою делегата або делегатів на Конвенцію, Бориско вносить, щоби тим часом був двомісячний період перед днем отворення Конвенції.

Внесок прийнято більшстю голосів.

Параграф 143. Дотично змін, пропонованих Статутовою Комісією в тім параграфі, Турецький вносить, попирає Яремчук, щоби тих змін не робити.

Внесок одноголосно прийнято.

В тім часі передано председателеви Конвенції лист від Комітету Технічної Помочі Совітській Росії з просьбою вислухати негайно представника того Комітету.

Підгайний вносить, попирає Лисецький, щоби в цей спосіб не переривати нарад і щоби сповістити представника згаданого Комітету, що допомогові справи будуть у свіі час на дневнім порядку Конвенції.

Внесок прийнято 38 голосами проти 29.

Відтак продовжувались наради над Статутом.

Параграф, ухвалений на питсбургській Конвенції як слідуочий по пар. 174. Ухвалено додати до речення "котрі побирають стало місячну платню" слова: "і мешкають в осідку організації та працюють постійно для У. Р. Союзу". До речення "котрі не побирають стало місячної платні" ухвалено додати слова: "і ті з них, котрі побирають сталу місячну платню, але не працюють постійно для У. Р. Союзу і мешкають поза осідком організації".

Параграф 182. По словах "Голова підписує" ухвалено додати слова: "на підставі рішень Виконавчого Комітету".

Параграф 189. Ухвалено додати на кінці речення: "і має виказати у своїм справозданні подрібно, кому і за що виплачено гроші з каси У. Р. Союзу."

Параграф 194. Ухвалено додати: "Він має оголошувати в органі У. Р. Союзу всі протоколи з засідань Виконавчого Комітету і протоколи з річних засідань Головного Уряду. Він має оголошувати бодай два рази в році адресар Головного Уряду. Перед Конвенц. має подати кожному такому Відділові, який не має досить членів, щоби вислати самостійно делегата на Конвенцію, спис і адреси всіх інших малих Відділів, щоби вони могли порозумітися зі собою в справі висилки спільних делегатів".

Параграф 202. Ухвалено додати по словах "вкладає їх" слова "можливо як найскорше", а по словах "визначених на це" слова "Виконавчим Комітетом".

Параграф 203. Поправлено вичеркненням другого речення і вставленням на його місце слідуєчого: "Гроші У. Р. Союзу мають бути ценовані виключно в так званих національних і стептових банках".

Відтак ведено дискусію над параграфом 244, після якої, на вносек поставлений Турецьким і попертий Пастернаком, рішено оставити той параграф без ніяких змін.

Писар Лубоцький вносить, попирав Пастернак, щоби засідання замінити, бо вже 7-ма година. Внесок одноголосно прийнято.

Предсідатель проголошує закінченням засідання і четвертий день конвенційних нарад.

П'ЯТИЙ ДЕНЬ НАРАД 19-го МАЯ, 1922

Ранішнє засідання

Предсідатель Петрів отворив засідання о годині 8. рано.

Присутні всі, крім недужого деле-

гата Й. Грицьва.

Писар Бойко відчитав протокол з вчерашніх засідань.

Відтак відчитано слідуєчу привітну телеграму і привітне письмо:

I.

Бофало, Н. Й., 18. мая, 1922.
До Конвенції У. Р. Союзу
у Вилкс-Берр, Па.

Відділ 43. в Бофало жєлає всім беручим участь в П'ятій Гол. Конвенції найкращих успіхів в нарадах і просить ухвалити, щоби Шеста Конвенція відбулася в Бофало.
Олекса Слотюк, предс.

II.

Малтбі, Па., 18. мая, 1922.
Світла Конвенція!

Як член нашої Організації, засилаю від себе ширій привіт П'ятій Конвенції, засідаючій у Вилкс-Берр, Па. Заразом бажаю, щоби зростав і кріпшав наш У. Р. Союз, та прошу Вас, Товариші і Товаришки, не забувати і за нашу Україну. Нехай живе Радянська Україна! Нехай воскресне Галицька Україна! Товариші і Товаришки: наша повинність піддержувати Радянську Україну, а не менше і Галицьку Україну, бо тільки при взаємнім піддержанню і згоді цілого українського народу зможе запанувати свобода і справедливість на всіх українських землях.

Ще раз жєлаю Вам, Товариші і Товаришки, добрих успіхів в нарадах і щасливого повороту домів.

Гаразд!

Михайло Яхів, член Відд. 42.

Вишньовський вносить, попирав Короташ, щоби нинішні наради продовжати від 8. рано до 12. в полудне, дальше від 1. до 5. пополудни і від 6. до 9. вечером.

Внесок одноголосно прийнято.

Піндзьола вносить, попирав Сьомкайло, щоби Петрів залишивсь предсідателем Конвенції на ниніш-

ний день. Одноголосно прийнято.

Тарас ставить домагання, щоб Шконтруюча Комісія здала своє справозданне.

Предсідатель подає до відома, що Шконтруюча Комісія не покінчила ще своєї роботи, та що треба закінчити розпочаті вчора наради над Статутом.

Продовжуються наради над Статутом.

Параграф 255. Ухвалено, що цей параграф має звучати: Сталу місячну платню побирають: голова, писар фінансовий, писар рекордовий, скарбник і менеджер органу У. Р. Союзу. За сталу платню вважається платня, яку означає Конвенція У. Р. Союзу і така платня вважається сталою без огляду на її вистоту.

Параграф 256. Вичеркнено.

Параграф 262. Ухвалено вичеркнути постанову, що відноситься до обниження посмертного.

Параграф 270. Додано речення: Народним фондом має розпоряджувати Конвенція або загал членів У. Р. Союзу через референдум.

Параграф 271. Вичеркнено.

Параграф 314. Ухвалено додати слідує речення: Особі, яка організує нового члена до У. Р. Союзу, належить з каси У. Р. Союзу нагорода в сумі не меншій як \$1, платна по впливі трох місяців по прийняттю дотичного нового члена.

Параграф 383. Ухвалено додати до 5. точки слідує речення: Суспендування або розв'язання Відділу У. Р. Союзу має бути ухвалене більшістю членів Головного Уряду У. Р. Союзу, а ніколи самим Виконавчим Комітетом. Наколи цілий уряд не засідає, тоді Екзекутива має віднести зокрема до кожного головного урядника У. Р. Союзу, щоби вони писемно заявили свою думку в даній справі.

Параграф 384. Додано слідує

речення: Суспендований Відділ має право зажадати для свого оправдання мирового суду, та далі апелювати свою справу, згідно з постановами параграфів 246—249 включно.

Відтак Статутова Комісія предкладає вироблені нею проєкта нових параграфів до Статута.

Перший проєкт відноситься до видавання просвітних книжок для українського робітництва.

Захарків вносить, попирає Дзюк, щоби засідання замкнути для полудневого відпочинку. Одноголосно прийнято.

Предсідатель Петрів закриває засідання о годині 12. та повідомляє, що пополудневе засідання розпочинається о годині першій.

Пополудневе засідання

Точно о годині 1. отворив засідання предсідатель Петрів.

Відчитано імена учасників нарад.

Присутні всі, крім дел. Гриціва.

Продовжується дискусія над проєктом Статутової Комісії в справі видавання просвітних книжок і створення для тої цілі просвітної комісії. Децик забирає голос і заявляє, що просвітна комісія при У. Р. Союзі не могла б бути діяльною, бо в Організації нема фондів на таку діяльність. Звертає також увагу, що тепер в Америці не дуже поплачує видавничий інтерес, бо можна дістати таяшим коштом книжок з Європи.

Відтак в тій справі забирали голос Турецький, Тарас і Мацік, заявляючи проти творення просвітної комісії.

Шкварок вносить, попирає Ганчарик, щоби, з огляду на брак фондів, відкинути проєкт Статутової Комісії в справі творення при У. Р. Союзі просвітної комісії.

Внесок поставлено під голосування; за внеском 72 голоси, проти 7.

Статутова Комісія проєгує даль-

ше, щоби змінити параграф Статута, який говорить про додаткову оплату за орган У. Р. Союзу для членів, що мешкають в поштових округах Скрантону, так, щоби ті члени одержували часопис три рази тиждень без ніякої доплати.

Вишньовський вносить, попирає Машік, щоби не змінити дотичного параграфу.

Ведеться дискусія перед голосуванням над внеском.

Шкварок домагається, щоби кожний член У. Р. Союзу діставав "Народну Волю" три рази на тиждень. коли прийде на денний порядок справа органу У. Р. Союзу.

Член Статутної Комісії Шанайда пропонує, щоби обговорити справу членства в Клясі Л і застановитись над тим, чи можливо знести довг, який мають на своїм посмертнім члени тої Кляси. Просить, щоби ту справу пояснив один з писарів У. Р. Союзу.

Тарас, делегат зі Скрантону, заявляє, що члени в тій місцевості є покривджені, коли не дістають всіх чисел "Народної Волі" і вносять до своєї Організації. Ралить полагати про справу в користь скрантонських членів.

Калужняк звертає увагу, що над певну справу втрачено багато часу на Четвертій Конвенції і пропонує вирішити її тепер без ніяких довгих дискусій.

Шкварок звертається до менеджера "Народної Волі", щоби дав пояснення в тій справі.

Менеджер заявляє, що копії пересилки часопису для членів в окрузі скрантонської пошти довітряє коптові пересилки до всіх інших членів, та що ввиду того є оправдана постанова Статута дотично пересилки часопису для скрантонських членів.

Дискусію над тою справою відложено на пізніше, а саме до часу,

Рекордовий писар Перчак заявляє, що згаданий довг доси існує і обв'язує дотичних членів, та що Організація не знаходиться ще в такій стані, щоби могла в законний спосіб знести той довг.

Бойко забирає голос в тій справі і заявляє, що члени, які прийняли на себе той довг, робили це в тім переконанню, що наслідком реорганізації побільшиться майно У. Р. Союзу настільки, що їх довг буде поступенно поменшуватись і остаточно буде зовсім покритий. Дальше домагається, щоби теперішня Конвенція ту справу вирішила в користь членів Кляси Л.

Саламандра ставить внесок, попирає Нагорняк, щоби ту справу полагодили Виконавчий Комітет У. Р. Союзу.

Дискусія перед голосуванням над внеском.

Заплатинський пояснює чому заведено Клясу Л і чому доси неможливо анулювати довгу, який тяжить на сумі забезпечення членів тої Кляси.

Яцун заявляє в імені Відділу 37, що члени Кляси Л є покривджені, та що Конвенція повинна усунути ту кривду.

Пуцан домагається, щоби Головний Уряд У. Р. Союзу поступив згідно з бажанням членів Кляси Л і постарався о знесення кривдячого їх довгу.

Внесок поставлено під голосування. Принято при опозиції одного голосу.

Статутова Комісія пропонує, щоби забезпечувати членів в У. Р. Союзі до \$2,000.

Фінансовий писар Ленчицький пояснює, що проєкт є можливий до уведення в життя і згідний з постановами стейтлових законів.

Шкварок ставить внесок, попирає Пуцан, щоби проєкт прийняти і увести в життя.

Дискусія перед голосуванням над внеском.

Бабей пояснює, що наколи член або членкиня хоче підвишити своє посмертне, приміром, на другу тисячу доларів, то на ту суму маєтсья видати окрема грамота, оплачувана після віку, в яким була дотична особа в часі її набуття.

Внесок поставлено під голосування. Одноголосно прийнято.

Крайківський пропонує, щоби устанавити додаткові обмеження для членів, котрі підвиспають своє посмертне.

Шкварок вносить, попирає Яремчук, щоби Виконавчий Комітет постарався о пляни в справі вишого забезпечення і обмежень для підвишующих посмертне, і щоби подав ті пляни до відома загалу членів.

Внесок одноголосно прийнято.

Статутова Комісія підносить справу забезпечення від нешасливих випадків і проєктує означити сталу допомогу за втрату членів тіла або з причини нездібности до праці.

Шкварок домагається, щоби проєкт відкинути без дискусії.

Заллатинський пояснює, що при теперішній системі в У. Р. Союзі нема фонду на сталі і обовязкове уділювання запомогі в разі каліцтва або недуги членів, та що ті запомогі залежать тепер від стану фонду бідних і уділюються виключно бідним членам.

Тарас вносить, попирає П. Дучак, щоби дискусію над цією справою замкнути і проєкт Статутової Комісії дати під голосування.

Внесок прийнято. Проєкт відкинуто 53 голосами проти 2.

Дальший проєкт Статутової Комісії: щоби члени неукраїнської народности не платили за Календар.

Н. Дучак вносить, попирає Яремчук, щоби проєкт відкинути.

Внесок прийнято одноголосно.

Шкварок пропонує, щоби в разі,

як один або двох головних урядників У. Р. Союзу нарушув Статут Організації, другі Головні Урядники мали право їх усунути, а на їх місця щоби покликали їх заступників і подали це до відома загалу членів.

Бориско навязує до повисшого проєкту можливість, що навіть більшість Головних Урядників моглаб допуститися нарушення Статута.

Над обома справами, як неактуальними, перейдемо до деяного порядку.

Дотично резигнації членів Виконавчого Комітету Бориско вносить, попирає Шанайда, щоби така резигнація входила в життя по трох місяцях від дня її внесення.

Внесок поставлено під голосування і одноголосно прийнято.

Шкварок вносить, щоби вичеркнуті зі Статута параграф 107. Внесок відкинуто при опозиції одного голосу.

Вишньовський вносить, попирає Яремчук, щоби Фонд Конвенційний стягати кожного місяця в сумі 5 центів від кожного члена.

Сьомкайло вносить попирає Белегай, щоби фонд Конвенційний цілком знести.

Пельц вносить, попирає Ганиш, щоби Фонд Конвенційний задержати і збирати в дотеперішній спосіб.

Переведено дискусію над повисшими трома внесками; відтак слідувало голосування, яке дало такий результат:

1. Внесок Вишньовського повалено більшістю голосів — за внеском 28.

2. Внесок Сьомкайла одержав 7 голосів; решта проти.

3. Внесок Пельца одержав 66 голосів; меншість проти. Наслідком того параграф дотично Конвенційного Фонду оставлено без зміни.

Дискусія в справі головного організатора

Вислоцький вносить, попирає

Гандзяк, щоби вибрати головного організатора для У. Р. Союзу.

Дискусія над внеском.

П. Дучак заявляє, щоби обходитись без головного організатора, та щоби Виконавчий Комітет постарався о те, щоби були окружні організатори.

Шеварок доказує, що головний організатор в конче потрібний, бо нема кому їздити в організаційних справах і помагати Відділам в їх діяльності. Дальше пропонує, щоби тимчасово, поки буде вибраний або назначений головний організатор, виконував обовязки організатора голова У. Р. Союзу.

Н. Дучак звертає увагу, що не буде кому виконувати обовязків голови, як-би голова удався на організаційну поїздку.

Шеварок відповідає, що в такім випадку обовязки голови виконував-би його заступник.

Артимович заявляє, що У. Р. Союз мав вже свого часу головного організатора, та що це було корисним для Союзу. Дальше пропонує, щоби вибрати організатора на Пікаго і околицю; платня організатора не булаб стала, але залежна від його успіхів в роботі.

Ганиш заявляє, що в його місцевости і околиці головний організатор бувби злишний, бо Відділи мають там своїх організаторів.

Бориско вказує на факт, що всяке більше підприємство послуговується організаторами і агентами як необхідним чинником у своїй діяльності. Дальше радить, щоби і У. Р. Союз не занедбувався в тім напрямі.

Саламандра заявляє, що У. Р. Союз зростав найлучше тоді, як мав головного організатора, та що слабкий зріст за останніх три роки в наслідок того, що занедбано справу організування нових членів. Ра-

дить вибрати головного організатора.

Підгайний ставить пропозицію, щоби всі радні і контролори У. Р. Союзу були також окружними організаторами.

Білап ставить внесок, попирає Нагорняк, щоби дискусію над головним організатором замкнути і внесок дати під голосування.

Внесок прийнято і переведено голосування. Внесок повалено 71 голосами проти 27.

Шеварок ставить внесок попирає Нагорняк, щоби Виконавчий Комітет занявся вирішенням справи щодо головного організатора.

Внесок одноголосно прийнято.

Передсідатель перериває засідання о 5. годині і заповідає вечірнє засідання на 6. годину.

Вечірнє засідання

О годині 6. вечером отворив засідання передсідатель Петрів.

Нагорняк ставить внесок, попирає Купнір, щоби відфотографувати учасників Конвенції.

Внесок одноголосно прийнято.

Припоручено Бабєєви і Белеґєви занятись тою справою.

Статутова Комісія предкладає проєкт, щоби члени, мешкаючі в окрузі скрентонського поштового уряду, мали право переходити до Кляси М обеспечення і звільнятись в такий спосіб від оплати на часопис.

Шеварок виступає проти того проєкту.

Переведено голосування і проєкт повалено більшістю голосів.

Відтак пошравлено параграф 210 Статута додатком слова "купити".

Шайняк, делеґат Відділу 88., вносить зажалення, що головний писар фінансовий не звернув тому Відділові належної суми за суспендованих а відтак наново принятих членів.

Ленчицький відповідає, що він кожного другого місяця звертає Від-

ділам такі належитості через відповідний кредит в місячній рахунку і можливо, що у Відділі 88. не звернено уваги на той кредит.

Белегай ставить внесок, попирає Вишньовський, щоби з членської декларації вичеркнути точку, яка говорить, що жена не може забезпечуватися висше як на 500 доларів.

Внесок поставлено під голосування; одноголосно прийнято.

Підгайний ставить домагання, щоби змінити параграф 290 так, щоби Відділи мали більшу автономію так у своїх власних справах як і в наставляванню головних урядників У. Р. Союзу.

Шкварок виступає проти домагань Підгайного.

Справу поставлено під голосування і більшістю голосів рішено оставити параграф 290. незмінним.

Вишньовський вносить, попирає Білан, щоби змінити параграф 86. Статута так, щоби кожний член був обов'язаний платити 25 центів на Календар, за винятком тих, що належать до тої самої родини і мешкають разом. Рекордовий писар У. Р. Союзу мав би перед висилкою Календарів повідомити відділових секретарів про число Календарів, які будуть вислані до Відділів.

Над внеском переведено голосування і одноголосно прийнято.

Перчає відчитує виготовлений начерк Статута Діточого Відділу.

Саламандра вносить, попирає Шкварок, щоби всі дотеперішні проєкта в справі того Статута передати Виконавчому Комітетови з припорученням зайнятись зладженням діточого Статута. Одночасно вносить, щоби справозданне Статутної Комісії прийняти до відома.

Внесок прийнято одноголосно і розв'язано Статутну Комісію при загальній заяві довіря.

Справозданне Шконтруючої Комісії

Член Шконтруючої Комісії, Ілія Шкварок, відчитав слідуєче справозданне:

Шконтруюча Комісія провіривши ділові книжки, чеки і всі інші документи Головної Канцелярії У. Р. Союзу і адміністрації "Народної Воли", стверджує, що найшла ціле діловодство у взірцевім порядку. Згідно з предложеними вже звітами, стан майна У. Р. Союзу представляється в слідуєчих цифрах:

Готівка з кінцем п'ят- ня, 1919	\$97,768.90
Загальний дохід за три роки	389,513.20

Загальна сума	\$481,282.10
Загальний розхід за три роки	\$318,820.74
Готівка з днем 30. п'ят- ня, 1922	\$162,561.36
Бонди	115,988.54
Дім У. Р. Союзу.....	20,700.00
Шери	5,227.06
Щадничі марки	720.86
Інвентар	2,993.83
Друкарня	20,969.26

Загальний маєток У. Р. Союзу з днем 30. п'ятня, 1922	\$329,160.91
--	--------------

Стан майна Діточого Відділу У. Р. Союзу

Готівка з кінцем місяця п'ятня, 1919	\$5,292.61
Загальний дохід за три роки	12,527.12

Разом	\$17,819.73
Загальний розхід за три роки	2,231.60

Остає в готівці	\$15,588.13
Бонди	5,000.00
Разом	\$20,588.13

**Доходи і розходи
"Народної Волі"**

Дохід за три роки	70,436.46
Розхід за три роки	65,330.57

Готівка з днем 30. цвіт- ня, 1922	5,105.89
--	----------

**Справи невикладеного
посмертного**

По члені	Спірна сума
Іван Найда, Відд. 206.....	\$1,000
Іван Бодзьяк, Відд. 194.	900
Іван Шевчук, Відд. 62.	850
Михайл Бонк, поодипокій член	500
Михайл Піндура, Відд. 40.	400

Платня скарбника і голови

Скарбник: діти і по- дорож	\$339.69
Його платня за три роки	1,620.00

Разом	\$1,959.69
-------------	------------

Діти і кошта подорожий голови	\$350.07
Його платня за три роки	1,260.00

Разом	\$1,610.07
-------------	------------

За Шконтруючу Комісію:

Ілія Шкварок, Іван Флейшер і Михайло Гац.

В додатку до повисшого справозданнн Шкварок пояснює, що книги які вели оба писарі, фінансовий і рекордовий, та скарбник, находяться в найлучшій порядку.

Голова Крайківський виконував свої обовязки протягом трох років вдоволяючо під кожним зглядом.

Менеджер "Народної Волі" Шопей відзначився великою ошадністю і справністю у веденню друкарні.

Члени Контрольної Комісії виконували совісно свої обовязки, контролюючи два рази в ежодім році діловодство Головної Канцелярії і друкарні.

На тім закінчив Шкварок справозданне в імени Шконтруючої Комісії.

**Дискусія над справозданнем
Шконтруючої Комісії і над
діяльністю Головних
Урядників**

Підгайний ставить запит, чому зайшла проволока у виплаті, а зглядно пересилці посмертного спадкоємцям в старім краю, як пре згадано в справозданню Шконтруючої Комісії, та чому в однім випадку не виплачено 500 а лиш 421 долярів.

Шкварок просить Бабея о поясненне тої справи.

Бабеї заявляє, що спадкоємцям не належалось 500, а лиш 400 долярів і процент від того в сумі \$21. Дальше заявляє, що проволока у висилці грошей зайшла через воєнні відносини в Галичині.

Підгайний домагається, щоби Шкварок перепросив скарбника за неточне вясненне у своїм справозданню повисше згаданої справи.

Сьомкайло вносить, попирав Бриняк, щоби дискусію над цєю справою замкнуги.

Над внеском переведено голосуванне і прийнято його одногосно.

Сьомкайло жадає від голови Крайківського вясненнн в справі \$21.50, які голова мав почислити собі за нагляд над виконаннем деяких поправок в кімнатах дому У. Р. Союза.

Крайківський заявляє, що він не лиш наглядав над тою роботою, але особисто помагав робітникам. Робив це тому, щоби приспішити виконанне дотичних поправок і не перешкаджати богато працюючим там урядникам і робітникам У. Р. Союза.

Оправданне голови прийнято до відома.

Вишньовський ставить внесок, попирав Тарас, щоби голові Крайківському ухвалити ваяву довіря.

Внесок одногослосно прийнято і ухвалено голові Крайківському заяву довіря.

Скула дає запит, за що виплачено рекордовому писареві Перчакови \$22.50, та жадає інформації щодо тої роботи, яка забрала Перчакови 427 годин поза його звичайним часом праці.

Крайківський пояснює, що Перчакови виплачено \$22.50 як зворот коштів їди з Вилкс-Берр до роботи в Головній Канцелярії в тім часі, як Перчака покликано на місце бувшого рекордового писара Хомчака і Перчак не мав ще спромоги перейти на мешканне в Спрентон. Крім того Перчак находився толі в таких матеріяльних обставинах, що видатки на щоденну їзду до роботи були для нього дійсним тягарем.

Пояснення прийнято одногослосно до відома.

В справі надобовязкових годин праці рекордового писаря Крайківський заявляє, що Перчак виконав ту роботу з припоручення Виконавчого Комітету. Покликає Перчака, щоби подав близші інформації про ту роботу.

Перчак відчитує слідуочий звіт:

Вписування членів до нових книжок, 141 годин праці; зладження індексних карт — 12 годин праці; впорядкування тих карт — 32 годин праці; справлення ошибок в книжках — 14 годин праці; обчислення членів для провірення позицій в книжках — 140 годин праці; поділ членів після кляс і обчислення скільки і в яким віці є членів в кожній клясі та яка є сума їх забезпечення — 88 годин праці. Разом 427 годин. Рахуючи по 75 ц. за годину, буде \$320.25. Дальше заявляє, що ту роботу виконував поза звичайним 8-годинним днем праці в часі від 1. вересня, 1920. до 18. червня 1921.

По короткій дискусії повисший

звіт Перчака прийнято одногослосно до відома та ухвалено виплатити йому винагородження після предложеного рахунку.

Аргимович заявляє, що фінансовий писар Ленчицький помагав також при тій роботі і йому заплачено по 60 центів за годину. Ввиду того, що Перчакови признано 75 ц. за годину, Ленчицький жадає додаткових 15 ц. за кожду годину, тобто разом \$33.37.

Рахунок Ленчицького одобрено і рішено виплатити йому \$33.37.

Підгайний вносить, попирає Сушереба, щоби дискусію над Головними Урядниками замкнути і ухвалити всім заяву довіря. Внесок поставлено під голосування і одногослосно прийнято.

З тою хвилию головні урядники набули право рішачого голосу в нарадах.

Відтак викликувано поіменно кожного з головних урядників і серед грімких оплесків проголошувано заяву довіря для кожного зокрема.

Радний Калужняк подякував в імени головного уряду за довіре і честь, якими наділила Конвенція всіх членів головного уряду та просив делегатів працювати для добра Організації, коли вернуть з Конвенції домів.

Шконтруюча Комісія пропонує, щоби Конвенція розпорядила фондом, зібраним на друкарські машини для "Робітничої Газети" в Квіні, і заявляє, що на тім кінчить своє справоздання.

Ванкевич вносить, попирає Момрик, щоби розв'язати Шконтруючу Комісію і дати їй заяву довіря, а після того щоби закрити засідання.

Внесок прийнято одногослосно. Шконтруючу Комісію, в знак довіря, нагороджено оплесками і проголошено розв'язаною.

Була година 9-та і председатель

проголосив вечірнє засіданнє за-
критим.

ШЕСТИЙ ДЕНЬ НАРАД 20-го МАЯ, 1922

Ранішнє засіданнє

Засіданнє отворив предсідатель
Петрів точно о годині 8. рано.

Відчитано спис учасників нарад.
Присутні всі.

Відак перечитано протокол з на-
рад попередного дня.

На внесок П. Дучака, попертий
Короташем, протокол з деякими по-
правками, прийнято одногосно до
відома.

Говка вносить, попирає Павли-
шин, щоби предсідателем був на-
дальше А. Петрів.

Внесок прийнято одногосно.

Предсідатель читав лист від дел.
Й. Грицьва, який подає причини,
чому опустив два дні конвенційних
засідань. Причиною була недуга, в
доказ чоґ залучено до листа лікар-
ське свідоцтво.

Турецький вносить, попирає Бе-
легай, щоби оправданнє дел. Гри-
цьва прийняти до відома.

Внесок ухвалено одногосно.

Справозданнє Комісії Просьб і Скарґ

Бадач вносить, попирає Виш-
ньовський, щоби Комісія відчитува-
ла лиш ті просьби і скарґи, які при-
внала слušними.

Дискусія перед голосуваннєм над
внеском.

Шкварок противиться внескови і
жадає, щоби предложено засіданню
всі справи, які були внесені до Ко-
місії Просьб і Скарґ.

Внесок поставлено під голосуван-
нє і прийнято при опозиції 9-ох голо-
сів.

Скарга з Відділу 67. в Скрентон,
Па. Дел. Савка Тернович проти фі-
нансового писаря У. Р. Союза Лен-
чицького. Будучи писарем Відділу
67-го, Тернович виписав чек для У.

Р. Союза так, що замість \$1 поста-
вив \$100. Ленчицький показував
той чек деяким людям і Тернович
чувся тим понижений і ображений.

Ленчицький пояснює, що в злуці
з тою справою немав на думці по-
низати когонебудь або ображувати.

Турецький вносить, попирає Ли-
сєський, щоби дискусію над цєю
справою замкнути.

Внесок одногосно прийнято.

Скарга з Відділу 66. у Верум, Па.
Дел. О. Мацік проти рекордового пи-
саря У. Р. Союза Перчака. Мацік
оскаржує, що лист Перчака з заки-
дами проти нього був причиною ви-
ступлення більшости членів з Відд.
66-го.

Перчак жадає, щоби Мацік пока-
зав той лист, та заявляє, що не ви-
ступав з ніякими закидами проти
Маціка перед членами Відд. 66-го.

Мацік заявляє, що згаданий лист
не був писаний до нього і тому не-
можє його предложити.

Перчак показує копії двох листів,
які писав в справі непорозумінь у
Відд. 66-ім.

В тій справі забирали голос За-
платинський і Белегай і по короткій
дискусії справу налааднано при вдо-
воленню обох сторін. Дискусію зам-
кнено на внесок Масляника, попер-
тий Шанайдою.

Бабєй подає до відома, що пороб-
лено заходи в справі конвенційної
фотографії. Знімка буде зроблена
сьогоднє в полуднє. Бажаючи мати
фотографію, дістануть єї за оплатою
\$1 без пересилки.

На внесок Турецького, попертий
Белегаєм, звіт Бабєя прийнято до ві-
дома і рішено удатися підчас по-
лудневої перерви нарад на місце, де
буде зроблена фотографічна знім-
ка.

Дальше предложено скаргу чле-
нів Відділу 193-го, які заявляють,
що правно вибраним делегатом то-
го Відділу був Махиброда, а не С.

Ковалишин.

Ядун заявляє, що Ковалишин є правним делегатом того Відділу, та що протест походить від незначної меншости.

Бориско вносить, попирає Масляник, щоби ту справу передати до вирішення Виконавчому Комітетови.

Внесок одноголосно прийнято.

Відтак слідували наради над просьбами, які надіслано до Конвенції.

Василь Савка, член Відділу 7. в Скрентон, Па., просить о запомогу з фонду бідних.

Делегат того Відділу Говка пояснює, що той член є неспосібний до праці наслідком недуги і находиться в критичнім матеріяльнім положенню.

Бадан вносить, попирає Басараб, щоби уділити Савці запомогу з фонду бідних в сумі \$25.

Корташ ставить поправку до внеска, попирає Белегай, щоби дати \$50.

Переведено голосуванне над поправкою; 53 голоси "за", 32 "проти". Ухвалено запомогу в сумі \$50.

Белегай вносить, попирає Білан, щоби брати під розвагу лишень ті просьби, котрі є одобрені урядом дочичного Відділу.

Дискусія перед голосуваннем над внеском.

Бориско пропонує, щоби відчитувати всі просьби без огляду на те, чи вони одобрені відділовими урядами, та щоби просьби, узгляднені Конвенцією, були відтак провірені Виконавчим Комітетом перед виплатою ухвалені допомоги.

Заплатинський вносить, попирає Саламандра, щоби кожда просьба о запомогу була розсліджена в Головні Канцелярії У. Р. Союзу.

Внесок одноголосно прийнято.

Просьба о запомогу Олексі Спі-

ритана, члена Відділу 110. у Френклин, Па.

По вислуханню інформацій в тій справі Белегай ставить внесок, попирає Корташ, щоби просьбу відкинути.

Внесок одноголосно прийнято.

Просьба о запомогу Івана Крутого, члена Відділу 1-го в Олифант, Па.

П. Дучак вносить, попирає Бриняк, щоби дати \$50.

Внесок повалено при опозиції 9. голосів.

Підгайний ставить другий внесок в повисшій справі, попирає Яремчук, щоби справу передати до вирішення Виконавчому Комітетови У. Р. Союзу.

Внесок одноголосно прийнято.

Просьба о запомогу Юрія Живана, члена Відділу 1-го в Олифант, Па.

На внесок Підгайного, попертий Яремчуком, просьбу відкинуто.

Просьба о запомогу Івана Мрикала, члена Відділу 48. в Скрентон, Па.

По переведеній дискусії Підгайний вносить, попирає Бриняк, щоби цю справу передати для полагождення Виконавчому Комітетови.

Внесок одноголосно прийнято.

Просьба о запомогу Теклі Дзік, членкині Відділу 9. в Скрентон, Па.

По короткій дискусії, на внесок Н. Дучака, попертий Яремчуком, просьбу відкинуто.

Відтак слідували справи задержаних виплат посмертного.

Посмертне по І. Бодзяку, члені Відділу 194. Помер 13. грудня, 1921; посмертне записане на Парасю Білан, членкиню тогож Відділу. Не виплачено ні посмертного, ані коштів похорону.

Підгайний вносить, попирає Басараб, щоби кошта похоронні виплатити, а оставшу суму Виконавчий Комітет виплатить тій стороні,

яку, по розслідуванню справи, буде вважати правним спадкоємцем.

Внесок прийнято 62 голосами проти 9.

Справа виплати посмертного по жєні Михайла Зембицького, члена Відділу 88. в Бентлейвил, Па. Не була членкинею, але муж жадає від У. Р. С. \$400 на підставі старої системи. Справа на судовій дорозі.

Підгайний ставить внесок, попирає Ганчарик, щоби Виконавчий Комітет полагодив так цю як і всі інші справи, які находяться в суді. Внесок прийнято при опозиції одного голосу.

Дальше представлено протест Відділу 30. в Скрентон, Па., проти виплати посмертного по Івані Курилі, яке було записане на Николу Дюса. Протест мотивується тим, що в старім краю жєне правна жєна і дитина помершого, які повинні вважатись правними спадкоємцями.

Артимович заявляє, що ця справа находиться в суді ще від 1911. р.

Пельц вносить, попирає Яремчук, щоби цю справу передати до вирішення Виконавчому Комітєтові, та щоби перервати наради, бо вже 12. година.

Внесок одноголосно прийнято.

Предсідатель оповішає, щоби всі учасники Конвенції зійшлися пів до другої перед місцевим судовим будинком для зібрання фотографії і проголошує полудневу перерву в нарадах.

Пополудневе засідання

Засідання отворив предсідатель Петрів о годині пів до третьої.

Відчитано спис учасників Конвенції. Присутні всі.

Артимович вносить, попирає Лісецький, щоби ухвалити денні дієти і припоручити дотичним урядникам приготувити все потрібне до виплати.

Внесок одноголосно прийнято.

В справі дієти Ганчарик вносить,

попирає Пастерняк, щоби виплатити делегатам і урядникам по \$8 за кожний день втрачений з приводу Конвенції.

Внесок прийнято при опозиції 9 голосів.

Слідували справи просьб.

Просьба о запомогу Теодора Голінного, члена Відділу 182. Хорий від двох років на сухоти.

Лєнчицький пояснює, що той член діставав вже запомоги, а тепер просить, щоби допомогти йому виїхати до старого краю.

Мацік вносить, попирає Ганчарик, щоби У. Р. Союз покєрив кошта подорожі до родинного місця згаданого члена, наколи він зречєся всяких дальших претенсій до У. Р. Союзу. У внеску зазначєно, що Виконавчий Комітет повинен поінформуватись, чи можна цю справу полагодити в такий спосіб.

Внесок одноголосно прийнято.

Просьба Відділу 85. в Мєк Кіспорт, Па., о частинне покєрїтє копєтєв похорону члена Івана Бойка, на похорон якого Відділ видав \$230.

Лотоцький вносить, попирає Сушєреба, щоби ту справу дати до вирішення Виконавчому Комітєтові.

Внесок одноголосно прийнято.

Антоній Піх, член Відділу 149. в Кулпмонт, Па., просить о запомогу для сиріт по Михайлі і Анастасії Піх, членах того Відділу, які пошили 10 сиріт.

Ганчарик вносить, попирає Стахура, щоби уділити запомогу в сумі \$50.

Внесок одноголосно прийнято.

Просьба о запомогу Петра Калінчака, члена Відділу 14. в Ботлер, Па.

По короткій дискусії Мацік вносить, попирає Кєзуб, щоби ту справу передати Виконавчому Комітєтові.

Внесок одноголосно прийнято.

Просьба о за­по­мо­гу Ан­дрі­я Оли­шак, чле­на Від­ді­лу 35. у Вилкс-Берр, Па. Нес­по­сі­б­ний до пра­ці на­слід­ком вт­ра­ти зо­ру обо­х очей.

Шкварок вно­сить, по­пи­рає Піндзола, що­би да­ти \$50.

Внесок при­ня­то біль­ші­стю го­ло­сів.

Анна Бердїй, чле­н­ки­ня Від­ді­лу 118. в Едвардсвил, Па., про­сить о за­по­мо­гу, що­би мо­гла оп­ла­ти­ти лі­кар­ську по­міч у своїй не­ду­зі на очі.

Піндзола вно­сить, по­пи­рає Бе­легай, що­би да­ти \$50.

Внесок від­ки­ну­то біль­ші­стю го­ло­сів.

Олекса Ма­дей­чук, член Від­ді­лу 156. у Виндбер, Па., про­сить о за­по­мо­гу з при­чи­ни ск­ру­тно­го ма­те­рі­яль­но­го по­ло­жен­ня. В тій спра­ві в­ис­лу­ха­но за­я­ви де­ле­га­та На­гор­няк і про­сь­бу уз­гля­д­не­но та ух­ва­ле­но для про­си­те­ля \$50.

Ма­рія Ла­пай, чле­н­ки­ня Від­ді­лу 112. в Ді­тройт, Міш., в­до­ва по Те­одорі Ла­пай, що був та­кож чле­ном то­го Від­ді­лу, про­сить о за­по­мо­гу. Спра­ву по­яс­нив ра­д­ний Ту­рець­кий.

Я­цун вно­сить, по­пи­рає Яремчук, що­би да­ти \$50.

Внесок при­ня­то біль­ші­стю го­ло­сів.

Не­гай­но пі­сля то­го ви­я­ви­лось, що за­раз по Кон­вен­ції ма­є бу­ти ви­пла­че­не по­смер­т­не по Т. Ла­пай і з­ви­ду то­го ух­ва­лу в спра­ві за­по­мо­ги уне­ва­ж­не­но і пе­ре­да­но до ви­рі­шен­ня Ви­ко­нав­чо­му Ко­мі­те­тові.

Просьба о за­по­мо­гу І­ва­на Бі­гай­ка, чле­на Від­ді­лу 43. в Бо­фало. Н. Я. Спра­ву по­яс­нив де­ле­га­т то­го Від­ді­лу Ви­диш.

Під­гай­ний вно­сить, по­пи­рає Лу­соць­кий, що­би да­ти \$25.

Внесок од­но­го­ло­сно при­ня­то.

Від­так пре­сі­да­тель спо­ві­щає, що пред­ста­в­ник нью­орсь­ко­го Ко­мі­те­ту По­мо­чі Го­ло­ду­ю­чим на Ра­дянсь­кій Ук­раї­ні про­сить о до­з­віл ви­го­ло­си­ти пе­ред Кон­вен­цією ко­рот­ку про­мову

в спра­ві не­се­н­ня по­мо­чі го­ло­ду­ю­чим на Ук­раї­ні.

Під­гай­ний вно­сить, по­пи­рає Ма­с­ля­ник, що­би при­зна­чи­ти не­гай­но 15 мі­нут ча­су на в­ис­лу­ха­н­ня пред­ста­в­ни­ка зга­да­но­го Ко­мі­те­ту.

Внесок од­но­го­ло­сно при­ня­то.

На ес­тра­ду ви­й­шов Мих. На­ста­сівсь­кий і вру­чив­ши пре­сі­да­те­ле­ви своє упо­ва­ж­не­н­ня, роз­по­вів в ко­рот­кій про­мові про по­т­ре­бу не­се­н­ня по­мо­чі го­ло­ду­ю­чо­му на­се­ле­н­ню Ук­раї­ни та про­сив, що­би Кон­вен­ція У. Р. Со­ю­за взя­ла цю спра­ву під роз­ва­гу та при­зна­чи­ла гро­ше­ву до­по­мо­гу го­ло­ду­ю­чим. Дал­ше по­ста­вив слі­ду­ю­чі про­по­зи­ції:

1. Що­би Кон­вен­ція ви­бра­ла або при­по­ру­чи­ла бу­ду­чо­му Ви­ко­нав­чо­му Ко­мі­те­тові У. Р. Со­ю­за ви­бра­ти пред­ста­в­ни­ків У. Р. Со­ю­за для спів­ді­лан­ня з нью­орсь­ким Ко­мі­те­том По­мо­чі Го­ло­ду­ю­чим на Ра­дянсь­кій Ук­раї­ні.

2. Що­би упра­ва У. Р. Со­ю­за від­не­сла­сь в спра­ві по­мо­чі го­ло­ду­ю­чим до Від­ді­лів У. Р. Со­ю­за в ці­ли ве­ден­ня жи­в­і­шо­ї до­по­мо­го­вої ак­ції прот­я­гом слі­ду­ю­чих кіль­кох мі­ся­ців.

3. Що­би в злу­чі з то­ю ак­ці­єю у­стро­ю­ва­ти ві­ча, лек­ції, рі­жні під­при­єм­ства і дні за­га­ль­них збі­рок (тег дейс), чи­стий до­хі­д з яких при­зна­чу­ва­но­б на го­ло­ду­ю­чих.

4. Що­би ор­ган У. Р. Со­ю­за по­мі­щу­вав без­п­лат­но всі стат­ті, ви­кази і ого­ло­шен­ня до­ти­чно цієї до­по­мо­го­вої ак­ції.

Опі­сля ви­го­ло­си­ла про­мову про від­но­си­ни у Схід­ній Га­ли­чи­ні д-ка Ма­рія Гу­д­зовсь­ка, яка по­й­ло не­да­вно вер­ну­ла зі ста­ро­го кра­ю. Во­на роз­по­ві­ла про те стра­шне ли­хо­літ­т­ва, яке пере­жи­ває ук­раїнсь­кий на­род під польсь­ко­ю оку­па­ці­єю та пред­ста­ви­ла по­т­ре­бу не­се­н­ня ма­те­рі­яль­ної і мо­раль­ної по­мо­чі тим Бра­там, які жи­вуть в ляць­кій ярмі і з­во­дять тя­жку бо­ро­т­бу за своє іст-

нування. Промови бесідниці вислухано з найбільшою увагою і виступ д-ки Гудзовської нагороджено грімкими оплесками.

Підгайний вносить, попирає Скула, щоби "Народна Воля" присвячувала як найбільше місця справі несення помочі Рідному Краєві у всіх тих випадках, де цю поміч можна дійсно подати з добрим результатом.

Внесок одноголосно прийнято.

Підгайний вносить, попирає Піндзюла, щоби промову д-ки Гудзовської прийняти до відома. Прийнято повстанням з місць.

Відтак продовжувано конвенційні наради.

Турецький вносить, попирає Білаш, щоби Комісію Просьб і Скарг розв'язати і дати їй заяву довіря.

Внесок одноголосно прийнято і грімкими оплесками виявлено довіря до Комісії Просьб і Скарг.

Шкварок підносить справу негайної помочі Рідному Краєві — так Галицькій як і Радян. Україні.

Миник пропонує, щоби гроші, зібрані на пресовий фонд до Київга, розділити на рівні частини і вислати одну часть для галицьких а другу для радянських Українців.

Вишньовський домагається, щоби частину з того фонду призначити на Академію Наук в Київі.

Заплатинський радить перевести над тою справою ширшу дискусію.

Саламандра пропонує щоби при уділюванню допомоги не забувати за Лемківщину і Буковину.

Артимович заявляє, щоби делегати зложили добровільні жертви, а опісля щоби ухвалювати допомогу з дотичних фондів.

Бориско радить, щоби насамперед взяти під розвагу справу допомоги голодуючим.

Піндзюла ставить домагання, щоби гроші з пресового фонду дати на ту ціль, на яку були зібрані.

Бадан заявляється за негайною помічю так Галицькій як і Радянській Україні.

Скула твердить, що найбільш наглячою є справа помочі Радянській Україні.

Когут радить дати негайну поміч Галицькій Україні, як також студентам, котрі переживають тяжкі часи поза границями Рідного Крає.

Підгайний доказує, що треба трактувати зарівно всі частини України і не виріжнювати між Львовом і Київом. Радить вислати на Радянську Україну той фонд, який зібрано для "Робітничої Газети" в Київі.

Белегай пропонує, щоби кожний делегат жертвував одноденну дієту на допомогу Рідному Краєві.

Павлишин заявляє, щоби призначити пресовий фонд для Академії Наук в Київі і щоби додати до тих грошей стільки з народного фонду, щоби було \$4,000.

Н. Дучак противиться, щоби пресовий фонд просилати на Радянську Україну і жадає, щоби ті гроші ужити в цілости на поміч Галицькій Україні.

Турецький пояснює, скільки грошей знаходяться в пресовім і народнім фондах і ставить домагання, щоби допомогти в однаковій мірі Галицькій і Радянській Україні.

Перчак ставить внесок, попирає Скула, щоби дискусію над цєю справою замкнути.

Внесок одноголосно прийнято.

Заплатинський вносить, попирає Турецький, щоби до фонду, зібраного для "Робітничої Газети" в Київі, в сумі \$1,914 долати \$1,500 з народного фонду У. Р. Союзу і з одержаної в цей спосіб суми дати \$1,250 на Галицьку Україну, і такуж суму на Радянську Україну. Оставних \$914 розділити по половині на Академію Наук в Київі і на просвітні цілі галицьких Українців.

Внесок односторонньо прийнято.

Бориско пропонує, щоби разом ухвалити, через кого мають бути вислані ті гроші в призначене місце.

Шкварок вносить, попирає Підгайний, щоби ухвалена Конвенцією допомога була вислана протягом 30 днів в такий спосіб, який Виконавчий Комітет признає за найлучший.

Внесок односторонньо прийнято.

Відтак президент перервав нараду (год. 6) і заповів їх продовження на вечірнім засіданню від 7. години.

Вечірнє засідання

Точно о годині 7. отворив наради президент А. Петрів.

Перечитано спис учасників Конвенції. Присутні всі.

На естраду покликано Виборчу Комісію, в склад якої входили: Марія Лиська, К. Вишньовський, В. Тарас, Н. Дучак і О. Яремчук, і приступлено до переведення вибору голівних урядників У. Р. Союзу.

Президент запитав, скільки кандидатів ставити на одного урядника.

Бадан ставить внесок, попирає Білан, щоби отавити по 6 кандидатів на голову і писарів, а по 3 кандидати на інших урядників.

Внесок прийнято односторонньо.

Виборча Комісія звертає увагу, що серед делегатів велась виборча агітація і в доказ того предкладає список осіб, намічених для вибору.

Шкварок ставить внесок, попирає Білан, щоби той список відчитати.

Внесок прийнято 64 голосами проти 20.

Слідувала коротка дискусія, в якій осуджено того рода агітацію підчас Конвенції.

Відтак голова Виборчої Комісії Вишньовський предкладає зладжений Комісією проект переведення

виборів і показує друковані виборчі картки.

Вислоцький вносить, попирає Мацик, щоби проект Виборчої Комісії одобрити. Внесок прийнято при опозиції трох голосів.

Відтак додано Виборчий Комісії ще двох членів в особах дел. Анни Марьяк і Гната Скули.

Слідувала номінація кандидатів на голову У. Р. Союзу. Наставлено слідуючих кандидатів:

І. Артимович, Ю. Крайківський, А. Петрів, Д. Яцун, Ф. Калужняк і І. Ганчарик.

Роздано балоти для переведення тайного голосування над поставленими кандидатами.

Бабей пропонує, щоби в міжчасі обговорити питання, де повинна відбутися слідуєча Конвенція У. Р. Союзу. Пропозицію прийнято.

Перчак подав інформації щодо округів, де в найбільше число членів, щоби після того означувати місце Конвенції.

Переведено голосування над трома внесками: внесок Видиша за Бофалом, Н. Й. — 56 голосів; внесок Піндзюли за Скрентон, Па. — 30 голосів; внесок Шанайли за Рачестер, Н. Й. — 7 голосів.

Більшістю голосів ухвалено, що слідуєча Конвенція У. Р. Союзу має відбутися в місті Бофало, Н. Й., а як-би оказалось це неможливим, тоді в Скрентон, Па.

Турецький ставить внесок, попирає Бриняк, щоби слідуєча Конвенція У. Р. Союзу відбулася за три роки.

Дискусія перед голосуванням над внеском.

Бабей вносить, щоби Конвенція не зачиналася скорше як 15-го мая і наколи цей день припадає в середині тижня, тоді Конвенція має зачинатися в понеділок слідуєчого тижня.

Внесок односторонньо прийнято.

Вишньовський ставить внесок, попирає Дзік, щоби протокол П'ятої Конвенції, з фотографією тоїж, був поміщений в органі У. Р. Союзу, а відтак щоби був виданий окремою брошуркою для роздачі поміж членів.

Внесок одноголосно прийнято.

Виборча Комісія проголошує слідуєчий вислід голосування на голо-
ву У. Р. Союзу:

І. Артимович, 61 голосів; Юрій Крайківський, 45 голосів; А. Петрів, 27 голосів; Ф. Калужняк, 6 голосів; Д. Яцун, 3 гол.; І. Ганчарик, 2 гол. Більшістю голосів вибрано головою У. Р. Союзу Івана Артимовича, а його заступником Юрія Крайківського.

Слідувала номінація на уряд пи-
саря фінансового.

Одноголосно наставлений і ви-
браний Осип Ленчицький.

В такий-же спосіб наставлено і
вибрано Григорія Перчака писарем
рекордовим.

Заступником головних писарів
наставлено і вибрано одноголосно
Юрія Гребеняка.

Слідувала номінація кандидатів
на уряд скарбника. Наставлено слі-
дуючих: О. Заплатинський, М. Ба-
бей і Н. Дучак.

Переведено тайне голосування, а
в міжчасі продовжувано наради.

Піднесено справу платні конвен-
ційних урядників.

Шкварок ставить внесок, попи-
рає Стахура, щоби председатели
дати \$25.

Саламандра ставить другий вне-
сок, попирає Нагорняк, щоби пред-
седатели і писарям дати слідуєче
винагородження: председатели за
6 днів — \$10; писареві Д. Бойко-
ви за 6 днів — \$10; писареві Н.
Лубоцькому за 3 дні — \$5; писаре-
ви Й. Грицеві за 3 дні — \$5. Чле-
нам комісії і господареві галі під-
час нарад по \$5 за цілий час.

Внесок Саламандри поставлено
під голосування і одноголосно при-
нято.

Слідувала справа зладження кон-
венційного протоколу для друку.

Артимович ставить внесок, попи-
рає Козуб, щоби протокол зладив-
конвенційний писар Д. Бойко і що-
би йому заплатити за це \$25.

Внесок одноголосно прийнято.

Виборча Комісія проголошує слі-
дуючий вислід голосування на скар-
бника:

О. Заплатинський, 72 голоси; М.
Бабей, 68 гол.; Н. Дучак, 6 гол.

Більшістю голосів вибраний скар-
бником У. Р. Союзу Осип Запла-
тинський, а його заступником Ми-
хайло Бабей.

Слідував вибір менеджера дру-
карні "Народної Воли". Одногос-
но наставлено кандидатом і вибрано
Тому Шопея.

Відтак наставлено кандидатом на
редактора "Народної Воли" і одно-
голосно вибрано Дамяна Бориска.

Слідувала номінація кандидатів
на членів Контрольної Комісії. Ви-
брано 17 кандидатів.

Переведеться тайне голосування,
а одночасно продовжуються нара-
ди.

Покликано до звіту Пресову Ко-
місію. Член тої Комісії Шопей роз-
повів про заходи, які роблено в цілі
інформування місцевої преси про
хід Конвенції та про У. Р. Союз, а
зокрема розповів про вияснення в
пресі неправдивої поголоски про
мнине арештування одного делегата
з Шікаго. Принято до відома.

Член Пресової Комісії Борнско
відчитує привіт, пропонуваній для
всылки до Федака на руки його
правного оборонця. Текст привіту
одобрено і припоручено вислати те-
леграфічно.

Відтак отворено дискусію над ор-
ганом У. Р. Союзу.

Дотично побільшення об'єму "На-

родної Волі", а саме щодо злучених з тим коштів, зажадано інформації від менаджера друкарні.

Шопэй заявляє, що можна видавати часопис щодня на 4 сторін, якби члени платили по 30 ц. місячно на орган, а три рази на тиждень на 6 сторін, якби платили по 25 ц.

Підгайний ставить внесок, попирає Павлишин, щоби в справі побільшення часопису перевести референдум в цілій організації.

Внесок одноголосно прийнято.

Шкварок вносить, попирає Дзік, щоби напрям "Народної Волі" оставав даліше таким, як був дотепер.

Дискусія перед голосуванням над внеском.

Піндзьола ставить домагання, щоби в "Народній Волі" поміщувати статті про Лемківщину, бо в цей спосіб можна приєднати до У. Р. Союзу більше членів, що походять з тої області.

Внесок Шкварка, з домаганням Піндзьоли як поправкою, одноголосно прийнято.

Вишньовський вносить, попирає Бугара, щоби видати Історію України в англійській мові для поширення серед української молодіжи, родженої в Америці.

Саламандра вносить, попирає Лубоцький, щоби ту справу дати під референдум загалу членів У. Р. Союзу.

Внесок одноголосно прийнято.

Виборча Комісія проголошує вислід голосування в справі вибору Контрольної Комісії. Кожий з поставлених 17 кандидатів одержав слідуєче число голосів:

А. Петрів 58, П. Турецький 49, М. Бабей 46, І. Лисецький 45, Д. Бойко 42, В. Момрик 34, Н. Ванкевич 32, М. Саламандра 22, Й. Присташ 22, Д. Яцун 20, Т. Вислоцький 20, Н. Дучак 17, І. Шкварок 16, Н. Лубоцький 8, П. Дзік 3, Й. Флейшер 3, В. Кульчицький 2 голоси.

Більшістю голосів вибрані до Контрольної Комісії У. Р. Союзу слідуєчі:

Андрій Петрів, Павло Турецький і Михайло Бабей.

Слідувала номінація кандидатів на радних У. Р. Союзу. Вибрано 27 кандидатів.

Переводиться голосування і одночасно продовжуються конвенційні наради.

Шкварок ставить внесок, попирає Момрик, щоби вислати одного делегата на зїзд Січової Організації, який має відбутися в Клівленд.

Справу передано до вирішення Виконавчому Комітету.

Рекордовий писар Перчак домагється точного означення його обовязків, бо деколи назбирається стільки роботи, що неможливо виконати її в часі урядових годин.

Шкварок вносить, попирає Піндзьола, щоби Виконавчий Комітет зараджував у відповідний спосіб в таких випадках.

Внесок прийнято одноголосно.

Піднесено справу платні головних урядників У. Р. Союзу.

Маїк вносить, попирає Бугара, щоби платня Головних Урядників остала така сама, як була дотепер.

Внесок одноголосно прийнято.

Піндзьола пропонує, щоби взяти під дискусію справу будови сиротинця.

Шкварок вносить, попирає Пельц, щоби ту справу дати під референдум загалу членів У. Р. Союзу.

В дискусії перед голосуванням над внеском забирали голос Бориско, Миник і Скула, доказуючи злишність референдума в справі сиротинця при теперішнім числі членів і при недостатчі якихнебудь фондів на таку ціль.

Підгайний ставить другий внесок, попирає Скула, що по думці Конвенції будова сиротинця булаб для У. Р. Союзу завданням неможливим до виконання.

Другий внесок поставлено під голосування і одногolosно прийнято.

Відтак піднесено справу відзнаки У. Р. Союзу. На внесок Коауба, попертий Цеслею, рішено не робити ніяких змін щодо відзнаки.

Піднесено справу прав головних урядників У. Р. Союзу на слідуючій Конвенції.

Саламандра ставить внесок, попирає Лубоцький, щоби на слідуючій конвенції головні урядники сиділи в перших рядах і щоби мали з самого початку Конвенції дорадчий голос.

Внесок одногolosно прийнято.

Слідувала дискусія над річним засіданням головного уряду У. Р. Союзу.

Шкварок ставить внесок, попирає Бадан, щоби річні засідання Головного Уряду зачиналися не скорше як в понеділок, 15-го або в понеділок слідуючий по 15-ім дни мая.

Внесок одногolosно прийнято.

Відтак припоручено Бабеви подбати, щоби на конвенційній фотографії був зазначений час, в яким відбулася Конвенція, і рішено закупити коштом конвенційного фонду стільки фотографій, скільки було учасників Конвенції та розпродати їх відтак з Головної Канцелярії по ціні \$1.10 за одну.

Слідувала дискусія над дістами тих головних урядників У. Р. Союзу, котрі не побирають сталої місячної платні.

Шкварок вносить, попирає Лубоцький, щоби денна діста виносила \$8.

Бадан ставить другий внесок, попирає Короташ, щоби діста виносила \$6 без ніяких додатків за надчасову роботу.

Переведено голосування над другим внеском і прийнято більшістю голосів.

Виборча Комісія проголошує слідуючий результат голосування на

радних У. Р. Союзу:

Кандидати на радних і число відданих на кожного голосів: К. Вишньовський 66, В. Момрик 61, М. Саламандра 58, П. Дучак 51, Марія Ліська 45, І. Шкварок 38, В. Кульчицький 36, Й. Короташ 34, М. Душний 31, І. Лісецький 28, В. Шанайда 28, Д. Підгайний 27, Т. Вислоцький 24, І. Ганчарик 22, І. Ніяй 22, П. Дзік 19, М. Ганиш 18, І. Буранич 17, Г. Скула 17, М. Бадан 16, Н. Лубоцький 11, І. Бриняк 11, С. Цесля 10, Г. Видиш 8, А. Нагорняк 4, С. Децик 4, І. Флейшер 3.

Більшістю голосів вибрані радними У. Р. Союзу:

Корнель Вишньовський, Василь Момрик, Михайло Саламандра, Петро Дучак, Марія Ліська і Ілія Шкварок.

Після того ухвалено заяву довіри Виборчій Комісії і проголошено її розв'язаною.

Предсідатель Конвенції Петрів привитав нововибраний Головний Уряд короткою промовою, в якій вказав на важність обов'язків, які кожний з урядників взяв на себе, приймаючи номінацію і вибір. Рівнож просив членів Головного Уряду, щоби старались виконувати свої обов'язки совісно і чесно, маючи завжди на увазі добро У. Р. Союзу і кожного члена цієї Організації.

Верхоляк ставить внесок, попирає Павлишин, щоби нововибраний Головний Уряд вийшов на естраду і прийняв привіт від представників Організації.

Внесок одногolosно прийнято.

Головні урядники вийшли на естраду; їх привитано грімкими оплесками. Голова Артимович подякував в короткій промові за честь і довіру Конвенції до людей, яких вибрано урядниками, а від урядників прийняв обітницю, що кожний з них буде виконувати совісно і точно свої обов'язки, на знак чого подано

собі взаїмно руки. Також обітницю прийняв від голови Артимоновича в імені делегатів президент Конвенції Петрів.

Відтак, на внесок Шкварка, ухвалено президенту Конвенції Петрову заяву довіря і подяку за вдоволяючий і справний провід в конвенційних нарадах. Довіра і по-

дяку виявлено оплесками.

П. Дучак ставить внесок, попирає Піндзьола, щоби П'яту Головну Конвенцію У. Р. Союзу проголосити закритою. Одноголосно прийнято і президент Петрів проголосив негайно після того, о годині 12-ій вночі, закінченне Конвенції.

За Конвенційну Президію:

АНДРІЙ ПЕТРІВ, голова

ДМИТРО БОЙКО

ЙОСИФ ГРИЦІВ

МИКОЛА ЛУВОЦЬКИЙ

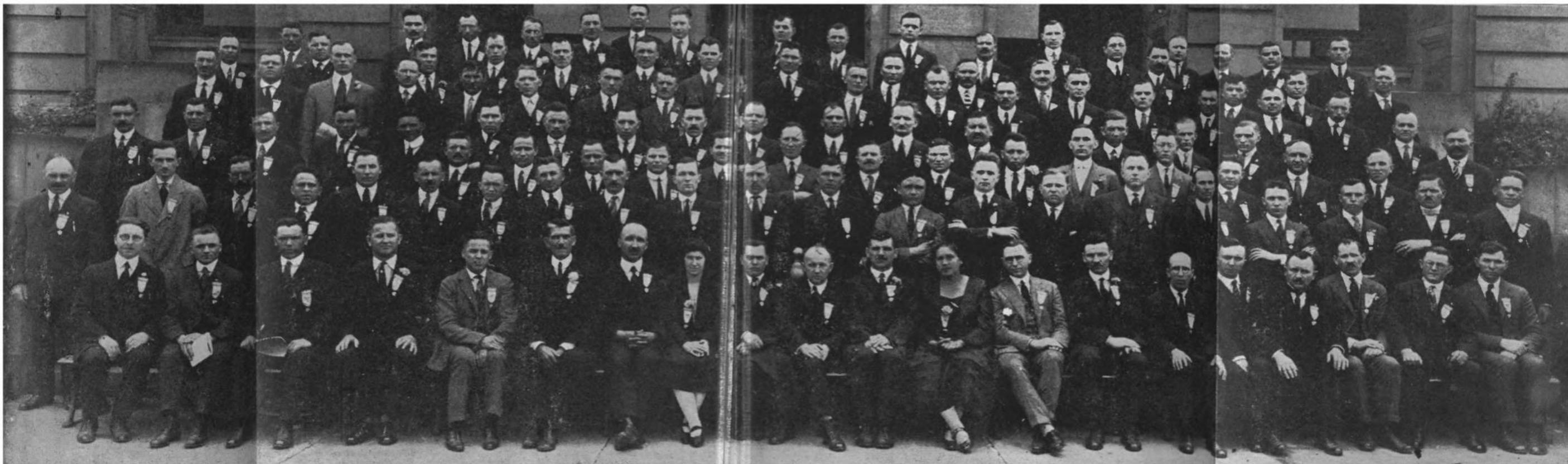
} писарі

Український Робітничий Союз

Запomoгова організація. Асе-
курує людей у віці від 16 до
60 років а також дітей до 16
року життя. "Один за всіх—
всі за одного!" це клич Укр.
Роб. Союзу.

*По інформації як стати
членом Укр. Роб. Союзу
пишіть на адресу:*

Ukrainian
Workingmen's
Association
524 Olive St., Scranton, Pa.

ПЯТА ГОЛОВНА КОНВЕНЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО РОБІТНИЧОГО С'ЮЗА, ЩО ВІДБУВАЛАСЬ У WILKES-BARRE, PA., ВІД 15. ДО 20. МАЯ, 1922

Звіт Про Стан Цього Банку з Днем 30. Червня, 1922
Стан чинний

Позички і дисконта	\$ 748,058.22
Державні бонди	466,700.00
Інші бонди	1,724,082.72
Реальність, мебель і прибори	70,000.00
Готівка і належитість від банків	310,892.42
Разом	\$3,319,733.36

Стан довгнний

Капітал	\$ 250,000.00
Надвигна і нерозділені зиски	338,248.90
Невиплачені векслі в обігу	25,000.00
Депозити	2,356,484.46
Рахунки платні у фед. резерв. банку	350,000.00
Разом	\$3,319,733.36

Зріст нашого капіталу і надвигна доходів на суму \$250,000.00 протягом шістьох місяців показують, що охорона ДЕПОЗИТІВ ставиться на першій місці у веденню нашого банкового діла.

FIRST NATIONAL BANK, OLYPHANT, PA.

MICHAEL BOSAK, Pres.,

J. GEO. HUFNAGEL, Vice-Pres.

P. J. McGINTY, Cashier.